

ผลการวิเคราะห์หนังสือ

เสนอผลการวิเคราะห์หนังสือ เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หนังสือตามความคิดเห็นของผู้วิจัยในเชิงพรรณนา 5 เล่ม โดยวิเคราะห์ในค่านิยมผู้เขียน ในค่านิยมที่แข็งและพิมพ์ ในค่านิยมเนื้อหา ในค่านิยมลีลาการเขียน และในค่านิยมรูปเล่ม โดยจะเสนอผลการวิจัยแต่ละเล่มตามลำดับดังนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. เทียบรอบโลก ตอน เทียบอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา
4. หนุ่มชวานา
5. ชวนำชาวทะเลในเมืองไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ : องค์การค้ำคูณสภา, 2524

หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งสาเหตุของปัญหา แนวทางที่จะช่วยป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื้อเรื่องประกอบด้วย 5 บท ได้แก่

1. สิ่งแวดล้อม
2. เรื่องชีวนาและระบบนิเวศ
3. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม้แก่ ทรัพยากรดิน น้ำ สัตว์ป่า ป่าไม้ แร่ธาตุ ปัญหาประชากร ชยะ อากาศเป็นพิษ อันตรายจากเสียง
4. ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การกำหนดนโยบาย และแผนงานด้านสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การออกกฎหมาย และจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์หนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน
เชิงพรรณนา ของผู้วิจัยปรากฏดังนี้

1. ในค่านผู้เขียน

ผู้เขียนหนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือ นายเย็นใจ
เลาหวนิช นางสาวบุญนาค ตีวกุล และนางสาวอนงค์พร สมานชาติ ซึ่งประวัติของ
ผู้เขียน มีดังนี้

นายเย็นใจ เลาหวนิช เกิดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียนจบชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น (ม.6 เกิม) ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มาสอบเตรียมอุดมศึกษาโดยสอบเข้าโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษา แผนกวิทยาศาสตร์ สอบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.8) ใค้ลำดับที่ 1
ของประเทศไทย แผนกวิทยาศาสตร์ และสอบเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะวิศวกรรมศาสตร์ ใค้ลำดับที่ 1 ใค้รับเหรียญเรียนดีจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อชั้น
ปีที่ 2 ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ รัฐบาลไทยใค้ประกาศเปิดสอบรับทุน ไปศึกษาระดับ
ปริญญาตรี โทและเอกทางคานฟิสิกส์ ท่านใค้ไปสมัครสอบทุนรัฐบาล และใค้เป็นอันดับ
ที่ 1 จึงลาออกจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรับทุนรัฐบาลไป
เรียน ระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทางคานฟิสิกส์
และวิทยาศาสตร์ ใค้รับปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับ 1 ใค้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่
มหาวิทยาลัยนอร์ท อีสเทิน (North Eastern University) ทางคานฟิสิกส์ใค้ตั้งใจ
ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกต่อไป แต่ทางคานประเทศไทยเกิดการปฏิวัติเสียก่อน
สมัยจอมพลสฤษดิ์ รัฐบาลจึงเรียกตัวกลับมาเข้าทำงานที่ประเทศไทย โดยอ้างว่าไม่ต้อง
จบปริญญาเอก ท่านจึงเริ่มเข้าทำงาน รับราชการเป็นครูโท วิทยาลัยโทรคมนาคม จังหวัด
นนทบุรี เมื่อปี 2509

ประวัติการทำงาน

- 2509 ครูโท วิทยาลัยโทรคมนาคม จังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของ
วิทยาเขตพระนครเหนือ และมีบางส่วนที่ย้ายไปอยู่ที่ลาดกระบัง
- 2511 ค่างรงตำแหน่งอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 2515 อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ขณะค่างรงตำแหน่งนี้ใค้

รับทุนจากองค์การ UNESCO ให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญา เอกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ทางด้านประชากรศึกษาและการศึกษาวิทยาศาสตร์

2524 ดำรงตำแหน่งอาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และในปีเดียวกันก็ย้ายไปดำรงตำแหน่ง คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จนกระทั่งในปัจจุบัน ซึ่งเป็นงานประจำของท่าน

งานอื่น ๆ ที่มีได้เป็นงานประจำได้แก่

1. ที่ปรึกษาของวิทยาลัยเกริก
2. คณะกรรมการทางวิชาการของวิทยาลัยเกริก
3. คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล
4. บรรณาธิการวารสารไทย
5. คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญา
6. คณะกรรมการปฏิรูปการฝึกหัดครูไทย

ส่วนผลงานของท่านที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา เขียนหนังสือและเกี่ยวกับหนังสือมีดังนี้

1. เขียนบทความลงในวารสารสภาวิจัยแห่งชาติ เกี่ยวกับวิธีวิจัยประเภทต่าง ๆ และบทความที่เกี่ยวกับการวิจัย
2. เขียนบทความลงในวารสารประชากรศึกษา เป็นจำนวนมาก ของมหาวิทยาลัยมหิดล
3. เขียนบทความลงในวารสารสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ของมหาวิทยาลัยมหิดล
4. เขียนบทความลงในวารสารไทย เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กฎหมายต่าง ๆ ที่ควรรู้ ซึ่งหนังสือวารสารเล่มนี้ ส่งไปสำนักงาน ก.พ. และต่างประเทศด้วย
5. เขียนบทความทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาพุทธ และได้รับคำสั่งจากกรมวิชาการ มอบหมายให้เรียบเรียงเนื้อหาเกี่ยวกับทางด้านศีลธรรม และจริยธรรมให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
6. ได้รับคำสั่งจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นท่านหนึ่งในการจัดทำหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ประเทศของเรา ระดับชั้นมัธยมปีที่ 1 (เล่มที่ 2) ท่าน

โค้เรียบเรียงเรื่องประชาชนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ในบทที่ 18 และหนังสือเรียน วิชาสังคมศึกษา โลกของเรา เล่มที่ 2 โค้เรียบเรียงบทที่ 23, 24, 25 คือ เรื่อง ปัญหาประชากรและคุณภาพ, ปัญหาสิ่งแวดล้อม, ปัญหาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

7. โค้รับตำแหน่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการจัดทำหลักสูตร วิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์ของ สสวท. และโค้เรียบเรียงเนื้อหาบางตอนลงในหนังสือ เรียนฟิสิกส์ วิทยาศาสตร์กายภาพ ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

8. แต่งหนังสือในระดับอุดมศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 2 ชื่อหนังสือ "ฟิสิกส์ ยุคใหม่" ซึ่งท่านเป็นผู้วางรากฐานการเขียนหนังสือฟิสิกส์แนวยุคใหม่ หรือกล่าวได้ว่า ท่านเป็นผู้บุกเบิกการเขียนหนังสือฟิสิกส์ยุคใหม่นั้นเอง

9. ทางสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ได้นำเรื่องของท่านในวารสารไทย เรื่อง ระลึกพระคุณแม่ ไปจัดพิมพ์เป็นหนังสือ เล่มเล็ก ๆ แจกตามโรงเรียนและหน่วยงานทาง ราชการ หอสมุดต่าง ๆ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานวันแม่แห่งชาติปี 2525 ที่วัด พระศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

เนื่องจากท่านมีงานประจำ และเป็นคณะกรรมการของหน่วยงานต่าง ๆ ผลงาน คำนเขียนหนังสือของท่านที่เป็นผลงาน เฉพาะของตนเองมีน้อยมาก ท่านให้เหตุผลว่า เคยมี สำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาติดต่อให้ท่านเขียนหนังสือ แต่ท่านไม่สามารถจะรับได้เพราะไม่มีเวลา งานเขียนหนังสือของท่านส่วนมากถ้าเป็นงานทางค่านกรมวิชาการ จะเขียนเป็นบางบท ใน เรื่องที่มีความถนัด

ส่วนการเขียนประเภทบทความ และเอกสารโรเนียว มีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และประชากรศึกษา กล่าวได้ว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความ เชี่ยวชาญมากในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สำหรับหนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเล่มที่นำมาวิเคราะห์นี้ เนื้อหาส่วนใหญ่ท่านเป็นผู้เขียนและ เรียบเรียง

ผู้เรียบเรียงอีก 2 ท่านคือ นางสาวบุญนาค ทิวกุล และนางสาวอนงค์พร สมานชาติ มีประวัติดังนี้

นางสาวบุญนาค ทิวกุล เกิดที่ อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี เมื่อปี 2485 จบชั้น ประถมศึกษาที่โรงเรียนปากท่อวิทยาคาร จบชั้นมัธยมศึกษา (ม.6) ที่โรงเรียนสตรีประจำ จังหวัดราชบุรี จบประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาที่โรงเรียนฝึกหัดครูนครปฐม เมื่อปี พ.ศ.

2504 และจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (กศ.ม) เมื่อปี พ.ศ. 2511 และจบการศึกษา ระดับปริญญาโท (กศ.ม) ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พ.ศ. 2514 การทำงาน เข้ารับราชการครั้งแรกเป็นครูที่โรงเรียนวัดเพลง จ.ราชบุรี ย้ายไปทำงานที่ โรงเรียนวัดวังมะนาว สังกัดกองการบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี แล้วโอนไปเป็นครูที่โรงเรียนปากท่อ สังกัดกรมสามัญศึกษา และในปี พ.ศ. 2517 โอนมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นอาจารย์โท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปี พ.ศ. 2520 เป็นช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ผลงานของท่าน

เขียนบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงในวารสารสิ่งแวดล้อม เขียนหนังสือ เรื่องภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ในภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นางสาวอนงค์พร สมานชาติ เกิดเมื่อปี 2491 จบชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนสุขวิทยาการ เมื่อปี 2503 จบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ.3) ที่โรงเรียนสตรีบุรีรัมย์ เมื่อปี พ.ศ. 2506 จบวิทยาลัยครูนครราชสีมา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.คณ.) เมื่อปี พ.ศ. 2508 จบการศึกษา บัณฑิตที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อปี พ.ศ. 2514 ใ้รับวุฒิปริญญาโท วิชาเอกภูมิศาสตร์ และไปศึกษาต่อที่ Cong Ireland University ในปี พ.ศ. 2516-2517 ใ้รับ M.S. ทางค่านการศึกษาสังคมศึกษา การทำงาน เข้ารับราชการเป็นอาจารย์โท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2519 และเมื่อปี พ.ศ. 2524 ใ้รับตำแหน่งช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จนกระทั่งในปัจจุบัน

ผลงานของท่าน

มีผลงานทางด้านบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เขียนหนังสือ เรื่องการมัธยมศึกษา ในคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร (นศรปรุม)

2. ในคําขวงเวลาที่คองและปีที่พิมพ์

หนังสือเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ไม่ปรากฏปีที่คอง แล้ได้จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2524 พิมพ์เป็นครั้งที่ 1 จำนวน 8,000 เล่ม ก่อนที่จะพิมพ์นั้น กรมวิชาการได้ตรวจหนังสือเล่มนี้เรียบร้อยแล้ว โดยมอบหมายให้ นายมณู วิริยะเพ็ชร เป็นผู้ตรวจ แล้กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศอนุญาตให้ใช้หนังสือเล่มนี้ในโรงเรียนได้ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2524 การจัดพิมพ์ พิมพ์ที่ หางหุ้นส่วนโรงพิมพ์ยูนิเคิลโปรดักชัน ฉะนั้น เมื่อพิจารณาปีที่คองและพิมพ์ของหนังสือเล่มนี้ ควรจะจัดเป็นหนังสือใหม่ เพราะพิมพ์หรือคองไม่เกินระยะเวลา 10 ปี นอกจากนี้สถิติ คาง ๆ ที่ใช้ก็ไม่ล้าหลังมาก เช่น ใช้สถิติปี 2523 (จากหน้า 64) แล้ในหน้า 3 สถิติ พื้นที่ป่าไม้ใช้สถิติปี 2523 พระราชบัญญัติที่ปรับปรุงใหม่ก้ใช้ปี 2522 ที่มีการแก้ไขเพิ่ม เติมในหน้า 111 แล้จากบรรณานุกรมที่ใช้อ้างอิง ได้แก่ปี พ.ศ. 2516, 2518, 2520, 2519, 2521, 2523

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. คานรูปเล่ม ไม้สัก

3.1 คุณลักษณะ เล่มของหนังสือ มีดังนี้

3.1.1 ขนาดรูปเล่ม มีรูปเล่มขนาด 18.5 X 26 ซม.

3.1.2 ความหนาของหนังสือ ประกอบด้วยปกนอก ปกใน คำประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน คำนำ สารบัญ บัญชีรูป เนื้อเรื่อง ตั้งแต่หน้า 1-121 บรรณานุกรม ปกหลัง รวมแล้วมีทั้งหมด 67 หน้า

3.2 คุณภาพของกระดาษ คือ

3.2.1 กระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง เป็นกระดาษปอนด์ขาว

3.2.2 กระดาษที่ใช้พิมพ์รูป เป็นชนิดเดียวกับพิมพ์เนื้อเรื่อง

3.2.3 กระดาษปก เป็นกระดาษแข็ง หนา ทั้งปกหน้าและ

ปกหลัง

3.3 คุณภาพปก

หน้าปก เป็นภาพถ่าย ภาพสี เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากร น้ำ คอนบนของปก พื้นกระดาษเป็นสีม่วง เขียนข้อความว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นตัวหนังสือสีขาวอมเขียว คอนล่างมีข้อความว่า กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีรูปเสมาธรรมจักร ทางริม ด้านขวามือ เป็นภาพพิมพ์ สำหรับขอบตรงสันของหนังสือมีข้อความว่า การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปกหลัง เป็นกระดาษแข็ง หนา สีขาวไม่มีข้อความใดปรากฏ

3.4 คุณภาพของภาพประกอบ มีลักษณะดังนี้

3.4.1 ภาพประกอบทั้งหมดเป็นภาพถ่าย ภาพสี ไม้สัก

ภาพที่ 1 หน้า 2 ภาพการทิ้งขยะเคลื่อนกลางถนนลงเพาะเชื้อโรค ภาพไม้สัก สีเหลือง

ภาพที่ 2 การเผาพืชในไร่นาทำให้อากาศเสียและเป็นสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ ภาพไม้สักเงินและไม่สอดคล้องกับคำบรรยายใ้ภาพ

ภาพที่ 3 หน้า 8 ตัวอย่างของความมั่งง่ายภาพชัดเจน และสอดคล้องกับคำอธิบายใ้ภาพ

ภาพที่ 4 หนองน้ำที่มีสัตว์น้ำเป็นอาหารของมนุษย์ ในหน้า 13 ภาพชัดเจนและสอดคล้องกับคำอธิบายใ้ภาพ

ภาพที่ 5 การตกตะกอน และมีชายหาดยื่นออกไปในลำน้ำ ในหน้า 21 ภาพชัดเจนและสอดคล้องกับคำอธิบายใ้ภาพ

ภาพที่ 6 พื้นที่บางตอนในภาคกลาง พื้นที่นูนน้ำกัดเซาะทะเลาย ไร่เพาะปลูกไม้ไ้ ในหน้า 25 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 7 การเพาะปลูกแบบขั้นบันได ในหน้า 29 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 8 สภาพป่าดงดิบเขาที่ถูกพวกรชาวเขาทำลายเป็นหย่อม ๆ ในหน้า 50 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 9 สภาพป่าเต็งรังที่ถูกทำลายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในหน้า 51 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 10 สภาพป่าดงดิบที่ถูกทำลายโดยการท่าเหมืองแร่ ในหน้า 57 ภาพชัดเจนเท่าที่ควร

ภาพที่ 11 คำประกาศชวนกันรักษาความสะอาด แต่บริเวณใกล้ภาพเลอะเทอะไม่เรียบร้อย ในหน้า 67

ภาพที่ 12 การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดน้ำท่วมในเมืองไ้ ในหน้า 77 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 13 ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารต่าง ๆ ในหน้า 83 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 14 การตัดไม้ทำลายป่าโดยขาดการอนุรักษ์ มีผลเสียหายนานาประการในหน้า 84 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 15 ช่วยกันประหยัดน้ำมัน โดยใช้จักรยาน ในหน้า 99 ภาพชัดเจน

ภาพที่ 16 บรรทุกมากเกินไป เพราะความโลภ และไม่เคารพกฎหมาย ใน

101 ภาพชัดเจน

- ภาพที่ 17 การสูบน้ำด้วยพลังลม ในหน้า 103 ภาพชัดเจน
- ภาพที่ 18 รถบรรทุกพัฒนาผลของเกษตรกร ในหน้า 108 ภาพชัดเจน
- ภาพที่ 19 เรือหางยาว เทคโนโลยีที่เหมาะสมของคนไทย ในหน้า 110

ภาพชัดเจน

- ภาพที่ 20 อyamักงายควยการทำลายสิ่งแวกล้อมในหน้า 119 ภาพชัดเจน
- ภาพที่ 20 คำชอร่องที่ควรรบพิง ในหน้า 121 ภาพชัดเจน

สรุปไควว่า ภาพประกอบส่วนใหญ่ชัดเจน แลจะภาพก็สัมพันธ์กับคำอธิบายได้

ภาพ

3.4.2 ภาพประกอบส่วนคคสองแลสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในแต่ละคตอน ซึ่ง

เมื่อวิเคราะห์แล้ว ภาพประกอบส่วนใหญ่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ดังนี้

ภาพที่ 1	อยู่ในหน้า	2	เนื้อเรื่องอยู่ในหน้า	2	เช่นเดียวกัน
ภาพที่ 2	อยู่ในหน้า	4	เนื้อเรื่องอยู่ในหน้า	4	
ภาพที่ 3	อยู่ในหน้า	8	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	7	
ภาพที่ 4	อยู่ในหน้า	13	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	13	
ภาพที่ 5	อยู่ในหน้า	21	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	21	
ภาพที่ 6	อยู่ในหน้า	25	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	24	
ภาพที่ 7	อยู่ในหน้า	29	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	29	
ภาพที่ 8	อยู่ในหน้า	50	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	50	
ภาพที่ 9	อยู่ในหน้า	51	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	51	
ภาพที่ 10	อยู่ในหน้า	57	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	56	
ภาพที่ 11	อยู่ในหน้า	67	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	67	
ภาพที่ 12	อยู่ในหน้า	77	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	77	
ภาพที่ 13	อยู่ในหน้า	83	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	82	
ภาพที่ 14	อยู่ในหน้า	84	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	83-84	
ภาพที่ 15	อยู่ในหน้า	99	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	99	
ภาพที่ 16	อยู่ในหน้า	101	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	102	
ภาพที่ 17	อยู่ในหน้า	103	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	103	

ภาพที่ 18	อยู่ในหน้า	108	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	108
ภาพที่ 19	อยู่ในหน้า	110	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	109
ภาพที่ 20	อยู่ในหน้า	119	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	119
ภาพที่ 21	อยู่ในหน้า	121	เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า	120

สรุปได้ว่าภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในแต่ละตอน

3.5 เครื่องช่วยประกอบอื่น ๆ ที่ปรากฏ ใ้แก่

- สารบัญ
- บัญชีรูป
- แผนภูมิ ในหน้า 21 คือ ขบวนการของการเกิดขึ้น หน้า 12

แผนภูมิแสดงวัฏจักรของระบบนิเวศ และหน้า 63 แผนภูมิแสดงสาเหตุของปัญหาประชากร และความยากจน

- แผนที่ มี 8 รูป ใ้แก่ หน้า 10 ระบบชีวาไลซ์
- 31 วัฏจักรของน้ำ
- 42 การกำจัดน้ำเสียแบบตกตะกอน
- 77 ผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำ
- 78 วัฏจักรที่ทรัพยากรถูกทำลาย
- 80 ทรัพยากรแต่ละอย่างมีผลกระทบต่อกัน เป็นลูกโซ่
- 85 ผลกระทบจากป่าไม้ถูกทำลาย
- 89 สรุปปัญหาทรัพยากรมนุษย์อื่นที่มีส่วนเกี่ยวกับการดำรงชีวิต

- ตาราง ในหน้า 62 คือ ตารางแสดงจำนวนและรายได้ของประชากรประเทศต่าง ๆ หน้า 66 คือ ตารางที่แสดงประเภทของขยะ

- บรรณานุกรม ในหน้า 122-123

3.6 คุณภาพการพิมพ์ ใ้แก่

3.6.1 การพิมพ์ข้อความ ถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอกและปกใน

คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.6.2 การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้านเท่ากันหมด ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่องหรือตอนที่ขึ้นคนบทใหม่ กล่าวคือ ด้านบนจะเว้นที่ว่างไว้ 2.5 ซม. ด้านล่างจะเว้นที่ว่างไว้ 2.5 ซม. ขอบทางด้านขวาเว้นที่ว่างไว้ 1.5 ซม. และขอบทางด้านซ้ายจะเว้นที่ว่างไว้ 2 ซม.

3.6.3 การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ และ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน มีลักษณะดังนี้

		การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ที่พิมพ์ผิด คือ	
หน้า 29	หักกลางทางพง	ทองเบ็น	หักร้างทางพง
หน้า 39	แม่น้ำคงใหญ่	"	แม่น้ำควใหญ่
	แม่น้ำคงน้อย	"	แม่น้ำควน้อย
	ไทยโยค	"	โทรโยค
หน้า 91	ไอโซม	"	ไอโชน
หน้า 105	การเพาะเห็นฟาง	"	การเพาะเห็ดฟาง

เครื่องหมายวรรคตอน ที่ปรากฏ ได้แก่

1. ยศกึ่งค - ใช้สำหรับ
  - 1.1 เมื่อมีความหมายว่าถึง เช่น หน้า 3 2-3 วัน

หน้า 22 20-25 % , 40-60 %

1.2 ใช้แทนชื่อย่อต่าง ๆ เรียงกันลงมา เช่น หน้า 15

1.3 คำที่เชื่อมติดต่อกัน เช่น หน้า 20 ไทรกวิส-ยูเฟรติส

1.4 แยกข้อความย่อย จากข้อความใหญ่ เช่น หน้า 20 ขบวน

การทางกายภาพ .....ภาวะของการเกิดไคน์

- อุณหภูมิไม่เท่ากัน

- น้ำฝน

- การเคลื่อนที่ของดิน

นอกจากนี้ ก็ปรากฏในหน้า 21, 64, 65, 119, 120

2. นชลชิต หรือ "วงเล็บ" ( ) ใช้สำหรับ

2.1 ขยายความเพิ่มเติม เช่น หน้า 104 บริการด้าน
สาธารณูปโภค (ไผ่ ถ่าน น้ำประปา ไฟฟ้า บริการเก็บขยะมูลฝอย) นอกจากนี้ก็ปรากฏหน้า
53, 54, 106, 107, 108

2.2 ใส่ตัวเลขที่เป็นข้อต่าง ๆ เช่น หน้า 105 เทคโนโลยี
มีความเหมาะสม เป็น 2 นัย คือ (1)..... (2).....

2.3 ใส่กฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสิ่ง
แวดล้อม เช่น หน้า 111 พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.
2518 (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2521 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2522 (ฉบับที่ 3)

2.4 ใช้สำหรับคำที่เป็นภาษาอังกฤษ เช่น หน้า 11
ฮิวมัส (Humus) หน้า 18 ดิน (Soil) หน้า 82 สถานคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
(Environment Protection Agency)

2.5 ใช้สำหรับส่วนที่เบ็ดเตล็ด ของปี พ.ศ.ต่าง ๆ เช่น หน้า
3 ในปัจจุบัน (พ.ศ.2523) จากการศึกษาโดยภาพถ่ายทางอากาศพบว่าเนื้อที่ป่าไม้
มีประมาณ 37 % .....เมื่อเทียบกับ 20 ปีที่แล้ว (2503)

3. อัญประกาศ " ... " ใช้สำหรับเน้นข้อความที่สำคัญ เช่น
"ชีवालีย์" "ฟลูออโรคาร์บอน" "จะแก้ปัญหาไปเพื่ออะไร" "คดียุคคุณภาพ"
"เทคโนโลยีก้าวหน้า" "อุทยานแห่งชาติ" "จรรยาบรรณ" ซึ่งปรากฏในหน้า 91,
92, 94, 106, 111, 119

4. เครื่องหมายอื่น ๆ ที่ปรากฏ ไผ่ ถ่าน ปรศันย์ เมื่อเป็นคำถาม,
ไปยาอใหญ่ (ตาล) ไม้มก (ๆ)

3.7 อักษรพิมพ์ มีลักษณะดังนี้

3.7.1 ถ้าเป็นเนื้อเรื่อง จะใช้ตัวอักษรที่มีขนาดเดียวกันหมด
คือ มีขนาด 14 ปลาย แต่ถาเป็นคำถามที่ และชื่อเรื่อง ตัวอักษรมีขนาด 22 ปลาย
ตัวอักษรพิมพ์ไผ่ชัดเจน

3.7.2 การใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ ไผ่ ถ่าน

- ตัวคำถามใหญ่ขนาด 22 ปลาย เมื่อ เป็นหัวข้อใหญ่ของแต่ละบท

ในลักษณะที่เป็นคำถาม ซึ่งปรากฏในบทที่ 1, 2, 3, 5

- คำค้นหาใหญ่ขนาด 22 พ้อยท์ เช่น เกี่ยวกัน แต่ใช้ในหัวข้อที่สำคัญซึ่งไม่ใช่ลักษณะที่เป็นคำถาม ซึ่งปรากฏในบทที่ 1, 2, 3, 5 เช่น เกี่ยวกัน

- คำค้นหาเล็กขนาด 14 พ้อยท์ เมื่อเป็นหัวข้อสำคัญรองจากหัวข้อใหญ่ เช่น หน้า 32 แหองน้ำ หน้า 50 อันตรายจากมนุษย์ หน้า 100 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม หน้า 108 การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

- คำเอนไซสำหรับเน้นคำ หรือข้อความที่สำคัญ เช่น หน้า 4-5 นำเนา อากาศเสีย ชยะ, หน้า 17 วัตถุพิษ, หน้า 25 ลม, หน้า 28 ปัญหาที่จะคิดถึงเมื่อประโยชน์จากเทคโนโลยี เหล่านี้มีมากผลร้ายที่ตามมาควรจะได้รับเอาใจใส่และแก้ไข

3.7.3 การพิมพ์ตัวเลข ใช้ตัวเลขอารบิก ตลอดทั้งเล่ม

3.7.4 การพิมพ์คำภาษาอังกฤษ เมื่อมีภาษาไทย จะพิมพ์เป็นภาษาไทย ก่อนแล้วจึงพิมพ์ภาษาอังกฤษเป็นวงเล็บตาม เช่น ฮิวมัส (Humus) แพลงกตอน (Plankton) ลินเลสส์ (Loess) เซลลูโลส (Cellulose) ลิกนิน (Lignin) เอธิล แอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol)

3.8 คุณภาพการเข้าเล่ม ใ้แก่

3.8.1 การเย็บเล่ม ใช้แบบตึกขาว ที่คานข้างของสัน

3.8.2 การตัดกระดาษทั้ง 3 คานของเล่ม (ยกเว้นสัน) เท่ากันทุกคาน และเรียบรอยตลอดทั้งเล่ม

3.8.3 การเรียงหน้า ครบจำนวนทั้งเรื่อง ไม่มีบทใด ตอนใด ที่เรียงผิด ส่วนการเรียงลำดับหน้า กิ่งนี้ ปกนอก ปกใน คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน คำนำ สารบัญ บัญชีรูป เนื้อเรื่อง บรรณานุกรม ปกหลัง

4. ในค่านเนื้อหา แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

4.1 การวิเคราะห์เนื้อหาในค่านความหมายของหนังสืออ่านประกอบ

ได้แก่

4.1.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร เนื้อหาในหนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร และขยายความในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ระดับชั้น ทั้งนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาประเทศของเรา จากจุดประสงค์ข้อที่ 8 ให้ตระหนักในปัญหาประชากรและปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและมีคุณค่าแก่สังคม และจากคำอธิบายรายวิชาข้อที่ 6 ศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาเพื่อนบ้านของเรา สอดคล้องกับหลักสูตร จากจุดประสงค์ของวิชาเพื่อนบ้านของเรา ข้อที่ 10 ให้ตระหนักในภาวะและปัญหาประชากร ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของประเทศในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ และจากคำอธิบายรายวิชาข้อ 1 ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะภูมิศาสตร์ อารยธรรมของทวีปเอเชียอย่างกว้าง ๆ เน้นประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทยในเรื่องลักษณะภูมิศาสตร์ ภาวะทางเศรษฐกิจ การเจริญพันธุ์ ปัญหาประชากรและสิ่งแวดล้อม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โลกของเรา สอดคล้องกับหลักสูตร จากจุดประสงค์วิชาโลกของเรา ข้อ 6 ใ้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเรื่องเกี่ยวกับการตั้งหลักแหล่ง การผลิต การบริโภค การจัดการ และการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

นอกจากนี้ ได้สอดคล้องกับรายวิชาเลือกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ วิชา ส. 351 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับหนังสือเล่มนี้มากที่สุด คือ

1. ใ้มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม สาเหตุของปัญหา และแนวทางที่จะช่วยป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
2. ใ้มีความสนใจต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. ใ้มีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

4. ใ้ห้รู้จักชีพพยากรอย่างประหยัคและมีเหตุผล
 5. ใ้ห้มีทัศนคติ ค่านิยม ความสำนักรับนิคชอบรวมกันในการ
 อนุรักษสิ่งแวกลอม

6. สามารถนำความรู้คานการอนุรักษชีพพยากรและสิ่งแวกลอม
 มาช่วยปรับปรุงสภาพความเป็นอยู๋ของสังคมใ้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ก็สอ คคสองกับหลักสูตรสังคมศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่ ไ้รวม
 เอาวิชาคาง ๆ เข้าไ้ด้วยกันเป็นลักษณะบูรณาการ ไ้แก่ วิชาค่อไปนี้

1. ภูมิศาสตร์ แสดงถึง สภาพภูมิประเทศของแคะละภาคในประเทศไทย
 ไทยเกี่ยวกับลักษณะดิน แม่น้ำ ภูเขา ที่ราบ ที่ราบสูง ไ้แก่ภาคเหนือ ภาคตะวันออก
 เนียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ ซึ่งปรากฏในหน้า 38-39,
 29-30

2. ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเริ่มมีมนุษย์ในโลก ซึ่ง
 คองอาศัยธรรมชาติ ประวัติศาสตร์อารยธรรมของมนุษย์ที่เกิเกิดขึ้นบริเวณแควลอมแม่น้ำคาง ๆ
 ซึ่งเกี่ยวของกับชีพพยากรคิน และน้ำ ซึ่งปรากฏในหน้า 16

3. เศรษฐศาสตร์ เน้นใ้เห็นถึงการมีชีพพยากรธรรมชาติที่ลุ่ม
 สมบูรณ์ การรู้จักอนุรักษชีพพยากรธรรมชาติและสิ่งแวกลอม ทำให้ประเทศคาง ๆ มีความ
 เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

4. สังคมวิทยา แสดงใ้เห็นถึงสภาพของสังคมที่มนุษย์คองการ
 คือ สังคมที่เน้นคุณภาพชีวิต นั่นคือ เป็นสังคมที่เอื้ออำนวยค่อความสุข สมบูรณ์ของชีวิต ความ
 สงบเรียบร้อยของสังคม ไ้แก่ ประชากรมีความจำเป็นพื้นฐานปัจจัย 4 มีสภาวะแวกลอมที่
 เหมาะสม มีจุดมุ่งหมายในชีวิตปรากฏในหน้า 95-112

นอกจากนี้ยังแสดงใ้เห็นว่าลักษณะของสังคมไทยมักจะคองการความ
 ทรุทร่าพุ่มเพื่อ มีความมั่งค่าง ไม่ชอบระเบียบกฎเกณฑ์ ซ้อชมใ้ในวัตถุ ซาคความสำนักรใ้
 ชีพพยากรมีจำกัด ซั้นชมใ้ในค่าของเงิน ปรากฏในหน้า 7 - 9

5. ประชากรศึกษาและสิ่งแวกลอม เน้นใ้ในเรื่องปัญหาประชากร
 คุณภาพของประชากรในประเทศไทย ซึ่งประสมกับปัญหาความยากจน ค่วยการศึกษา สุขภาพ
 อนามัยไม่คี่ ปรากฏในหน้า 62 ส่วนเกี่ยวกับสิ่งแวกลอมมีเนื้อหาโดยตรงคลอคคั้งเล่ม

6. หน้าที่พลเมือง แสดงถึงหน้าที่ของพลเมืองที่ ควรจะช่วยกัน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมเพียงพอ มีความชื่นชมยินดีในธรรมชาติ ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปรากฏในหน้า 98-112

7. ศิลธรรม เน้นในเรื่องให้พลเมืองมีคุณธรรมที่โลกยอมรับ ได้แก่ ระเบียบวินัยไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น, มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปรากฏในหน้า 100 เน้นในเรื่องจรรยาบรรณในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ไม่มกง่าย ไม่โลภเอาแต่ใจ ไม่ประมาท ปรากฏในหน้า 119-120

4.1.2 เนื้อหาช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียน ได้แก่

หนังสือเรียนวิชาประเทศของเรา เนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบ เล่มนี้ ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนวิชาประเทศของเรา (ส.102) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

บทที่ 18 ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม, ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ, อากาศเสีย, สิ่งกมลภาวะ, ปัญหาประชากร, ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี, ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ, การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หนังสือเรียนวิชาเพื่อนบ้านของเรา (ส.203-ส.204) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ช่วยเพิ่มเติมในบทที่ 8 เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้, ดิน, น้ำ, แร่ธาตุ, สัตว์ป่า ในบทที่ 9 การใช้ทรัพยากรและปัญหาซึ่งเกิดจากการใช้ทรัพยากร เช่น ปัญหาการทำไร่เลื่อนลอย ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการใช้น้ำ ปัญหาการขยายปรางค์กฐิษ ปัญหาที่เกิดจากการซุกสิ่งปฏิกูลลงสู่หนองน้ำ ปัญหาการเค็มโตของเขตกุ่มชน

และบทที่ 11 ประชากร ในค่านปัญหาประชากร คุณภาพของประชากร การเพิ่มของประชากร

หนังสือเรียนวิชาโลกของเรา (ส.306) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ บทที่ 24 ปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต บทที่ 24 ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันในระบบชีวาสัย ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ

รอยหรือ และบทที่ 25 บัญชาวิทยศาสตร์และเทคโนโลยี

4.1.3 เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากเนื้อหาละเอียดมาก จึงเป็นประโยชน์ต่อครูที่จะค้นคว้าเพิ่มเติม และช่วยในการสอนด้วย ส่วนแก่นักเรียนถ้าได้อ่านเพิ่มเติม ก็จะได้รับความรู้เพิ่ม ก็จะช่วยส่งเสริมทั้งการเรียน และการสอนให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ ในหนังสือยังมีภาพประกอบให้เห็นชัดเจนเพิ่มเติม มี ภาพแผนผังต่าง ๆ เช่น แผนผังของระบบชีวาลัย วัฏจักรของระบบนิเวศ หรือแผนภูมิ ขบวนการของการเกิดขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เข้าใจได้มากขึ้น

4.1.4 เนื้อหาเหมาะสมกับเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดได้ว่า เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาก เพราะในปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้น จากการใช้ทรัพยากร และปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่ ทุกคนต้องช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น ไม่ควรจะรอจากเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง เพียงอย่างเดียว การให้การศึกษาจึงมีความจำเป็นมากที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กปฏิบัติ และ ใฝ่เรียนรู้แนวทางแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ และที่เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งการ ให้การศึกษาแก่ประชาชนก็จะต้องกระทำทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนด้วย จึงจะได้อผล และควรที่จะปลูกฝังให้การศึกษาคนเหล่านี้ ตั้งแต่เด็ก ๆ พร้อมกับฝึกปฏิบัติขณะที่อยู่ในโรงเรียน ด้วย ฉะนั้น เมื่อพิจารณาในด้านเนื้อหา ส่วนใหญ่จึงเหมาะสมกับเด็กระดับมัธยมต้น จะมี บางส่วนที่ค่อนข้างจะยากเกินไป เช่น พระราชบัญญัติต่าง ๆ ในหน้า 111-112

4.1.5 เนื้อหามีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เพราะเมื่อได้อ่าน หนังสือเล่มนี้แล้ว เนื้อหามีความตรงกันกับหนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม เล่มอื่น ๆ เช่น ของ ผศ. ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง (คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน) สำนักพิมพ์โอเคียนส์ไตร์ พ.ศ. 2523 และเมื่อศึกษามรรณานุกรมซึ่งเป็นเอกสาร กิจวัตรบรรณานุกรมคล้ายกันมาก เช่น พระราชบัญญัติต่าง ๆ จากเอกสาร วารสารต่าง ๆ

ตัวอย่างของเนื้อหามีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เช่น

หน้า 4 หน้าเน่า คลองตามเมืองใหญ่หลายเมืองของไทยขึ้น เติมน้ำ และน้ำ สกปรก เพราะสิ่งสกปรกจากบ้านเรือน โรงงาน ตลาด มารวมกันอยู่ในแม่น้ำลำคลอง เหล่านี้

น้ำในแม่น้ำแม่กลองเน่า กุ้ง ปลา ฟาร์มหอยแครง ตลอดจน
เรือสวนไร่นาบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเสียหาย คนชาวมลลนน้าใจ

หน้า 9 การกายาเสพคึก การค้าประเวณี หรือการคักเคียบพระพุทธรูป
ไปจำหน่าย แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างสลดใจ

หน้า 16 ประเทศที่พัฒนา ขอมตองการประชากรที่มีคุณภาพ มีความรู้
ตลอดจนมีทรัพยากรที่จะใช้พัฒนาประเทศโคโคโยไม่มีสินสุค

หน้า 17 สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ มีส่วนสัมพันธ์กับอาชีพ

หน้า 19 อิวมีส เป็นสารที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของกิน อันจะเป็นประโยชน์

ต่อการเพาะปลูก

กินเป็นทรัพยากรที่ไม่พบคสิน แต่เสื่อมสภาพโคจากการใช้อย่าง
ผิด ๆ และใช้อย่างไม่บำรุงรักษา

หน้า 24 สาเหตุที่กินเสื่อมโทรม

หน้า 25 แพะเมืองผี จังหวัดแพร่ จะเห็นกินอยู่ในลักษณะคล้ายเทค

หน้า 27 เกษตรกรไทยเพาะปลูกไม่คำนึงถึงสภาพกิน จะปลูกพืชมัน เป็น

ประจำทุกปี

หน้า 29 บริเวณพื้นที่เป็นภูเขาสูง ควรปลูกพืชตามแนวระดับ หรือแบบ

ขั้นบันได

หน้า 33 ประโยชน์ของน้ำในทางอ้อม

หน้า 38 ปัญหาเรื่องน้ำ และการใช้น้ำในประเทศไทย

หน้า 55 สงครามที่เกิดขึ้นในโลกหลายครั้งมีสาเหตุมาจากการแย่งกินแกน
ที่เป็นแหล่งแรธาาคูสำคัญ เช่น แควนอลซาส ลอเรนส , แควนรูท

หน้า 64 คุณภาพของประชากร

หน้า 73 แหล่งเสียงที่เป็นอันตราย

หน้า 88 เมื่อโคที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาการสูญเสียทรัพยากร

จะเพิ่มขึ้น

4.1.6 เนื้อหาให้ความรู้ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน สำหรับ
นักเรียนในกรุงเทพฯ และไกลเคียงจะเป็นประโยชน์มาก เพราะชีวิตประจำวันทุกคนจะ
ประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น น้ำเน่า ตามคลองต่าง ๆ ที่อยู่ในกรุงเทพ โคน

เฉพาะคลองที่อยู่ใกล้ตลาด ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ภูเขาอากาศเสีย จะพบเป็นประจำวัน มีฝุ่นละออง สารเคมี ท่อไอเสีย รถยนต์มาก ภูเขาขยะมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เพราะคนทิ้งไม่เลือกที่ บางแห่งมีขยะหมักหมม มีกลิ่นเหม็นกระจายออกไป สูดานพักผอนหย่อนใจ เช่น ชายหาด อุทยานแห่งชาติ ก็จะมีอากาศสกปรกของขยะทิ้งไว้ ภูเขาสังคมเนื่องจากประชากรชากระเบียบวินัย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ยากจน จะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กจะพบเป็นประจำ เมื่อเด็กโตทราบปัญหาจะได้ปฏิบัติในทางที่ดี หลีกเลี่ยงการกระทำที่จะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วยกันแก้ไขต่อไป

4.1.7 เนื้อหาให้ข้อคิดและคติสอนใจ มีอยู่หลายตอน เช่น

หน้า 7 สภาพขยะที่ตกเกลื่อนกลาดทั่วไปตามที่ต่าง ๆ ก็แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคนไทยอย่าง เห็นได้ชัด ก็มีคำพังเพยที่กล่าวว่า "ปัดสวะให้พบนานบ้าน" นั่นเอง

หน้า 17 ประเทศไคมีทรัพยากรอย่างอุดมสมบูรณ์ และรู้จักการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างถูกต้องเหมาะสม ประเทศนั้นหรือประชากรของประเทศนั้นก็มีความเป็นอยู่สุขสบาย สามารถยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวได้

หน้า 90 ปัญหาของทรัพยากรชนิดหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรอีกชนิดหนึ่ง เป็นปฏิกริยาลูกโซ่ โดยมีมนุษย์เป็นผู้ปล่อย โซ่เหล่านี้ให้ติดกัน การจมน้ำเสียภูเขา คือนำปัญหามาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อการควบคุมและแก้ไข อันเป็นการทำลายสายโซ่มีให้ลากเอาห่วงโซ่อื่น ๆ มาครึงคิดไว้ด้วยกันนั่นเอง

หน้า 120 ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากคน จึงต้องแก้ไขและป้องกันที่คน โดยเฉพาะ การมีวินัยในตนเอง เป็นคุณธรรมที่จำเป็นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คำเป็นชีวิตอย่างประหยศและพอ เหมาะใช้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่ของทุกคน การมีความรู้เพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่พอ จะต้องนำความรู้นั้น ไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลดีในด้านการอนุรักษ์

4.1.8 เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม จุดมุ่งหมายของเนื้อหาในหนังสือ เช่นนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดค่านิยมที่ดีในค่านิยมที่รู้จักสนใจต่อสิ่งแวดล้อม และปัญหาสิ่งแวดล้อม นำความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาช่วยปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในสังคมให้ดีขึ้น สร้างค่านิยมให้เกิด "จรรยาบรรณ" สิ่งแวดล้อมใหม่ ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ โดยไม่มั่งง่าย ไม่โลกเอาแต่ใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์

ส่วนคนเหมือนส่วนรวม ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตน
ด้วยความรับผิดชอบ

4.1.9 เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ทันสมัยใช้ได้ในปัจจุบัน ปรากฏ
ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ทันสมัยใช้ได้ในปัจจุบัน เช่น

หน้า 5 ในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ คนต้องอาศัยอยู่ใน
ย่านสลัม ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมทั้งทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ เสื่อมโทรมมาก

หน้า 6 การดำรงชีวิตในทุกวันนี้เสี่ยงภัยต่อการเป็นโรคร้ายจากสภาพแวดล้อม
เป็นพิษ การถูกปล้นจี้ ถูกหลอกหลวง อุบัติเหตุ อกงาน ศึกษาศาสตร์ ความล้มเหลว
ในการทำมาหากิน ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดความปั่นป่วนในสังคมเป็นอย่างมาก

หน้า 34 คลองที่สำคัญทางเศรษฐกิจของโลก ได้แก่ คลองสุเอซ คลอง
ปานามา

หน้า 44 รายชื่อสัตว์ป่าสงวน และสัตว์ป่าคุ้มครองคงกำหนดไว้ 9 ชนิด
คือ แรด กระซู่ กูบรีหรือโคไพร ควายป่า ละมั่งหรือละมั่ง สมันหรือเนื้อสมัน เนื้อ
ทราย เลียงผา กวางผา

หน้า 46 คัดค้านมีมากจนไปทำลายไร่ชาชาวไทผมแถบจังหวัดภาคกลาง เช่น
ลพบุรี สระบุรี นครราชสีมา

หน้า 48 ยานยนต์โบราณไคจากสมุนไพรรักษาโรค เช่น ผสมสมุนไพร

หน้า 76 กระแสไฟฟ้าที่เขาคามบ้าน ต้องอาศัยน้ำมัน เป็นปัจจัยที่สำคัญ
ซึ่งน้ำมัน เป็นทรัพยากรที่หายากในประเทศไทย ต้องซื้อจากกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมัน.....
และมีราคาสูง ทำให้รัฐบาลสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ต้องประกาศนโยบายประหยัด
น้ำมัน โดยให้งดการส่งโทรทัศน์ในระยะเวลาที่ใช้กระแสไฟฟ้ามามากจนผลิตไม่ทัน คือระหว่าง
18.30 - 20.00 น.

หน้า 87 ปัจจุบันรัฐบาลพยายามสนับสนุนให้ผลิตก๊าซธรรมชาติจากบ่อกอง
แก๊สธรรมชาติ

4.1.10 เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน เนื่องจาก
ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย เพราะ
ไม่รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ถูกต้อง จึงเกิดเป็นปัญหาสุขภาพที่ตามมา เช่น การตัดไม้ทำลายป่า

ทำให้ฝนไม่ตกถูกต้องตามฤดูกาล และทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ทำให้กินขาดความอุดมสมบูรณ์ เพราะหน้าดินไม่มีสิ่งปกคลุม นอกจากนี้ในปัจจุบันเราจะได้ยินข่าว เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ บ่อย ๆ จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ที่กล่าวกันว่า น้ำในคลองเน่า คลาดสกปรก อากาศเหม็น ทุกวันนี้สภาพแวดล้อมตัวเราได้เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะต้องเป็นมรดกตกทอดมาสู่พวกเราและรุ่นลูกหลานต่อไปกำลังหมดไปด้วยวิธีการต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น คัดไม้ทำลายป่าด้วยเครื่องจักร จับปลาด้วยเครื่องมือทันสมัย ปลูกพืชซ้ำซากไม่บำรุงรักษาดิน ปล่อยของเสียลงสู่น้ำลำคลอง ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน และเมื่อได้อ่านเนื้อหาแล้ว เด็กก็จะเข้าใจปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น และหาวิธีแก้ไขโดยศึกษาจากเนื้อหาในหนังสือด้วย

4.1.11 เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน เนื่องจากเนื้อหาทั้งหมด เป็นเนื้อหาที่เน้นไปทางด้านวิชาการโดยตรง จึงไม่มีความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน แต่ให้ความรู้มากกว่าให้ความสนุกสนาน

4.2 การวิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ใคนก

4.2.1 เนื้อหาปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ต้องการให้ผู้อ่านได้เกิดความสำนึก สนใจต่อสิ่งแวดล้อม และปัญหาของสิ่งแวดล้อม (คนน้ำ) เกิดความรับผิดชอบ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาช่วยปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก ใคนก ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ทำให้มนุษย์ได้ประกอบอาชีพ ฉะนั้นเมื่อรู้จักการใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด รู้จักการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้เทคโนโลยีบ้าง การไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่ถูกต้องบ้าง เมื่อทุกคนได้เรียนรู้ และศึกษา ก็สามารถช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นหมดไปได้ และถือว่า เป็นพลเมืองดี ช่วยพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้เจริญ ไม่ขาดแคลนทรัพยากรเป็นต้น

4.2.2 เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายเป็นกฎข้อบังคับที่ตราขึ้นมาเพื่อป้องกันการละเมิดต่อการกระทำในสิ่งต่าง ๆ สำหรับในหนังสือเล่ม

นี้ ใ้มีกฎหมายและพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่นักเรียนควรจะต้องทราบ เช่น หน้า 44 พระราชบัญญัติป่าสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2503 ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2518 กำหนดสัตว์ป่าคุ้มครอง 9 ชนิด

หน้า 66 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 มาตรา 6 กล่าวว่า การกำจัดมูลฝอย ปฏิกูล และสิ่งเปราะเปื้อนในเขตท้องถิ่นใด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นแต่ละฝ่ายเดียว

ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใดแก่

- พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2521 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3)
- พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- พ.ร.บ. ป่าสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503
- พ.ร.บ. การประมง พ.ศ. 2490 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2496 (ฉบับที่ 2)
- พ.ร.บ. ควบคุมวิธีการทำเหมือง การสำรวจ เจริญ พ.ศ. 2510 (ฉบับที่ 1) และ พ.ศ. 2516 (ฉบับที่ 2)
- พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2484 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2495 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 (ฉบับที่ 3) และ พ.ศ. 2503 (ฉบับที่ 4) เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน ตลาดสาธารณะ และตลาดเอกชน
- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2512
- พ.ร.บ. ผังเมือง พ.ศ. 2518
- พ.ร.บ. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

4.2.3 เนื้อหาส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของสังคมไทย
ค่านิยมที่ได้รับจากเนื้อหาในหนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใดแก่

- ค่านิยมในด้านการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกต้อง เพราะทรัพยากรมีความผูกพันกัน เมื่อชีวิตหนึ่งถูกทำลายหรือทรัพยากรหนึ่งถูกทำลาย ก็ย่อมไปกระทบกับทรัพยากรอย่างอื่นด้วย

- ใ้มีค่านิยมในด้านการยอมรับในสิ่งที่ถูกต้อง ในสภาพของสังคมไทย เช่น ไม่ควรจะทรูทร่าห่มเพื่อ ในทางวัตถุมากเกินไป ไม่ควรจะมีก๊ายแต่ควรมีวินัยในตัวเอง เป็นต้น ซึ่งค่านิยมดังกล่าวนี้ควรจะต้องปลูกฝังและส่งเสริมในขณะที่ยังเป็นนักเรียนอยู่

- มีค่านิยมที่ถูกคองในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และรู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของคนทุกคนในชาติ

4.2.4 เนื้อหาให้ความรู้การดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม เนื่องจากมนุษย์ต้องพึ่งธรรมชาติเป็นหลักในการดำรงชีพ นั่นคือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ กิน น้ ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์ป่า มาประกอบอาชีพ มาตั้งแต่สมัยก่อนแล้วจนถึงปัจจุบันก็ยังมี ความต้องการทรัพยากรเหล่านี้อยู่ แต่สมัยนี้ทรัพยากรเหล่านี้บางอย่างก็หมดสิ้นไป บาง อย่างก็เกิดปัญหา เป็นพิษบ้าง เนื้อหาของหนังสือ เล่มนี้จึงได้เสนอ เรื่องที่เกี่ยวกับทรัพยากร ธรรมชาติเหล่านี้ ซึ่งเกิดปัญหาจริงต้องเป็นหน้าที่ของมนุษย์จะต้องหาทางป้องกันแก้ไข เพื่อ ตัวมนุษย์เองจะได้มีชีวิตและใช้ทรัพยากรในการดำรงชีพต่อไป เช่น เสนอปัญหาเกี่ยวกับการ ใช้ที่ดินและวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาเกี่ยวกับการใช้น้ำ และการแก้ปัญหาน้ำเสีย ปัญหา ของสัตว์ป่าในประเทศไทย, ปัญหาเกี่ยวกับป่าไม้ การบุกรุก

นอกจากนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับประชากร ปัญหาขยะ อากาศเป็น พิษ อันตรายจากเสียง สิ่งเหล่านี้มนุษย์จำเป็นต้องศึกษาและพยายามแก้ปัญหาเหล่านั้น เพื่อจะได้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข เช่น การทิ้งขยะไม่เกลื่อนกลาด ปลูกต้นไม้ เพื่อช่วยลดอากาศเสีย ควบคุมการเกิดของประชากร การตั้งโรงงานต่าง ๆ ต้องห่าง จากชุมชน เป็นต้น

4.2.5 เนื้อหาฝึกหัดการแก้ปัญหา มีอยู่หลายตอน เช่น

หน้า 15 ขอให้สำรวจสภาพแวดล้อมของเราก่อนว่ามีระบบนิเวศอะไรบ้าง แล้วศึกษาระบบนิเวศนั้น ๆ ในด้านต่อไปนี้ มีสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตอะไรบ้าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ระบบนิเวศนั้นกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มนุษย์จะ พิจารณาระบบนิเวศนั้นอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

หน้า 30 ที่บ้านของนักเรียนมีการเพาะปลูกพืชผักบ้างหรือไม่ ถ้าปลูกได้ ผลอย่างไร ถ้าไม่ไ้ปลูกนักเรียนจะไม่ทดลองปลูกเพื่อสังเกตสภาพดินที่บ้างบ้างหรือ

หน้า 39 นักเรียนสองคิกคู้คิดว่า ที่บ้านของนักเรียนนั้นมีท่อน้ำเสีย ระบายน้ำเสีย ออกจากตัวบ้านหรือไม่ และน้ำเสียเหล่านั้นมีทางระบายออกสู่ท่อน้ำทิ้งของเทศบาลได้อย่างไร

หน้า 53 นักเรียนสองคิกคู้พิจารณารอบ ๆ บริเวณบ้านของนักเรียนคู้คิดว่า ควรปลูกต้นไม้อะไร ในที่ใด จึงจะให้ความชุ่มชื้น และเป็นร่มเงาในบริเวณบ้าน

หน้า 62 ที่บ้านของนักเรียนมีสิ่งของเครื่องใช้อะไรบ้างที่ผลิตจากแร่ และนักเรียนคิดว่าเพื่อประหยัดแร่ชาติในการผลิตนั้น เราจะใช้สิ่งใดที่หาได้ง่ายและราคาถูกกว่าที่สามารถใช้ทดแทนกันได้

หน้า 65 นักเรียนพอจะสรุปได้ใหม่ว่า ครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีเป็นปัญหาค่าใด ใ้แก่ปัญหาอย่างไร ผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

หน้า 68 นักเรียนสองสำรวจดูว่าในวันหนึ่ง ๆ บ้านของนักเรียนมีขยะอะไรบ้าง และมีวิธีรวบรวมและกำจัดขยะอย่างไร

หน้า 90 นักเรียนได้เคยพิจารณาสภาพแวดล้อมตัวนักเรียนเองหรือเปล่า

1. นักเรียนเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อสังคมหรือไม่
2. เป็นนักเรียนที่มีคุณค่าของโรงเรียนเพียงพอหรือไม่
3. เป็นผู้ริเริ่ม สนับสนุนการรักษาสภาพแวดล้อมหรือไม่
4. รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในบ้านอย่างเหมาะสมเพียงใด

หน้า 121 นักเรียนคิดว่าตนเองควรจะมีบทบาทในการแก้ไข ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร

สรุปได้ว่า ผู้เขียนพยายามจะให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้อ่าน เมื่อได้อ่านแล้วก็นำไปคิด เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น ว่าพอจะแก้ไขได้หรือไม่ ในเมื่อได้เรียน และอ่านเรื่องราวต่าง ๆ มาแล้ว

4.2.6 เนื้อหาให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา มีอยู่หลายตอน เช่น

หน้า 6 ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2490 มีประชากรเพียง 17.4 ล้านคน พ.ศ. 2513 มี 34.2 ล้านคน ปี พ.ศ. 2522 มีประชากรถึง 45 ล้านคน ถ้าอัตราการเพิ่มประชากรยังคงที่เช่นนี้ ในเวลาอีก 20 ปีข้างหน้า ไทยจะมีประชากรถึง 80 ล้านคน นั่นคือ เราต้องใช้ทรัพยากรมากขึ้น สภาพแวดล้อมคงจะเกินพินาศมากขึ้น เกิดสภาพแหล่งเสื่อมโทรมในเมืองใหญ่ คนว่างงาน อาชญากรรม สุขภาพและจิตเสื่อม

หน้า 62 ปัญหาประชากร เป็นหัวใจสำคัญของประเทศ ประเทศเราควรมีประชากรประมาณเท่าใด

หน้า 64 คุณภาพประชากร หมายถึง ประชากรที่มีคุณสมบัติสำคัญ 2 ประการ คือ การศึกษาคือ สุขภาพอนามัย

4.2.7 เนื้อหาเสนอความรทางคาน เศรษฐกิจและลักษณะสังคมไทย

เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เช่น ดิน หน้า 29 ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 321.25 ล้านไร่ ซึ่งแบ่งออกเป็นภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และที่ราบระหว่างหุบเขา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินส่วนใหญ่แห้งแล้ง ไม่อุดมสมบูรณ์เก็บกักน้ำไม่ไค ภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีภูเขาล้อมรอบเกิดจากคกตะกอนของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของประเทศไทย ภาคตะวันออก ล้อมรอบด้วยภูเขา ประกอบด้วยดินหลายประเภท การเพาะปลูกมีหลายแบบทั้งพืชสวน พืชไร่ ภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นเขาทอดยาวตามความยาวของพื้นที่ การใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ทำเหมืองแร่

ทรัพยากรน้ำ ใช้เพื่ออุปโภค บริโภค ใช้เพื่อการอุตสาหกรรม ใช้ในการเกษตร การคมนาคม เป็นแหล่งอาหาร ทรัพยากรสัตว์ป่าได้รับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เช่น การขายส่งเป็นสินค้าออก สัตว์นำหารายไคก็เข้าสู่ประเทศ สัตว์ป่าบางชนิดสงขวยในขณะยังมีชีวิต เป็นของสวยงามประดับบ้านเช่น นก นอกจากนี้ใช้ในการทดลอง เพื่อความก้าวหน้าทางคานวิชาการ

ทรัพยากรแร่ธาตุ เป็นทรัพยากรที่มีค่า มีความสำคัญคือ เศรษฐกิจของประเทศ ให้พลังงาน เชื้อเพลิง ใช้ประดิษฐ์เครื่องจักร เครื่องยนต์ ช่วยใหคนมีอาชีพ และรัฐมีรายไค

ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับลักษณะสังคมไทย จะเสนอ เนื้อหาที่เห็น ไคในปัจจุบัน และเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม เช่น

หน้า 7-9 สังคมไทยนิยมแข่งขันกันทางวัตถุ เพื่อแสดงถึงความมั่งคั่งและความมีรสนิยมสูง ความทรูทร่าพุ่มเพื่อชิง เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สังคมไทยมีความมั่งง่ายหรือชาควินัยในตัวเอง ในการกระทำต่าง ๆ เช่น ขับรถยนต์ ซามถนน มักจะทำตามความพอใจ ทำให้การจราจรติดขัด เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย หรือสภาพขยะเกลื่อนกลาดทั่วไป นอกจากนี้สังคมไทย ยกของคณมีฐานะทางการเงิน จึงทำให้คนทุกคนพยายามกอบโกยผลประโยชน์ให้ไคมากที่สุด ไมค่านิ่งว่าจะเกิดผลเสียต่อสังคมหรือสิ่งแวดลอมอื่นแต่อย่างไคเป็นคณ

4.2.8 เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้ใน
การพัฒนาประเทศ เนื้อหาหนังสือเล่มนี้ ได้เสนอการใช้เทคนิคที่ทันสมัยและเทคโนโลยี
 ที่เหมาะสม โดยกล่าวว่า เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการพัฒนาชนบท ควรมีลักษณะของ
 "เครื่องมือ" และ "วิธีการ" ตามเกณฑ์ต่อไปนี้ สั้นเปลื้องน้อย ใช้วัสดุในท้องถิ่น
 ช่วยสร้างงานให้แก่ชุมชน .....(หน้า 106)

ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ เช่น
 หน้า 109 เครื่องกลึงใช้เท้าถีบ เครื่องกระเพาะแม่พิมพ์
 พิมพ์ค้ำ เครื่องเขียนหวาย เครื่องถักเปีย เครื่องไถนา คานา เครื่องอบพืชด้วย
 แสงแดด การส่งน้ำรดต้นไม้ด้วยท่อไม้ไผ่ การทำน้ำประปาในหมู่บ้าน การทำถังกรอง
 น้ำแบบง่าย ๆ การสร้างส้วมแบบง่าย ๆ การประดิษฐ์ตาแกลบ เป็นต้น

4.2.9 เนื้อหาเสนอแนะการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ
แก้ปัญหา ที่สำคัญคือ การใช้ระบบทางนิเวศวิทยา ใต้น้ำ การผลิตก๊าซหุงต้มจากมูลสัตว์
 การแก้ไขน้ำเสียให้ตกก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำ เช่น

หน้า 41 การกำจัดสิ่งสกปรก หรือน้ำเสียของโรงเรียนอุตสาหกรรม
 กระทำกันหลายวิธี เช่น แยกส่วนที่เป็นของสกปรกออก โดยใช้การกรอง ใสสารเคมีบาง
 อย่างเพื่อให้ตกตะกอน การเพิ่มออกซิเจนในน้ำ

4.2.10 เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล
ความฐานะทาง ๆ เช่น

หน้า 112 หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาสิ่ง
 แวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ถ้าจะให้ได้ผลสำเร็จ ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบ
 ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลิตคนออกไปบริหารหรือจัด
 การสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

หน้า 120 การศึกษาที่จะให้แก่ประชาชนต้องกระทำทั้งในโรงเรียน
 และนอกโรงเรียน ในโรงเรียนคือปรับปรุงหลักสูตรให้บรรจุเรื่องราวและกิจกรรมเกี่ยว
 กับสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติ การศึกษานอกโรงเรียนควรมุ่งที่ประชาชน
 ทั่วไป ซึ่งมีหลายวิธีการ เช่น ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ บรรจุเรื่อง

ราว ลงในหนังสือพิมพ์รายวัน รายปักษ์ จัดทำเป็นภาพยนตร์ ภาพนิ่งออกเผยแพร่
ทำคำขวัญหรือป้ายประกาศเตือนสติ ให้ช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

สำหรับหน่วยงานที่มีความสำคัญทำหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหา
สิ่งแวดล้อม ซึ่งเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ใกล้เคียงไว้ในหน้า 113-118 คือ

- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- กองสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวง

อุตสาหกรรม

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- นิเวศวิทยาสมาคมแห่งประเทศไทย

ส่วนหน่วยงานที่รู้จักกันโดยทั่วไปได้แก่ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากร
ธรณี กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน เป็นต้น

4. 2. 11 เนื้อหาให้ความรู้ด้านลักษณะธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่ง
แวดล้อมของประเทศไทย ได้แก่ เนื้อหาในบทที่ 1, 2, 3

บทที่ 1 กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมคืออะไร ทำไมต้องศึกษาการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองในชนบทนอกเมือง

บทที่ 2 เรื่องชีวาลัยและระบบนิเวศ

บทที่ 3 ปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย โดยกล่าวถึงทรัพยากรดิน
ในค่านความสำคัญของดิน การกำเนิดของดิน คุณภาพของดิน ปัญหาที่เกิดกับดิน สาเหตุ
ที่ดินเสื่อมโทรม ปัญหาที่ดินในประเทศไทย

กล่าวถึงทรัพยากรน้ำในค่านความสำคัญของทรัพยากรน้ำ การใช้ประโยชน์
จากแหล่งน้ำ ปัญหาที่เกิดกับน้ำ สาเหตุการขาดแคลนน้ำ การที่น้ำเสีย

กล่าวถึงทรัพยากรสัตว์ป่า ในค่านความสำคัญ ประโยชน์ของสัตว์ป่า
ปัญหาของสัตว์ป่าในประเทศไทย

กล่าวถึงทรัพยากรป่าไม้ ในค่านประโยชน์ของป่าไม้ทางตรงและทาง
อ้อม ปัญหาที่เกิดกับป่าไม้ในประเทศไทย

กล่าวถึงทรัพยากรแร่ธาตุ ในค่านประเภทของแร่ธาตุ ปัญหาที่เกี่ยวข้อง

กับแร่ธาตุ แร่ธาตุในประเทศไทย ปัญหาในการทำเหมืองแร่

4.2.11 เนื้อหาให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บทที่ 14 เสนอ เนื้อหาความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม และบทที่ 15 การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ครอบคลุมถึงแนวทางการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม มาตรการการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ก้านลีลาการเขียน ไค้เก้

5.1 การใช้ภาษา ลักษณะของภาษาที่ใช้ในหนังสือ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

5.1.1 เป็นภาษาที่เน้นในทางวิชาการมาก คล้ายกับหนังสือเรียน มีภาษาอังกฤปนอยู่มาก ใช้ข้อความที่เป็นลักษณะของคำถาม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจของผู้อ่าน

5.1.2 ลักษณะของคำศัพท์ที่ใช้ จะเป็นคำศัพท์เฉพาะเช่น ระบบชีวาลัย ระบบนิเวศ กินพรุ น้ำท่า ประธานบัตร อาชญาบัตรตรวจแร ทยาน้ำฟ้า และลักษณะคำศัพท์ส่วนใหญ่จะไม่ยาก เพราะมีคำอธิบายเพิ่มเติม และให้ความหมายของคำต่าง ๆ นั้นด้วย ส่วนคำศัพท์บางคำก็เข้าใจ เช่น ระบบคายผอนส่ง สมดุลยธรรมชาติ เพราะเป็นคำศัพท์ที่ใชกันอยู่บ่อย ๆ และทั่ว ๆ ไปด้วย

5.2 ลักษณะของการจัดเรื่อง ไค้เก้

5.2.1 แบ่งเรื่องออกเป็นบท ๆ ดังนี้

บทที่ 1 สิ่งแวดล้อม

บทที่ 2 ชีวาลัยและระบบนิเวศ

บทที่ 3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม ไค้เก้ กิน น้ำ สัตว์ป่า ป่าไม้ แร่ธาตุ ปัญหาประชากร ชยะ อากาศเป็นพิษ อันตรายจากเสียง

บทที่ 4 ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม

บทที่ 5 การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ฉะนั้นการจัดเรื่องของแต่ละบทจึงมีความสัมพันธ์กัน ตั้งแต่บทที่ 1 จนถึงบทที่ 5

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อ เรืองกับเนื้อหาในแต่ละบท ส่วนใหญ่ก็มีความสัมพันธ์กันคือ

บทที่ 1 ข้อ เรืองสิ่งแวดล้อม เนื้อหาจะกล่าวถึง

- สิ่งแวดล้อมคืออะไร
- ทำไมต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- เหตุใดจึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

- ทำไมต้อง จอห์นกับทรัพย์สินกร ขรรษชาติ และสิ่งแวคล้อม
- เหตุใดจึง เกิดปัญหาสิ่งแวคล้อม

บทที่ 2 ข้อ เรื่องชีวิตและระบบนิเวศ เนื้อ เรื่องกล่าวถึง

- ระบบนิเวศคืออะไร
- ส่วนประกอบของระบบนิเวศ
- ตัวอย่างของระบบนิเวศ
- ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่

บทที่ 3 ข้อ เรื่องปัญหาสิ่งแวคล้อม เนื้อ เรื่องกล่าวถึง

- ทรัพย์สินกร ขรรษชาติและปัญหาของทรัพย์สินกรแต่ละชนิด

คือ คิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์ป่า

- การแก้ปัญหา
- ปัญหาประชากร, ชยะ
- อากาศเป็นพิษ
- อันตรายจากเสียง

บทที่ 4 ข้อ เรื่อง ความสัมพันธ์ของสิ่งแวคล้อม และผลกระทบของปัญหา
สิ่งแวคล้อม เนื้อ หากกล่าวถึง

- คิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์ป่า
- ทรัพย์สินกรมนุษย์

บทที่ 5 ข้อ เรื่อง การแก้ปัญหาสิ่งแวคล้อมและการอนุรักษ์สิ่ง
แวคล้อม เนื้อ หากกล่าวถึง

- ปัญหาของชีวิต
- แนวทางแก้ปัญหาสิ่งแวคล้อม
- การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวคล้อม

5.2.3 การดำเนินเรื่องมีความต่อเนื่อง และเคลื่อนไหวตามลำดับ

คือ สิ่งแวคล้อม ปัญหาสิ่งแวคล้อม ความสัมพันธ์ของสิ่งแวคล้อม และผลกระทบปัญหา
สิ่งแวคล้อม

5.3 ลักษณะการเขียน ไค้เก

5.3.1 ลีลาการเขียนในมุมมองเห็นภาพพจน์ของเรื่อง มีอยู่

หลายตอน เช่น

หน้า 2 การตัดไม้ทำลายป่าด้วยเครื่องจักร ทำให้ป่าหมดไปอย่างรวดเร็ว ..... การทิ้งขยะเกลื่อนกลาด

หน้า 5 ขยะมีอยู่ทั่วไป เช่น ชายหาด อุทยานแห่งชาติ

หน้า 14 ในช่วงฤดูแล้งของเขตร้อน ไฟป่าทำให้ต้นไม้ใหญ่เล็กตายหมด เมื่อเวลาผ่านไปพืชที่ขึ้นมาใหม่จะมีแคชญาคา ป่าจึงกลายเป็นทุ่งหญ้าคาได้

หน้า 15 ..... เมื่อมีจำนวนคนในที่หนึ่งมากเกินไปกว่าทรัพยากรในพื้นที่นั้นจะอำนวยความสะดวก ก็จะมีการอพยพย้ายไปหาแหล่งสมบรูณ์อื่น ๆ

หน้า 27 ทำไร่เลื่อนสอย คือการย้ายที่ทำไร่ไปเรื่อย ๆ

หน้า 65 ในชุมชนชนทั่วไป เช่น ตลาด ย่านมหรสพ หมู่บ้านที่มีคนอาศัยกันอย่างหนาแน่น จะมีขยะเกลื่อนกลาด

หน้า 80 ลมหรือกระแสอากาศ เมื่อพัดพาหน้าดินไป เกิดฝุ่นละอองในบรรยากาศ

5.3.2 ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของเรื่องชัดเจน

แก่นของเรื่อง คือ ต้องการให้เด็กเรียนเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นหน้าที่ของทุกคน ที่จะต้องรู้จักวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งรู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นด้วย และที่สำคัญก็คือ ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำลังมีปัญหามาก สำหรับประเทศไทย ถ้าทุกคนไม่มีความสนใจที่จะอนุรักษ์ไว้ ประเทศไทยและพลเมืองในชาติย่อมจะต้องเดือดร้อนอย่างแน่นอน เพราะทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดจะเป็นเสมือนลูกโซ่ หนึ่งคนจะต้องพยายามไม่ทำให้ลูกโซ่ขาดออกจากกันนั่นเอง

5.3.3 การสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์ของผู้เขียน เช่น

หน้า 2 ทุกวันนี้สภาพแวดล้อมตัวเราได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งจะจง เป็นมรดกตกทอดมาสู่พวกเราและรุ่นหลานต่อไป กำลังหมดไป ด้วยวิธีการต่าง ๆ

หน้า 3 จึงเห็นได้ว่า แม้ป่าไม้จะเกิดใหม่ได้ แต่ก็เกิดไม่ทันกับการตัดไม้ทำลายป่าของคน

หน้า 18 สิ่งแวดล้อมในแต่ละแห่ง ซึ่งมีทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตนั้นจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

หน้า 14 มนุษย์อาจเปลี่ยนแปลงปรับปรุงระบบนิเวศบางอย่างที่มีประโยชน์น้อยมาเป็นระบบนิเวศที่มีคุณค่ามากขึ้นก็ได้ เช่น เปลี่ยนแปลงทุ่งรกร้างให้เป็นป่าไม้ โดยการปลูกสร้างสวนป่า ปรับปรุงป่าละเมาะ หรือหนองน้ำตื้น ๆ ให้เป็นพื้นที่เพาะปลูก กลายเป็นระบบนิเวศเกษตรกรรม ซึ่งให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อมนุษย์มากกว่าเดิม

หน้า 15 เพื่อที่จะได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสภาพให้ประโยชน์แก่เราใ้มากที่สุด จำเป็นที่เราต้องเข้าใจระบบนิเวศแต่ละระบบ พร้อมทั้งหาทางป้องกันและพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรไว้ให้ได้อย่างถูกต้องด้วย

หน้า 20 กิน เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญของประเทศ เป็นแหล่งรองรับอารยธรรม วัฒนธรรม

หน้า 51 การตัดไม้เพื่อทำอุตสาหกรรม เพื่อการค้า ยิ่งให้ผลกำไรมาก ทำให้พ่อค้าตัดไม้มากขึ้น จึงไม่ระวังอายุของไม้

หน้า 82 แม้อาป่าไม้จะเป็นทรัพยากรประเภทที่เกิดขึ้นทดแทนกันได้ แต่เกิดไม่ทันกับการสูญเสีย โดยเฉพาะไม้มีค่าหายไม่มีให้เห็นในปัจจุบันนี้

ป่าไม้ให้ประโยชน์หลายอย่างต่อการดำรงชีพโดยตัวของมันเอง และยังให้ประโยชน์ทางอ้อม คือ เป็นที่อยู่ของสัตว์ป่า เป็นแหล่งสะสมของทรัพยากรอื่น ๆ ป่าไม้มีความสัมพันธ์กับทรัพยากรหลาย ๆ ชนิด

หน้า 102 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างรีบด่วน เพื่อป้องกันทรัพยากรถูกทำลายหรือนำไปใช้ไม่คุ้มค่า

5.3.4 ผู้เขียนเสนอปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้คิด ปรากฏว่าผู้เขียนได้เสนอปัญหาไว้เป็นจำนวนมาก บางเรื่องผู้เขียนก็ตอบไว้ให้แค่บางเรื่องก็ให้นักเรียนและผู้อ่านนำไปคิดเอง ปัญหาที่เสนอได้แก่

หน้า 9 นักเรียนได้พบปัญหาเหล่านี้ในหมู่บ้านของนักเรียนบ้างไหม ขอให้ลองสังเกตและเขียนปัญหาที่พบคอย่อยปัญหาที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างล่างนี้

1. ตลาดสกปรกเพราะเศษขยะ
2. น้ำเสียจากบ้านไหลนองอยู่ตามถนน
3. ฝุ่นจากถนน เมื่อ เวลาารถวิ่งผ่านมีมาก

หน้า 23	ปัญหาที่เกิดขึ้น
หน้า 29	ปัญหาที่ค้นในประเทศไทย
หน้า 38	ปัญหาเรื่องน้ำและการใช้น้ำในประเทศไทย
หน้า 46	ปัญหาของสัตว์ป่าในประเทศไทย
หน้า 55	ปัญหาเกี่ยวกับแรธาตุ
หน้า 60	ปัญหาในการทำเหมืองแร่
หน้า 49	ปัญหาที่เกิดขึ้นป่าไม้ในประเทศไทย
หน้า 62	ปัญหาประชากร
หน้า 69	อะไรทำให้อากาศเป็นพิษ
หน้า 79	ปัญหาอยู่ในขณะนี้คือ สภาพดินในภาคกลางเสื่อมสภาพผลผลิต

ลดลง

หน้า 75	ปัจจุบันในบริเวณชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่มีเสียงดังเกินไปหรือไม่ ถ้ามีมาจากแหล่งใดบ้าง
หน้า 91	ปัญหาของชีวาลัย
หน้า 2	ทำไมจึงต้องศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.3.5 ลักษณะการจบ หนังสือเล่มนี้ลักษณะการจบ จะจบในแต่

ละบท โดยมีข้อสรุปของแต่ละบทเอาไว้ เช่น

บทที่ 1 จะสรุปการจบไว้ในหน้า 9 คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหัวใจในการดำรงชีพของมนุษย์ แต่ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมกำลังเสื่อมโทรมและสูญสิ้นไปทุกวัน เพราะเหตุต่าง ๆ ที่ซับซ้อนและเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าวิตกถึงการดำรงชีวิตของคนในอนาคต

บทที่ 2 เรื่องชีวาลัยและระบบนิเวศ ลักษณะการจบจะสรุปไว้ในหน้า 15 คือ ดังนั้นเพื่อที่เราจะได้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสภาพที่ประโยชน์แก่เราได้มากและนานที่สุด จำเป็นที่เราต้องเข้าใจระบบนิเวศแต่ละระบบ พร้อมทั้งหาทางป้องกัน หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรนั้นไว้ให้ได้อย่างถูกต้องด้วย

บทที่ 3 ลักษณะการจบ ไม่มีบทสรุป

บทที่ 4 ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม

มีบทสรุปในหน้า 90 คือ ความสัมพันธ์ของทรัพยากรต่าง ๆ ใกล้ชิดกันมาก ปัญหาของทรัพยากรชนิดหนึ่ง จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรอีกชนิดหนึ่ง เป็นปฏิริยาลูกโซ่ โดยมนุษย์เป็นผู้ล่องโซ่เหล่านั้นให้ติดกัน การจระแกโซ่ปัญหาเหล่านั้นคือ นำปัญหามาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อการควบคุมและแก้ไข อันเป็นการทำลายสายโซ่มิให้ลากเอาห่วงโซ่อื่น ๆ มาตรึงติดไว้ด้วยกันนั่นเอง

บทที่ 5 การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อสรุปอยู่ในหน้า 120 คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนจะช่วยให้กันแก้ไขและป้องกันสิ่งแวดล้อม

ฉะนั้น ลักษณะการวิจัยไม่ปรากฏว่าได้สรุปผลรวบยอดของหนังสือเล่มนี้ แต่จะสรุปในแต่ละบทไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรจำง แม่นญาติ. การปกครองระบบประชาธิปไตย, กรุงเทพฯ : องค์การ
 คาคูรสุภา, 2517

เป็นการเล่าถึงเหตุการณ์ในโรงเรียนมัธยมต้น ที่นักเรียนมีความสนใจเกี่ยวกับ
 ประชาธิปไตย จัดการประกวดการพูดในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตย โดยให้หาความรู้และเรื่องที่สนใจจากพ่อแม่ และจากผู้ที่ประสบการณ

เนื้อหาแบ่งออกเป็น 6 บท ใต้ง

1. พื้นฐานประชาธิปไตย ประกอบด้วย ความเสมอภาค กฎหมายศักดิ์สิทธิ์
 การศึกษาอบรมประชาธิปไตย การบำเพ็ญประโยชน์ การปกครองโดยผู้แทนประชาชน
 และการกระจายรายได้

2. การเมืองประชาธิปไตย มีหลักการคือ การมีกฎหมาย การควบคุมรัฐบาล
 โดยเมืองการ กฎหมาย สื่อมวลชน

3. รัฐธรรมนูญ ให้ความหมายของคำว่ารัฐ และการแบ่งเป็นหมวดต่าง ๆ ใน
 รัฐธรรมนูญ

4. การเลือกผู้แทนราษฎร ใ้เสนอ เหตุผลในการไปเลือกตั้ง ลักษณะของ
 คนที่มีสิทธิไปเลือกตั้ง ขั้นตอนของการไปลงคะแนนเลือกตั้ง

5. อำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครอง โดยแยกเป็น 3 ฝ่าย
 โดยให้ความหมายของแต่ละหน้าที่ มีแผนภูมิแสดงอำนาจอธิปไตย

6. พระมหากษัตริย์ กล่าวถึง ความเหมาะสมของไทยที่มีกษัตริย์เป็นประมุข
 ฐานอำนาจของกษัตริย์ไทย

ภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้มี 5 ภาพคือ ภาพการมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือ
 ศาสนา ภาพสื่อมวลชนที่ช่วยออกข่าวแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ภาพการประชุม
 สภาจังหวัด ภาพพระเจ้าอยู่หัว และภาพการลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทน

การวิเคราะห์หนังสือ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในเชิงพรรณนา
ของผู้วิจัย ปรากฏดังนี้

1. ในคานผู้เขียน

ผู้เขียนหนังสือ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ นายกระจำจ มั่นญาติ
ท่านเกิดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2456 ที่ตำบลบางขาม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัด
ลพบุรี เข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนประถม อำเภอบ้านหมี่ และ
จบชั้นระดับมัธยม ที่โรงเรียนประจำจังหวัดลพบุรี และได้ชวนชวาทหาความรู้โดยการศึกษา
ด้วยตนเอง จนสอบไล่ได้ประโยคครูพิเศษมัธยม เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และการเมือง เรียนคณะนิติศาสตร์ สำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 2493 ศึกษาภาษาอังกฤษ
จากสมาคมนักเรียนเกาสหรัฐอเมริกา (A.U.A.) เมื่อปี 2495-2498 สอบไล่ได้รับ

Certification of Proficiency in English

การทำงาน

- ได้เริ่มรับราชการ เป็นครูโรงเรียนประจำจังหวัดอุทัยธานี กรมสามัญศึกษา
กระทรวงธรรมการ เมื่อ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2478
- พฤศจิกายน 2492 เป็นผู้ช่วยข้าหลวงตรวจการศึกษา ภาค 3
- มกราคม 2493 ศึกษาธิการจังหวัดสมุทร
- - 2494 หัวหน้าแผนกหลักสูตรและแบบเรียน กองวิชาการ กรม
ประถมศึกษา
- มิถุนายน 2495 เป็นหัวหน้าแผนกแผนแพรงการศึกษา กองแผนแพรงการ
ศึกษา กรมวิชาการ
สหรัฐอเมริกาเชิญไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการศึกษาใน
สหรัฐอเมริกาโดยทุนโครงการแลกเปลี่ยนบุคคล
เป็นหัวหน้าแผนกหลักสูตร และแบบเรียน กองวิชาการ
กรมสามัญศึกษา
- 2496 เป็นหัวหน้าแผนกแผนแพรงการศึกษา กองแผนแพรงการศึกษา
- 2497 เป็นเลขานุการของอิมพิริกรมวิชาการ เดินทางไปดูงาน
เกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การสอน ที่มลายู

- 1 มกราคม 2498 เป็นหัวหน้าแผนกแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กองแผนแพการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- 1 เมษายน 2498 โอนไปรับราชการ ในสังกัดกรมวิชาการ เลขาธิการกรมวิชาการ
- 1 มิถุนายน 2505 เป็นหัวหน้ากองตำรา (หัวหน้าแผนกหลักสูตร แบบเรียน กองตำรา)
- 2509 เป็นตัวแทนของประเทศไทย เข้าประชุมองค์การ UNESCO ประชุมเรื่องโครงการผลิตหนังสืออ่านของนักเรียน
- 1 ตุลาคม 2511-2512 เป็นหัวหน้ากองตำรา กรมวิชาการ และได้ออกจากราชการ รัับบำนาญ ประเภทสูงอายุ เมื่อปี 2512 รวมอายุได้ 56 ปี

เมื่อลาออกจากราชการแล้ว ท่านได้พักอยู่ที่บ้านและเขียนหนังสืออ่านประกอบสำหรับเด็ก แปลหนังสือ ปัจจุบันท่านได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ผลงานที่สำคัญของท่าน ซึ่งกรมวิชาการเสนอ เป็นความดีความชอบ คือ เมื่อ พ.ศ. 2499 ได้เรียบเรียงหนังสือชุดคู่มือครู ชั้นประถมศึกษา เล่ม 1 วิธีสอน อ่าน เขียน ภาษาไทย โดยมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์แจกจ่ายแก่ครูและโรงเรียนเพื่อใช้ในราชการต่อไป (โดยไม่ขอรับเงิน)

(ประวัติดังกล่าว ได้รวบรวมมาจาก สมุดประวัติประจำตัวข้าราชการของนายกระจำจ แมนญาติ ที่สำนักงานกองการเจ้าหน้าที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2527 โดยคณะเนมาของ อาจารย์มาลินี จากกรมวิชาการ ซึ่งเป็นผู้เคยติดต่อกับนายกระจำจ แมนญาติ)

ผลงานด้านการเขียนหนังสือของนายกระจำจ แมนญาติ ที่สำคัญ ได้แก่

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา ประโยชน์ขมขมตัน เรื่องพื้นฐานประชาธิปไตย
2. หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษา ประโยชน์ขมขมตัน เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ที่นำมาวิเคราะห์)
3. แบบเรียน หน้าที่พลเมือง ประโยชน์ขมขมตัน ร่วมกับประโมทย์ ไชยกิจ

เมื่อปี 2510

4. แบบเรียนหน้าที่พลเมือง ประโยชน์ขมปลาย ร่วมกับ คร. วิจิตรวงศ์ ข
ป้อมเพชร เมื่อปี 2510

5. คู่มือครูมัธยมคน วิชาหน้าที่พลเมือง
งานแปลหนังสือ ไคน์

1. The Japanese National Commission for UNESCO เพื่อผู้เขียน
แปลจากเรื่อง In Japan with Japanese Children กรมวิชาการประกาศใช้เป็น
หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา พ.ศ. 2510

2. การเดินทางไปดวงจันทร์ แปลและเรียบเรียงจากเรื่อง You will go to
the Moon ของ Mae and Ira Freeman พ.ศ. 2517

3. โลกและอวกาศ แปลจาก Earth and Space พ.ศ. 2518

สรุปในค่านูเขียนเกี่ยวกับการศึกษา และคุณวุฒิของผู้เขียน ผู้เขียนเป็นผู้หา
ความรู้ โดยการใช่วิธีศึกษาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และจบทางคานกฎหมาย จากมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์และการเมือง ส่วนการทำงานของผู้เขียน ทำงานโดยตรงกับวงการศึกษา
คือ หัวหน้า กองตำรา กรมวิชาการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ด้านรูปเล่ม แบ่งออกเป็น

3.1 คุณลักษณะเล่ม ไม้ก่

3.1.1 ขนาดรูปเล่ม มีรูปเล่มขนาด 13.5 X 21 ซม.

3.1.2 ความหนาของหนังสือ ประกอบด้วย ปกนอก ปกใน คำประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง ตั้งแต่หน้า 1-41 และมีภาพประกอบ 5 ภาพ จำนวน 5 แผ่น บรรณานุกรม ปกหลัง เมื่อรวมทั้งหมด มีความหนา 31 แผ่น

3.2 คุณภาพของกระดาษ ไม้ก่

3.2.1 กระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง เป็นกระดาษ ปรนงค์ แดงสีไม่ขาว

3.2.2 กระดาษที่ใช้พิมพ์รูป เนื้อกระดาษที่ใช้พิมพ์รูปเป็นกระดาษมัน สีเหลือง จำนวน 4 รูป และเป็นรูปสี่เหลี่ยมเป็นภาพถ่าย 1 รูป

3.2.3 กระดาษปก เป็นกระดาษอ่อน ทั้งปกหน้าและปกหลัง

3.3 คุณภาพปก ไม้ก่ หน้าปกเป็นภาพสี ภาพถ่ายของจริง พื้นกระดาษหน้าปกเป็นสีม่วง มีภาพของบุคคลท่านหนึ่ง ไม่ทราบว่าเป็นใคร เพราะพื้นหลังให้ในภาพกำลังพูด กล่าวถึงสิ่งของที่มีลักษณะคล้ายกับรัฐธรรมนูญ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คำนวณของภาพมีข้อความดังนี้ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนมีข้อความว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา สำหรับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และทางด้านขวาของตัวหนังสือ เป็นรูปวาทกรรมเสมาธรรมจักร ปกหลัง เป็นกระดาษแข็งสีขาวไม่มีข้อความใดปรากฏ

3.4 คุณภาพของภาพประกอบ ไม้ก่

3.4.1 ภาพประกอบทั้งหมด ในหนังสือเล่มนี้มี 5 ภาพ เป็นภาพวาดสีน้ำมันพื้นสีเหลือง 4 ภาพ อีก 1 ภาพเป็นภาพถ่ายเป็นสี ภาพประกอบที่ปรากฏเรียงตามลำดับ ดังนี้

ภาพที่ 1 เป็นภาพการประชุมสภาจังหวัด เป็นภาพวาด มีคำอธิบายอยู่ใต้ภาพ ภาพอยู่ระหว่างหน้า 6-7

ภาพที่ 2 เป็นภาพสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ

คำอธิบายอยู่ที่ภาพ เป็นภาพวาดสีน้ำมันสีเหลือง ภาพอยู่ระหว่างในหน้า 12-13

ภาพที่ 3 เป็นภาพวาดสีน้ำมันสีเหลือง เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย คือ มีรูปเจดีย์ของศาสนาพุทธ รูปมัสยิดของศาสนาอิสลาม รูปโบสถ์ของศาสนาคริสต์ มีคำบรรยายใต้ภาพว่า ประชาชนไทยมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ภาพอยู่ระหว่างหน้า 18-19

ภาพที่ 4 เป็นภาพวาดสีน้ำมันสีเหลือง ประชาชนกำลังลงคะแนนเลือกตั้ง มีคำบรรยายใต้ภาพว่า ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ภาพอยู่ระหว่าง หน้า 26-27

ภาพที่ 5 เป็นภาพถ่าย ภาพสีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน แต่ไม่มีคำบรรยายใต้ภาพ ภาพอยู่ระหว่างหน้า 36-37

ความถูกต้องของภาพประกอบด้วยธรรมชาติและความเป็นจริง ภาพประกอบส่วนใหญ่มีความถูกต้อง ยกเว้นภาพที่ 2 สื่อสารมวลชนปัจจุบันต้องเพิ่ม สื่อสารมวลชน ชนิดอื่น ๆ อีกด้วย เช่น โทรทัศน์ เป็นต้น

3.4.2 ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในแต่ละตอน จะพิจารณาไว้ดังนี้

จากภาพที่ 1 การประชุมสภาจังหวัด ภาพอยู่ระหว่างหน้า 6-7 เนื้อเรื่องตอนที่เกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า 6 กล่าวถึง การปกครองโดยชุมชนของประชาชน เช่น เลือคนแทน .....สมาชิกสภาจังหวัด ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

จากภาพที่ 2 สื่อสารมวลชน ที่แสดงความคิดเห็น ช่วยประชาชนควบคุมรัฐบาล ภาพอยู่ระหว่างหน้า 12-13 เนื้อเรื่องตอนที่เกี่ยวกับภาพอยู่ในหน้า 12 กล่าวถึงสื่อมวลชนที่พากันออกข่าว แสดงความคิดเห็นส่วนรวมของประชาชน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินงานของประเทศ โดยถือความเห็นของคนส่วนมาก ซึ่งเป็นวิถีทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีแนวการควบคุมรัฐบาล ภาพดังกล่าวจึงเป็นการควบคุมรัฐบาลวิธีหนึ่ง

จากภาพที่ 3 ประชาชนชาวไทย มีสิทธิเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา ภาพอยู่ระหว่างหน้า 18-19 ส่วนเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาพอยู่ในหน้า 19 ซึ่งกล่าวถึง เสรีภาพของชาวไทยมีเสรีภาพที่จะนับถือศาสนาใดก็ได้

จากภาพที่ 4 การลงคะแนนเลือกตั้ง ภาพอยู่ระหว่างหน้า 26-27 ส่วนเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาพ อยู่ในหน้า 26 อธิบายถึงขั้นตอนการเลือกตั้ง

จากภาพที่ 5 ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน เป็นภาพของบทสุดท้าย ที่เนื้อเรื่องกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดทั้งบท ไม่มีคำอธิบายใต้อภาพ แต่เป็นภาพที่รู้จักกันดี

3.5 เครื่องช่วยประกอบอื่น ๆ ที่ปรากฏ ไคแก่

- สารบัญ, แผนภูมิ หน้า 33
- บรรณานุกรม

3.6 คุณภาพการพิมพ์ ไคแก่

3.6.1 การพิมพ์ข้อความ ถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอก และบนปกด้านใน คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติมสังคมศึกษา สำหรับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.6.2 การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน ทั้งในหน้าที่เป็นเนื้อเรื่อง และในหน้าที่ขึ้นบทใหม่ กล่าวคือ ด้านบนจะเว้นที่ว่างไว้ 3 ซม. ขอบด้านล่าง เว้นที่ว่าง 3 ซม. ขอบทางด้านขวาส่วนมากเว้นไว้ 2 ซม. และขอบทางด้านซ้าย เว้นที่ว่างไว้ 0.7 ซม.

3.6.3 การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ มีลักษณะดังนี้

- การพิมพ์ ไม่มีที่พิมพ์ผิด
- เครื่องหมายวรรคตอนที่ปรากฏในหนังสือ ไคแก่
  1. อัญประกาศ " " จะใช้เป็นการสนทนา ระหว่างบุคคล และใช้เมื่อ เน้นข้อความที่สำคัญ เป็น เครื่องหมายที่ใส่มากที่สุด ตลอดทั้งเล่ม
  2. นชลิขิต ( ) เมื่อต้องการอธิบายออกเป็นข้อ ๆ โคบใส่เลขในวงเล็บ เช่น หน้า 22, 23, 37, 39
  3. เครื่องหมายคำถาม ? เมื่อคำสนทนาเป็นคำถาม

กัน เช่น หน้า 8, 9, 19

เช่น หน้า 5

4. เครื่องหมายอัศเจรีย์ ! ใช้เมื่อกล่าวคำอุทาน

5. © ใช้เมื่อต้องการอธิบายออกเป็นข้อ ๆ เช่น หน้า

24

เครื่องหมายอื่น ๆ เช่น ไม้มก (ๆ) ไปยาลใหญ่ (าลา) และดอกจันท์ (✱) จะใช้เมื่อจบแต่ละบท เวียงกัน 3 ดอกจันท์ ทั้ง 6 บท

3.7 คุณภาพของตัวอักษร ไค้เก

3.7.1 ขนาดของตัวอักษร ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง จะใช้ตัวอักษรที่มีขนาด 22 ปลาย คำว่า "บทที่" ใช้ตัวอักษรขนาด 25 ปลาย ส่วนหัวข้อของแต่ละบท ใช้ตัวอักษรขนาด 29 ปลาย และพิมพ์ตัวอักษรชัดเจน

3.7.2 การใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ มีแบบเดียว คือใช้ตัวคำหน้าของตัวอักษรที่เป็นหัวข้อ เรื่องของบทนั้น ๆ ไค้เก

บทที่ 1	หน้า 1	หัวเรื่อง	พื้นฐานประชาธิปไตย
บทที่ 2	หน้า 8	หัวเรื่อง	การเมืองประชาธิปไตย
บทที่ 3	หน้า 14	หัวเรื่อง	รัฐธรรมนูญ
บทที่ 4	หน้า 21	หัวเรื่อง	การเลือกผู้แทน
บทที่ 5	หน้า 28	หัวเรื่อง	อำนาจอธิปไตย
บทที่ 6	หน้า 35	หัวเรื่อง	พระมหากษัตริย์

3.8 คุณภาพการเข้าเล่ม ไค้เก

3.8.1 การเย็บเล่ม เย็บแบบ เย็บสัน (Side Sewing) แล้วติดกาว

3.8.2 การตัดกระดาษทั้งสามด้านของเล่ม เรียบร้อยเสมอกันทุกด้าน

3.8.3 การเรียงหน้า ถูกต้อง ส่วนหน้าที่มีรูปภาพประกอบจะไม่มีหมายเลขหน้ากำกับ

การเรียงลำดับหน้า ไค้เก ปกนอก ปกใน คำประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องอนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง บรรณานุกรม ปกหลัง

4. งาน เนื้อหา แบ่ง เป็น

4.1 เนื้อหา ตาม ความ หมาย ของ หนังสือ อ่าน ประกอบ วิเคราะห์ โคก กึ่ง นี้

4.1.1 สอดคล้อง กับ หลักสูตร ขยาย ความ ใน หลักสูตร ปรากฏ
ว่าหนังสือ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย โคสสอดคล้องกับหลักสูตร และขยายความ
ในหลักสูตรสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 ระดับชั้น โคน

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือวิชาประเทศของเรา โคสสอดคล้องกับ
หลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของจุดประสงค์ ข้อที่ 7 คือ "ให้รู้จักใช้เสรีภาพตามขอบเขต
ของกฎหมายและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามสิทธิและบทบาทความรับผิดชอบของคน ในฐานะ
เป็นพลเมืองดีของสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม" และตรงกับคำอธิบายรายวิชาประเทศ
ของเรา ข้อที่ 5 คือ "ศึกษาระบบการปกครอง บทบาทและหน้าที่ของพลเมือง ใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คือวิชาเพื่อนบ้านของเรา โคสสอดคล้องกับ
หลักสูตรและขยายความในหลักสูตร จากจุดประสงค์ข้อที่ 7 คือ "ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่
ในฐานะเป็นพลเมืองดีของประเทศ" และตรงกับคำอธิบายรายวิชา ข้อที่ 7 คือ "ศึกษา
ปัญหาความมั่นคงของชาติไทย" ซึ่งจะเน้นในเรื่องความมั่นคงของชาติ ในด้านต่าง ๆ
โดยเฉพาะในค่านิยมร่วมชาติ ความมั่นคงของรัฐบาลระบอบประชาธิปไตย

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ วิชาโลกของเรา โคสสอดคล้องกับ
หลักสูตรและขยายความในหลักสูตร คือ จากจุดประสงค์ข้อที่ 8 "ให้รู้จักใช้สิทธิ เสรีภาพ
ในกรอบแห่งกฎหมาย และตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชนในระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"

นอกจากนี้ เนื้อหาโคสสอดคล้องกับหลักสูตรสังคมศึกษา พ.ศ. 2521
โดยรวมเอารายวิชาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เป็นกลุ่มวิชาดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ เน้นในเรื่องการเมืองประชาธิปไตย การ
มีผู้แทนราษฎร โดยเปรียบเทียบให้เห็นจากอดีตกับปัจจุบัน ซึ่งสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป
บางครั้งก็ใช้แบบเดิมไม่ได้ ปรากฏในหน้า 4-5, และ 19

2. เศรษฐศาสตร์ แสดงถึงการกระจายรายได้เพื่อความเสมอ
ภาคของประชาชนในค่านิยมเศรษฐกิจ เน้นเรื่องนายจ้าง-ลูกจ้าง สวัสดิภาพของแรงงานใน

โรงงานอุตสาหกรรม หน้า 7

3. สังคมวิทยา แสดงถึงสังคมประชาธิปไตยต้องการให้บุคคลมีความเป็นอยู่สุขสบายติดเทียมกัน ส่งเสริมความสุขสำหรับส่วนรวม เช่น สนามกีฬา สวนสาธารณะ เพื่อให้บุคคลได้ใช้สอยร่วมกัน ยึดมั่นในความเสมอภาค หน้า 2-3

4. ประชากรศึกษา แสดงถึงประชากรที่อยู่ในสังคมเล็ก ๆ ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ห้องเรียน ซึ่งได้ช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องนี้ตลอดเรื่อง

5. หน้าที่พลเมือง กล่าวถึงพลเมืองดีในระบอบการปกครองประชาธิปไตย หน้า 4-5 และหน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำหรือยอมรับการกระทำของคนอื่น หน้า 19

6. ศีลธรรม มีเพียงเล็กน้อย เช่น คุณธรรมของผู้แทนราษฎร ไม่รวบอำนาจไม่ลืมหูลืมตา กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต คนไทยมีขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามในการ เคารพบูชาพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพสักการะตั้งแต่ อดีต-ปัจจุบัน หน้า 37, และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ

4. 1. 24 เนื้อหาช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือ คือหนังสือ เรียนสังคมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมปีที่ 1 เรื่องประเทศของเรา ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่มที่ 2 รหัสวิชา ส.102 ดังนี้

บทที่ 14 ความเป็นมาของสถาบันการปกครองของไทย ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ รัฐสภา รัฐบาล และศาล

บทที่ 15 การปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะ การเลือกตั้ง

บทที่ 16 พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์

บทที่ 17 บทบาทและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้แก่ สิทธิเสรีภาพของประชาชน หน้าที่ของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย (หน้าที่ของพลเมืองดี)

ซึ่งปรากฏว่าหนังสือ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็น

หนังสืออ่านประกอบ ที่ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียน วิชาประเทศของเรา มากที่สุด ส่วนในชั้นมัธยมปีที่ 2 วิชาเพื่อนบ้านของเรา (ส. 203-204) ซึ่งใช้หนังสือ เทียง เตม เคียว ลอ คั้ง ปี จะช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนดังนี้

บทที่ 21 บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่น แบ่งเป็น
- ระคับชาติ กล่าวถึงหน้าที่ของพลเมืองที่ปรากฏใน

รัฐธรรมนูญ

- ระคับท้องถิ่น การเลือกตั้งผู้แทนในระคับองค์การบริหาร

บริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล

บทที่ 22 สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ตามกฎหมาย แบ่งเป็น
- ความหมายของสิทธิ และหน้าที่
- หน้าที่ของพลเมือง

บทที่ 23 คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมือง ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์

บทที่ 24 ความมั่นคงของชาติ ในด้านการเมืองและการปกครองประเทศ

สำหรับในหนังสือ เรื่อง โลกของเรา เนื้อหาช่วยเพิ่มเติมความรู้ในแบบเรียนวิชาโลกของเรา ส. 306 เล่มที่ 2 ดังนี้

บทที่ 21 จริยธรรมกับการพัฒนาประเทศ ในด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี การเคารพระเบียบ กฎเกณฑ์ และกฎหมาย

4.1.3 เนื้อหาช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากสาระเนื้อหาที่เกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย มีเป็นจำนวนมาก และอธิบายให้เด็กเข้าใจได้ยาก ครูจำเป็นต้องมีเทคนิคการสอนที่ให้เกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นอยากเรียน ลักษณะของหนังสือเล่มนี้ ได้เสนอ เนื้อหาช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนแก่ครู 3 แบบคือ

แบบที่ 1 ให้เทคนิคการสอนแก่ครู เช่น การประกวดพูดเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อ ประกาศให้เด็กทราบเพื่อ

การเตรียมตัวหาข้อมูลมาพูด ซึ่งการหาข้อมูลจะหาได้จากการศึกษา ค้นคว้า การตามพ่อแม่ การสอบถามผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์

แบบที่ 2 เมื่อเด็กอ่านแล้ว ได้ค้นพบวิธีการศึกษาเรื่อง การปกครองแบบประชาธิปไตยโดยด้วยตนเอง และนำเสนอสิ่งที่ศึกษามาได้

แบบที่ 3 ครูจะกำหนดหัวข้อ เรื่องใดก่อน แล้วเด็กหาคำถามมาถามเป็นคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เช่น เรื่องรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

4.1.4 ความเหมาะสมของ เนื้อหา กับ เคื่ร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยคง เป็นประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ยังไม่มั่นคง ต้องพัฒนาประชาธิปไตยให้ดีกว่าเดิม เพราะประชาชนมีการศึกษาน้อย ไม่เข้าใจหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะหลักการเลือกผู้แทน วิธีการแก้ไข จำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการศึกษาให้มากขึ้นและจะต้องปลูกฝัง นับตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน เช่น ประชาธิปไตยในบ้าน ประชาธิปไตยในโรงเรียน เนื้อหาของหนังสือ เล่มนี้ ได้กล่าวถึงพื้นฐานประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ การเมืองประชาธิปไตย การเลือกผู้แทน อำนาจอธิปไตย และพระมหากษัตริย์

4.1.5 เนื้อหา มีความถูกต้อง และ เชื่อถือ ได้ ซึ่งมีอยู่เป็นส่วนใหญ่ เช่น

หน้า 4 กล่าวถึงหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 6 ข้อ มีเนื้อหาตรงกับรายวิชาเพื่อนบ้านของเรา (ส.204) ในหนังสือ เพื่อนบ้านของเรา ของ ไพฑูรย์ พงศบุตร (หน้า 104)

หน้า 16 ที่เรียกว่ารัฐ มีส่วนประกอบ 3 ประการคือ ต้องมี อาณาเขตชัดเจน ต้องมีพลเมืองที่อยู่ในอาณาเขตนั้นพอสมควรที่จะเป็นประเทศได้ และมีรัฐบาล ซึ่งเนื้อหาตรงกับ รัฐศาสตร์สำหรับครู ของ ธานี ญาณพิทักษ์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ และการเมือง วิทยาลัยครูอุบลราชธานี พิมพ์ครั้งที่ 3 (2521) หน้า 42-45

หน้า 19 ความหมายของคำว่า สิทธิ ได้แก่นานาจอธิปไตย เสรีภาพ ได้แก่ การมีสิทธิที่จะทำโดยไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิผู้อื่น ส่วนหน้าที่คือการที่จะต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำ ตรงกับในหนังสือ เพื่อนบ้านของเรา ของ ไพฑูรย์ พงศบุตร หน้า 100, 101, 104

หน้า 30 อานาจอธิปไตยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายคือ นิคมมณฑล
บริหารและตุลาการ

หน้า 31 อย่างประเทศไทยเรา นี้ เราเคยกำหนดจำนวนผู้แทน
ไว้ว่า ประชาชนหนึ่งแสนหาหมื่นคน เลือกผู้แทนใดคนหนึ่ง เศษถ้าเกินครึ่ง เลือกใดอีกคนหนึ่ง
จังหวัดใดพลเมืองไม่ถึงแสนหาหมื่นคนก็ให้เลือกผู้แทนใดหนึ่งคน

หน้า 36 ประมุขของญี่ปุ่น คือ จักรพรรดิ ประมุขของอังกฤษ
คือ พระราชินี

หน้า 37 ความเหมาะสมที่ไทยเรามีกษัตริย์เป็นประมุข

หน้า 39 ฐานะและพระราชอำนาจของกษัตริย์

จากหน้า 31, 37, 39 เนื้อหาตรงกับหนังสือ สิทธิการเมือง
และเศรษฐกิจประเทศไทย ของ สมพงษ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ พิมพ์ที่ไทยวัฒนา
พานิช 2520 หน้า 377-385 และตรงกับหนังสือการเมืองการปกครอง ของ จรรยา
สุภาพ หน้า 244 เรื่องพระมหากษัตริย์ และหน้า 285 เรื่องการเลือกตั้ง

4.1.6 เนื้อหาในข้อคิดและคติสอนใจ มีหลายตอน ได้แก่

หน้า 4 ผู้แทนราษฎร เมื่อทำงานต้องถือว่าตนเป็นผู้รับใช้
ต้องยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตต่อประชาชนที่เลือกตนเข้ามา

การให้การศึกษาอบรมเรื่องประชาธิปไตย ต้องดำเนินไปตั้งแต่
ในครอบครัว ในโรงเรียน ในที่สุมนต์ในสังคมก็ควรเป็นหน้าที่ของสื่อสารมวลชน

หน้า 6 เราเลือกผู้แทนของเรา ด้วยตัวเราเป็นคนเลือก
ให้ไปปกครองเราแทนตัวเรา

หน้า 16 มีรัฐก็มีรัฐบาล และรัฐบาลอาจเปลี่ยนแปลงได้

หน้า 18 สิทธิเสรีภาพ จะใช้ไคภายในขอบเขตของกฎหมาย
และไม่ไปกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

หน้า 20 กำหนดสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของชนชาวไทยไว้
ในรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อให้รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่จำกัด กคช สิทธิเสรีภาพของ
บุคคล

หน้า 29 ข้าราชการและลูกจ้างของทางราชการต้องระลึก

เสมอว่า ต้องไม่ทำตัว เป็นเจ้าขุนมูลนายของราษฎรจึงจะถูก

หน้า 32 การเลือก ส.ส. ต้องเลือกคนมีคุณวุฒิ ความสามารถมาก ๆ รวมอยู่ด้วยจึงจะดี เพื่อจะได้ควบคุมการทำงานของรัฐบาล และเลือกคนหลาย ๆ อาชีพ

หน้า 33 ฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ ต่างฝ่ายต่างควบคุมกันอยู่ จึงไม่สามารถรวมตัวกันมากค้ำช่มเหงราษฎรได้

หน้า 36 ประมุขสภาสันติภาพ ย่อมจะทรงเป็นกลาง

4.1.7 เนื้อหาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะเราอยู่ในสังคมประชาธิปไตย ก็จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มาก คือ

1. หน้าที่ของพลเมืองดี เพื่อให้ทุกคนในสังคมประชาธิปไตย เพื่อความเจริญก้าวหน้า และความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้าน เมือง
2. การรู้จักใช้ สิทธิ เสรีภาพ และปฏิบัติตามที่ถูกต้อง
3. การเคารพเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์
4. เกี่ยวกับการเลือกผู้แทน (การเลือกตั้ง) ซึ่งมีหน้าที่ควบคุม รัฐบาล จัดตั้งรัฐบาล
5. เรื่องความเสมอภาค ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย
6. บทบาทของสื่อมวลชน ที่จะวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของ รัฐบาล และเราก็มีหน้าที่ติดตามอ่านข่าวได้ ในการบริหารงานของรัฐบาล
7. การทำงานของยูเนี่ยนที่เลือกเข้าไป จะทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร เราก็ต้องติดตามอ่านข่าว เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งคราวหน้า

4.1.8 เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม การเสนอเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะปลูกฝังค่านิยม เกี่ยวกับการ เมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยให้แก่เด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะค่านิยมของการ เป็นพลเมืองดี ซึ่งควรที่จะปลูกฝังค่านิยมนี้ตั้งแต่ตอนเด็ก ค่านิยมของการ เคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันที่ยืนนานอยู่คู่กับชาติไทย ช่วยแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ของชาติให้สงบไปชั่วยุค และที่สำคัญคือ ต้องการให้เด็กเข้าใจพื้นฐานประชาธิปไตย เพราะถือว่าเป็นระบบการปกครอง

ที่คิดที่สุดที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย เมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้น จะได้เข้าใจหลักการประชาธิปไตยที่ถูกคอง และนำไปปฏิบัติในวิถีทางที่ถูกคอง ทำให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้า มีความมั่นคงในด้านการเมือง การปกครอง

4.1.9 เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ใส่ได้ในปัจจุบัน มีอยู่หลายคน เช่น
 หน้า 3 เรามีการปกครองโดยกรรมการนักเรียน ในโรงเรียน
 หน้า 12 เรามีอายุของรัฐบาล คือมีระยะเวลาเลือกตั้งใหม่

ใหญ่แทนท่าความดี

หน้า 13 บทบาทของสื่อมวลชน มีอิทธิพลอย่างมากในการควบคุม

การปฏิบัติงานของรัฐบาล

หน้า 16 ในปัจจุบันเรามีนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีกหลายคน

คนรวมกันบริหารประเทศ

หน้า 17 ในรัฐธรรมนูญ มีข้อความแบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ

(ทั้งเหมือนและต่างจากเดิม)

หน้า 21 การเลือกผู้แทนนั้นทางกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้จัดการ

เลือก เรียกก๊อปปี้หนึ่งว่า การเลือกตั้ง

หน้า 25 ขั้นตอนของการเลือกตั้ง แบ่งเป็น ก่อนวันเลือกตั้งแค่

เป็น ๆ ก่อนวันไปลงคะแนนเลือกตั้ง และในวันเลือกตั้ง ข้อห้ามของบุคคลที่ไม่มีสิทธิไป
 เลือกตั้ง

หน้า 30 อานาจอธิปไตย แบ่งเป็น 3 ฝ่ายคือ นิติบัญญัติ บริหาร

ตุลาการ

หน้า 31 พวกที่ทำหน้าที่ตุลาการ คองเรียนสำเร็จวิชากฎหมาย

เนติบัณฑิต

หน้า 35-41 เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในเรื่องฐานอานาจของ

พระมหากษัตริย์ ในหน้า 39

หน้า 40 พระมหากษัตริย์ทรงกระทำผิดไม่ได้

ส่วนข้อมูลที่ใส่ไม่ได้ในปัจจุบัน ได้แก่

หน้า 6 มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ปัจจุบันไม่มี

หน้า 10 ประเทศไทยพลเมืองราว 40 ล้านคน สถิติปี 2517
 ปัจจุบัน 50 ล้านคน

หน้า 26 เวลาที่ไปลงคะแนนเลือกตั้ง 8.00-17.00 น. แต่
 ปัจจุบัน 8.00-15.00 น.

หน้า 26 การทำเครื่องหมาย X, 0, / ปัจจุบันใช้กากบาท
 แบบเดียว

หน้า 35 ประมุขของลาว คือ เจ้ามหาชีวิต ปัจจุบันไม่ใช่

หน้า 36 การเลือกตั้งประธานาธิบดีเป็นประมุข เช่น เวียดนาม
 ปัจจุบันไม่ใช่วิธีดังกล่าว

หน้า 17 ครูจะหยิบรัฐธรรมนูญไทยฉบับก่อนๆ ขึ้นมาพลิกดู
 โดยแบ่งเป็นหมวดต่าง ๆ หมวดหนึ่ง ว่าประเทศไทยเป็นอาณาจักร เดียวแบ่งแยกไม่ได้
 หมวดสอง ว่าควยพระมหากษัตริย์
 หมวดสาม ว่าควยสิทธิเสรีภาพ
 หมวดสี่ หน้าที่ของชาวไทย
 หมวดห้า แนวนโยบายแห่งรัฐ
 หมวดหก อำนาจนิติบัญญัติ
 หมวดเจ็ด อำนาจบริหาร
 หมวดแปด อำนาจตุลาการ
 หมวดเก้า ไป การตีความรัฐธรรมนูญ

ในปัจจุบันจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของไทย ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 2521
 ได้แบ่งหมวดต่าง ๆ ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป
 หมวด 2 พระมหากษัตริย์
 หมวด 3 สิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทย
 หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย
 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ
 หมวด 6 รัฐสภา
 หมวด 7 คณะรัฐมนตรี

หมวด 8 ศาล

หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด 10 ศาลาการรัฐธรรมนุญ

หมวด 11 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

หน้า 25 ผู้สิทธิไปลงคะแนนเลือกตั้ง กฎหมายเวลานั้นกำหนด
18-20 ปัจจุบัน กำหนด 20 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง (จรรยา
สุภาพ, 2519 : 470)

4.1.10 ความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน จิตว่าหนังสือเล่ม
นี้ให้ความเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ซึ่งเน้นในเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย
เพราะประเทศไทย กำลังพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย ให้เต็มใบ ไม่ใช่เป็นประชา
ธิปไตยเพียงครึ่งใบ ที่กล่าวกันอยู่ในขณะนี้ และเนื้อหาที่เหมาะสมมากกับสังคมปัจจุบัน เช่น
การเลือกผู้แทน ซึ่งอาจจะเป็น สมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล
เพราะเป็นการปกครองในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยปูพื้นฐานมาจนถึงระดับชาติ คือการเลือก
ผู้แทนราษฎร และในบทที่กล่าวถึงอำนาจของชิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครอง
ประเทศ ยังเกิดความสับสนกันมากในการทำงานของรัฐบาลกับสภาผู้แทนราษฎร จึงควร
ศึกษา

4.1.11 เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน ในข้อนี้ต้องขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย
ของผู้อ่าน เพราะเนื้อหาเน้นไปทางด้านวิชาการ ตลอดทั้งเล่ม ถ้าผู้อ่านตั้งใจอ่านเพื่อ
ศึกษาหาความรู้ ก็จะได้ความรู้ที่น่าสนใจที่เกิดการซักถามเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย เพราะจะให้สนุกเหมือนกับหนังสือประเภทนวนิยาย เรื่องสั้นไม่ได้
เนื้อหาการเขียน ไปคนละแนวทางกันเพราะให้ความสนุกด้านวิชาการ ด้านความรู้

4.2 การวิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ไคนเก

4.2.1 เนื้อหาปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงลักษณะ
หน้าที่ของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น เสียภาษีอากร เชื่อฟังกฎหมาย กฎ
ข้อบังคับ คำสั่ง คำเตือน คำขอร้องของทางราชการอย่างเด็ดขาด หน้าที่มีคุณวิเศษ

อย่างฉลาดในการลงคะแนนเลือกผู้แทน หน้าที่พึงชาวสารทางการเมือง หน้าที่เป็นทหาร ป้องกันชาติ หน้าที่บำเพ็ญประโยชน์ในยามสงบ ในรูปขององค์การสมาคม สโมสร มูลนิธิ หน้าที่ต้องศึกษาเล่าเรียน และหน้าที่ช่วยกันรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (หน้า 4, 19)

4.2.2 เนื้อหาส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เนื่องจากในหนังสือเล่มนี้ ชื่อหนังสือคือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาได้กล่าวถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยทั้งสิ้น เช่น หลักพื้นฐานประชาธิปไตย การเมืองประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตย รัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ เช่น หมวดหนึ่ง ว่าประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้ หมวดสองว่าด้วยพระมหากษัตริย์ หมวดสามว่าด้วยสิทธิหน้าที่ เสรีภาพของชนชาวไทย เป็นต้น ฉะนั้นจึงจัดว่าเนื้อหาส่งเสริมในค่านี้อย่างตรง

4.2.3 เนื้อหาให้ความรู้ความหมายเบื้องต้น มีเนื้อหาเพียงตอนเดียวที่กล่าวถึงกฎหมายเบื้องต้น คือในหน้า 25 มีกฎหมายที่กำหนดอายุของคนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเวลานั้น (ปี 2517) คือ อาจจะเป็น 18 ปีบริบูรณ์ หรือ 20 ปีบริบูรณ์

4.2.4 เนื้อหาปลูกฝังความรัก ความสามัคคี ของคนในชาติ สืบเนื่องมาจากเมื่อพลเมืองรู้จักหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อความ เป็นพลเมืองดีแล้ว ก็แสดงว่าทุกคนมีความรักชาติ มีความสามัคคีช่วยเหลือกันและกัน เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ ดังคำขวัญที่ว่า "พึงสละสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม เพื่อยกระชับความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมชาติเคียงกันให้ดีขึ้นด้วยการสงเคราะห์หลังค่อมกัน เข้าเป็นองค์การ สมาคม สโมสร มูลนิธิ มีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ประชาชนให้ดีขึ้น บางสมาคมมุ่งไปทางสงวนทรัพยากรธรรมชาติ บางชมรมมุ่งรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม บางองค์การมุ่งสงเคราะห์ผู้ที่ได้รับความทุกข์ยาก

หรือการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด คณะกรรมการสุขาภิบาล เทศบาล ก็แสดงว่ามีความรักชาติ และจะทำให้ชาติมั่นคงทางด้านการเมืองการปกครองด้วย

4.2.5 ส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัตินับพึงประสงค์ของสังคมไทย ที่

สำคัญคือ สังคมไทยต้องการให้พลเมืองปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ต้องการให้ประชาชน
 สนับสนุน เข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการวางพื้นฐานความเข้าใจของการ
 ปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวไว้ว่า ต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน
 หรือปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ซึ่งเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ก็คือกล่าวไว้ นอกจากนี้สังคมไทย
 ต้องการให้มีการกระจายรายได้ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย

4.2.6 เนื้อหาให้ความรู้ การดำรงชีพ และปรับตัวในสังคม เช่น

หน้า 2 การถือว่าทุกคนเกิดมาเป็นคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน
 ความมีสิทธิจะมีชีวิตอย่างเสรี ..... ไม่ถูกดูถูกหมิ่น ไม่รังเกียจเคียดแค้นทั้งว่าเป็นคนต่าง
 ชาติ ต่างศาสนา

หน้า 3 ถือว่ากฎหมายศักดิ์สิทธิ์ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายทั้งต่อ
 หน้าและลับหลังคนอื่น

หน้า 5 ประชาชนต้องช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน และ
 ประเทศชาติ

หน้า 18-19 ประชาชนต้องรู้จักใช้สิทธิ เสรีภาพให้อยู่ในขอบเขต
 และรู้จักปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดี

หน้า 22 ในการเลือกตั้ง ต้องไปใช้สิทธิของตนให้ถูกต้อง

หน้า 12 ศึกษาข่าวสารจากบรรดาสื่อมวลชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 กับการเมือง การปฏิบัติงานของรัฐบาล เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งคราวหน้า

หน้า 25 ศึกษาขั้นตอนในการเลือกตั้ง

หน้า 37 เคารพเทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์

4.2.7 เสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล
ตามฐานะต่าง ๆ เนื้อเรื่องในหนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคล
 ฐานะต่าง ๆ ดังนี้

- หน้าที่ของผู้อยู่ที่จะเป็นพลเมืองดี จากหน้า 4

- หน้าที่ของนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าดำเนินการบริหารประเทศ

ร่วมกับคณะรัฐมนตรีอีกหลายคน

- หน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย ในการเลือกตั้ง

- หน้าที่ของผู้นำราษฎร และการทำงาน
- หน้าที่ของฝ่ายตุลาการ ในการพิพากษาคดี
- หน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์

4.2.8 เนื้อหามุ่งส่งเสริมให้มีความภาคภูมิใจในชาติทั้งอดีตและปัจจุบัน

โตแก่

- ความภูมิใจที่ประเทศไทยได้ปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ตั้งแต่ปี 2475
- ความภูมิใจที่ประเทศไทย ปกครองโดยประชาชน และเพื่อประชาชน คือมีตัวแทนของเราได้เข้าไปร่วมในการปกครองประเทศ เป็นปากเสียงแทนเรานั่นเอง
- ความภูมิใจที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขของประเทศมาตั้งแต่อดีต และองค์ประมุขทรงสืบสันตติวงศ์ บ่อมจะทรงเป็นกลางและเป็นสถาบันที่ประชาชนในชาติ เคารพ รัก เคารพขององค์ประมุขมากที่สุด
- ความภูมิใจที่ประเทศไทย ให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้
- ความภูมิใจที่พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย คือทรงเป็นผู้นำบังคับบัญชา ระบิ์สูงสุดของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. คำนำลีลาการเขียน ไคแก

5.1 การใช้ภาษา หรือ ลักษณะของภาษาที่ใช้ในหนังสือ เรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ

5.1.1 เป็นภาษาชัดเจน แต่เป็นภาษาพูดที่ใช้สนทนากันของคนในครอบครัว เช่น พี่กับน้อง พ่อแม่กับลูก แต่เรื่องที่สนทนาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับบทเรียนหรือภาษาพูดที่ถามของ เด็กกับผู้ใหญ่ ที่มีความรู้ต่างค่านั้นเป็นพิเศษ และเคยได้รับประสบการณ์ จึงนำมาถ่ายทอดให้เด็ก นอกจากนั้นก็ เป็นภาษาที่ใช้ในโรงเรียนในห้องประชุม เป็นการประกวดการพูดในหัวข้อ เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทเรียน เช่น เรื่องพื้นฐานประชาธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์ และเป็นการซักถามในหัวข้อที่นักเรียนสงสัย ครูจะอธิบายเพิ่มเติมให้ ดังนั้นภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่ชัดเจน สำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะในเนื้อเรื่องก็คิดว่าไวว่า เด็กมัธยมต้นในโรงเรียนแห่งหนึ่ง

5.1.2 ภาษาพูดที่ปรากฏ เช่น คำว่า เข้าที่ใหม่พี่, เอาละ, แหม, เอ๊ะ, จริงที่เดียว เป็นต้น

5.1.3 ลักษณะคำศัพท์ที่ใช้ ส่วนใหญ่จะเป็นคำศัพท์ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น คำว่า การเมือง ประชาธิปไตย รัฐ อำนาจ อธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ปริมาณพล หรือคำอื่น ๆ เช่น สุขาภิบาล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด คำศัพท์ที่ใช้ส่วนมาก จะมีคำอธิบายเพิ่มเติมไว้ชัดเจน และถ้าเป็นคำต่าง ๆ ที่ใช้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ ก็จะใช้คำราชาศัพท์ เช่น ลงพระปรมาภิไธย พระวรกาย พระราชหฤทัย พระราชกรณียกิจ การใช้ภาษาเหมาะสมกับกาลสมัยในเนื้อเรื่อง เพราะเป็นบทสนทนาที่เกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ส่วนมากจะเป็นคำพูดคุยปรึกษาหารือกันใน เรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่ออยู่ที่โรงเรียน ที่บ้าน

5.2 ลักษณะการจึกเรื่อง มีลักษณะดังนี้

5.2.1 แบ่งเนื้อเรื่อง ออกเป็นบท ๆ ได้แก่

1. ลักษณะที่เป็นพื้นฐานประชาธิปไตย
2. บทที่ 2 การเมืองประชาธิปไตย
3. บทที่ 3 รัฐธรรมนูญ

4. บทที่ 4 การเลือกผู้แทน

5. บทที่ 5 อำนาจอธิปไตย

6. บทที่ 6 พระมหากษัตริย์

แต่ละบทมีความสัมพันธ์กัน คือมีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอยู่ เช่น ในบทที่ 1 ก็จะมีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องเลือกผู้แทน ประชาธิปไตย เรื่องรัฐธรรมนูญ เรื่องอำนาจอธิปไตย เป็นต้น หรือบทที่ 4 ก็เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย การเมืองประชาธิปไตย

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อเรื่องกับเนื้อหาในแต่ละบท มีดังนี้

บทที่ 1 พื้นฐานประชาธิปไตย เนื้อเรื่องกล่าวถึง พื้นฐานประชาธิปไตย ได้แก่ หลักการเบื้องต้นของประชาธิปไตยที่นำไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่

- ความเสมอภาค
- มีกฎหมายที่ศักดิ์สิทธิ์
- การศึกษาอบรมเรื่องประชาธิปไตย
- การบำเพ็ญประโยชน์
- การปกครองโดยผู้แทนของประชาชน
- การกระจายรายได้

บทที่ 2 การเมืองประชาธิปไตย กล่าวถึง

- ความหมายของคำว่าการเมือง
- ความหมายของคำว่าประชาธิปไตย
- หลักการเมืองประชาธิปไตย ได้แก่ ทุกคนได้รับความคุ้มครอง

และการบังคับจากกฎหมายเท่าเทียมกันทุกคน เราควรเลือกผู้แทนด้วยตัวของเราเองเพื่อจะไปทำหน้าที่แทนเรา เรามีแนวความคิดรัฐบาล เช่น มีกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีอายุของรัฐบาล สนใจการเมือง และมีสื่อมวลชน แสดงความคิดเห็น

บทที่ 3 รัฐธรรมนูญ กล่าวถึง

- ความหมายของคำว่ารัฐ
- ความหมายของคำว่ารัฐบาล
- ความหมายของคำว่ารัฐธรรมนูญ และการแบ่งรัฐธรรมนูญออกเป็น

หมวดค่าง ๗

- ความหมายของคำว่า สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่

บทที่ 4 การเลือกผู้แทน กล่าวถึง

- ความหมาย
- สาเหตุที่คงมีการเลือกตั้ง
- ขอบห้ามเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- ขั้นตอนของการไปลงคะแนนเลือกตั้ง 3 ขั้นตอน คือ ก่อนวัน

เลือกตั้ง ก่อนวันไปลงคะแนน และวันลงคะแนน

บทที่ 5 อำนาจอธิปไตย กล่าวถึง

- ความหมายของคำว่าอำนาจอธิปไตย
- การแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ นิติบัญญัติ

บริหาร และตุลาการ

บทที่ 6 พระมหากษัตริย์

- ความเหมาะสมของประเทศไทยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข
- ฐานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์

5.3 การเขียน หมายถึงวิธีการเขียนหนังสือของผู้แต่งซึ่งเป็นเชิงอภิปราย ดังนี้

5.3.1 ลีลาการเขียนช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพพจน์ของเรื่อง ซึ่งมี

หลายตอน เช่น การสนทนาของพี่น้อง 2 คน ภายในบ้านซึ่งแลกเปลี่ยนความรู้กัน หน้า 1 "เอาละ พี่เป็นคนเขียนเอง เราสองคนช่วยกันสรุป ผลัดกันสรุปคนละเรื่อง คนละหัวข้อ" หน้า 3 "พลิกอ่านปะคิคปะคอด จากโน้ตที่จดบันทึกไว้ในปีก" หน้า 5 "ไปพัฒนาหมู่บ้าน บริเวณใกล้เคียงโรงเรียน"

ตอนอื่น ๆ ที่มองเห็นภาพพจน์ เช่น

หน้า 10 ครูอนุสรณ์แต่งกวีนิพนธ์

หน้า 14 ครูใหญ่ให้ทุกชั้นประกาศให้นักเรียนทราบ เรื่องการให้หักถาม

เรื่องรัฐธรรมนูญ นางสาวหยกยกมือก่อนใคร ๆ

หน้า 38 พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อความร่มเย็น

ร่มสุขแก่ราษฎร

หน้า 26 การปฏิบัติตนในวันเลือกตั้ง

5.3.2 ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของเรื่องชัดเจน สำหรับหนังสือเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ผู้เขียนได้พยายามเสนอเนื้อหาการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยชี้ให้เห็นว่า การปลุกฝังเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตย ควรจะได้รับการปลุกฝังมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งลักษณะการปลุกฝัง การเรียนรู้ จะศึกษาได้จากที่โรงเรียน จากบิดามารดา จากผู้ที่มีประสบการณ์ เป็นคน และลักษณะการเขียนของผู้เขียน จะพยายามให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ชักถาม แสดงความคิดเห็น โดยเน้นในเรื่องของบทบาทจากสื่อมวลชนด้วย

5.3.3 บุคลิกของตัวละครมีความสมจริง ผู้เขียนพยายามวางบุคลิกของตัวละครต่าง ๆ ใ้แก่ บุคลิกของคนที่เป็นพี่น้อง และคนในครอบครัวคือ บิดา มารดา บุคลิกของคนที่เป็นครู ครูใหญ่ บุคลิกของผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ เช่น สมาชิกสภาจังหวัด บุคลิกของนักเรียน

ดังนั้นบุคลิกของตัวละครดังกล่าว ผู้เขียน ได้พยายามแยกออกให้เห็นเด่นชัด และมีบุคลิกแตกต่างกันออกไป ตามสถานภาพของแต่ละคน ซึ่งจะใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

5.3.4 พฤติกรรมของตัวละครถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและความเป็นจริง
ผู้เขียนได้กำหนดพฤติกรรมของตัวละครต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมของพี่น้อง โรงเรียนเดียวกัน ที่มีความสนใจเรื่องพื้นฐานประชาธิปไตย แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน เช่น จะสรุปหัวข้อ เรื่องพื้นฐานประชาธิปไตย เพื่อนำไปพูดในการประกวดการพูดที่โรงเรียน

2. พฤติกรรมของครู และครูใหญ่ ที่พยายามจะปลุกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้กับเด็ก โดยจัดการประกวดหัวข้อ เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้ซักถาม โดยใครมีข้อสงสัยจะถามต้องยกมือขึ้นก่อน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และพฤติกรรมของครู ครูใหญ่จะไม่ใช้ระบบเนติจักร นอกจากนั้น การให้รางวัลก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เด็กชวนชวหาความรู้ มาพูดในการประกวด

3. พฤติกรรมของนักเรียน ผู้เขียนตะเสนอตัวอย่างของบุคคลที่สนใจ ในหัวข้อต่าง ๆ ไม่ซ้ำกัน เช่น จะพบชื่อนักเรียนหลายคน จากเรื่องนี้ เช่น ปรานี จิตร อำนวย หยก สว่าง ทองคำ หนู สงวน ลำเพา

4. พฤติกรรมของพ่อแม่ ซึ่งเห็นว่าลูกสนใจประชาธิปไตย กึ่งคำถาม และให้คำตอบ เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และที่ลูกไม่เข้าใจ

5. พฤติกรรมของผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ เช่น สมาชิกสภาจังหวัด เมื่อเด็กมาถาม ก็จะตอบและอธิบายให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

ฉะนั้นจึง เป็นพฤติกรรมของตัวละคร ที่แตกต่างกันออกไป โดยคำนึงถึง หลักจิตวิทยาควย เช่น ครูไม่ดุเด็ก พ่อแม่เข้าใจและสนใจลูก เด็ก ๆ มีความอยากรู้อยากเห็น และผู้ที่มีประสบการณ์ก็ยินดีให้ความช่วยเหลือ

5.3.5 บทสนทนาเป็นธรรมชาติ และสมจริงตามสภาพในเรื่อง จากหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้เน้นในเรื่องของการสนทนากันมากที่สุด เช่น การพูดคุยกันในครอบครัว ระหว่างพี่น้อง พ่อแม่ลูก ส่วนในโรงเรียนลักษณะการเขียน ผู้เขียนก็พยายามเสนอในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช่การเข้าห้องเรียนแล้วเรียนหนังสืออย่างเดียว โดยครูเป็นผู้สอน แต่จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด การซักถามข้อสงสัยของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ตอบ แต่ต้องมีความเป็นระเบียบเมื่ออยู่ในห้องประชุม ส่วนการสนทนายระหว่างเด็กกับสมาชิกสภาจังหวัด ก็มีลักษณะของความเป็นกันเองใหม่มากที่สุด เพราะลักษณะการสนทนาดังกล่าวข้างต้นนี้ เมื่อเด็กอ่านก็จะนำไปใช้ได้

5.3.6 ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์ ซึ่งมีอยู่หลายตอน ได้แก่ หน้า 2 หลักเบื้องต้นของประชาธิปไตย คือ ความเสมอภาค กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์

หน้า 4 ฟังสละสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม

หน้า 10 ถ้ารัฐบาลมิได้ประกอบด้วยแทนที่ประชาชนเลือกขึ้นมาเอง

แล้ว ไม่นับว่าเป็นรัฐบาลประชาธิปไตย

หน้า 15 รัฐธรรมนูญนั้นมีหลายอย่าง

หน้า 21 การเลือกตั้งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5.3.7 ผู้เขียน เขียนในลักษณะที่เป็นเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่

หน้า 3 "คนในสังคมประชาธิปไตยจะไม่วัดกันด้วยเงิน ไม่ประเมินกันด้วยฐานะ ไม่มีเจ้ามือออกเงินเลี้ยงดู ไม่มีลูกพี่ ไม่มีใครยอมลดตัวลงเป็นลูกน้อง อันเป็นลักษณะของการประจบประแจง แต่จะพากันยึดมั่นในความเสมอภาคอย่างเต็มที่"

หน้า 10 .....แต่ก่อนมีรัฐที่ประชาชนปกครองกันเองโดยตรง จะทำอะไรก็ออกเสียงกัน ไม่ต้องเลือกผู้แทน ..... รัฐสมัยนั้นเล็ก พลเมืองไม่มาก ปัจจุบันการเมืองมีมากมาย ถ้ามีจะมาลงคะแนน ก็ไม่มีเวลาหามาหาเงิน ต้องเลือกผู้แทนไปดำเนินงานการเมืองแทนเรา

หน้า 11 ถ้าเปรียบเทียบประเทศเหมือนบริษัทแล้ว ประชาชนก็จะเป็นเจ้าของบริษัท พวกผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปเป็นรัฐบาล ก็จะเป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัท ที่ทำงานให้แก่เจ้าของบริษัทในฐานะตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย

หน้า 15 .....ผมอยากขอความเข้าใจในคำว่า รัฐ รัฐบาล รัฐธรรมนูญ ว่าคืออะไร เสียก่อนเพื่อจะได้ฟังเรื่องรัฐธรรมนูญดีขึ้น..... ที่ถามนี้เหมือนกับขอเอาคุณแจ่วไขความเข้าใจต่อ ๆ ไปทีเดียว

หน้า 16 รัฐบาลใหม่เข้ามาปกครองก็จะต้องรับช่วงต่อ เช่น ธนบัตรของรัฐบาลไทยไม่ว่าจะทำในสมัยรัฐบาลใด ถ้ายังไม่ยกเลิกก็ยังใช้ได้เรื่อยไป

หน้า 17.....ถ้าจะเปรียบง่าย ๆ รัฐธรรมนูญก็คล้าย ๆ กับหนังสือสัญญาของประชาชนทั้งหลายในประเทศ"

หน้า 31.....พูดถึงฝ่ายตุลาการก่อน ฝ่ายนี้ปัจจุบันเป็นฝ่ายที่เรียกว่า ยืนโรงกว่าใคร คือมีผู้พิพากษาประจำสำหรับการพิจารณาพิพากษาคดี

หน้า 35 ไม่ว่าจะการปกครองในระยะใด ๆ ก็ตาม จำเป็นที่จะต้องมีประมุขของประเทศ ไว้เป็นหลักเป็นประธาน

5.3.8 ผู้เขียน เสนอบัญหาค่าง ๆ ในหุ้มนานโคกคึก มีปัญหาอยู่หลายตอน ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครคือนักเรียน แล้วถามปัญหาต่อครู ต่อพ่อแม่ และไปถามปัญหาจากผู้ที่มีความรู้ เช่น ในบทที่ 2 การเมืองประชาธิปไตย ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนถามปัญหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยบนรัฐธรรมนูญที่ยังมีความสงสัย จึงเป็นการเสนอ

ปัญหาใหญ่ด้านใดก็ตามไปควย เช่น ความหมายของคำว่าการเมือง ประชาธิปไตย ไม่
 ต้องเลือกผู้แทนจะไม่กี่หรือ การเมืองประชาธิปไตยมีหลักการอย่างไรบ้าง หรือในบทที่
 3 รัฐธรรมนูญ ครูก็ให้นักเรียนถามเรื่องรัฐธรรมนูญ เช่น รัฐธรรมนูญมีข้อความเกี่ยว
 กับอะไรบ้าง ความหมายของคำว่าสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ส่วนในบทที่ 4 การเลือกผู้แทน
 นักเรียนนำคำถามซึ่งเป็นปัญหาไปตามสมาชิกสภาจังหวัด เช่น ทำไมการเลือกตั้งจึงมีความ
 สำคัญนัก ขอรู้อีกเกี่ยวกับการเลือกตั้งมีอะไรบ้าง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งจะต้องทำ
 อย่างไร นอกจากนี้ในบทที่ 5 อำนาจอธิปไตย ลูกถาม พ่อแม่ เช่น ผู้แทนไปทำอะไร
 กันบ้าง

ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่ผู้เขียนเสนอได้แก่

หน้า 7 การกระจายรายได้ หลักการนี้มีปัญหามากเพราะสังคมไทย ประกอบ
 ด้วยคนรวยน้อย แต่คนจนมาก

หน้า 10 รัฐบาลประชาธิปไตย จะดีหรือไม่ดี อยู่ที่ประชาชนเลือกผู้แทนอย่าง
 ฉลาดหรือไม่ เลือกอย่างบริสุทธิ์ใจหรือไม่ และพากันไปลงคะแนนเลือกอย่างพร้อมเพรียง
 หรือไม่ควย

หน้า 22 เรามีสิทธิเลือกตั้ง แต่คนอนหลับทับสิทธิ์
 นาน ๆ จึงมีการเลือกผู้แทน อย่างนี้เราก็ยังเสียสละเวลาไม่ได้แล้ว
 จะเรียกว่ารักษาบ้านเมืองได้อย่างไร

หน้า 23 ผู้สมัครบางคน ลืมความดีงาม ใช้อำนาจหรือเล่ห์เหลี่ยมทุจริตให้
 ประชาชนบางหมู่บางเหล่า หลงผิด... ทำให้อาจจะพลาด ไม่ได้ผู้แทนที่ดีที่สามารถทำได้

หน้า 23 ..... การเลือกตั้งต้องตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่เลือกเพราะเห็นว่า
 เขาเป็นพรรคพวก เขาให้สิ่งของ เงินทองเป็นของกำนัลให้เลือก

หน้า 29 ..... ข้าราชการ เป็นใหญ่กว่าราษฎร เป็นนายของราษฎร ซึ่งเป็น
 ความเข้าใจผิด

5.3.9 ลักษณะการจบทำให้อุทยานเกิดความประทับใจ เนื่องจากบทสุดท้ายของ
 หนังสือเล่มนี้ คือ พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย เป็นสถาบันที่ยืนนาน
 อยู่คู่กับชาติไทยมาตลอด ทรงเป็นศูนย์กลางของรัฐ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ทรง
 เป็นพุทธมามกะ คนไทยรักเคารพและเทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์เหมือนสิ่งอันใด

แมนมาส ชาวลิต, ประยูรศิริ เปรมบุตร, สุนิต ประภาสชาติ เที่ยวรอบ
โลก ตอนเที่ยวอเมริกา เมื่อ สหรัฐอเมริกา องค์การคาคูรสุภา, 2510

เนื้อหาว่าถึงสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ กล่าว
โดยทั่วไป จำนวนรัฐต่าง ๆ แบ่งเป็นรัฐทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16 รัฐ รัฐ
ทางตะวันออกเฉียงใต้ 25 รัฐ รัฐทางตะวันตก 7 รัฐ และรัฐที่อยู่นอกแผ่นดินใหญ่ 2
รัฐ และจะประกอบด้วยแผนที่ของสหรัฐอเมริกา แสดงอาณาเขต ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ
รัฐต่าง ๆ ด้วย

การเสนอเนื้อหาไม่ไต่เบี่ยงออกเป็นบท แต่จะแบ่งเป็นตอน ๆ ไล่แก่ ภาคตะวัน
ออกเฉียงเหนือ กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ เมืองสำคัญ สถานที่สำคัญ เช่น บอสตัน
นิวยอร์ก คีอเมโทรสเคค สำนักงานองค์การ สหประชาชาติ อนุสาวรีย์เทพีแห่งสันติภาพ
น้ำตกไนแอการา ท่าเทียบเรือ อนุสาวรีย์ลิงคอล์น วอชิงตัน ตึกรัฐสภาแห่งชาติ

ที่ราบใหญ่ทางตอนกลาง กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ อาชีพ พืชผลที่ปลูก เมือง
ที่สำคัญ เช่น ชิคาโก คีทรอยด์ สถานที่สำคัญ เช่น เทือกเขารัฐมอร์ ซึ่งยอดเขาสลักเป็น
รูปศีรษะของประธานาธิบดี 4 ท่าน คือ วอชิงตัน เจฟเฟอร์สัน รูสเวลต์ ลิงคอล์น

ภาคใต้ กล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ พืชผลที่สำคัญ เมือง
ที่สำคัญ ไคแกฟลอริดา

ภาคตะวันตก ประกอบด้วยแผนที่ของรัฐต่าง ๆ ลักษณะภูมิประเทศ อาชีพ
สิ่งที่สำคัญ เช่น บ่อน้ำมัน โครงเขา วนอุทยานเลย์โลสโตน สอสแอนเจลีส์ คิสนีแลนด์

รัฐลาสกาและฮาวาย ประกอบด้วยแผนที่ กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิ
อากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพ

ในตอนสุดท้าย กล่าวถึง ประชากรในอเมริกา ลักษณะการปกครอง การสื่อสาร
คมนาคม การดำเนินชีวิตของคนอเมริกัน ความเป็นมาในประวัติศาสตร์ การประกาศอิสรภาพ
ขยายดินแดน สงครามกลางเมือง ยุคปัจจุบัน

ภาพประกอบ ส่วนใหญ่เป็นภาพวาด และเป็นสี ส่วนแผนที่เป็นสีแต่ไม่มีเส้นรุ้ง
แวง กำกับ

การวิเคราะห์หนังสือ เรื่อง เทียวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา ในเชิงพรรณนา
ของผู้วิจัย ปรากฏดังนี้

1. ค่านูเขียน

ผู้เขียนหนังสือ เรื่อง เทียวรอบโลก ตอน เทียวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา ได้แก่ นางแมนมาส ซวลิต นางสุนิต ประภาสวัต และนางประยูรศิริ เปรมบุตร ซึ่งประวัติของผู้เขียน ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์อาจารย์แมนมาส ซวลิต คหบดีของผู้วิจัยเอง ที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2527 และได้ถามประวัติ ของอาจารย์สุนิต ประภาสวัตและนางประยูรศิริ เปรมบุตรด้วย เพราะท่านทั้ง 2 นี้ ปัจจุบันไม่ไคทำงานที่กรมวิชาการแล้ว

สำหรับประวัติของอจจารย์แมนมาส ซวลิต เกิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2465 ที่ปากแพรก อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช จบชั้นอุดมศึกษา (ม.8) เมื่อ พ.ศ. 2479 ใ้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2484 ใ้รับปริญญาโททางอักษรศาสตร์ (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. 2494

ประวัติการทำงาน

เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2491 ตำแหน่งครูประจำกรมสามัญศึกษา ใ้รับทุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปศึกษาต่อสหรัฐอเมริกา เมื่อ 24 เมษายน 2492 โอนไปสังกัดกรมสามัญศึกษา แผนการศึกษาประชาชน กองการศึกษาผู้ใหญ่

2498 เป็นศึกษานิเทศก์โท ฝ่ายห้องสมุด กรมสามัญศึกษา

2503 หัวหน้าแผนกอุปกรณ์ กองอุปกรณ์การศึกษา กรมวิชาการ

2505 วิทยากรเอก กรมวิชาการ

2507 โอนไปเป็นบรรณารักษ์เอก กรมศิลปากร

2512 ผู้อำนวยการห้องสมุด

2520 รองอธิบดีกรมศิลปากร

2521 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ไปปฏิบัติงาน องค์การการศึกษาสหประชาชาติ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ในเมืองการากี

ปากีสถาน

2525 ออกจากราชการ เพื่อรับบำนาญ

2526 จนถึงปัจจุบัน เป็นที่ปรึกษาของกรมวิชาการ

ได้รับมอบหมายและให้คำปรึกษางานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประธานโครงการผลิตหนังสือ ส่งเสริมการอ่าน จัดทำโครงการผลิตหนังสือ พิจารณาปรับปรุงคุณภาพของต้นฉบับหนังสือแต่ละเล่ม จัดการประชุมปฏิบัติการเพื่อผลิตหนังสือส่งเสริมการอ่าน
2. เป็นที่ปรึกษา ในการพัฒนาหนังสือ ร่างกำหนดนโยบายพัฒนาหนังสือแห่งชาติ จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
3. เป็นที่ปรึกษา ในการตรวจหนังสือแบบเรียนของเอกชน
4. เป็นที่ปรึกษา ทำโครงสร้างใหม่ของศูนย์พัฒนาหนังสือ
5. ปรับปรุงข้อบังคับการใช้หนังสือเรียน และหนังสือ เสริมประสบการณ์ ของกรมวิชาการ
6. เป็นผู้ตรวจหนังสืออ่านเพิ่มเติม บางเล่มที่กรมวิชาการจัดทำขึ้น
7. ช่วยงานโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ผลงานด้านการพัฒนาหนังสือ

- เป็นกรรมการ เลขานุการ คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
- เป็นกรรมการประกวดหนังสือทุกปีของ องค์การการศึกษา 9 แห่ง สหประชาชาติ
- เป็นกรรมการบริหารโครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน รวบรวมรายชื่อ โรงพิมพ์ทั่วประเทศ เพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพการพิมพ์หนังสือ
- เป็นผู้ตั้งหนังสือ ส่งเสริมการอ่าน ประถมศึกษาและเป็นผู้ตรวจหนังสือเสริมประสบการณ์บางเล่ม
- กำหนดแผนนโยบายพัฒนาหนังสือระดับชาติ โดยการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสือทุกด้าน การเขียน ทำภาพ การตีพิมพ์ จำหน่าย ส่งเสริมการ

อ่าน ส่งเสริมการผลิต

ผลงานเขียนของอาจารย์มนมาศ แบ่งได้ 5 ประเภท คือ

1. งานเขียนที่เกี่ยวกับวิชาบรรณารักษ์ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
2. งานโครงการพัฒนาการศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
3. หนังสือเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน หนังสืออ่านเพิ่มเติม
4. หนังสือ แปล
5. บทความ

นางประยูรศิริ เปรมะบุตร เคยทำงานเกี่ยวกับวิทยุศึกษาโรงเรียน เสนอ บทความทางวิทยุ ได้เคยไปเที่ยวอเมริกา และไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกาด้วย จึงได้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ ปัจจุบันทำงานอยู่ที่ประเทศออสเตรเลีย

นางสุนีศ ประภาสวัต เกิดเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2471 ที่พระนคร จบชั้นมัธยมปีที่ 6 ที่โรงเรียนราชินี มัธยมปีที่ 8 จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เมื่อปี 2488 ใ้รับอักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2492 และอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.บ.) ภาษาอังกฤษ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2494 ได้รับ Certification of Specialization in Education Materials Development จากมหาวิทยาลัย George Washington and office of Education Washington D.C ปี 2501 M.A.(English) มหาวิทยาลัยแอริโซนาปี 2520 ผลงานเกี่ยวกับสามัญและคณิตการศึกษาที่ประเทศอังกฤษ ปี 2499 ผลงานเกี่ยวกับ Educational Material และ Curriculum Development ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ในปี 2499 ศึกษาและงานเกี่ยวกับ Educational Method Development และ การศึกษาในโรงเรียนที่ U.S.A ปี 2501-2503

ความชำนาญพิเศษ

งานคำนวณราคาคดี งานเกี่ยวกับแบบเรียน หนังสือสำหรับเด็ก งานจัดพิมพ์และบรรณาธิการ การประพันธ์บทละครสำหรับเด็ก บทละครวิทยุ โทรทัศน์

ประวัติการทำงาน

ประจำแผนก ประจำกรม บรรณาธิการ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2495-2499

ประจำกรมวิชาการ พ.ศ. 2498-2500

วิทยากร พ.ศ. 2500-2502

หัวหน้าแผนกการจัดพิมพ์ กองตำรา พ.ศ. 2503-2506

งานพิเศษ

รักษากรทวิหน้าแผนกสังคมศึกษาและรักษากรทวิหน้าแผนกหลักสูตรและแบบ
เรียน

งานนิพนธ์

- "The Man Hamlet" 2494
- "Shakespeare's Religious Commentary on Henry VI and Richard III" 2502
- หนังสือ Readers of Primary Grades "Oh, My Hens"
- "Rabbits" Office of Education, Washington D.C. and George Washington University
- อนุสารประกอบหลักสูตร วิชาดนตรี ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น นิตาน
พื้นเมือง "Manora" ลงใน School Journal, New Zealand
- หนังสืออ่านประกอบเรื่อง "ในนามีช่าว" When Mother Goes Away
- "วันสำคัญของเรา" "เที่ยวสนุกระหว่างปิดภาคปลาย" "อาชีพของชาวไทย" "เพื่อน
บ้านของเรา"
- เขียนสารคดี เรื่องสั้น และบทความต่าง ๆ ลงใน ไบว้แคง, สตรีสาร,
จันทร์เกษม, ประชากรศึกษา
- ทำบทละครวิทยุ และโทรทัศน์สำหรับเด็ก

2. ค่านช่วงเวลาที่แต่งและพิมพ์

หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เทียบรอบโลก ตอนเทียวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา ไม่ปรากฏปีที่แต่ง ส่วนปีที่พิมพ์ คือ พ.ศ. 2510 โดยโรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว ซึ่งถ้านับจากช่วงเวลาพิมพ์ถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 14 ปี แล้ว ควรจะจัดเป็นหนังสือเก่า เพราะมีเนื้อหา สดุดีบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก แต่เนื้อหาบางตอน ก็คงใช้ได้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ และหนังสือเล่มนี้ก็พิมพ์เป็นครั้งแรกด้วย และยังไม่มีกรพิมพ์ครั้งใหม่อีก จึงทำให้เนื้อหาไม่ได้รับการปรับปรุงใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การรูปเล่ม ไคแก

3.1 คุณลักษณะ เล่มของหนังสือ คังนี่

3.1.1 ขนาดรูปเล่ม หนังสือ เรื่อง เที่ยวรอบโลก คอนเทีย สหรัฐอเมริกา เป็นหนังสือที่มีขนาด 18 X 25 ซม.

3.1.2 ความหนาของหนังสือ ส่วนประกอบของหนังสือ ประกอบด้วย ปกนอกด้านหน้า ปกใน คำนำ ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องอนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน ชื่อเรื่องหนังสือ เนื้อเรื่องตั้งแต่หน้า 33-108 (ทั้งนี้เพราะกรมวิชาการได้ออกหนังสือมาเป็นชุด ในชุดนี้จะประกอบด้วย 2 เล่ม คือ เล่มแรก เที่ยวรอบโลก คอนเทียแคนาดา เนื้อเรื่องมีตั้งแต่หน้า 1-32. เล่มที่ 2 เป็นคอนเทียสหรัฐอเมริกา มีตั้งแต่ หน้า 33-108) ปกหลัง เมื่อรวมเป็นเล่มหนังสือ จะมีทั้งหมด 66 หน้า

3.2 คุณภาพของกระดาษ หมายถึง คุณภาพของกระดาษที่ใช้พิมพ์คือ

3.2.1 กระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง เป็นกระดาษปอนด์ ๖๐ ชนิด หนา ส่วนกระดาษที่ใช้พิมพ์รูป ก็เป็นกระดาษปอนด์ ๖๐ ชนิด ศึกษากันกับกระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง

3.2.2 กระดาษปก เป็นกระดาษแข็งสีเหลือง

3.2.3 คุณภาพปก หมายถึง คุณภาพของปกหนังสือ คังนี่ หนาปก เป็นกระดาษแข็ง สีเหลือง ส่วนบนมีรูปวาดของเสมาธรรมจักร มีวงกลมสีดำ รัศมี $4\frac{1}{2}$ ซม. มีตัวหนังสือว่าเที่ยวรอบโลก ตอนล่างมีคำว่าสหรัฐอเมริกา เป็นตัวสีแดง ตอนล่างสุดมีคำว่า หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา ประโยชน์ขุมศึกษาตอนต้น มีเส้นสีชมพูและสีดำลากผ่านวงกลม จากบน-ล่าง ปกหลังเป็นกระดาษแข็ง สีเหลือง ไม่มีข้อความใดปรากฏ

3.3 คุณภาพภาพประกอบ หมายถึง คุณภาพของภาพประกอบ คังนี่

3.3.1 ภาพประกอบทั้งหมด ในหนังสือ เรื่อง เที่ยวรอบโลก คอนเทีย สหรัฐอเมริกา มีภาพประกอบเป็นจำนวนมากมายหลายภาพ แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. เป็นแผนที่เกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 13 ภาพ
2. เป็นรูปวาด แต่เป็นภาพสี จำนวน 40 ภาพ
3. เป็นรูปภาพของจริง แต่เป็นขาวดำ จำนวน 17 ภาพ

ในจำนวนภาพดังกล่าวนี้ บางภาพก็ไม่มีคำบรรยายบอกว่า
เป็นภาพเกี่ยวกับสิ่งใด เป็นแผนที่แสดงอะไร จะปรากฏเป็นภาพเฉย ๆ เช่น แผนที่หน้า
34, 41 รูปภาพหน้า 97, 100

นอกจากนี้ส่วนที่เป็นแผนที่ ก็ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง ปรากฏ

3.3.2 ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความแท้จริง ถ้า
เป็นภาพถ่ายจากของจริง ก็ถูกต้อง แต่ถ้าเป็นภาพวาด บางภาพก็ไม่ใช่ความจริงจะเป็นลักษณะ
ความเป็นจริงหรือไม่ จึงเป็นปัญหา มาก เช่น

ภาพหน้า 35 ถนนเลียบใต้เขา ไม่ค่อยมีภูเขาเลย มีแต่ต้นไม้

48 การตากปลา เป็นภาพวาดไม่ชัดเจน

54 ตึกเอ็มไพร์สเตต เป็นภาพวาด เหมือนกับแท่งหิน ไม่มี

ลักษณะเป็นตึก

61 อนุเสาวรีย์วอชิงตัน เหมือนกับแท่งหิน เหมือนภาพหน้า

54

69 การเลี้ยงวัวทามเนซ เป็นภาพวาด ไม่ใช่การเลี้ยงวัว
แต่เป็นภาพที่วัวกำลังจะเดิน เข้าไปในโรงนมวัว

71 ชาวนิโกรเก็บฝ้าย แต่ภาพที่วาดเป็นคนนิโกร ไม่เหมือนจริง
และคำฝ้ายก็ไม่เหมือนจริงด้วย

79 น้ำพุร้อนบอ โอ ลค เพซฟูล ภาพไม่ได้เน้นที่บ่อน้ำพุร้อน
แต่เน้นที่รถยนต์มากกว่า

80 บริเวณทะเลทราย แต่มีต้นไม้ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึง
ไม่น่าที่จะเป็นทะเลทราย

84 อุตสาหกรรมทำไม้ แต่ไม่มีโรงเลื่อยไม้ ภาพที่ปรากฏ
เป็นภาพไม้ที่เลื่อยเรียบร้อยแล้ว มีเครื่องจักรยกไปกองไว้รวม ๆ กัน

3.3.3 ความสอดคล้อง ความสัมพันธ์ของภาพประกอบกับเนื้อเรื่อง
ปรากฏว่ามีทั้งภาพประกอบที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ดังนี้

ภาพหน้า 34 เป็นแผนที่ของสหรัฐอเมริกา แสดงอาณาเขต และลักษณะ
ภูมิประเทศ ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง ไม่มีสัญลักษณ์บอกความหมาย ไม่ได้อธิบายว่าเป็นแผนที่

แสดงอะไร และไม่มีกรอบแผนที่ แผนที่ปรากฏเต็มหน้ากระดาษของหนังสือ ในเนื้อเรื่อง กล่าวถึงฮาวาย แต่ไม่ปรากฏแผนที่ของฮาวาย ในรูปภาพหน้านั้นด้วย

ภาพหน้า 35 แสดงถนนเลียบไหล่เขา แต่เนื้อเรื่องเกี่ยวกับถนนเลียบไหล่เขา ไปปรากฏที่หน้า 40

ภาพหน้า 36 แสดงหิมะบนยอดเขาในฤดูร้อน แต่เนื้อเรื่องไม่ได้กล่าวถึง เรื่องภูมิอากาศเลย

ภาพหน้า 37 แสดงที่ลุ่มตมามีน้ำเจิ่งนอง เป็นภาพวาด สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 38 เป็นแผนที่โครงร่างของอเมริกา 2 รูป แสดงภูมิอากาศเดือน มกราคม กรกฎาคม ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง ไม่ได้แบ่งเป็นเขตอากาศต่าง ๆ เหมือนกับปัจจุบัน แต่ใช้วิธีลากเส้นไฮโดรมาล และมีตัวเลขเป็นอนุกรมกำกับ แต่ไม่ได้บอกว่า เป็นองศาเซลเซียส หรือองศาฟาเรนไฮต์ แต่ภาพก็สอดคล้องกับเนื้อเรื่องซึ่งอยู่หน้า 39

ภาพหน้า 40 ถนนตัดผ่านเทือกเขา เป็นภาพวาด เป็นสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพราะแสดงจำนวนมนุษย์สามารถเอาชนะธรรมชาติได้

ภาพหน้า 41 แผนที่แสดงการแบ่งเป็นรัฐต่าง ๆ ของอเมริกา รวมทั้งแผนที่ของหมู่เกาะฮาวาย และรัฐอลาสก้าด้วย ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง ภาพสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งอยู่ในหน้า 42-46

ภาพหน้า 47 แผนที่แสดงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอเมริกา เป็นภาพสี แบ่งออกเป็นรัฐต่าง ๆ และเมืองสำคัญของแต่ละรัฐ ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง ไม่มีกรอบแผนที่ สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 48 การตกปลา สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง เพราะกล่าวถึงอาชีพจับปลาของคนในแถบนี้

ภาพหน้า 49 แผนที่แสดงรัฐต่าง ๆ ซึ่งเป็นอาณานิคมของนิวอิงแลนด์ ไม่มีกรอบ ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง แต่ก็สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องซึ่งอยู่หน้า 49 เช่นเดียวกัน

ภาพหน้า 50 แผนที่แสดงรัฐแถบฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก ตอนไปทางตอนกลางของประเทศ ไม่มีกรอบแผนที่ ไม่มีเส้นรุ้ง เส้นแวง แต่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องซึ่งปรากฏในหน้า 51

ภาพหน้า 51 แผนที่ของนิวยอร์กและบริเวณใกล้เคียง ไม่มีกรอบแผนที่
ไม่มีเส้นรุ้ง-แวง สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่องของนครนิวยอร์กในหน้า 51-52

ภาพหน้า 52 ท่าเรือนครนิวยอร์ก เป็นภาพถ่าย ชาว-คำ สัมพันธ์กับ
เนื้อ เรื่องในหน้า 52 เช่นเดียวกัน

ภาพหน้า 53 สะพานเวอร์แรนชาโนเนโรลในนครนิวยอร์ก เนื้อเรื่อง
ไม่ได้กล่าวถึงความสำคัญของสะพานนี้

ภาพหน้า 54 คีกระฟ้าในนครนิวยอร์ก และคิกแฮมไพร์สเคค เป็นภาพ
วาดเป็นสี ไม่ชัด แต่สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง กล่าวถึงความเจริญรุ่งเรืองในนครนิวยอร์ก

ภาพหน้า 55 มิวสิคฮอลล์ ในบริเวณศูนย์รัคคี่ เฟลเลอร์ เป็นภาพถ่าย
ชาว-คำ สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่องที่ปรากฏในหน้า 55 เช่นเดียวกัน

ภาพหน้า 56 คีตสำนักงานสหประชาชาติ และตราสหประชาชาติ
สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง

ภาพหน้า 57 อนุสาวรีย์แห่งสันติภาพ เป็นภาพถ่ายชาว-คำ สัมพันธ์กับ
เนื้อ เรื่อง

ภาพหน้า 58 น้ำตกไนแอกการา เป็นภาพถ่าย

ภาพหน้า 59 ระฆังแห่งอิสรภาพที่ฟิลาเดเฟีย เนื้อเรื่องไม่ได้กล่าวถึง
ว่ามีความสำคัญอย่างไร

ภาพหน้า 60 ท่าเทียบชาว เป็นภาพถ่ายชาว-คำ เนื้อเรื่องปรากฏ
หน้า 62

ภาพหน้า 61 สุสานอาร์ลิงตันแห่งชาติ อนุสาวรีย์ลิงคอล์น เป็นภาพ
ถ่ายชาว-คำ สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่องในหน้าเดียวกัน ส่วนภาพอนุสาวรีย์อูชิงตัน ภาพวาด
ภาพไม่ชัด เพราะไม่เหมือนกับคำบรรยาย แต่สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง หน้า 61

ภาพหน้า 62 คีตรัฐสภาแห่งชาติ ภาพวาดสี สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง
ห้องอ่านหนังสือในหอสมุครรัฐสภา เป็นภาพถ่าย ชาว-คำ
สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง ซึ่งอยู่หน้า 62

ภาพหน้า 63 แผนที่ที่ราบใหญ่ทางตอนกลาง ไม่มีกรอบ ไม่มีเส้นรุ้ง-
แวง สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่อง

ภาพหน้า 64 ภาพข่าวสำลี ชาวโพค การเลี้ยงวัว เป็นภาพวาดสี

สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหน้า 64

ภาพหน้า 65 ภูเขาธรรมอยู่ในรัฐคาโกตาโต เป็นภาพถ่ายขาว-ดำ
สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 66 ภาพโรงงานเนื้อสัตว์ในเมืองซิดาโก ภาพวาด สอดคล้อง
กับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 67 โรงงานทำรถยนต์ ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
หน้า 67

ภาพหน้า 68 แผนที่รัฐภาคใต้ เป็นแผนที่ ไม่มีกรอบ ไม่มีเส้นรุ้ง-แวง
สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 69 การเลี้ยงวัวทำนมเนย ไม่สอดคล้องเพราะเป็นภาพโรง
นมวัว

ภาพหน้า 70 ทอผ้าธรรมชาติ ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 71 ชาวนิโกรเก็บฝ้าย (ภาพวาดสี) สอดคล้องกับเรื่อง

ภาพหน้า 72 อาคารแบบฝรั่งเศส สอดคล้องกับเรื่อง

ภาพหน้า 73 ไมอามี ฟลอริดา ภาพวาดสี สอดคล้องกับเรื่อง

ภาพหน้า 74 การตกปลา ภาพวาดสี สอดคล้องกับเรื่อง

ภาพหน้า 75 แผนที่ภาคตะวันตก ภาพวาดสี สอดคล้องกับเรื่อง

ภาพหน้า 76 หุ่นงาช้างเซารอกกัในโคโลราโด สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 77 โคบาลกำลังต้อนวัว ภาพวาดสี เนื้อเรื่องอยู่หน้า 76

ภาพหน้า 78 การเลี้ยงแกะตามเชิงเขา ภาพวาดสี เนื้อเรื่องอยู่ใน
หน้า 77

ภาพหน้า 79 น้ำพุร้อนบอด โอสค์เฟิซฟูล ภาพไม้ขีด เนื้อเรื่องอยู่หน้า

78

ภาพหน้า 80 บริเวณทะเลทราย ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 81 เซอีนฮูเวอร์ ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง หน้า 82

ภาพหน้า 82 ไตรกเขาแกรนแคนยอน ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ภาพหน้า 83 บ่อน้ำมัน ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง หน้า 82

ภาพหน้า 84 อุตสาหกรรมทำไม้ ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

- ภาพหน้า 85 ทะเลสาบเครเตอร์ ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 86 ทะเลสาบเครเตอร์ ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 87 รถโดยสารโซมาลาก ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 88 บริเวณเขื่อนนาคทีในคิสนีแลนด์ ภาพถ่าย ชาว-คำ สอด
 คล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 90 สะพานโกเคนเกต สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 91 แผนที่แสดงรัฐลาสกา ไม่มีกรอบ ไม่มีเส้นรุ้ง-แวง
 แต่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 92 แผนที่หมู่เกาะฮาวาย ไม่มีกรอบ ไม่มีเส้นรุ้ง-แวง แต่
 สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 ภาพหน้า 93 อินเคียนแดง ภาพวาดสี สอดคล้องกับเรื่อง
 ภาพหน้า 94 ธงชาติของสหรัฐอเมริกา สอดคล้องกับเนื้อเรื่องซึ่งกล่าว
 ถึงรูปแบบการปกครอง การเขียนรัฐธรรมนูญ
 ภาพหน้า 95 อาคารศาลสูงสุด สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งกล่าวถึง
 อำนาจการปกครอง แบ่งเป็น 3 สาขา คือ นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ
 ภาพหน้า 97 ไม่มีคำบรรยายใต้ภาพ เป็นรูปเรือ ซึ่งเนื้อเรื่องได้กล่าว
 ถึงการคมนาคมทางน้ำ
 ภาพหน้า 98 สะพานชานฟรานซิสโก-โกลด์เลนคเบย์ เป็นภาพถ่ายชาว
 คำ ไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพราะเนื้อเรื่องไม่กล่าวถึงสะพานนี้เลย
 ภาพหน้า 99 สนามบินคัลเลสในเวอร์จิเนีย เนื้อเรื่องไม่ได้อ้างถึง
 ความสำคัญของสนามบินนี้
 ภาพหน้า 100 การเล่นสกี ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพราะ
 เนื้อเรื่องกล่าวถึงการเล่นสกีด้วย และภาพการเล่นคนตรี แต่ไม่มีคำบรรยายใต้ภาพ
 ภาพหน้า 102 เรือพวกไวคิง ภาพวาดสี สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งอยู่
 ในหน้าเดียวกัน

3.4 เครื่องช่วยประกอบอื่น ๆ ที่ปรากฏ ได้แก่ คำนำ เพียงอย่างเดียว

3.5 คุณภาพการพิมพ์ หมายถึง คุณภาพของการพิมพ์หนังสือ ดังนี้

3.5.1 การพิมพ์ข้อเรื่อง ถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอก และปกใน คือ หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เทียบรอบโลก ตอนเที่ยวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา ประโยคพิมพ์ศึกษาตอนต้น

3.5.2 การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน เท่ากันหมด ถ้าไม่มีภาพหรือแผนที่เข้ามาประกอบ คือ ขอบบน เว้นไว้ $3\frac{1}{2}$ ซม. ขอบล่าง 3.2 ซม. ขอบทางด้านขวา 2 ซม. และขอบทางด้านซ้าย 2.2 ซม.

3.5.3 การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ไข่เครื่อง หมายต่าง ๆ และการวางวรรคตอนถูกต้อง ไม่มีที่พิมพ์ผิด

3.6 คุณภาพของตัวอักษร ใ้แก่

3.6.1 อักษรที่พิมพ์ ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง จะใช้อักษรที่มีขนาด 18 ปลาย ถ้าเป็นตัวอักษรที่บรรยายรูปภาพมีขนาด 14 ปลาย และถ้าเป็นข้อความใหม่ หรือหัวข้อสำคัญ ใช้อักษรที่มีขนาด 25 ปลาย

3.6.2 การใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ ในเรื่องเที่ยวรอบโลก ตอนเที่ยวอเมริกาเหนือ คือ การใช้ตัวอักษรที่มีขนาดโตกว่าส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง โดยเป็นตัวอักษรตัวตรง เช่น หน้า 35 ลักษณะภูมิประเทศ หน้า 39 ลมฟ้าอากาศ หน้า 42-46 ชื่อรัฐ หน้า 47 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หน้า 59 ชื่อเมืองสำคัญ

3.7 คุณภาพการเข้าเล่ม หมายถึงคุณภาพของการเข้าเล่มของหนังสือดังนี้

3.7.1 การเย็บเล่ม ลักษณะการเย็บแบบอกกลาง (Saddle Sewing) ควบลาดเย็บ 2 แห่ง

3.7.2 การตัดกระดาษทั้งสามด้านของเล่ม เรียบร้อย เท่ากันหมดทุกด้าน

3.7.3 การเรียงหน้า และการลำดับหน้า เริ่มจาก ปกนอก ปกใน ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน คำนำ เนื้อเรื่อง ตั้งแต่หน้า 33-108 และปกหลัง

4. งานเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 งานเนื้อหาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ ได้แก่

4.1.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญคือ อาจารย์เมตตา ท่านให้ความเห็นว่า หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเก่า เพราะแต่งมานานแล้ว และสมัยที่แต่งหลักสูตรเก่าเป็นหลัก ซึ่งแยกออกเป็นวิชาต่าง ๆ จุดประสงค์ที่ตั้งเพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ วิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ. 3) แต่เมื่อประกาศเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ เมื่อปี 2521 สังคมศึกษาไม่แยกเป็นรายวิชา แต่จะรวมเอาวิชาต่าง ๆ มาอยู่ด้วยกัน กลายเป็นวิชาเดียว ดังนั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 คือ วิชาประเทศของเรา (ส. 101, 102) มัธยมศึกษาปีที่ 2 คือ วิชาเพื่อนบ้านของเรา (ส. 203, 204) และมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ วิชาโลกของเรา (ส. 305, 306) ฉะนั้นเมื่อคุณเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ จะเห็นว่า หนังสือเล่มนี้ สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาโลกของเรา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะดูได้จากคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับหนังสือ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 3

ข้อ 1 ศึกษาเรื่องของภูมิภาคอื่นนอกเขตทวีปเอเชีย ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แอฟริกา อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในหัวข้อเกี่ยวกับ ลักษณะภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ ลักษณะความเป็นอยู่ และปัญหาของประชากร

ข้อ 2 ศึกษาวิธีการอ่าน การเขียนและการใช้แผนผัง แผนที่ แผนที่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

ข้อ 3 ศึกษาประวัติศาสตร์ของชนชาติในยุโรป อเมริกา การปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา วิทยาการที่มีต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในยุโรปและอเมริกา

นอกจากนี้หนังสือเล่มนี้ สอดคล้องกับหลักสูตรสังคมศึกษา ซึ่งได้รวมเอาวิชาต่าง ๆ 7 วิชา รวมเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งจะแยกให้เห็นได้ดังนี้

1. ภูมิศาสตร์ ได้กล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอเมริกาโดยทั่ว ๆ ไป และภาคต่าง ๆ ของอเมริกา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันตก และมีแผนที่ประกอบ เช่น แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ รัฐต่าง ๆ เมืองสำคัญ

2. ประวัติศาสตร์ ไค้กล่าวถึงความ เป็นมาในประวัติศาสตร์ของ อเมริกา นับตั้งแต่โคลัมบัสค้นพบทวีปอเมริกา เขาใจว่าเป็นอินเดีย ต่อมา เมริโก เวสปุทชี สำรวจต่อจากโคลัมบัส ไค้ขนานนามดินแดนแห่งนี้ว่า "อเมริกา" และชาว สเปน เข้ามารับจองเอาเป็นอาณานิคม ต่อสู้กับพวกอินเดียแดง มีชาวอังกฤษ เข้าไปตั้ง รกราก

การประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับอังกฤษ โดย ยอร์ช วอชิงตัน และผู้เขียนร่าง เอกสารประกาศอิสรภาพคือ โทมัส เจฟเฟอร์สัน การขยายดินแดน เคมีมี 13 รัฐ ไค้ขยายออกไปโดยการซื้อ การก่อสร้างตัว โดยถือนโยบาย "มอนโร" สงครามกลางเมือง เกิดจากปัญหาการไ้ทาส และความ ชัดแย้งระหว่างรัฐฝ่ายเหนือ และรัฐฝ่ายใต้

3. หน้าที่พลเมือง ที่ไค้กล่าวไว้ที่สำคัญคือ หน้าที่ของพลเมือง ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ย้ำถึงความสำคัญในสิทธิของบุคคลและอิสรภาพ เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของนักหนังสือพิมพ์ และเสรีภาพในการนับถือ ศาสนา การเลือกตั้งสมาชิกสภาสูง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประธานาธิบดี เป็นหน้าที่ ของประชาชนจะต้องไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิในการเลือกตั้งค่อย ๆ เริ่มจากชน ที่มีการศึกษาคมีเงินเข้าเรียนก่อน จนภายหลังสมัยแอนดรูว์ แจกสัน ชายทุกคนจึงได้รับ สิทธิเลือกตั้ง ส่วนหญิงเพิ่งได้รับสิทธิเลือกตั้งประมาณ ค.ศ. 1920

4. เกี่ยวกับศีลธรรม เนื่องจากอเมริกา นับถือศาสนาคริสต์ เป็น ศาสนาประจำชาติ จึงมีเรื่องราวที่เกี่ยวกับพระเจ้า เช่น วันขอบคุณพระเจ้า และถือว่า มนุษย์ทุกคน เกิดมา เสมอภาคกัน พระเจ้าประทานสิทธิบางประการที่มนุษย์ได้มาตั้งแต่กำเนิด สถานที่สำคัญ คือ โบสถ์

5. ค่านิยมวิทยา หนังสือเล่มนี้ไม่ไค้กล่าวไว้ว่า ลักษณะสังคม เป็นแบบใด แต่กล่าวว่า การอยู่อาศัยมีที่อยู่เป็นสัดส่วน โดยเขาห้องอยู่เป็นสัดส่วนใน อาคารหลังเดียวกันบ้าง อยู่บ้านเดี่ยว ๆ เป็นเอกเทศบ้าง มีอาคารสงเคราะห์สำหรับ คนรายได้น้อย ๆ มากมาย คนอเมริกาไม่วาจะประกอบอาชีพชนิดใด จะหาความสะดวก สบายในการดำรงชีพอยู่อย่างทันสมัยและมีประชาชนส่วนใหญ่ รายได้ปานกลางหรือรายได้สูง

ในครอบครัว ทุกคนจะช่วยกันทำงานบ้านไม่ว่าหญิงชาย ไม่มีการจ้างคนใช้

6. ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อม มีประชากรอเมริกันสืบเชื้อสายมาจากชนชาติต่าง ๆ ทั่วโลก ได้แก่ ชาวอังกฤษ ชาวสเปน ชาวอิตาลี หรืออาจจะสรุปได้ว่า คนที่อพยพเข้ามาจำนวนมากได้แก่ ยุโรป อเมริกาใต้ เอเชีย แอฟริกา ออสเตรเลีย และ แคนาดา แต่ประชากรที่อยู่ดั้งเดิม คือ อินเดียนแดง ที่มีมากที่สุดคือ เผ่านาวาโฮ นอกจากนี้ยังมีชนชาติอินโกร จากแอฟริกาเข้าไปเป็นทาส

ส่วนในฮาวาย ประกอบด้วยหมู่เกาะฟิลิปปินส์ เกาหลี เบอโรโตริโก ชาวจีน และชาวเกาะพื้นเมือง

สรุปได้ว่า ประชากรมี 3 พวกคือ

1. พวกผิวขาว
2. ผิวเหลือง
3. ผิวดำ

สหรัฐอเมริกาทำการทำสำมะโนประชากรทุก ๆ สิบปี ซึ่งเริ่มครั้งแรก

ในปี 1790

สิ่งแวดล้อมในอเมริกา ชอบอาศัยแถบชายฝั่งทะเลและในเมืองใหญ่ ๆ ชอบย้ายถิ่นที่อยู่จากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่ง จากเมืองหนึ่งไปอีกเมืองหนึ่ง จากไร่นาไปอยู่ในเมือง จากในเมืองใหญ่ ๆ ไปอยู่ตามชนเมือง บางคนย้ายไปเพราะอยากอยู่ในรัฐที่หนาวเย็น อยู่ในเขตอากาศอบอุ่น เพื่อหาสิ่งแวดล้อมที่เขาชอบและต้องการ บ้านที่อยู่อาศัยเป็นสัดส่วนและเป็นบ้านเดี่ยว มีอาคารสูงแคระระห์ มีวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ ไร่ประชาชน มีสนามเด็กเล่น สระว่ายน้ำ และศูนย์พักผ่อนหย่อนใจสร้างไว้ตามชุมชนชนทั่วไป บางแห่งมีสนามน้ำแข็งสำหรับเล่นสเก็ต สนามเบสบอล สนามฟุตบอล จุดไฟสว่างในเวลากลางคืน มีการแสดงดนตรีสาธารณะกลางแจ้งโดยไม่เก็บค่าเข้าฟังเป็นประจำ สถานีโทรทัศน์ได้เสนอรายการก็เยี่ยมตั้งแต่เช้าจรดเที่ยง มีภาพยนตร์ประเภทให้ความรู้ นายตามโรงเรียน โบสถ์ สโมสรชาย ชาวอเมริกันไปเที่ยวพักผ่อนชายทะเล ป่าเขา ไปชมทัศนียภาพอันงดงาม ไปชมสิ่งอัศจรรย์ตามธรรมชาติ แหล่งน่าสนใจทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

7. ทางด้านเศรษฐศาสตร์ คือ ลักษณะเศรษฐกิจกับการมีชีวิตความเป็นอยู่ประมาณ 3 ใน 5 ของประชากรอเมริกันอยู่ในประเภทคนมีรายได้ปานกลางหรือรายได้สูง และคนอเมริกันไม่ว่าจะเป็นคนงานอุตสาหกรรม นักธุรกิจ ครูโรงเรียน แพทย์ หรือคนขายของ จะหาความสะดวกสบายในการดำรงชีพได้อย่างทันสมัยได้ มีอุปกรณ์ทันสมัย เช่น เครื่องซักผ้าไฟฟ้า ตู้เย็น เครื่องรับโทรทัศน์ ไซ้ในบ้านของคน และมีรถยนต์ส่วนตัวใช้ คนงานชั้นกลางอาจหาเงินซื้อรถยนต์ได้คันหนึ่งทุกสี่หรือห้าปี ประชากรส่วนมากมีประกันเกี่ยวกับการป่วยไข้ เพื่อช่วยค่ารักษาพยาบาล ส่วนผู้ที่ไม่มีกำลังทรัพย์จะจ่ายก็ได้รับความอนุเคราะห์จากรัฐบาล โรงพยาบาลหลายแห่งให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ไม่มีกำลังทรัพย์จะเสีย โดยไม่คิดเงินหรือคิดอัตราค่า

สำหรับพวกที่ยากจน รัฐบาลมีอาคารสงเคราะห์ที่สร้างขึ้นให้อยู่อาศัยโดยเฉพาะ พวกนิโกร อาศัยกระจัดกระจายทั่วไป ส่วนมากรับจ้างทำงานในไร่ เช่น เก็บฝ้าย พวกอินเดียนแดง อยู่อาศัยในเขตที่รัฐบาลจัดไว้ให้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะรัฐบาลคอยดูแลให้ได้รับการศึกษาและทะนุบำรุงใหม่ความสุข (หน้า 93)

4.1.2 ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียน หนังสือเล่มนี้ ได้ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือโลกของเรา เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คือ เรื่องโลกกลุ่มที่ 1 หรือโลกที่พัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่จะอยู่ในดินแดนยุโรป ตะวันตก แองโกลอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ ช่วยเพิ่มเติมดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพและการกระจายของประชากรในแองโกลอเมริกา
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ของแองโกลอเมริกา
3. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ของแองโกลอเมริกา
4. ลักษณะทางการเมือง ของแองโกลอเมริกา
5. ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรม ของแองโกลอเมริกา

4.1.3 ส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในแบบเรียน ก็เป็นผลให้ส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วย

4.1.4 ความเหมาะสมกับเคีกระดั้ชั้นมัธยมศึกษาตอนค่น เนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจ เป็นประเทศที่ก้าวหน้า มีความเจริญทั้งทางด้านเทคโนโลยี การเกษตร การอุตสาหกรรม ทางด้านวิทยาศาสตร์ และมีรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยที่เจริญก้าวหน้า การต่อสู้เพื่อเอกราช การเลิกทาส เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ประชาชนคนไทยเกิดความรู้งวางขวาง นอกจากนั้นการเสนอเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ก็เป็นระบบขั้นตอน ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ก็ภาษาไทยควบคู่เพื่อให้เห็นการเปรียบเทียบด้วย ที่สำคัญคืออย่างหนึ่งก็คือ เคีจะนำไปเปรียบเทียบกับวิชาที่เรียนมาในชั้น ม.1 คือประเทศของเรา และชั้น ม.2 คือ เพื่อนบ้านของเราอีกด้วย เหมาะสมกับเคี ม.3 มากที่สุด

4.1.5 ความถูกต้องและเชื่อถือได้ หนังสือเล่มนี้ แต่งมาเป็นเวลานานแล้ว คือ แต่งในปี 2510 ฉะนั้นจึงมีทั้งความถูกต้อง เชื่อถือได้ และความไม่ถูกต้องด้วย ส่วนที่ไม่ถูกต้องใดแก

- การใช้สถิติจำนวนประชากร ซึ่งในหนังสือใช้สถิติในปี 1960 ซึ่งห่างไกลจากปัจจุบันมาก จำนวนประชากรก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น สถิติ 1960 มีประชากร 182 ล้านคน สถิติ 1977 มีประชากร 215 ล้านคน (ไพฑูริย์ พงศะบุตร, 2519 : 132)

- อุณหภูมิของอากาศ ได้เปลี่ยนจากองศาเซนติเกรด มาเป็นองศาเซลเซียสแล้ว แต่ในหนังสือคงใช้ เป็นเซนติเกรดอยู่

- การเปรียบเทียบองศาเซนติเกรดกับองศาฟาเรนไฮต์ จะไม่เท่ากัน เช่น หน้า 39 วันที่อากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม อุณหภูมิอาจลงถึง -40 องศาฟาเรนไฮต์ (-40 องศาเซนติเกรด)

- ภาษาที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ ได้เปลี่ยนแปลงจากการใช้ 5 ภาษา มาเป็น 6 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน รัสเซีย ภาษาจีน และภาษาอาหรับ

ส่วนที่ถูกต้องในหนังสือ เล่มนี้ ได้แก่

- ความเป็นมาในประวัติศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์มักจะไม่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ การค้นพบทวีปอเมริกา การประกาศอิสรภาพ การขยายดินแดน สงครามกลางเมือง

- สถานที่สำคัญต่าง ๆ ในปัจจุบันก็ยังมีอยู่ เช่น
ท่าเรือนครนิวยอร์ก เป็นท่าเรือที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก คิกเอ็มไพร์สเคท สูงที่สุดในโลก
สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ที่นครนิวยอร์ก ท่าเทียบขบวน ที่พักของ
ประธานาธิบดี คิงรัฐสภาแห่งชาติ เป็นที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
เทือกเขารัฐมอร์ (สลักเป็นรูปศิระของประธานาธิบดี 4 ท่าน - หากไม่ถามี ฟลอริดา
เป็นสถานที่ตากอากาศ โครกเขาแกรนด์แคนยอน สวยงามมาก น้ำตกในแอ่งการรา
สวยงามงาที่สุด วอล คิสบี้ ราชอาณาจักรยูนิคิตติ้งคิสบี้แลนด์ สะพานโกลเดนเกต
เป็นสะพานที่สูงที่สุดในโลก

- อนุสาวรีย์ที่สำคัญ มาตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ไค้เก้
เทพีแห่งสันติภาพ อนุสาวรีย์ ยอร์ช วอชิงตัน อนุสาวรีย์ประธานาธิบดี ลิงคอล์น

- เมืองที่มีความสำคัญจากอดีต-ปัจจุบัน ไค้เก้
นิวยอร์ก มีขนาดใหญ่ที่สุดของอเมริกา ก็ทวอยค เมืองแห่งรถยนต์ ลอสแอนเจลิส
คำบลอส ลีวูด อุตสาหกรรมทำภาพยนตร์ เมืองบอสตัน เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์
นิวยอร์ก เมืองใหญ่ที่สุดในอเมริกา วอชิงตัน ดี.ซี เมืองหลวงของอเมริกา

- บริเวณที่เป็นแหล่งปลูกพืชผล ไค้เก้
ข้าวสาลี บริเวณทางเหนือของภาคตะวันตกของที่ราบภาคกลาง ข้าวโพค อยู่บริเวณ
ทางภาคตะวันตกกลาง หรือทางตอนบนของที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี เป็นเขตปลูกข้าวโพค
ใหญ่ที่สุดของโลก ฝ่ายปลูกในเขตภาคใต้ซึ่งไค้เก้ว่ากินแคนแห่งฝ่าย ไค้เก้ เทกซัส
มิสซิสซิปปี อาร์คันซอ แอลาบามา จอร์เจีย แครโรไลนาใต้ ยาสูปลูกมากในเวอร์จิเนีย
แคลโรไลนาเหนือ ผลไม้ส้ม มะนาว ปลูกมากในฟลอริดา พืชผลเมดิเตอร์เรเนียน ใน
รัฐคาลิฟอร์เนีย เช่น ส้ม แพร

- ปริมาณพื้นที่ประมาณ 9 ล้าน-9.3 ล้านตารางกิโลเมตร ประกอบ
ด้วยรัฐทั้งหมด 50 รัฐ อลาสกาใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ เทกซัส

- ระบบการปกครอง แบบประชาธิปไตย มีประธานาธิบดีเป็น
ประมุข ไค้เก้รับการเลือกตั้งจากประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะขึ้นสอง
สมัยไม่ไค้ มีพรรคการเมืองใหญ่ ๆ เพียง 2 พรรคเท่านั้น คือ เดโมแครต กับรีพับลิกัน

- ทรัพย์สินอันมีค่ามากที่สุดในประเทศชาติ รองลงมาคือ
รัฐคาลิฟอร์เนีย หน้า 83 (ไพฑูรย์ พงศะบุตร, 2519 : 143)

4.16 เนื้อหาในข้อคิด คือ

หน้า 40 สหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์
สามารถเอาประโยชน์จากธรรมชาติได้เสมอ ..... แม้ทะเลทรายบางส่วนก็ยังใช้
ทำการเพาะปลูกได้

หน้า 47 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกาเป็นที่แห่ง
หนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าคุณเราสามารถเอาชนะธรรมชาติได้ เมื่อราว 300 ปีมานี้
ที่แห่งนี้เป็นที่ป่าทึบ..... เขาได้ถางป่า สร้างบ้านเรือน ทำไรนา .....

การสร้างอนุสาวรีย์เพื่อ เป็นเกียรติแก่บุคคลที่สำคัญในอเมริกา
ทำให้ชาวอเมริกัน ใครรู้จักและมีชื่อเสียงไปทั่วโลก เช่น ลินคอล์น วอชิงตัน

หน้า 81 ทะเลสาบน้ำเค็มใหญ่ น้ำมีความเค็มมากกว่าทะเล
ธรรมดา 6-8 เท่า ถ้าเราลงไปอาบน้ำในทะเลสาบแห่งนี้ จะนั่งในท่าสมาธิหรือจะนอน
ลอยแช่ตัวเฉย ๆ โดยไม่ต้องเคลื่อนไหว เพื่อช่วยพยุงให้ตัวลอยเหมือนว่ายน้ำ

หน้า 92 สหรัฐอเมริกาได้ชื่อว่า "เบ้าหลอม" เพราะประชากร
อเมริกันสืบเชื้อสายมาจากชนชาติต่าง ๆ ทั่วโลก

หน้า 97 การเดินรถไฟเป็นกิจการที่เอกชนเป็นเจ้าของ แต่
ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของคณะกรรมการพาณิชย์ระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นสำนักงานของรัฐบาล

หน้า 101 ชาวอเมริกันต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่
ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในจำนวนประชากรทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่อ่านไม่ออก
เขียนไม่ได้

หน้า 105 อีสรภาพของสหรัฐอเมริกาได้มาโดยอาศัยความ
สามารถของปัญญาชนรักจุงคนทั้งชาติให้เกิดความรักชาติ รักอีสรภาพ มีน้ำใจสามัคคี
กลมเกลียวกัน

หน้า 101 ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาเพิ่งมีมาได้ประมาณ 400
ปี อเมริกาได้สร้างชาติ บุคเบิกที่ค้นในทวีปใหม่ ก็เป็นประเทศอิสระ เจริญรุ่งเรือง

เป็นมหาอำนาจยิ่งใหญ่ในโลกปัจจุบัน

4.1.7 เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่เข้าใจได้ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะแต่งมานานแล้ว แต่ก็มีข้อมูลอยู่หลายตอนที่เข้าใจได้ในปัจจุบัน คือ

- สหรัฐอเมริกาแบ่งการปกครองออกเป็น 50 มลรัฐ
- ประชากร ประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยที่สำคัญคือ พวกนิโกร และอินเดียนแดง คนจีน คนญี่ปุ่น
- ระบบการปกครอง แบบประชาธิปไตย มีประธานาธิบดี เป็นประมุข อยู่ไครวละ 4 ปี ใ้รับการเลือกตั้งจากประชาชน
- พรรคการเมืองที่สำคัญมี 2 พรรค คือ เดโมแครต กับรีพับลิกัน
- สถานที่สำคัญในปัจจุบัน ไ้แก่ สำนักงานองค์การสหประชาชาติ ทำเนียบขาว รัฐสภาแห่งชาติ คิกเอมไพร์สเตต คิสันย์แลนด์
- อนุสาวรีย์ที่สำคัญในปัจจุบัน เป็นที่รู้จักของชาวโลก ไ้แก่ เทพีแห่งสันติภาพ อนุสาวรีย์ออร์ช วอชิงตัน ลิงคอล์น อนุสาวรีย์ประธานาธิบดี 4 ท่าน ที่สลักศิระบนเทือกเขารัฐมอร์ คือ วอชิงตัน เจฟเฟอร์สัน รูสเวลต์ และลิงคอล์น
- เมืองที่สำคัญ เช่น นิวยอร์ก วอชิงตัน ดี.ซี. คีทรอยด์ ลอสแอนเจลิส พิลลาเคลเพีย (เมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์) เมืองฟิตส์เบอร์ก (ศูนย์กลางท่าเหล็ก และมีถ่านหินมาก)

4.1.8 เนื้อหาช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม เช่น

- ค่านิยมทางด้านการเมือง การปกครอง กำหนดการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย ใน ค.ศ. 1789 เขียนรัฐธรรมนูญฉบับแรก นับแต่นั้นมาจนปัจจุบัน รัฐธรรมนูญก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง 23 ครั้ง

กฎหมายรัฐธรรมนูญย้ถึงความสำคัญในสิทธิของบุคคลและอิสรภาพ ประชาชนรู้จักปกครองตัวเองโดยค่อยเรียนรู้ไปที่ละน้อย สิทธิในการเลือกตั้งเริ่มจากชนที่มีการศึกษามีเงินแล้วเรียนก่อน หญิงได้รับสิทธิเลือกตั้ง 1920

- ค่านิยมด้านการศึกษา ชาวอเมริกันต้องการให้บุตรหลานใ้รับการศึกษาคือที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีนักเรียนนักศึกษาอยู่เกือบ 46 ล้านคน แต่ละรัฐรับผิดชอบในการจัดระบบการศึกษาของตนเอง มีหลักสูตร

การศึกษาผู้ใหญ่ในวิชาทุกประเภท เปิดสอนตอนกลางคืน ผู้ใหญ่ที่เข้ารับการศึกษามักเป็นหญิงมีเรือน
นักธุรกิจ เขมียน ข่างเครื่องกล หรือกรรมกร

- ในด้านการดำเนินชีวิต ชาวอเมริกันมีที่อยู่อาศัยเป็นสัดส่วน อาจจะเช่าห้อง บ้านเดี่ยว
มีเครื่องให้ความอบอุ่น มีห้องน้ำน้ำเย็น มีอาคารสงเคราะห์สำหรับคนมีรายได้น้อย ภายในบ้าน
ทุกคนช่วยกันทำงาน ไม่มีการจ้างคนใช้ อาหารที่รับประทานคำนึงถึงคุณภาพของอาหารมาก มี
เครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน เช่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ รถยนต์

- ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ เขาจะกำหนดเวลาทำงานโดยทั่วไป สัปดาห์ละ 40
ชั่วโมง เวลาว่างไปพักผ่อน เล่นกีฬา มีสนามเด็กเล่น สระว่ายน้ำ ไปฟังดนตรี ภูเขายนต์
และในรพชปี คนงานอเมริกันได้หยุดงานไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ 2 สัปดาห์หรือกว่านั้น โดยไม่ถูก
ตัดค่าแรง ใช้เวลาไปเที่ยวพักผ่อนตามชายทะเล ป่าเขา สิ่งอัศจรรย์ตามธรรมชาติ แหล่งนันทนาการ
ทางประวัติศาสตร์

4.1.9 เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการขงสังคมปัจจุบัน เนื่องจากสหรัฐอเมริกา
เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้ามาก ผู้อ่านจะได้เห็น ความสำคัญของอเมริกา แม้ตั้งแต่การสร้าง
ประเทศ การร่างคำประกาศอิสรภาพ การไข้ประโยชน์จากธรรมชาติ ระบบการปกครองที่เป็น
ประชาธิปไตย ระบบการสื่อสารคมนาคม ซึ่งส่วนใหญ่ให้เอกชนเป็นผู้จัด ลักษณะการดำเนินชีวิตของ
คนอเมริกัน การสร้างที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้อ่าน
จะได้นำไปเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างของสภาพสังคมปัจจุบันระหว่างอเมริกา
กับประเทศอื่น ๆ ที่ผู้อ่านได้ศึกษา และได้นำมาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันว่า
เปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

4.1.10 เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ มีลักษณะคล้ายกับ
แบบเรียนมาก การเสนอเนื้อหาเป็นเรื่องราวทางวิชาการ เป็นส่วนใหญ่ การให้ความสนุกสนานจึงไม่
ปรากฏ

4.2 ค้นหาความจุกประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ไคน์

4.2.1 เนื้อหาปลูกฝังความรักชาติ ศาสน์กษัตริย์ในชาติ ชายซึ่งในผลงานอันดีเด่น มีปรากฏอยู่ เช่น วิธีประกาศอิสรภาพของอเมริกา ซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในชาติ ไม่ใช่เกิดจากความสามารถของคนใดคนหนึ่ง และก่อสร้างอนุสาวรีย์ เพื่อให้ประชาชนชายซึ่งในผลงานอันดีเด่น เช่น ลิงคอล์น, ยอร์ช วอชิงตัน, รัสเวลล์

4.2.2 เนื้อหาให้ความรู้การดำรงชีวิตและการปรับตัวในสังคม ซึ่งไคน์แสดงให้เห็นการดำรงชีวิตของคนอเมริกัน ซึ่งปรากฏในหน้า 98-101 ไคน์กล่าวถึงรายได้ของประชากรที่อยู่อาศัย การแพทย์และอนามัย การศึกษา ความบันเทิงใจ ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม

4.2.3 เนื้อหาให้ความรู้ความประชากรศึกษา ไคน์กล่าวถึง ประชากรในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วย คนพื้นเมือง ทวกอินเดียนแดง

4.2.4 เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยการเอาชนะธรรมชาติบุกเบิกที่ดินที่เป็นป่าหิม มาทำเป็นไรนา ชุกหาแร่ธาตุ เพื่อการอุตสาหกรรม แต่เป็นเรื่องโชคิของอเมริกาทางค่านเศรษฐกิจ เพราะมีทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์จึงเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี เช่น น้ำมัน เหล็ก ถ่านหิน นอกจากนี้ที่นดินก็อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะที่รายใหญ่ตอนกลาง บริเวณลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี และอเมริกาเป็นดินแดนที่ปลูกข้าวโพดได้มากที่สุดของโลก มีพืชผลเมืองร้อน พืชผลแบบเมดิเตอร์เรเนียนด้วย

4.2.5 เนื้อหาให้ความรู้ การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศ เช่น เอาพลังน้ำตกมาใช้ทำไฟฟ้า วางท่อการชนะธรรมชาติ ไปเมืองอุตสาหกรรม การสร้างเครื่องจักร การนำความรู้ทางฟิสิกส์ เคมี ไฟฟ้า ไปใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม มีนักคิดประดิษฐ์ เช่น โทเร เลข ประดิษฐ์รถยนต์ สร้างเครื่องบิน กล้องถ่ายภาพยนต์ ซึ่งจัดเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สำคัญ จักว่าไคน์นำวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาประเทศมาก

4.2.6 เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ คือ ประชาชนต้องช่วยกันพัฒนา รับผิดชอบ ในรัฐที่ตนอาศัยอยู่โดยต้องเลือกผู้แทนราษฎรมีจำนวนตามอัตราพลเมืองในรัฐนั้น ๆ เลือกทั้งหมด 2 ปี สมาชิกวุฒิสภารัฐละ 2 คน เลือกทุก 6 ปี รัฐบาลของแต่ละรัฐจัดเรื่องการศึกษาและการคมนาคม ดูแลความเป็นอยู่ของพลเมือง ส่วนรัฐบาลกลางมีหน้าที่ปกครองประเทศ สัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศทั่วโลก

4.2.7 เนื้อหาส่งเสริมความรักกันคือป วัฒนธรรมประเพณีการปกครอง
 ของสหรัฐอเมริกา เนื้อหาของหนังสือได้เน้นถึง วัฒนธรรม ประเพณี ที่สำคัญ คือ วันที่คนอเมริกัน
 จะพบกันคือการไปโบสถ์ เพื่อทำพิธีทางศาสนา วันชมคุณพระเจ้า เพื่อจดสองถกการเก็บเกี่ยว
 ส่วนการปกครอง ได้กล่าวไว้มาก เช่น รูปแบบการปกครอง วัฒนธรรมของอเมริกัน ผู้แทนราษฎร
 หน้าที่ของรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น ประชาชนอาชีพที่ เรื่องพรรคการเมือง

4.2.8 เนื้อหาส่งเสริมให้ความภูมิใจในชาติทั้งอดีต และปัจจุบัน จะเห็น
 ได้จากประวัติศาสตร์ การต่อสู้ของคนอเมริกัน เพื่อหาอิสรภาพ และได้มาโดยความสามารถของปัญญาชน
 ชักจูงคนทั้งชาติให้เกิดความรักชาติ รักอิสรภาพ มีน้ำใจสามัคคีกลมเกลียว หรือในกรณีที่อาณานิคม
 13 รัฐ ประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับอังกฤษ

4.2.9 เนื้อหาให้ความรู้คุณลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ
 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีเนื้อหาโดยตรงในหนังสือเล่มนี้ ใ้รายละเอียดมากตั้งแต่ 1-92

4.2.10 เนื้อหาให้ความรู้ด้านการสงวนรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
 รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากร และพัฒนาสิ่งแวดล้อม สหรัฐอเมริกาได้พยายามอนุรักษ์ทรัพยากร โดยการ
 จัดเป็นวนอุทยาน ทำสวนสาธารณะปลูกไม้ร่มรื่น เพื่อให้ประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจ

เช่น หน้า 69 บริเวณน้ำตกในแอการา มีทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์อยู่มาก เป็นทุ่งหญ้า
 กว้างใหญ่ไพศาล มีหาคทรายทิ้งกองเป็นสถานที่พักตากอากาศและห้องเที่ยว และมีคนไปเที่ยวตามป่า
 หนองบึง ทะเลสาบ ไปอาบน้ำแร่ ไปเที่ยวน้ำพุ

หน้า 74 มีวนอุทยานที่มีไม้ดอกนานาพรรณมีนกเพนกวินโก นกสีสวยอื่น ๆ ซึ่งทางการสงวน
 ไว้ ตามภูเขามีสวนไม้ขึ้นหนาแน่น เช่น สน โอ๊ก แมกโนเลีย วนอุทยานเยลโลสโตนนี้ เป็นแหล่ง
 สงวนพันธุ์สัตว์แห่งใหญ่ของโลก มีสัตว์ป่ามากมาย เช่น กวาง เลียงผา ควายป่า หมี เที้ยว
 และเล็มหญ้าตามภูเขาเป็นฝูง ๆ ตามสวนสาธารณะห้วยหนองผี ปลูกนานาชนิด มีดอกไม้ป่า กว่า 800
 ชนิด

นอกจากนี้จะมีศูนย์พักผ่อนหย่อนใจสร้างไว้ตามชุมชนทั่วไป มีลานน้ำแข็งสำหรับเล่นสเก็ต
 สนามเบสบอล ฟุตบอล สนามเด็กเล่นสระว่ายน้ำ

4.2.11 เนื้อหาส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ เนื่องจาก
 อเมริกาเป็นประเทศที่ยิ่งใหญ่ จึงเป็นสถานที่ตั้งขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นองค์การที่จะ
 ช่วยทำให้เกิด ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในปัจจุบันนี้

4.2.12 เนื้อหาให้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิต และวัฒนธรรม

ที่แตกต่างจากคน ส่วนใหญ่เนื้อหาได้เน้นถึงสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิตและวัฒนธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ส่วนการดำรงชีวิตในหน้า 98 ก็แสดงให้เห็น ความกระตือรือร้น ความสะอาดสวยงามของคนอเมริกัน ซึ่งดีกว่าเรามาก แต่ในค่านที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม มีเพียงเล็กน้อย คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนาคริสต์ นั่นเอง

นอกจากนี้ เนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือเล่มนี้ ยังได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในวิชาโลกของเรา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่มาก เช่น จุดประสงค์ข้อ 1, 2, 3, 4, 7 ดังนี้

ข้อ 1 ให้ความรู้ความเข้าใจ ในลักษณะภูมิศาสตร์ของทวีปต่าง ๆ นอกเอเชีย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษยชาติ นั่นคือ ใ้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะภูมิศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ โดยแบ่งออกเป็นภาคต่าง ๆ อย่างชัดเจน รวมทั้งรัฐ 2 รัฐ ที่อยู่นอกแผ่นดินใหญ่ด้วย

ข้อ 2 ให้อ่านวิเคราะห์ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต และการพัฒนาประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เช่น การเอาชนะธรรมชาติ ภูมิประเทศสวยงาม ก็ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีแร่ธาตุ ก็ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมหนัก บริเวณที่เป็นลุ่มแม่น้ำ อุดมสมบูรณ์ ก็ใช้ในการเพาะปลูก บริเวณที่เป็นทุ่งหญ้ากว้างจะใช้เลี้ยงสัตว์ ถ้าจับปลาได้มาก ก็ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประมง ถ้าเป็นท่อนสูง خاکแคลนน้ำ จะสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ

ข้อ 3 ให้อ่าน เขียน และใช้แผนผัง แผนที่ และแผนที่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หนังสือเล่มนี้มีแผนที่ประกอบถึง 13 รูป ส่วนแผนผัง และแผนที่ไม่ปรากฏ แผนที่ที่ประกอบนั้น มีทั้งแผนที่ประเทศอเมริกา แสดงภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การแบ่งอาณาเขตออกเป็นรัฐต่าง ๆ และการแบ่งอาณาเขตออกเป็นแต่ละภาคซึ่งประกอบกว่ารัฐต่าง ๆ

ข้อ 4 ให้ความรู้ ความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ความเป็นมา และสภาพปัจจุบันทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของชนชาติต่าง ๆ หนังสือเล่มนี้ เสนอให้เห็นความเป็นมา และสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของสหรัฐอเมริกา ส่วนทางด้านวัฒนธรรมไม่ปรากฏ

ข้อ 7 ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในสภาวะทางเศรษฐกิจและผลิตผลของแต่ละภูมิภาคในโลก ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย คือในค่านของการเพาะปลูก การใช้ระบบชลประทาน โดยเฉพาะชาวเจ้าอเมริกาปลูกได้มาก และเป็นแหล่งผลิตพืชผลเมืองร้อนได้หลายชนิด เช่น ถั่วฝักยาว สับปะรด มะละกอ แคนตาลูป นอกจากการเพาะปลูกแล้ว ก็มีเศรษฐกิจเกี่ยวกับแร่ธาตุ โดยเฉพาะน้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน เหล็ก

5. คำนำและการเขียน ไค้แก

5.1 การใช้ภาษา มีลักษณะดังนี้

5.1.1 เป็นภาษาที่เน้นทางด้านวิชาการ ตลอดทั้งเล่ม ทั้งนี้เพราะจุดประสงค์ในการเขียนหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกา

5.1.2 ประกอบด้วยคำเฉพาะที่เป็นคำภาษาอังกฤษอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะชื่อเมือง ชื่อรัฐ ชื่อสถานที่สำคัญ ๆ เป็นภาษาอังกฤษทั้งสิ้น แต่ก็มีภาษาไทยกำกับไว้ก่อนทุกครั้ง เพื่อให้เห็นข้อเปรียบเทียบระหว่างคำในภาษาไทยซึ่งแปลมาจากภาษาอังกฤษ เช่น แบลคฮิลล์ (Black Hills) ภูเขา Rushmore (Rushmore) แกทซอน บอร์กลัม (Gatzon Bolglum) ไมอามี (Miami) ซอลต์เลกซิตี (Salt Lake City) เป็นต้น

5.1.3 ใช้ศัพท์เฉพาะ หรือศัพท์เทคนิค เป็นภาษาไทย แต่มีภาษาอังกฤษกำกับไว้เพื่อเสริมความรู้ เช่น

หน้า 36	ที่ราบใหญ่ทางตอนกลาง	(Great Central Plain)
หน้า 35	ที่ราบริมฝั่ง	(Coastal Plain)
หน้า 58	สะพานระหว่างชาติ	(International Bridge)
หน้า 107	ประเทศแยกออกไปรวม	(Confederate of the United States)
	โตรกเขา	(Canyon)
หน้า 106	ดินแดนริมฝั่งคลองปานามา 2 ฟาก	(Panama Zone)

5.1.4 ใช้ภาษาในลักษณะการบรรยายสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศ และของเฉพาะในแต่ละภาค ไค้แก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก และดินแดนที่อยู่ห่างจากแผ่นดินใหญ่ 2 รัฐ คือ ฮาวาย กับอะแลสกา นอกจากนี้ ก็บรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะทางเศรษฐกิจ เมืองสำคัญ สถานที่สำคัญ

5.1.5 การบรรยาย เกี่ยวกับความเป็นมาในประวัติศาสตร์ การประกาศอิสรภาพ การขยายดินแดน สงครามกลางเมือง และการเข้าสู่ยุคปัจจุบัน ประชากร การปกครอง การคมนาคมสื่อสาร การดำเนินชีวิต หน้า 92-108

5.1.6 ใช้ภาษาที่เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเอง เช่น หน้า 1 อเมริกาในปัจจุบันเป็นประเทศมหาอำนาจยิ่งใหญ่ ประเทศหนึ่งในโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม การทหาร

หน้า 40 สหรัฐอเมริกา เป็นแหล่งหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถเอาชนะภัยธรรมชาติได้เสมอ .....

หน้า 65 ..... มองดูราวกับว่าท่านประธานาธิบดีทั้ง 4 กำลังจ้องมองลงไปยังหมู่เขา
เบื้องล่าง

5.1.7 คำศัพท์ที่ใช้ ถ้าเป็นคำเฉพาะ หรือ ชื่อเฉพาะ ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษค่อนข้างยาก ส่วนคำเฉพาะบางคำมีการอธิบายไว้

เช่น "มอนโร" หน้า 107 ถิ่นนโยบาย "มอนโร" ไม่ยุ่งเกี่ยวกับโลกภายนอก ไม่ยอมทำสงครามกับใคร

หน้า 103 ..... การเก็บเกี่ยวโคโยลตี ทวกทิลกริม จึงจัดเสียงฉลองการใหญ่ งานฉลองฤดูการเก็บเกี่ยว เรียกว่า วันชมคุณพระเจ้า

หน้า 92 สหรัฐอเมริกาได้ชื่อว่า "เบ้าหลอม" เพราะประชากรอเมริกันสืบเชื้อสายมาจากชนชาติต่าง ๆ ทั่วโลก

หน้า 89 แคนินเน็น, แคนอนาคท, แคนเชื่อพราน, แคนตจจัญยั

5.2 ความเหมาะสมของการดำเนินเรื่อง การจัดเรื่อง และการเรียบเรียง ดังนี้

5.2.1 การจัดเรื่อง ลักษณะของการจัดเรื่อง ไม่ได้แบ่งออกเป็นบท จะแบ่งออกเป็นตอน และการขึ้นตอนใหม่ ก็ไม่ได้ขึ้นหน้าใหม่ เนื้อเรื่องจะติดต่อกันไปตั้งแต่ต้นจนจบ และเกี่ยวเนื่องกันสัมพันธ์กันโดยตลอด ใช้อักษรตัวโต เป็นที่เร้าใจแทน ลักษณะการจัดเรื่องได้แก่

บทนำ เกี่ยวกับความสำคัญของอเมริกา หน้า 33-35

ลักษณะภูมิประเทศของอเมริกา หน้า 35, 36, 37

สภาพอากาศ หน้า 39

การแบ่งออกเป็นรัฐต่าง ๆ หน้า 42-46

การแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาคต่าง ๆ 4 ภาค รวมถึงดินแดนที่อยู่

นอกพื้นที่ใหญ่ คือ ฮาวาย กับอะแลสกา หน้า 47-93

ลักษณะการปกครองของสหรัฐอเมริกา หน้า 94

การสื่อสารคมนาคม หน้า 96

การดำเนินชีวิต หน้า 98

ความเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ของอเมริกา หน้า 101-107

ยุคปัจจุบัน หน้า 108

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อเรื่องกับเนื้อหาในแต่ละตอน มีลักษณะดังนี้
 บทนำ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับ ความสำคัญของอเมริกา บทบาทของอเมริกา และบทบาท
 ในปัจจุบัน เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่ว ๆ ไปของอเมริกา ทั้งประเทศ
 สภาพอากาศ กล่าวถึง ฤดูกาลต่าง ๆ ในอเมริกา อุณหภูมิ
 การแบ่งออกเป็นรัฐ 50 รัฐ ความหมายของแต่ละรัฐ สมญาของรัฐ
 และเมืองหลวงประจำของแต่ละรัฐ เมืองหลวงของประเทศ

การแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้
 ภาคตะวันตก อลาสกา ฮาวาย ในแต่ละภาค มีดังนี้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

- ภูมิประเทศ
- ความเป็นมาในประวัติศาสตร์
- รัฐต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่
- เมืองที่สำคัญ
- สถานที่สำคัญ เช่น สหประชาชาติ อนุสาวรีย์แห่งสันติภาพ รัฐสภา

อนุสาวรีย์ วอชิงตัน, ลิงคอล์น, อาร์ลิงตัน

ที่ราบใหญ่ ตอนกลาง ประกอบด้วย

- รัฐที่ตั้งอยู่
- ภูมิประเทศ
- ที่เขตที่ปลูก
- เมืองที่สำคัญ

ภาคใต้ ประกอบด้วย

- รัฐที่ตั้งอยู่
- ลักษณะภูมิประเทศ
- เศรษฐกิจ
- เมืองที่สำคัญ

ภาคตะวันตก ประถมควย

- รัฐที่ตั้งอยู่
- ลักษณะภูมิประเทศ
- สิ่งที่สำคัญ
- เมืองที่สำคัญ

อลาสกา ประถมควย

- ลักษณะภูมิประเทศ
- ลักษณะภูมิอากาศ
- ทรัพยากร เศรษฐกิจ เมืองสำคัญ
- ความเข้มแข็งของรัฐอลาสกา

ฮาวาย ประถมควย

- ที่ตั้ง
- ลักษณะภูมิประเทศ
- ลักษณะภูมิอากาศ
- เศรษฐกิจ เมืองสำคัญ
- ความเข้มแข็งและการได้ร้ร้มาจกอเมริกา

5.3 การเขียน หมายถึง วิธีการเขียนหนังสือของผู้แต่ง ดังนี้

5.3.1 สื่การเขียนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ เพราะมีเครื่องช่วยประกม

คือ มีแผนที่ รูปภาพ ประกมเนื้อเรื่องในการเขียนทั้งหมทตลอดเล่ม จะเห็นเมื่อผู้อ่าน อ่านก็จะเข้าใจได้ง่าย ถ้าคอมโคไม่ีภาพประกม ก็จะมอเห็นภาพพจน์ เช่น หน้า 72 .... การขนถ่ายกล้วยลงจกเรือขึ้น ใช้สายพานซึ่งเลื่อนไปโดยอัตโนมัติ ไปสู่รถตู้เย็น ซึ่งจะบรรจุกล้วยไปส่งคณเมืองต่าง ๆ ทั่วอเมริกา

หน้า 67 ..... เมื่อโกรงรถยนต์เลื่อนผ่านหน้าคณงานไป เขาก็จะหยิบชิ้นส่วนเข้าประกมตามที่มีชิ้นส่วนนั้นควรจะมี เช่น ใส่ล้อรถ ใส่ประตูรถ ฯลฯ พอสุดสายพานรถยนต์คันนั้นก็เสร็จพอดี มีคนยืนรออยู่ทีปลายทาง พอรถไปถึงเขาก็ขึ้นนั่งและขับรถไปเก็บไว้ที่ลานจอด

หน้า 78 .... น้ำพุร้อนไฮโซ พุ่งเป็นรูปโค้งคล้ายรังผึ้ง น้ำพุร้อนแกรนที่พุ่งกระแสน้ำร้อนแผเป็นรูปพัด .... น้ำพุร้อนบางแห่งยังเดือดเป็นโคลนพลักๆ เสียงเดือดของน้ำพุโคลนเหล่านี้ดังไคยเป็นระยะทางไกล ๆ

- 5.3.2 การสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์ มีปรากฏอยู่หลายตอน ได้แก่
- หน้า 33 อเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจยิ่งใหญ่ประเทศหนึ่งของโลก ในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์
- หน้า 36 .... ส่วนใหญ่ของที่ราบสูงเป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่สุดสยายคา เป็นที่เลี้ยงวัว นมคัวยกกันคัวยหมื่นตัว
- .... ที่ราบใหญ่ตอนกลาง เป็นอุ้งเขาน้ำอันสำคัญ
- หน้า 40 สหรัฐอเมริกา เป็นแหล่งซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถเอาประโยชน์ จากธรรมชาติได้เสมอ....
- หน้า 46 .... เมืองหลวงของอเมริกา มีชื่อว่า วอชิงตัน เพื่อจะให้แตกต่างกับรัฐวอชิงตัน จึงเพิ่มอักษรย่อ คี.ซี.....
- หน้า 53 .... ส่วนพฤษชาติ .... มีต้นไม้ดอกกว่า 12,000 ชนิด
- หน้า 56 .... กำแพงที่เหมือนกำแพงแก้วนั้นเป็นกระจกสีทำแก้วเขียว ให้แสงสว่าง คี แต่ไม่คอยร้อน
- หน้า 66 .... ทางรถไฟที่ริมทะเลสาบมิชิแกนเป็นเนื้อที่ 100 เอเคอร์ และสร้าง เป็นวนอุทยาน
- หน้า 71 ชาว ... มีเครื่องจักรสำหรับหว่านข้าว เกี่ยวข้าว และนวดข้าว
- หน้า 97 การเดินรถไฟเป็นกิจการที่เอกชนเป็นเจ้าของ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ของคณะกรรมการพาณิชย์ระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นสำนักงานของรัฐบาล
- หน้า 99 มีอาคารสงเคราะห์ที่จัดสร้างขึ้นเพื่อสงเคราะห์คนมีรายได้น้อย ๆ มากมาย โรงงานหรือองค์การสำนักงาน มีบริการรักษาพยาบาลให้แก่คนงานของตน ประชากรส่วนมากมีประกันเกี่ยวกับการป่วยไข้เพื่อช่วยค่ารักษาพยาบาล
- 5.3.3 ลักษณะการเขียนในเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่
- หน้า 37 .... เทือกเขานี้เกิดทีหลังเทือกเขาแอนปาเลเซียน จึงยังมียอดเขาสูง ตระหง่านเทียมเมฆ หิมะปกคลุมตลอดปี
- 39 .... ทางตอนเหนือของฝั่งทะเลคานธี มีอากาศเช่นเดียวกับอากาศที่เกาะอังกฤษ
- 40 .... ระหว่างโตรกเขามันน้ำคดเคี้ยว มองดูยอดเครื่องบินจะเห็นเหมือนเส้นค้าย คดเคี้ยวไประหว่างชั้นน้ำสีต่าง ๆ
- 56 .... การที่นครนิวยอร์ก ได้เป็นที่ตั้งสำนักงานแห่งนี้ก็เท่ากับได้มีเกียรติ เป็นเมือง หลวงระหว่างประเทศ

70 .... ภาคใต้ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งฝ้าย

72 .... จึงมีที่ถนอมบ้านของที่คล้ายคลึงบ้านในฝรั่งเศสและสเปนเพราะนิวออร์ลีอันส์ เคยเป็นเมืองของฝรั่งเศสและสเปนมาก่อน จะเห็นบ้านซึ่งมีลูกทรงทำด้วยเหล็กค้ำเป็นลวดลาย สวยงาม มองดูเหมือนลูกไม้ค้ำเสื่อ

82 .... ที่ราบสูงซึ่งลุ่มโทรกเขา มีขนาดใหญ่โต เมื่อยืนบนชมโทรกเขา จะแล เห็นแม่น้ำโคโลราโดคล้ายเส้นริบบิ้นสีเหลือง เล็ก ๆ บาง ๆ เส้นหนึ่งที่มีริมทิวมีหน้าผาตกหล่นลงมา เป็นชั้น ๆ มีหินเป็นรูปเหมือนปราสาทยักษ์ เหมือนวิหารของชาวตะวันตก เหมือนเจิงเทียน

87 .... รูปร่างของบริเวณสวนสนุก คิสนีแลนด์ ก็จะเป็นรูปสามเหลี่ยมค้ำเท้า

85 .... เมื่อยืนอยู่บนชมทะเลสาบแลดูราวกับสีหมึกในซอก

หน้า 92 สหรัฐอเมริกาได้ชื่อว่าเป็น "เบ้าหลอม" มาเป็นเวลานานแล้ว เพราะ ประชากรอเมริกันสืบเชื้อสายมาจากชนชาติต่าง ๆ ทั่วโลก

หน้า 105 ยอร์ช วอลชิงตัน เป็นแม่ทัพในสงครามอิสรภาพ และได้เป็นประธานาธิบดี คนแรก คนอเมริกันเคารพท่านผู้ประมุขบิดา

5.3.4 ลักษณะการเขียน ผู้เขียนไม่ได้เสนอปัญหาอย่างใดเลยให้แก่

ผู้อ่าน แต่ได้เขียนในลักษณะที่อเมริกา สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ เอาประโยชน์จากธรรมชาติ ได้เสมอ เช่น หน้า 40 บริเวณภูเขาสูง ก็ยกเสา ซึ่งสายโทรเลข โทรศัพท์ ทำถนน มีถนนผ่าน ทะเลทราย ถนนลอคโคโตแม่น้ำ ลอดภูเขาเดียวไหลเขา ถนนลอยฟ้าข้าม เอาพลังงานจากน้ำใช้ ไฟฟ้า สร้างเขื่อนกั้นน้ำไว้ไม่ให้ท่วม ทะเลทรายบางส่วนใช้เพาะปลูกได้

หน้า 47 ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ คนเราสามารถเอาชนะธรรมชาติได้ที่แห่งนี้เป็น ป่าหิมะ เต็มไปด้วยเทือกเขา น้ำตกสูงใหญ่ เขาโค้งงอป่า ทำไร่นา สร้างบ้านเรือน ชุกครั่ง ทำหมู่บ้านให้เป็นเมืองใหญ่ เป็นเมืองอุตสาหกรรมหนัก และได้เสนอการแก้ปัญหาของอเมริกา คือ

หน้า 69 การชลประทานในลุ่มแม่น้ำเทนเนสซี ช่วยป้องกันน้ำท่วมซึ่งเคยทำความเสียหายแก่ไร่นาปีละมาก ๆ อีกด้วย

หน้า 82 การสร้างเขื่อนต่าง ๆ เช่น เขื่อนปาร์กเกอร์ เขื่อนแกรนคูลี ช่วยการ ชลประทาน เขตท้องที่แห้งแล้งก็กลายเป็นที่อุดมสมบูรณ์

5.3.5 ลักษณะการชมทำให้ผู้อ่านเห็นว่า ผู้เขียนไม่ได้บอกว่าเป็นการสรุปแต่ละเขียนเรื่อย ๆ ไป โดยให้หัวข้อ กล่าวไว้ว่า ยุคปัจจุบัน ในหน้า 108 ได้ชี้ให้เห็นความเจริญทางด้านเทคนิค วิชาการต่าง ๆ และวิทยาศาสตร์ก้าวหน้า มีมหาเศรษฐีใหญ่โตของโลก และได้ส่งเสริมการแพทย์ของไทยด้วย คือ มุสลิชิรอกก็ เฟลเลอร์ มีนักประดิษฐ์คิดค้นมากมาย และได้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจทะเลด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิมิตร ภูมิถาวร. หม่อมชานา, พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : องค์การคาศุรุสภา,
2525.

หม่อมชานา เป็นหนังสือประเภทเรื่องสั้น สะท้อนภาพชนบท โดยผู้เขียนสร้าง
ตัวละครคือ ครูชัยไปสอนหนังสือที่ทุ่งหนองหลวง เป็นผู้เล่าเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของ
ชานาไทย ลักษณะเนื้อหาแบ่งออกเป็น 12 บท ไก่แก ครอบครัวยชานา, ไก่กิน, กลิ่นโคลน
สายควาย, สายคน, ลงแขก, ปิ่น, สายบัว, นกเลง, ลมหนาว, เวทีขาว, และ
กลิ่นน้ำอบไทย ลักษณะชีวิตชานาเต็มไปด้วยการต่อสู้ สู้กับธรรมชาติ สู้กับโจรผู้ร้าย
สู้กับนายทุน ชีวิตของชานาเรียบง่ายและอยู่กับธรรมชาติ อาศัยประ โยชน์จากธรรมชาติ
ได้ทุกอย่าง ชานาได้พึ่งพาอาศัยกันตั้งแต่เกิดจนตาย เวลาทำนาก็ลงมือร่วมกันทั้งหมด
เรียกว่าลงแขกเป็นเครื่องหมายแห่งความสามัคคี และความสัมพันธ์กันใกล้ชิดในสังคมไทย
จัดเป็นศูนย์กลางแห่งสังคมชนบท ชานานไก่อทำบุญ ทักฝน ทักน้ำที่ไต่จากหนังสือเล่มนี้คือ
บทบาทของสตรีไทย ผู้หญิงเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษมาตั้งแต่โบราณ

ภาพที่ปรากฏในหนังสือหม่อมชานาเป็นภาพวาดขาว - ดำ ไม่มีคำอธิบายใต้ภาพ

ทุกภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์หนังสือเรื่องหม่อมชานาในเชิงพรรณนาของผู้วิจัยปรากฏดังนี้

1. กำเนิดเขียน

ผู้เขียนเรื่องหม่อมชานา คือ นิมิตร ภูมิถาวร เกิดเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2478 ที่ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย บิดามารดาประกอบอาชีพ การทำนา นิมิตรเริ่มจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จบชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสวรรควิทยา และเคยชนะประกวดเรียงความในโรงเรียน เรื่อง "พระร่วง" ของสมาคมศิษย์เก่าสวรรควิทยา ได้รางวัลปากกาทอง เมื่อจบชั้นมัธยมแล้ว ได้เข้าเรียนต่อโรงเรียนฝึกหัดครูอุตรดิตถ์ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 1 ปี และได้สอบชุดครู พ.ม. (ประโยคครูพิเศษมัธยม) เข้ารับราชการเป็นครูที่โรงเรียนวัดโคกกระท้อ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นครูใหญ่ โรงเรียนบ้านไร่ (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 55) ระหว่างการเป็นครู ว่างมีเวลาว่าง และมีความบันเทิงใจ เขาจะเขียนเรื่องสั้น และนวนิยาย โดยกองจุดตะเกียง เขียนหนังสือเมื่อเขียนเรื่องสั้นได้เงินมา จะนำมาซ่อมแซมปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2521 นิมิตร ได้รับประกาศนียบัตร เกียรตินิยมครูใหญ่ดีเด่น และโรงเรียนบ้านไร่ ได้รับรางวัลดีเด่น แห่งจังหวัดสุโขทัย

ในปี พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการได้ขอยืมตัวนิมิตร มาช่วยราชการ ณ กรุงเทพฯ โดยแต่งตั้งเป็นกรรมการเขียนหนังสือประกอบการเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้ลาออกจากราชการเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2523

การเขียนหนังสือ

ผู้เบิกทางและแนะนำการเขียนหนังสือให้นิมิตร คือ อาจันต์ บัญจพรวศ์ บรรณาธิการนิตยสารฟ้าเมืองไทย และผู้มีส่วนสนับสนุนอีกท่านหนึ่งคือ อาจารย์เปลื้อง ณ นคร เนื่องจากนิมิตรมีชีวิตความเป็นอยู่ในชนบท และเป็นครูในชนบททำให้งานเขียนของเขามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. แสดงสะท้อนชีวิตบ้านนอก ไว้อย่างมากมาย ชีวิตความผูกพันระหว่างคนรวมหมู่บ้าน ความสัมพันธ์ของคนท้องถิ่น ความเป็นอยู่และวงจรชีวิตในครอบครัวในหมู่บ้าน
2. แสดงถึงความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมชนบท ซึ่งเป็นชาวนานอกกรรมคาถา กลุ่มหนึ่งกับพวกเจ้านายที่ไปจากที่ว่าการอำเภอ เป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างคนที่ เป็นฝ่ายปกครองกับประชาชนใกล้เคียง และคอยการศึกษาผู้ถูกปกครอง
3. เป็นนักเขียนเรื่องราวของหมู่บ้านนอก นักเรียนบ้านป่า และน่านชีวิตในชนบทได้อย่างกระจ่างแจ้ง และเข้าถึงความรู้สึกและปัญหา
4. แสดงชีวิตในท้องทุ่งของหนุ่มสาว ที่ต้องเผชิญกับปัญหาการก่อสร้างฐานะ
5. เป็นนักเขียนที่ไฉฉาด คิวละคร และเหตุการณ์ ที่มีและเป็นอยู่ในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับชีวิตของหมู่บ้านนอก ซึ่งก็เป็นชีวิตแท้ ๆ ของเขาตนเองในเมื่อเขาอยู่ในวงสังคมของครู และนักเรียนบ้านนอกมากกว่า 20 ปี ภาพและเหตุการณ์ที่พบเห็นอยู่ทุกวัน จึงกลายเป็นความประทับใจ เป็นวัตถุดิบในการเขียนหนังสือของเขาไปโดยอัตโนมัติ
6. ลักษณะเรื่องสั้น และนวนิยายของเขาจึงมีเส้นหน้าอันตรงที่ เรียบรื่น กล้วยลีสลา การบรรยาย โครงเรื่อง แม้จะไม่ซับซ้อน แต่ก็มีภาพที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นออกมาได้เด่นชัดและละเอียด ผู้อ่านสามารถเห็นภาพบ้านนอกและวงจรชีวิตของหมู่บ้านนอก ซึ่งมีอาชีพทำนา ไถอย่างกระจ่าง กล้วยลีสลาหนังสือของเขา

(รวบรวมจาก งานเขียนในเรื่องต่าง ๆ ของนิมิตร จากคำนำ)

งานเขียนของนิมิตร

เรื่องสั้นเรื่องแรก "ความหลัง" ลงในหนังสืออนุกรมโรงเรียน เมื่ออายุ 16 ปี

เรื่องแรกในหนังสือพิมพ์ "คนสวยของฉัน" ลงในนิตยสารไทยโทรทัศน์ ซึ่งมีอาชีพนัก บัญชีพรรค เป็น น.ก.

งานที่พิมพ์เป็นเล่ม ใจแก่

1. มือที่เปื้อนชอล์ค
2. แคร่ครูควยคมแฝก ใ้กรับรางวัลนวนิยายยอดเยี่ยม ปี 2517 ของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
3. รอยเปื้อนของครูสาว
4. สร้อยทอง ใ้กรับรางวัลชมเชย ประเภทนวนิยายในกัารประกวดหนังสือสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี 2518
5. คี๊นที่เปื้อนโคลน
6. โลกที่ 5
7. หอมกลิ่นคอกกอก
8. ทองนาสะเทือน
9. สาวชาวไร่
10. เรื่องสั้นชนบท
11. กระหวางคดงกลางนา
12. กัดพันสู
13. กำนันโพธิ์ เขิงชาย
14. คนนอกเครื่องแบบ
15. ซองเซาซาก
16. แถ่เรือจ้างควยแจวหัก
17. นักเลงบ้านไร่
18. ปล้นครูสาว
19. พอพวงมาลัย
20. แม่หมายกรุงเทพฯ
21. แม่หมายทองนา
22. ไม่วิวอันสุดท้ย
23. โรงเรียนนักเลง
24. หน้าเปื้อนคิน
25. เขยียบผู้ชอล์ค
26. หนุ่มชาวนา

จากรายละเอียดข้างก้งกล่าว จะเห็นไ้ควา นิมิตร สำเร้จวิชาครูหลักสูตร 1 ปี และสอบชุกครุฑพิเศษมัธยมควยตนเอง แถ่นิมิตรมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่แกง เพราะเป็นชีวิตของสังคมชนบท ที่ตนเองไ้กรับ นอกจากนี้ในกัานประสมกัารณ์ในการแกงหนังสือ ผลงานมีเป็นจำนวนมากประเภทนวนิยาย และเรื่องปัจจุบันนิมิตรเสียชีวิตแล้ว

2. กานช่วงเวลาที่แต่งและพิมพ์

หนังสือเรื่องหนุ่มชานา ที่นำมาวิเคราะห์ เป็นเล่มที่พิมพ์ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2525 แต่ไม่ใคร่ระบุว่าแต่งขึ้นเมื่อใด และเมื่อพิมพ์ครั้งที่ 8 ก็ไม่ใคร่ระบุว่ามีการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งปรากฏว่าพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 (จากหน้า 5 เชิงอรรถ) และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เมื่อปี 2517 ฉะนั้นหนังสือเล่มนี้จึงพิมพ์ขึ้นมา 10 ปีแล้ว ซึ่งเป็นระยะที่นิมิตร์เป็นครูที่โรงเรียนขามไร่ อยู่ห่างจากอำเภอศรีสำโรงถึง 12 กิโลเมตร แรกก่อนทองเค็นควยเท่า ต่อมาชาวบ้านพร้อมใจกันพัฒนาชุมชนตำบลขามไร่ เป็นถนนกินขนาดเล็ก ญุ่หน้าตลาดถนนซาคทองลงเรือมาง ฉะนั้นเมื่อนั้นเวลาถึงปัจจุบัน สภาพทองนา การคมนาคม จึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. คำกรุปเล่ม ไคแก่

3.1 ลักษณะ เล่มของหนังสือ กึ่งนี้

3.1.1 ขนาดกรุปเล่ม หนังสือเรื่องหนุ่มชานา มีขนาด
8.5 × 6 นิ้ว

3.1.2 ความหนาของหนังสือ ประกอบด้วย ปกนอกด้านหน้า
ปกนอกด้านหลัง ปกใน คำประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องอนุญาตให้ใช้หนังสือใน
โรงเรียน คำนำ เนื้อเรื่อง มีทั้งหมด 100 หน้า

3.2 คุณภาพของกระดาษ ไคแก่

3.2.1 กระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง เป็นกระดาษปรู๊ฟ สีไม่ขาว
คุณภาพไม่สู้ดี แต่เหมาะสมกับราคา 8 บาท.

3.2.2 กระดาษที่ใช้พิมพ์รูป เป็นชนิดเดียวกับกระดาษที่ใช้
พิมพ์เนื้อเรื่อง คือเป็นกระดาษปรู๊ฟ

3.2.3 กระดาษปก เป็นกระดาษปกอ่อน ถ้าถูกเหงื่อ
หรือน้ำ จะเบื่อยง่าย ซากง่าย

3.3 คุณภาพปก ไคแก่

3.3.1 หน้าปก เป็นภาพวาด เป็นสี แต่สีจาง ไม่ค่อยจะ
ดึงดูดใจมากนัก

3.3.2 ภาพปก สามารถอธิบายเรื่องราวในเนื้อหาได้ และ
มีความสอดคล้องกับเรื่องภาพปกประกอบด้วย รูปชานานายืนหันหลัง ไม่สวมเสื้อ นุ่งกางเกง
ขี๊ว กวาย ชายาว มีผ้าขาวมาคาดหู กำลังจะหยิบพินที่ตกมา ด้านข้างทางซ้ายมือของชานานา
มีควาย 1 ตัว ด้านหน้าเป็นท้องนา มีกอข้าว และไกลออกไปเป็นทุ่งนา ท้องฟ้า ใคภาพ
จะเขียนคำว่า "หนุ่มชานานา" ระบายตัวหนังสือควยสีส้ม บนพื้นสีน้ำตาลอ่อน ถัดลงมา
เกือบจะถึงขอบล่างของหนังสือจะเขียนราคาของหนังสือควย เลข ๘ (เลขไทย)

ปกหลัง ตอนบนจะเป็นคำกลอนสุภาพที่จากอิศรญาณภาษิตว่า

"ชายชาวเปลือกหญิงชาวสารโบราณ
น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่าอรรณาลัย
เราก็จิตคึกฤเลาเขากิจ
ปลูกอินทนิล ปลูกไมตรีดีกว่าพาล"

ตอนล่างประกอบด้วย ทราระเสมาธรรมจักร เครื่องหมายการค้าของคุรุสภา ชื่อ
โรงพิมพ์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา วันเดือนปีที่พิมพ์ 21 ต.ค. 2525 และกล่าวถึงพิมพ์ครั้งที่แล้ว
คือครั้งที่ 7 พ.ศ. 2524 มีตัวเลขที่ตราเสมาธรรมจักรว่า 00733

3.4 คุณภาพ ภาพประกอบ

3.4.1 ภาพประกอบทั้งหมดในหนังสือเรื่องหนุ่มชานา มี

ทั้งหมด 14 ภาพ ทุกภาพเป็นภาพวาด ชาว - คำ จึงไม่ค่อยจะสวยงาม แต่ชัดเจนพอสมควร

3.4.2 ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง

เนื่องจากภาพประกอบเป็นภาพวาด และไม่ปรากฏคำอธิบายใ้ภาพ แต่ส่วนใหญ่เป็นภาพ
ถูกต้อง ใ้แก่

หน้า 6	ภาพกระท่อมโรงนาของชานา
12	การทำข้าว
15	ยาง เขาตุณ
21	การไถนา
25	ควายชิวทักัน
30	เจ้าหนาบของเขามาขายในหมู่บ้าน
37	เด็กชานาออกไปหาปลา
45	การค่านา
53	คนแปลกหน้า หนาคาคูราย
66	พายเรือเก็บส่ายบัว
71	การไปพึ่งเทศน์ท้าว
82	ความตาย เด็กชานาถูกยิง

หน้า 89 การฟากขาว

98 สรงน้ำพระ

3.4.3 ภาพประกอบสื่อคดลองและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในแต่ละ

ละคอน ไคแก

หน้า 20 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับชวานากำลังไถนา หน้า 21 เป็นภาพการไถนา
โดยใช้ควาย

หน้า 24 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับควายชวิกคอสู้กัน ภาพประกอบอยู่ในหน้า 25

หน้า 29 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับเจ็ดทามของมาชาย รูปภาพอยู่ในหน้า 30 (ต้อง
เปิดไปอีกหน้าหนึ่ง)

หน้า 11 เนื้อเรื่อง บรรยายการดำข้าว ภาพประกอบอยู่ในหน้า 12

จะเห็นว่าภาพประกอบจะสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องก็ เพราะภาพประกอบจะอยู่หน้า
เกี่ยวกับเนื้อเรื่องอยู่ใกล้กับเนื้อเรื่อง

3.5 เครื่องช่วยประกอบอื่น ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ ไคแก

เชิงอรรถ มี 6 แห่ง โดยใช้เครื่องหมายดอกจัน *

และเชิงอรรถจะอยู่ตอนกลางของหน้าหนังสือที่มีเครื่องหมาย ช่วยขยายความเนื้อหาให้ผู้อ่าน
เข้าใจและปรากฏในหน้าเดียวกันที่มีเครื่องหมาย

3.6 คุณภาพการพิมพ์ ของหนังสือ ไคแก

3.6.1 การพิมพ์ชื่อเรื่อง ถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอกและ
ปกใน คือ ชื่อเรื่องหม่มชวานา

3.6.2 การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์
ใช้เครื่องหมายต่าง ๆ และวางวรรคตอนถูกต้อง วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ถ้าเป็นภาษาพูด การสนทนากัน ก็จะพิมพ์ย่อหน้า
ลงมาเป็นบรรทัด เช่นหน้า 2, 24, 33, 40

2. ถ้าเป็นข้อความสำคัญ และการสนทนา จะใช้เครื่องหมาย อัฒประภาค " " เป็นเครื่องหมายที่ไข้อย่างมากที่สุดของหนังสือเล่มนี้
3. คำที่เป็นภาษาพูด ก็จะใช้เป็นภาษาพูดด้วย เช่น หน้า 1, 5 "ขรับ" (ควรับ) หน้า 44..... เมื่อไรจะหลนซักบาย (สักบาย)
4. การพิมพ์ตัวเลข ไขเลขไทย เป็นส่วนใหญ่ นับตั้งแต่ปกหน้า ราคาหนังสือ ปกใน เนื้อเรื่อง ปกหลัง มีเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่ใช่ เลขอารบิก คือ หน้า 94 วันขึ้น 14-15 ค่ำ, หน้า 96 แรม 10 ค่ำ-เดือน 4
5. การพิมพ์เชิงอรรถ ไขเครื่องหมายพิเศษ คือ เป็นเครื่องหมายคอกจันท์ ทั้งเล่ม
6. การพิมพ์คำว่า บทที่ จะใช้เป็นตัวเลขตั้งแต่ บทที่ 1 - 11 เมื่อถึงบทสุดท้ายจะใช่คำว่า "บทสุดท้าย"

3.6.3 คุณภาพการพิมพ์ มีบางตอนไม่ชัดเจน หน้า 5 "มกราคม พ.ศ. 2516" ตัวเลข 2516 ไม่ชัด นอกจากนี้ตัวเลขหน้า 16 ไม่ชัด ส่วนหมึกพิมพ์ก็จางเกินไป

3.6.4 การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบน, ล่าง, ขวา, ซ้าย ถ้าเป็นหน้าธรรมดา มีเนื้อเรื่องติดต่อกันไป ด้านบนเว้นไว้ 2.2 ซม. ด้านล่าง 2 ซม. ด้านขวา 1.7 ซม. ด้านซ้าย 1 ซม. ส่วนหน้าที่มีคำว่า บทที่ ด้านบนจะเว้นไว้ 1.7 ซม. ด้านขวา 1.6 ซม. ด้านซ้าย 1 ซม. ส่วนด้านล่างจะเว้นไว้เกือบครึ่งหน้ากระดาษ จะไม่พิมพ์เนื้อเรื่องติดต่อกันไป จะทิ้งไว้ว่างเปล่ามีอยู่ 12 หน้า คือหน้า 1, 9, 18, 27, 35, 44, 52, 60, 68, 77, 85, 93

3.7 คุณภาพตัวอักษรใดแก

3.7.1 อักษรที่พิมพ์ ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง ตัวอักษรมีขนาด 14 ปอยท์

3.7.2 การใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ เพื่อเน้นข้อความสำคัญใดแก ตัวเอน ซึ่งใช้ดังนี้

- ก) เป็นข้อความที่สำคัญ และ ชื่อเฉพาะ เช่น
- หน้า 19 ชนิกของชาวพวงเงิน....ทองระย้า, จำปาซอน, ปิ่นแก้ว....
- หน้า 28 "พวงเงิน"
- หน้า 64 "ความสุข"
- หน้า 76 บทสรุปของบทที่ 9
- หน้า 100 บทสรุปของบทสุดท้าย

ข) ส่วนที่คัดลอกจากคนอื่นมา เช่นหน้า 40 ราชยาวของ

พระเทพโมลี (กลั่น)

ค) เพลงที่ใช้ร้องกันในการเกี่ยวสาวในฤดูทำนา และเพลงที่ร้อง
ในวงเตล้า เพื่อความสนุกสนาน เช่น หน้า 41, 44, 79, 80, 91, 92

3.8 คุณภาพการเขาเดิม ไคแก่

3.8.1 การเย็บเดิม เย็บแบบอกกลพ

ควยลวกเย็บ 2 แหง

3.8.2 การตัดกระดาษทั้งสามก้านของเดิม เสมอกัน

3.8.3 การเรียงหน้า และการลำคัมหน้า ไคแก่ ปกนอก

ปกใน ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน คำน่า เนื้อเรื่อง
เรียงลำคัม หน้า 1 - 100 และปกหลัง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ในคานเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ตามความหมายของหนังสือ
อ่านประกอบและคำจุกประสังข์ของวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.1 คานเนื้อหาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ ได้แก่

4.1.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร

เนื่องจากหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ได้รวมเอารายวิชา
ต่าง ๆ ถึง 7 วิชา มารวมกัน คือ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม
สังคมวิทยา ประชากรศึกษา และ เศรษฐศาสตร์ สำหรับเนื้อหาในหนังสือเรื่องหนุ่มชานา
ได้สอดคล้องกับหลักสูตรสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาประเทศของเรา
(ส. 101) ซึ่งหลักสูตรเน้นในการให้ความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะปัญหาทางภูมิศาสตร์
ของประเทศไทย ที่อยู่อาศัย และการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของ
ท้องถิ่นให้ความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะของสังคมไทย ปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2522 : 74)

หนังสือเรื่อง หนุ่มชานา ได้รวมเอารายวิชาต่าง ๆ 7 วิชา ซึ่งเป็นลักษณะ
ของหลักสูตรสังคมศึกษาไว้ดังนี้

1. วิชาภูมิศาสตร์ เป็นสภาพของหมู่บ้านหนองหลวง จังหวัดสุโขทัย
ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก เพราะลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ประกอบด้วยหนองน้ำ
บางตอนเป็นภูเขา พันดินจะแบ่งเป็นแปลง ๆ เพราะเป็นดินนา ลักษณะภูมิอากาศมี
ลักษณะเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือ เพราะการทำนาต้องพึ่งธรรมชาติเป็นหลัก
จึงทำนาปีละครั้งเดียว ในคานการคมนาคม ถูกรอนโซ่ทางเกวียน ฤดูฝนจะเก็บมันคันทนา
ทรัพยากรธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ด้วยข้าว ปลา อาหาร ผัก ผลไม้ ไม่มีร้านค้า ปลุกผัก
ไว้รับประทาน บางชนิดก็มีในท้องถิ่น

2. หน้าที่พลเมือง รวมถึงคุณธรรมของประชาชน แสดงให้เห็น
ถึงลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของชาวบ้านในหมู่บ้านหนองหลวง แม้ว่าจะเป็นหมู่บ้าน
ที่คอยการศึกษา แต่ชาวบ้านก็ทำงานทำกับเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในครอบครัวจะแบ่งงาน

กันทำคามความสามารถ ความถนัด แง่หน้าที่ความรับผิดชอบ แม่แต่เด็ก ๆ ก็จะช่วยพ่อแม่ทำงาน เมื่อกลับจากโรงเรียน พวกเขาจะรวมกลุ่มกันหน้าเขารักษาหรือ เมื่อมีอันตรายเป็นถึงหมู่บ้าน และเพื่อนบ้านจะช่วยกันทำงานโดยทำงานโดยไม่คิดค่าตอบแทน

3. ศิลธรรม ทุกคนในหมู่บ้านทั้งนั้นอยู่ในศีลธรรม ไม่มีการทะเลาะวิวาทกันมากนัก พวกขโมย จะเดินทางมาจากที่อื่น ไม่ใช่เป็นคนในหมู่บ้าน เนื้อหาจะเน้นความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างชาวบ้านกับวัด ซึ่งเป็นลักษณะของคนไทยตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะไปทำบุญ ฟังเทศน์ สรงน้ำพระในวันที่สำคัญทางศาสนาพุทธ และขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น เข้าพรรษา สารท ออกพรรษา วันสงกรานต์ นอกจากนี้วัดจึงเป็นแหล่งบันเทิงใจ เป็นตลาดนัด และเป็นที่พบปะของคนในหมู่บ้านด้วย เมื่อได้ไปวัด ไปทำบุญจะทำให้จิตใจเบิกบาน ยิ้มแย้มแจ่มใส

4. สังคมวิทยา ชี้ให้เห็นสภาพของสังคมไทย เป็นสังคมชนบทหรือสังคมเกษตรกรรม ลักษณะครอบครัว เป็นครอบครัวเดี่ยว แต่นิยมมีลูกมาก ๆ เพื่อเอาไว้ช่วยทำนา และทำงานอื่น ๆ เช่น หาปลา หาอาหาร มาเลี้ยงครอบครัว แง่หน้าที่กันทำงานระหว่างสมาชิกในครอบครัว ภรรยาต้องทำงานในเข้าน คือ หุงอาหาร ปลูกพืชผักสวนครัว และต้องออกไปทำงานนอกบ้านในนาคอย ขนบประเพณีที่สำคัญ คือ การลงแขกช่วยไถงานเสร็จเร็ว ส่วนสถาบันที่สำคัญในสังคม ไก่แก้วคัก กับโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในด้านการศึกษา

5. ประชากรศึกษา แสดงให้เห็นถึงจำนวนประชากรในครอบครัวของชาวนา มักจะมีลูกมากเพื่อไว้ใช้แรงงานในการทำนา ไม่มีการวางแผนครอบครัว ดังนั้นประชากรจึงไม่มีคุณภาพ เพราะเด็กเรียนหนังสือน้อยพออ่านออกเขียนได้ เพราะพ่อแม่ต้องการให้สืบทอดอาชีพทำนาต่อไปนั่นเอง ส่วนการรับประทานอาหาร ครอบครัวชาวนาจะให้เด็กกินข้าวมาก ๆ กินกับแกมอ

6. เศรษฐศาสตร์ เนื้อหาแสดงถึงประชากรส่วนใหญ่มีรายไคต่ำ จึงมีฐานะค่อนข้างยากจน นอกจากจะมีอาชีพทำนาแล้ว ครอบครัวชาวนาจะปลูกผักไว้

ไว้กินเอง ไร่ปลูกคอกใส่ในแปลงผัก มีการประดิษฐ์โอง โลง ในการวิกน้ำเข้านาเพื่อหุง
แรงงานและเวลา อิทธิพลของพ่อค้าคนกลางมีบทบาทมาก มีการใช้ระบบเงินเชื่อ การ
ซื้อขาย พ่อค้าซื้อข้าวจากชาวนาจะคดโกง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวก็ยังคงปรากฏอยู่ในทุกวันนี้

7. ประวัติศาสตร์ ความรู้ทางค่านี้นี้ไม่ปรากฏเพราะไม่มีประวัติ-
ศาสตร์ของหมู่บ้านหนองหลวง ทั้งที่เป็นค่านาน และค่านอกเดา

4.1.2 เนื้อหาช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียน

ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือ เรียนวิชาประเทศของเรา

(ส.101) รัชสมัยรัชสมัยปีที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นอาชีพที่สำคัญของไทย คือการเกษตรกรรม
โดยเฉพาะการทำนา เนื้อหาส่วนใหญ่ จะเสนอให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนา ซึ่ง
ผูกพันอยู่กับท้องนาตั้งแต่เกิด เพราะเป็นบ้านเกิดของเขา ลักษณะการทำนาคั้งแต่เริ่มต้น
จนกระทั่งได้เป็นเมล็ดข้าว ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำนา ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติ
เป็นโอกาสที่เยาวชนของชาติจะไ้ทราบวิถีชีวิต ลักษณะการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของ
ประเทศ

นอกจากนี้ ช่วยเพิ่มเติมความรู้ในวิชา ส.311 คือ สังคมและวัฒนธรรมไทย
ซึ่งเป็นวิชาเลือกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เนื้อเรื่องจะชี้ให้เห็นสภาพของสังคมชนบท
ซึ่งเป็นสังคมแบบง่าย ๆ ไม่มีพิธี ทุกคนในหมู่บ้านรู้จักกันหมด ระบบเศรษฐกิจในชีวิต
ประจำวัน ระบบการศึกษา ความมีมนุษยสัมพันธ์ของคนในสังคมชนบท เช่น การลงแขก
การมาช่วยเหลือป้องกันเมื่อขโมยเข้ามาจากตำบลอื่น การมีงานและรักษาประเพณี
วัฒนธรรมไทยที่ดีงาม โดยเฉพาะประเพณีเกี่ยวกับศาสนาพุทธ

4.1.3 เนื้อหาส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เมื่อเนื้อหาช่วยเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนก็เป็นการ
ส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นั่นคือ จะมีเนื้อหาที่แสดงการทำนาเป็นอาชีพ
หลัก วิธีการทำนา เพราะถือว่าชาวเป็นผลผลิตที่สำคัญของคนไทย ทำรายได้ให้ประเทศ

เป็นอันกับ 1. นอกจากนี้ โภชนากับประเพณีก็เก็บ ซึ่งปัจจุบันหาอยู่ได้ยาก คือ การลงแขก
ในการทำนา

4.1.4 ความเหมาะสมของเนื้อหาแก่เด็กมัธยมศึกษาตอนต้น

หนังสือเล่มนี้มีความเหมาะสมกับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะ เด็กที่อยู่ในจังหวัดที่ประกอบอาชีพการทำนาเป็นส่วนใหญ่ และ เด็กที่เคยเห็นการทำนา เพราะเด็กเหล่านี้ได้รับประสบการณ์ตรง จะอ่านเนื้อหาได้เข้าใจง่าย มองเห็นภาพพจน์แต่เด็กในกรุงเทพฯ หรือจังหวัดอื่น ซึ่งไม่ใช่ประกอบอาชีพนี้เป็นหลัก อาจจะเข้าใจยากในบางตอน เพราะไม่มีความรู้พื้นฐานในการอ่าน หรืออ่านแล้วก็ไม่เข้าใจลึกซึ้ง แต่ก็ไม่ยากเกินไปที่จะทำความเข้าใจ และยังเป็นประโยชน์ให้แก่เด็กเรียนพอสมควร

4.1.5 ความถูกต้องและเชื่อถือได้

มีเนื้อหาส่วนใหญ่ที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการทำนา จึงยืนยันได้เช่น

การทำนา ถ้าทำนาปี จะทำตามขั้นตอน โดยหมุนเวียนในรอบปี ตามที่หนังสือเรื่อง หมู่นานากลาไว กิ่งนี้

เดือน 6 จะลงมือไถนา เพราะฝนเริ่มตก

เดือน 7-8 ลงมือหว่านข้าว ถ้าชาวนา หน้า 28, 44

เดือน 10 ขว่าคั้งทอง หน้า 64

เดือน 11 ขว่าออกรวง หน้า 74

เดือนธันวาคม ขว่าสุก เปลี่ยนเป็นสีเหลือง จะหว่านข้าว เกี่ยวข้าว หน้า 77-78

เดือนธันวาคม ทำลานนวดข้าว หว่านข้าวเขาลาน หว่านข้าว นวดข้าว

และซัดข้าวเป็นงานสุดท้าย หน้า 85, 88, 93

- นาในที่ลุ่มของลงชาวนา คือ นาข้าว นาในที่ดอนลงชาวนา คือ นาหว่าน

หน้า 19

- ข้าวเบา 3 เดือน ใช้ค่าทำชาวนา เป็นอาหารชนิดหนึ่ง (ขม) หน้า 63

- แต่งงานเร็ว นิยมมีลูกมาก ๆ หน้า 23
- พ่อค้าเจ๊ก จะหาของมาขายให้ชาวนา จมัญชี่ไว้ จ่ายเงินเมื่อไ้ซักร ซึ่งชาวนาเสียเปรียบมาก หน้า 29
- ลูกตาลสุก ไซ่ทำขนมตาล หน้า 49
- มะเกลือ ทาแก้น้ำกัดเท้า หน้า 48
- ชันลงหินซักควยซีเถาผสมนำมะกรูด จะเป็นเงาวัย เพราะซีเถาเป็นคาง นำมะกรูดเป็นกรด หน้า 50

4.1.6 เนื้อหาให้ความรู้ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

เช่น

- ในคานการทำงาน ทุกคนจะช่วยกันทำงาน เช่น หน้า 19 พิมแบกข้าวปลุก ไปเซในหนอง ทองจูงควายออกไปกลางทุ่ง ลูซ หนอง และ พิม ทำนาด้วยกัน ไม่เอาเปรียบกันแม่แต่เจ๊ก ๆ ก็ช่วยกันทำงาน เช่น หน้า 10 เสาลูกชายคนโตวันสิบขวบ จูงควายออกจากคอกโดยไม่ตองเทือน และหน้า 36 บายโรงเรียนเล็ก เสานอยวิ่งไปโรงนา แยกจอบออกซุกใส่เคียน.....เอาใส่เคียนเกี่ยวเบ็ดปักไว้ขอบหนอง.....เด็กน้อยสิบขวบอย่างเสาลู วิธีหาอาหารมาเลี้ยงครอบครัวได้แล้ว
- ในคานการประหยัค ก็จะมีปลูกพืชสวนครัวไว้รับประทาน ภายในครอบครัว เช่น หน้า 33 พิมซัยเมื่อไมวาง หลอนกำลังแยกกล้าพริก มะเขือ ออกจากกระบอไม้ไม้ที่เพาะไว้ ปลูกลงบนหัวปลวก ซาง โรงนา.....หลอนปลูกพริกโตสิบคน มะเขือเผา มะเขือจาน อีกอย่างละ 5 - 6 คน เท่านั้นพอแล้ว
- ในคานโภชนาการ ของชนนคิโคมี่มากก็จะคักแปลงไว้เก็บรับประทานนาน ๆ เช่น หนอไม้คอง (หน้า 7) ถามีปลามากก็จะทำเป็นปลาเค็ม ปลาบ่าง (หน้า 76)
- ทางคานคุณธรรม ในการอยู่ร่วมกันในสังคม คือ เมื่อทำขนมในงานประเพณีใดก็ตาม จะแจกให้ญาติไกลเรือนเคียง เช่น หน้า 50 พิมทำขนมตาลเตรียมไว้ใส่บาตร และแจกกันกิน, หน้า 69 กวนกระยาสารท เพื่อจะไ้แจกแลกเปลี่ยนกันกิน เป็นการอวดฝีมือกันในตัว หน้า 84 เมื่อมีงานศพในหมู่บ้าน พวกแม่บ้านจากโรงนาละแวกนั้น

ทยอยกันหาข่าวของมาช่วย มีข่าวสาร พริกเกลือ มะพร้าว ถัก ปลา ไม่คงซื้อ

4.1.7 เนื้อหาให้ข้อคิดและคติสอนใจหลายอย่าง เช่น

- ชาวชนบทมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ไม่เห็นแก่เงินอย่างเคียว เช่น หน้า 2 เมื่อครูชัย โดยสารเกวียนของสุช ครูชัยส่งเงินให้ 20 บาท แคลสุชไม่รับ และยังให้ที่พักเสียดอาหารอีก

- มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ก่อนรับคนแปลกหน้าเสมอ เพราะมีสุภามิตที่กล่าวไว้ว่า "ใครมาถึงเรือนชาน ทอดตอรับ เลี้ยงข้าวปลาอาหารก่อน" เช่น หน้า 52 ชายแปลกหน้าสามคนเข้ามาในทุ่งหนองหลวง แวะขอข้าวกินที่โรงนาของทอง ซึ่งเขาถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา..... เจ้าของบ้านไม่เคยรังเกียจถือเป็นประเพณีมาแต่โบราณ

- ชาวบ้านมีแต่ความซื่อสัตย์ในผลผลิตที่ได้ ไม่เคยคิดที่จะโกงในการขายผลผลิตตรงข้ามกับพอกา เช่น หน้า 93 ชาวบ้านซื่อสัตย์ต่ออาชีพของเขาไม่มีเล่ห์เหลี่ยมเหมือนพอกาบางคน ชอบปลอมปนสินค้าเพื่อเอาปริมาณ ถ้าทองจะโกงบ้างก็ไม่ยาก แกลบจากข้าวต้ม ถ้าตั้งใหม่อยู่ในกองข้าว ปริมาณข้าวจะเพิ่มอีกหลายสิบลัง

- ประเพณีการลงแขก เป็นเพณีที่ดีมาก ซึ่งปัจจุบันเป็นประเพณีเริ่มจะสูญสิ้นไป เช่น หน้า 35, 44 ลงแขกค่านา หน้า 79 ลงแขกเกี่ยวข้าว

- สังคมชนบทต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เช่น หน้า 23 ไม่มีใครอยู่คนเดียวกลางทุ่งใดเป็นสุข แม้จะมีมั่งมี ต้องช่วยกันทุกด้าน นับแต่การสร้างโรงนา ลงแขกเกี่ยว การเจ็บป่วย จนกระทั่งตาย ก็ต้องช่วยกันหาหมอไปรักษา

- การทำนามีแต่ความยากลำบาก กว่าจะได้เป็นเมล็ดข้าว เราควรจะเห็นบุญคุณของชาวนา เช่น หน้า 94 ชาวสี่เหล็องกองโต เป็นผลงานชั้นสุดยอดที่เขาพากเพียรทำกันมาทั้งปี มันเป็นงานหนักท่ามกลางเปลวแดด ไอน้ำ.....

การทำขวัญข้าว ยังเป็นประเพณีที่นิยมปฏิบัติกัน การค่านาคงไช้แรงคน ช่างเบา 3 เกือน ไร่ทำเป็นชาเมา การเกี่ยวข้าวคงไช้เคียวในปัจจุบัน และการทวงข้าวของชาวนา ก็ยัง คงไช้ดัง แล้วปากควยทอนไม้ไผ่กลม ๆ ไช้ไม้ค้ำสำหรับนับจำนวนถึง

- การหาปลาตามหนองนา ปัจจุบันก็ไช้ ยอ แห เบ็ก อยู่เช่นเดิม
- บินลูกของ เป็นอาวุธที่จำเป็นสำหรับชาวนา ซึ่งมีไว้เพื่อป้องกันชโมยเข้าบ้าน

และชโมยควาย

- แมคหาบเร ชายผลไม้ เครื่องไช้เสื่อผ้ายังคงเห็นอยู่ในลานวัด และ จะจัดเป็นแบบคล่ากันนี้

- นำอวมไทย ไช้สงรับพระในวันสงกรานต์
- การสวดศพ ปัจจุบันก็ไช้พระสวดคอกอิศวรรวม 4 รูป
- ลูกทาลสุก ไช้ทำขนมทาล
- ทุกครอบครัวนิยมปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อไช้ประกอบอาหาร

4.1.10 เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณสังคัมปัจจุบัน

เนื่องจากในปัจจุบัน ความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้น ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการก็เจริญอย่าง ไม่หยุดยั้ง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพ สังคัมในชนบทอย่างรวดเร็ว เนื้อหาจึงมีส่วนที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับสภาพการณของ สังคัมปัจจุบัน

ส่วนที่เหมาะสมกับสภาพการณสังคัมปัจจุบันได้แก่

- การไปวัดทุกวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา ในหน้า 50 วันเข้าพรรษา เป็นวันสำคัญสำหรับงานบุญที่ฝังใจของชาวนาทุกคน เขาหยุดงานหนัก พากันเดินข้ามทุ่งเข้าไปทำบุญที่วัด ไกลถึงหลายกิโลเมตร วันสารท ในหน้า 69 ไกลวันสารท ชาวนาตื่นเต้นกันมาก ..... จะไค้ค้ำกาศร ทำบุญ ฟังเทศน์..... และ วันสงกรานต์ในบทสุดท้าย หน้า 97 เขากำลังเตรียมแหพระ.....เอามาตั้งไว้ให้ประชาชนสงรับกัน หน้า 100 ตอนบายมีเทศน์บนศาลา

- การกรนกระยาสารท เป็นสิ่งที่ยึดถือ กระทำกันทุกปีจนถึงปัจจุบัน เช่น หน้า 68 เลี้ยงครกตำข้าวคั่วคั่วอยู่ทุกบ้าน เขาตำข้าวเม่าเตรียมไว้กวนกระยาสารท ซึ่งเป็นขนมที่ทานทุกบ้านของทำ วิธีทำยุ่งยากมาก มีข้าวเม่า ข้าวตอก ถังลิสง งา มะพร้าว น้ำตาล นำยังเป็นส่วนผสม

- หน้าของหญิงทองออกไปทำงานนอกบ้านควย เช่น หน้า 23 - 24 ผู้หญิงชานาทองทำงานหนักกว่าผู้ชาย นอกจากงานครัว งานบ้าน เลี้ยงลูก คัดน้ำ ตำข้าว แล้ว ยังต้องทำงานในท้องนาเคียงมากับผู้ชาย

- การส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กในถิ่นกันการ ยากจน นั่นคือครูชยเข้ามาสอนหนังสือแก่เด็กในหมู่บ้านหนองหลวง ซึ่งมีเพียง 30 - 40 คนเท่านั้น

เนื้อหาบางตอนไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมปัจจุบันคือ

หน้า 3 ".....หลอนทำหน้าที่ผลิตลูกยังกับโรงงาน คนโคเพิ่มสืบขบวนมีเองทั้งเจ้คนคาคาแลงทอไปคงมีน้องอีก" ซึ่งในปัจจุบันมีการคุมกำเนิดแล้ว

หน้า 18 "ชีวิตชานาเริ่มเคลื่อนไหว เตรียมแมกโต คราค" ปัจจุบันมีเครื่องจักรไถนา เช่น ควายเหล็ก รถไถนา ใช้งานเป็นส่วนมาก

หน้า 10 "พื้นไม้โรงสี หุกรอบครัวตำข้าวกินเอง" ปัจจุบันมีโรงสี

หน้า 5 "ข้าวถึงละ 5 บาท" ปัจจุบัน 30 บาท

หน้า 2 "โรงเรียนครูคนเดียว" ในปัจจุบันครูไปสอนชนบทมากขึ้น

หน้า 48 "น้ำกักเท่า ไซมะเกลือทา" ปัจจุบันมียารักษา เพราะมะเกลือ

หายากและทำให้เหาดำ

หน้า 52 "ชายแปลกหน้าเข้ามา เจ้าของบ้านไม่เคยรังเกียจ ถือเป็นเรื่องเพิ่มเกาแก่แต่โบราณว่า ใครมาถึงเรือนชานทองเลี้ยง" ปัจจุบันจะไม่รับคนแปลกหน้า เพราะอันตราย

4.1.11 เนื้อหาให้ความสนุกสนานแกผู้อ่าน มีเนื้อหาหลาย

ตอนที่ให้ความสนุกสนานเช่น หน้า 24 บรรยายเรื่อง ความซบเซา สมองโหดของ
ก็ไอหุขของกู๊ว้อย คนละซวคเป็นใจ.....ตกลงสองซวค เมื่อมีการพันนเก็ทขึ้น
ซกสนุกทั้ง 2 ฝ่ายคม่มีอกระหีบกัน เป็นมหรสพของเขายูกกลางตุง หน้า 46 ร่องเพลง
จะรักพี่รักเสีย เกี่ยวพี่มีเมียแล้วน้องจะรักใคร, เป็นเพลงที่ร้องกันเมื่อเกี่ยวข้าว คำนา
ฟากข้าว เป็นเนื้อหาที่ให้ความสนุกสนานในการอ่านที่แฝงควยความรู้นเอง

4.2 งานเนื้อหาตามจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา

คอนตนไตแก

4.2.1 เนื้อหาปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี คือ

- ชาวนาในหมู่บ้านหนองกลาง เป็นตัวอย่างในการเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะเห็นได้
จากหน้า 18 - 19 ชีวิตชาวนาเริ่มเคลื่อนไหว ผู้ชายเตรียมแบกไถ คราค ผู้หญิงเตรียม
สำรวจพื้นที่ข้าวปลูก งานของเขาเริ่มแล้ว..... ต้อง รับเร่งทำแข่งกับกินฟ้า
อากาศ .....ทุกคนจึงต้อง เร่งมือ หน้า 27 ทองนามีแตกกัมฝน ทุ่งหนองหลวง
ที่เคยแห้งผากดินแตกกระแวง กำลังจะกลายเป็นสีเขียวของกินข้าว เพียงสองแซนสองซา
ของชาวนาแท้ ๆ ..... เขาทำงานหนักกันต่อไป แสดงให้เห็นถึงความขยัน
อดทนต่อความยากลำบาก

- ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองหลวง ส่วนมากจะประกอบอาชีพทำนา มีเพียง เล็ก
น้อยที่ทักดิน ซึ่งปรากฏในหน้า 7 พวกนี้ขี้เกียจ ไม่มีแรงทำนา คอยพาชโมยมารบกวน

- สืบมรดกวัฒนธรรมอันดีของชาติ เช่น รักษาสถาบันศาสนา คือ ไปวัด ผู้กั
กั้วักในวันสำคัญทางศาสนา ประกอบพิธีทางศาสนา ช่วยค้ำจุนศาสนา เช่น ในวันเขาพรรษา
สารท สงกรานต์ นอกจากนั้นช่วยกันสร้างวัดนำพระพุทธรูปมาประดิษฐาน เช่น หน้า 99....
เจิมพระเกา อยู่ในวิหารร้างกลางป่ารก .....จนกระทั่งประชานสร้างวัดใหม่
จึงไปเชิญมาไว้

- มีส่วนร่วมในการปราบปรามโจรผู้ร้าย โดยจะช่วยเหลือกันเองเพราะตำรวจไปไม่ถึง ผู้ใหญ่บ้านก็ไม่มี จึงต้องพึ่งตนเองก่อนและขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน และสามารถป้องกันได้สำเร็จทุกครั้ง เขาหน้า 52 ..... ชวานาคองระวังคนแปลกหน้ามากขึ้น..... หองไปบอกทิดโกย ทิดมั่ง และแหวไทรูทัว ทุกคนเตรียมรับมือกันเต็มที่ หน้า 54 ..... ชาวเขาเชื่อในความพรอมเพรียงของชาบบาน เขาไม่ทิ้งกันแน่

4.2.2 เนื้อหาปลุกฝังความรัก ความสามัคคี ของคนในหมู่บ้าน เพราะมีหลายตอนที่แสดงให้เห็นถึงความรัก ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน ได้แก่

- การลงแขกค่านา เกี่ยวข้าว นวดข้าว
- เมื่อเกิดภัยมายังเพื่อนบ้าน จะบอกต่อ ๆ กัน แล้วร่วมมือกัน ปรีกษาหาทางป้องกัน
- เมื่อมีงานใด ชาบบาน จะมาช่วยกัน โดยนำสิ่งของและแรงงานของตนมาช่วย จนเสร็จงาน เช่นในงานศพ หน้า 83 ทิดโกยกับพวกไปโค่นต้นไม้ปลายนา ช่วยกันเลื่อยเป็นแผนกระคาน เอามาค้ำประกอบเป็นหีบศพ.....
- เมื่อทำขนมในประเพณีงานใดก็ตาม ก็จะแจกกัน แม้ว่าจะทำขนมชนิดเดียวกันก็ตาม เช่น การกวนกระยาสารท หน้า 68..... การกวนกระยาสารท เป็นเทคนิคคนไม่ชำนาญ จะไม่อรอย เสียชื่อคนกวนควย เพราะเขาจะแจกแลกเปลี่ยนกันกินเป็นการอวดฝีมือ

4.2.3 เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณี วัฒนธรรมที่ถึงขงของคนไทย ได้แก่

- ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ที่ชาวนาทำกันจนเป็นกิจวัตร เช่น วันสำคัญทางศาสนาพุทธ ที่ปรากฏในเรื่องหนุ่มชวานา ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันสารท และ วันสงกรานต์ ชาบบานจะแต่งตัวไปวัดกันแต่เช้า นำข้าว ขนม คอกไม้ไปวัด ฟังเทศน์ วัควาย ก็ให้หยุดพักนอน ถึงแม่จะเป็นฤดูของการไถนาก็ตาม เช่น หน้า 51 วันพระ เป็น

วันที่มีโอกาสแก่กล้วย ๆ โทษปะเพื่อนฝูง วัว ควาย มันก็เป็นสุขด้วยวันพระเจ้าของ
ไมยอมไฉน ใครใช้ วัว ควาย ในวันพระ กุศลา เขียนที มันเป็นบาปกรรม

- วัฒนธรรมการแต่งกายไปทำบุญทั่วๆ จะสุภาพเป็นแบบไทย ๆ เช่น หน้า 97
สายบัวสวมเสื้อสีเหลืองคอกบวบกลมกลืนกับผ้าถุงสีเขียวเข้ม ทองสวมเสื้อตัวใหม่
สีเขียวสด

นอกจากนี้เมื่อไปวัด เขานิยมใส่เสื้อผ้าที่มีสีสด ๆ และเป็นผ้าใหม่ ๆ อวดกันด้วย
เช่น หน้า 69 รุ่งขึ้น พระยาลองตั้งแต่ไก่ให้ พอสว่างเห็นใบไม้สีเขียว ชานากักพายเรือ
ลัดทุ่งไปวัด ทุกคนแต่งตัวสีสดฉูดฉาด เหลือง แดง ม่วง

- การที่หนุ่มสาวจะแต่งงานกัน ต้องมีเข่าแกมาสู่ขอ และจะไม่ใช้วิธีคลุมถุงชน
เพราะหนุ่มสาวในเรื่อง หนุ่มชานารูจักกันมานานแล้ว เช่น

หน้า 23 สายบัวมีความสัมพันธ์กับครอบครัวของสุขอย่างใกล้ชิด

หน้า 62 พินหาโอกาสให้ทองและสายบัวทำงานรวมกัน หนุ่มสาวทำงานกัน
ไปเจียบ ๆ นาน ๆ จะสบตาและยิ้มให้กันอย่าง เป็นสุข

หน้า 96 เย็นวันนั้นทิดโกยเอาขากี่มากระซิบหาพี่เจ้า เขาได้รับมอบหมาย
จากสุข เป็นเขาแก่ไปสุขสายบัวให้ทอง ทกลงกันเรียบร้อยไปแล้ว แรม 10 ค่ำ เดือน
4 เป็นวันแต่งงานของทองและสายบัว

- การทำขวัญข้าว เพื่อนักถึงบุญคุณแม่โพสพ เช่น หน้า 96 สุขและทองช่วยกัน
ขนข้าว เข้างู พินเตรียมทำขนมต้ม ข้าวเหนียวแดง และแตงกวา นั้นเป็นรูปไข่ รูปปลา
สำหรับทำขวัญข้าว เอาขนมเหล่านี้ใส่ถาดไปไว้ในยุ้งข้าว จุกยุ้งเทียน เหมือนจะบูชา
รำลึกถึงบุญคุณของแม่โพสพผู้ให้ความอ้มแก่เขา

- ประเพณีงานศพ เมื่อมีคนตายกองไปแจ้งกำนัน รอขันสุทรศพแล้วจึงใส่โลง
สวดศพ นำไปวัด หน้า 84 สุขทกลงเอาศพไว้สองคืน เพราะกลัวรายงานจะถึงอำเภอ
กว่าเจ้าหน้าที่จะมาชันสุทรศพ แล้วจึงเคลื่อนศพไปวัด

4.2.4 เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น
ซึ่งมีอยู่ประเพณีหนึ่งของหมู่บ้านหนองหลวง คือ ในวันสารท ชาวบ้านจะยิงปืนกันสนุกเป็น

การรับผีหรือไลผี อะไรห่านอนนั้น ซึ่งปรากฏในหน้า 69

4.2.5 เนื้อหาให้ความรู้การดำรงชีพ และการปรับตัวในสังคม เนื่องจากเนื้อหาส่วนมากเน้นในการดำรงชีพ การทำนาเป็นหลัก เป็นชีวิตของชาวนาในชนบทที่มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อาศัยธรรมชาติเป็นที่พึ่งในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตแม่แก่ระบบการซื้อขาย ก็คงถูกเอาเปรียบมากในสายตาของคนภายนอกที่มีความรู้เมื่อเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านนั้น วิถีชีวิตผูกพันกับชนบทรอบน้อมประเพณีมาแต่บรรพบุรุษ เช่น หน้า 8 หน้าแดง.....ผักปลาหากินยาก ทองอาศัยปักเขี้ยว พักทอง หน่อไม้คงมาหลายเดือน ถ้าฝนมา ผักบุ้ง ดอกโสน ผักแว่น จะมีให้เก็บกัน

หน้า 10 ทุกครอบครัวทำชาวกินเอง

หน้า 32 การซื้อขายระบบเงินเชื่อของพ่อค้าชาวจีน เป็นแบบมีคัมมือชก

4.2.6 เนื้อหาให้ความรู้สถานประชากรศึกษา เป็นประชากรกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง ที่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งอาศัยรวมกันเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ชื่อหมู่บ้านหนองหลวง มีอาชีพทำนา แ่งงานกัน เร็วและมีลูกมาก เพื่อเอาไว้ใช้เป็นแรงงานในการทำนาต่อไป

4.2.7 ความรู้ด้านเศรษฐกิจ กล่าวถึง อาหาร ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบการซื้อขาย การทำมาหากิน เช่น

หน้า 10 ที่นั่นไม่มีโรงสี ทุกครอบครัวทำชาวกินเอง

หน้า 29 เจ็กยังหาบกระบุงแก๊ง โผล่มาจากขอบหนอง.....

เอาข้าวของเครื่องใช้ใส่กระบุง เรือออกพองนาแลงขาว

หน้า 33 การปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทาน

หน้า 67 เก็บดอกโสน และสายบัวไปแกงส้ม

หน้า 36 เมื่อโรงเรียนเล็ก เด็ก ๆ จะซุกใต้เตียง เสียมเบ็ดไปตกปลา

หน้า 76 เมื่อไต่ปลาเป็นจำนวนมาก จะคัดปลาออกเป็นประเภท ปลาสร้อย

ทำปลาเค็ม ที่เหลือเอาเกลือใส่ไหทำน้ำปลา ปลาตะเพียนใส่เกลือทำปลาเค็ม ปลาอื่น ๆ อยากรอบ

4.2.8 เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้มีเพียงเล็กน้อย ได้แก่ การประดิษฐ์ของเครื่อง ในการวินิจฉัยเขานา การหาปริมาณของมาเป็นอาวุธเพื่อป้องกันการขโมยควาย การทอดี้ออกจากคนแห้ว และมีการยอมรับเป็นสื่อกว

4.2.9 เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาของชาวนา เนื่องจากการทำนาส่วนใหญ่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก วิธีการแก้ปัญหาของชาวนา มีอยู่น้อยมาก เช่น เมื่อน้ำแห้งก็จะวินิจฉัยเขานาโดยอาศัยของเครื่อง เป็นระดัคมือ ซึ่งทองกินแรงมาก ถ้าชาวควาย เช่นถูกปลุกก็กินก็จะชอมชว เมื่อกำนานถูกน้ำกัดเท้าจะหายาทางเป็นสมุนไพร คือ มะเกลือ เมื่อใดชาวนามีขโมยจะเข้ปลนควาย จะหาไม้ไผ่มาลอมเป็นรั้วให้แน่นหนา และนอนเฝ้ายามตลอดทั้งคืน ส่วนการแก้ปัญหาในคานการไร่ปลูก เพิ่มผลผลิต การใช้เครื่องจักรไถนา การขายข้าวโดยไม่ถูกกดราคา ไม่ปรากฏทั้งนี้เพราะ เข้ายศอาชีพนี้มาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ทำให้ร่ำรวย แต่ก็ไม่ทำให้หอดตาย

4.2.10 เนื้อหาให้ความรู้คานลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ของประเทศไทย (ของหมู่บ้านหนองหลวง) ได้แก่

— ความรู้คานลักษณะทางภูมิศาสตร์ และธรรมชาติของหนองหลวง คือ เป็นหมู่บ้านชาวนา ที่อยู่ใกล้กับภูเขา มีทุ่งนาอันกว้างขวาง มีห้วยหนอง มีคานคาล และสร้างบ้านเป็นโรงนา เช่นหน้า 1 สร้างบ้านคยไม้ไผ่ เป็นกระทอมโรงนา ..... "ข้าพเจ้ายืนอยู่กลางทุ่ง ไล่เทียนไปจกชอมฟ้าทุกทิศมีแต่คานน้ำขิง เป็นคานรางสีเหลือง เหมือนกระคานหมากรุก.....ตะแบก กระทุม ชันแหมอยู่หาง ๆ ความกว้างของทะเลนาคมคานคาลจนคูลึกเตียบ"

หน้า 29 ตะวันลอยสูงชันเห็นยอกคาล เงาภูเขาที่ทอดลงคินคอยหคสันเข้า แดกจคคันทุกที่

หน้า 67 เย็น แดกคอน เรานั่งเรือเล่น ทองถือท่าย ข้าพเจ้พวยหัวเดียว ไปคานชอมหนอง (หนองน้ำ)

หน้า 65 วันที่ห้องยืมตลอดคืน เช่น เรือออกจากใต้ถุนโรงนาพายออกทุ่ง
เกี่ยวหญ้าใส่เรือมาให้ความยงิน

เย็นแฉกออกน เรานั่งเรือเล่น ทองถือท้ายชาวเจ้าพายหัวเลียบ
ไปคามชอมหนอง

หน้า 67 กลางหนอง เรือนอยของสายบัวลอยลำอยู่ท่ามกลางป่าบัว หลอน
กำลังเก็บสายบัวไปแกงส้ม

แสดงให้เห็นธรรมชาติที่เป็นหนองน้ำ ชาวนาจะมีเรือพายลงไปในหนองตาม
หนองนา เพื่อเกี่ยวหญ้า เก็บผักเป็นอาหาร เช่นคอกโกสน สายบัว

- ความรู้ด้านลักษณะภูมิอากาศ ซึ่งเป็นไปตามปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น
เดือน 5 ฝนแล้ง อากาศร้อน หน้า 1 หนองหลวงกว้างแต่คืนหลือน้ำแห้งชอกชอนตั้งอยู่
กลางเขาปลักควาย หน้า 7 เรานอนคุยกันเรื่องท่ามาหาหิน.....ฤดูแดงการ
เคินทางคิคอกกันงาย

เสียงฟ้าคำรามก้องอึม ๆ มาจากท่าบดอื่น ทองบดถึงฝน ความแห้งแล้งทำให้
เราออกอยาก ตลอดทุ่งมีแต่ฟางแห้ง

เดือน 6 ฝนเริ่มตก อากาศเย็นสบาย ทองนาชุ่มน้ำ กินอึมกัวแล้ว น้ำขัง
เจิงนองไปทั้งทุ่ง ตรงที่สูงลาดก็ไหลมารวมในหนองและคลอง หน้า 16

เดือน 7 - 8 ทองนามีแต่แฉกกับฝน จำเจ ช้ำซาก หน้า 27

เดือนอายุ น้ำแห้งชอก เหลือแต่โคลน ลมหนาวเริ่มพัดมา

เดือนสาม ลมหนาวโกรกมารุนแรงขึ้น กิ่งหันหมุนหรือ ๆ ตลอดคืน ฟ้าคราง
อึม ๆ แล้วอากาศเริ่มเปลี่ยนแปลง สบับร้อนสบับคหนาว บอกให้รู้ว่าฤดูร้อนใกล้เข้ามาแล้ว
หน้า 85

- ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีเนื้อหาอยู่หลายตอนที่แสดงว่าหมู่บ้าน
หนองหลวงมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เช่นหน้า 36 อาหารชอนอยู่ในหนองนา ทุกคน
ต้องค้นหาเองเอง ในท้องนามีปู ผักบุ้ง โสน ในหนอง ลำคลอง มีปลา ไก่กิมมีหอย
บนอากาศมีนกกและแมลง

- หน้า 9 มีดงไผ่แน่นเอี้ยก
- หน้า 10 พักทองกับผักเขียวเก็บไว้ได้นาน เขาปลูกกันฤดูฝนปีกลายปล่อยให้
จนแก่จัด ผิวแข็งกรอบ เก็บไว้กินยามขาดแคลน
- หน้า 61 นกยางขาวฝูงหนึ่ง นกโกนา
- หน้า 65 ผีเสื้อ สีเหลืองแดงสารพัด แผลงปอสีแดงเข้มเป็นหมื่นเป็นแสนตัว
นกเป็ดน้ำขึ้นมาเป็นฝูงใหญ่ นกกระสา นกแสก
- หน้า 78 นกกระจาตฝูงมโหฬาร
- หน้า 75 ปลาสร้อยชุมที่สุด
- หน้า 76 ปลาขาว ปลาช่อนมาอย่างไม่น่าเชื่อ ทุกตารางนิ้วในน้ำมีแต่ปลา
มีปลาคะเพียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. งานลีลาการเขียน โคน

5.1 การวิเคราะห์ภาษา มีลักษณะดังนี้

5.1.1 ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก

เนื่องจากภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดสนทนากันแบบชาวบ้าน เป็นภาษาที่ใช้ในการทำนา เช่น ใช้ในการไถนา เช่น หน้า เสียงขานนาได้ความสนุกสนาน บางคนตะโกนเหมือนบ้า บางคนร้องเป็นเพลง เสียงร้องชาย ๆ ขวา ๆ ฮุน ๆ ถัก ๆ บังคับควายให้เดินตรงทาง

หน้า 24 "เสมอใหม่ระหอง" ทักโดยทำหน้านั้น

"ก็ไอ้หุ่ยของกู๊วไว้น"

นอกจากนี้ก็เป็นภาษาการสนทนากันในครอบครัว และชาวบ้านพูดหีบครุ เช่น

หน้า 38 "แกงใส่ผักบุงนะแม่" เสาคะโกน

หน้า 5 "ครูกินนิกเคียว แกงป่านะขรับ"

5.1.2 คำศัพท์ที่ใช้ หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายคำศัพท์ไว้ด้วย

เชิงอรทด และคำอธิบายเป็นคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการทำนา เช่น ชั่วเบา หน้า 63

ลงแขกหน้า 35 คันเหลา หน้า 86 พูขาว หน้า 88 ชักขาว หน้า 93

ทำขวัญข้าว หน้า 96 นอกจากนี้ก็มีคำศัพท์ที่เป็นคำศัพท์เฉพาะของท้องถิ่น เช่น

เนื้อลุ่ม หน้า 49 เล่นผาเม็คมะขาม หน้า 71 ปล่าขิ้น หน้า 75 กินสี่ถวย

หน้า 91, ส่วนคำศัพท์ทั่วไป เช่น กวนกระยาสารท หน้า 69 สำหรับศัพท์ยากที่ไม่

คำอธิบายก็มีเช่น ไถแปร หน้า 25, เครื่องกั้นท หน้า 40, โขงโลง หน้า 56

5.2 การจัดเรื่องและนำเสนอเรื่อง โคน

5.2.1 เรียงเนื้อเรื่องเป็นบท โดยในแต่ละบทจะเรียบเรียง

เนื้อหาเป็นช่วงระยะเวลาของการทำนา และแสดงถึงวงจรชีวิตของการทำนาในรอบปี พร้อมทั้งถูกตัดทอนจากการทำนา ก็จะทำงานอย่างอื่นแทน จึงไม่มีเวลาใดเลยที่ชาวนาจะอยู่เฉย วงจรที่เริ่มต้นของชาวนาได้แก่

บทที่ 1 - 4 เก็บน 6 ฝนเริ่มตก เป็นสัญญาณว่า เตรียมตัวลงมือทำนา เตรียมเครื่องใช้ พันธุ์ข้าว และลงมือไถนา หวานชาว

- บทที่ 5-9 เดือน 7 เริ่มการตกกล้า เพื่อค้ำนาโดยใช้การลงแขก
ช่วยเหลือกัน
- เดือน 8 ชาวเริ่มเขี้ยว ซ่อมข้าวที่เสีย เป็นช่วงว่างงาน
จะทอเสื้อผ้ากันเอง
- บทที่ 10-12 เดือนอ้าย ชาวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง จะทามข้าวและลงแขก
เกี่ยวข้าว ทำลานนวดข้าว ทูบข้าว ซักข้าวเป็น
งานสุดท้าย เสาร์จะถูกการทำนาประมาณเดือน 3
และในช่วงถูกการทำนา จะมีบางเดือนที่ตรงกับวันสำคัญทางศาสนาพุทธ ก็จะ
หยุดการทำนา เพื่อไปทำพิธีทางศาสนา ซึ่งนับถือกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อเรื่องกับเนื้อหาในแต่ละบท
ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

บทที่ 1 ครอบครัวยาวนา เนื้อเรื่อง และการเรียบเรียงก็เป็นเรื่องชีวิต
ความเป็นอยู่ ของครอบครัวยาวนาในหมู่บ้านหนองหลวง

บทที่ 2 ไอคิน การจึกเรื่องและการเรียบเรียงเป็นเรื่องการที่อากาศร้อน
แห้งแล้ง ชาวนายังไม่ไถลงมือทำนา จนกระทั่งฝนเริ่มตก ไอคินจึงลอยขึ้นมา

บทที่ 3 กลิ่นโคลน ชื่อเรื่องกับเนื้อหาสัมพันธ์กัน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยว
กับการใช้ควายไถนา และฝนตกลงมาจนดินเป็นโคลน ซึ่งทำให้ไถง่ายและควายก็ชอบ
เสื่อน้ำของชานาจึงไปคยโคลน ซึ่งคนทั่วไปมักจะเคยได้ยินคำพูดว่า "กลิ่นโคลน
สามควาย"

บทที่ 4 สามควาย ชื่อเรื่องก็สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพราะเป็นเรื่องของ
ควายที่คองทำงานหนัก ไถแปร คราก เพื่อหว่านข้าว ชีวิตชาวนาจึงคองผูกพันอยู่กับควาย

บทที่ 5 สามคน ชื่อเรื่องไม่ค่อยจะสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องนัก เพราะเนื้อเรื่อง
จะกล่าวถึงการลงแขกค้ำนา การตกกล้า ถนบกกล้า การหาอาหารของเด็กชาวนา แต่
ชื่อเรื่องสอดคล้องกับบทที่ 3, 4

บทที่ 6 ลงแขก ชื่อเรื่องกับเนื้อหาสัมพันธ์กัน เพราะเป็นเรื่องการลงแขก
ค่านา การร่นำในโคลนนาน ๆ ทำให้น่ากึกก่า ท่องทายาท

บทที่ 7 ปีน ชื่อเรื่องกับเนื้อหาสัมพันธ์กัน จะกล่าวถึงปีนซึ่งเป็นอาชญากรรมที่สำคัญ
ของชาวนา คอยคอยป้องกันพวกโจร ที่จะมาปล้นเอาควายและป้องกันตัว

บทที่ 8 สายบัว ชื่อเรื่องกับเนื้อหาสอดคล้องกัน และสัมพันธ์กัน เป็นเรื่อง
ของสายบัว (ผักที่ใช่เป็นอาหาร, กอบัว) หญิงชาวนาที่ชื่อสายบัว พายเรือเก็บสายบัว
เก็บดอกโสน เก็บคนแห้วมาท่อเสื่อ

บทที่ 9 นักเลง ชื่อเรื่องกับเนื้อหาไม่ค่อยจะสัมพันธ์กันนัก เพราะเนื้อเรื่อง
เกี่ยวกับวันสารท ไปทำบุญวันสารท เสร็จแล้วผู้ชายจะมาเล่นการพนันเรียกว่าแม่กะขาม
แล้วมีเรื่องการชกต่อยกันขึ้น แต่ไม่รุนแรง กำหมัดห้ามปรามแล้วเลิกกันไป ซึ่งถ้าเห็น
ชื่อเรื่องก็จะเข้าใจว่านักเลงมากมาย แต่ความจริงไม่ใช่

บทที่ 10 ลมหนาว ชื่อเรื่องกับเนื้อหาสัมพันธ์กันดีมาก เพราะตรงกับเดือน-
อ้าย ลมเหนือพัดมาแทนที่ เป็นฤดูกาลเกี่ยวข้าว และเกี่ยวกับความโศกเศร้า คือ ความตาย
ทำให้เกิดความหนาว สะท้านใจควย

บทที่ 11 เวทีขาว ชื่อเรื่องกับเนื้อหาสัมพันธ์กัน และน่าสนใจ กล่าวถึง
ลานนวดข้าว ซึ่งเป็นเวทีขาว นำเอาข้าวมัด ๆ มากองที่ลาน แล้วนวดข้าว

บทสุดท้าย กลิ่นน้ำอบไทย ชื่อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง จะกล่าวถึงการ
ซักข้าว ซึ่งเป็นงานขั้นสุดท้ายของชาวนา จนเดือน 4 เป็นประเพณีที่สำคัญ คือ สงกรานต์
จะไถกลิ่นน้ำอบไทย ซึ่งใช้ในการสงฆ์พระ

สรุปแล้ว ชื่อเรื่องในแต่ละบทเขียนไว้จึกเรื่องและเรียบเรียงใหม่มีความ
ต่อเนื่องและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

5.2.3 การดำเนินเรื่องมีความต่อเนื่อง และเคลื่อนไหวเป็น
ไปตามลำดับ ซึ่งจะดูได้จาก ข้อ 3 และ 4 ประกอบ เพราะการจัดเรื่องจะต่อเนื่อง
ติดต่อกันเป็นขั้นตอนตามระบบวงจรชีวิตของชาวนา ตั้งแต่เริ่มลงมือทำนา จนกระทั่งได้

เป็นเมล็ดข้าวโพดไทยไคร้กับประทันกัน โดยผ่านวิธีต่าง ๆ มากมาย ด้วยความยากลำบาก ซึ่งแต่ละบทก็เสนอไว้ให้เห็นแล้ว

5.2.4 การใช้ภาษาเหมาะสมกับตามกาลสมัยในเนื้อเรื่อง

เนื่องจากเนื้อเรื่องไค้เขียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2516 จนกระทั่งในปัจจุบันนับเป็นเวลา 16 ปีมาแล้ว ฉะนั้นภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาของคนชนบทในจังหวัดสุโขทัย ซึ่งตามหนังสือกล่าวไว้ว่า "มีสำเนียงแปร่ง" (หน้า 2) และภาษาที่ใช้ก็เกี่ยวกับการทำนาสมัยปี 2516 ซึ่งคนใช้ วัว ควาย และแรงคนในการทำนาทั้งสิ้น

5.3 ลักษณะการเขียน ไค้แก

5.3.1 ลีลาการเขียนช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของเรื่อง

ชัคเจน เนื่องจากเป็นความสามารถของผู้เขียนที่พยายามเขียนให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของเรื่องไค้ได้อย่างชัดเจนมาก เพื่อผู้อ่านจะได้มีความเข้าใจ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนหลายตอนมองเห็นเหตุการณ์ไค้ชัคเจนเช่น

หน้า 2 ลูกชายวัยสิบขวบ แก้วโทง ๆ วิ่งมารับเชือกวัวจากพ่อ รุ่งไปผูกไว้ให้กินฟางแห้ง

หน้า 5 ทองมีเสื้อ สองผืนเขายกขึ้นใหญ่ให้ บุฉีกฝาคณะละคาน เว้นระยะห่างระหว่างเสื้อสองผืนไว้ตรงกลาง ข้าพเจ้าปูผ้าใบทับเสื้ออีกชั้นหนึ่ง

หน้า 9 ที่นั่นมีกิ่งไม้แน่นเสียด

หน้า 10-11 ทุกครบทัวร์คำชาวถิ่นเอง ครกตำข้าวทำควยไม้ประคูดอนใหญ่ สูงศอกกว่า ๆ ชุกเป็นรูปกรวยลึกลงไปราวศอกหนึ่ง ใส่ข้าวเปลือกลงไปครึ่งครก พิมเริ่มตำควยสามมือก่อน สากมีรูปร่างคล้ายไม้ตีพริกสองอันเอาคานชนกัน แต่ใหญ่กว่ามาก ยาวประมาณวาหนึ่ง มีที่จับคอกก็อยู่ตรงกลาง

หน้า 16 ฟาแลบเป็นเส้นสีทองชุกขยับ

หน้า 28 พิมวางกระบุงบนคันนา รีบวิ่งไปอุ้มลูกควักนมอันใหญ่ไค้ออกจากเสื้อทำงานใส่ปากตุ๊ก

หน้า 61 พิมพ์หนังสือ โดยยอมทนแหงเป็นสี่เขี้ยวแคง รอยเขือกเส้นเล็ก ๆ
เข้าไปในหีบไม้แล้วโยงไว้กับทุก สอดทนแหงเขาะหวางเขือกสองแถง พักหีบบนทนแหง
เป็นจิงหะ ๆ มันจะสามกันเป็นลายซึกแนหนา สลับลีขาว เขี้ยวแคง มีลวดลายสวยงาม

หน้า 67 กลางทนง เรือนอยของสายบัว ลอยล้าอยู่ท่ามกลางป่าบัว หลอน
กำลังเก็บสายบัวไปแกงส้ม

หน้า 78 ทองคั้นแต่เขามีก แยกไม้ไผ่ล้วยาวออกไปนาวข้างกลางทุ่ง เขา
จับทรงกลางลำไผ่ วางทวยโคนทนขาว

หน้า 85 การทำลานนวดข้าว ชนชู้ควายในคอกมากองไว้กลางลาน เอา
ชู้ควายละลายน้ำให้ชน เทรากพันคิน ไซไม้กวาดกนหญ้าไล่ให้ทั่ว ทิ้งตากแดดให้แห้ง
ชู้ควายผสมคินเกาะทัวแน่น ฉายผิวคินเหมือนเทรากควายซีเมนต์

หน้า 95 การทวงข้าว เอาไม้คักข้าวในกองเทให้ถึงจนพูน แล้วปาดควายทอน
ไม้ไผ่กลม ๆ

5.3.2 ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของเรื่อง

ซึกเจิน แก่นของเรื่องหนุ่มชวานาคือ ชีวิตความเป็นอยู่ของชวานา ซึ่งประกอบอาชีพการ
ทำนาเป็นอาชีพหลักของประเทศ แต่อาชีพของเขาต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
ซึ่งยังคงพบได้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะได้รับความคดโกงจากพวกพ่อค้าคนกลาง

5.3.3 บุคลิกตัวละครมีความสมจริง เนื่องจากเรื่องสั้น

มีตัวบุคคล หรือตัวละครน้อย เป็นครอบครัวชวานาที่เอนอยู่ครอบครัวเดียว คือของพิมพ์
ทอง สุข เส่า ซึ่งเป็นครอบครัวเดียวกัน และทิกโทน ทิกม้ง สายบัว ชวานานทุ่งหนองหลวง
เป็นตัวละครสำคัญอันจะทำให้ผู้อ่านได้รู้จักชีวิตชวานาไทย โดยมีกรให้ครูชัย เขาไปสอน
หนังสือที่ทุ่งหนองหลวง เป็นผู้เล่าเรื่อง

5.3.4 พฤติกรรมของตัวละครถูกต้องตามความเป็นจริง

ตามหลักจิตวิทยา โฉแก่ พฤติกรรมของผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ของผู้ชาย ของผู้หญิง และ
เด็ก ซึ่งทุกคนต้องรู้จักการทำมาหากินในท้องถิ่น พฤติกรรมของครู ซึ่งนอกจากจะท่องสอน
หนังสือแล้ว ก็ต้องพบปะสนทนากับชาวบ้านด้วย ช่วยเหลือชาวบ้านในทุกทางที่ตนพอจะช่วยให้

5.3.5 บทสนทนาเป็นธรรมชาติและสมจริงตามสภาพในเรื่อง

เมื่อผู้เขียนเสนอตัวละครขึ้นมาซึ่งกล่าวแล้วว่า นิมิตรให้ครูชัย มาสอนหนังสือในหมู่บ้านหนองหลวง เป็นผู้เล่าเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนาไทย แน่นหนาในบทสนทนาของตัวละคร ก็คงเกี่ยวกับการสนทนาในอาชีพต่างทั้งสิ้น และทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจชีวิตของชาวนาไทย จากบทสนทนาดังกล่าวนั้น ซึ่งได้แบ่งออกเป็นบท ๆ ให้ผู้อ่านได้เห็นเด่นชัด

5.3.6 ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์ ซึ่งปรากฏว่า

มีเป็นจำนวนมากได้แก่

- หน้า 3 พิมพ์หน้าที่ผลิตลูกอยู่กับโรงงาน คนโต 10 ขวบ มีน้องเล็กทั้ง 7 คน
- หน้า 10 ว่าด้วยควายไค่เปรียบเสียเปรียบกับคนละอย่าง ควายทนน้ำหนักฝน ไถนาลุยโคลนไค่ดีกว่าวัว แคววทนแดด ลากเวียนไค่ดีกว่าควาย
- หน้า 13 มีคเป็นเครื่องมือจำเป็นของชาวนา มันเหม็นอยู่ที่เอวตลอดเวลา เหมือนเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของเขา
- หน้า 16 ธรรมชาติเป็นแบบฝึกหัดช่วยให้ร่างกายของเขารู้จักปรับตัวตลอดเวลาอันยาวนาน
- หน้า 17 พวกเขา รักสายฝนเหมือนปลาและฉีกุ้งในท้องนา
- หน้า 10 ความหวังของเขาอยู่ที่หางไค่ ไค่ไค่อยู่ที่ปากกาหรือเกาอี้
- หน้า 18 ชีวิตชาวนาเริ่มเคลื่อนไหว ผู้ชายเตรียมแบกไค่ คราค ผู้หญิงเตรียมสำรวจพันธุ์ข้าวปลูก งานของเขาเริ่มแล้ว เป็นงานที่ทั้งคางไว้ในลิ้นชักโต๊ะเหมือนเสมียน พนักงานไม่ได้ ต้องวิ่งแข่งกับกินฟ้าอากาศ
- หน้า 19 เช้าวันนั้นเริ่มงานนา สุข ทอง ไปไถนาของเขา ซ้ำพเจ้าไปโรงเรียนเปิดเทอมคนแล้ว ซ้ำพเจ้าเริ่มไถ คราค หวานพืชพันธุ์แห่งความรู้ไปที่เค็กเหลานั้น
- หน้า 32 การชอขายแบบมีมือชก
- หน้า 36 ทองนาสอนให้ทุกชีวิตรู้จักช่วยตัวเอง รู้จักหากิน ใครชี้เกี้ยวจก อคยากอาหารไม่ไค่อยู่ในตู้โชว์หรือตลาดสดให้หัวตระกร้าไปซื้อ อาหารซ่อนอยู่ในท้องนา ทุกคนต้องค้นหาเอาเอง

หน้า 39 เขาไม่รู้จักใช้ของข่มเพื่อ เพราะการเรียนน้อยเป็นกำแพง
กันเอาไว้

หน้า 40 ความรักใคร่กันถึงกันในระหว่างเพื่อนบ้าน เป็นสิ่งสำคัญยิ่งของ
ชีวิตฆราวาสทางคนต่างอยู่ตัวใครตัวมันแบบสังคมเมืองไม้ไผ่เค็ดชาก ทองพึ่งกันตั้งแต่เกิด
จนกระทั่งความก็ช่วยกันทำโลงและหามไปวัด

หน้า 49 ทองนาสอนให้เสารูว่า เวลาใดควรทำอะไร เขาสังเกตุแคลคลม
ฝน ทองนา โดยไม้ไผ่ตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ

หน้า 51 วัดฝั่งใจชาวนานอกมาชั้วปู่ ย่า

หน้า 59 ชาพเจ้าไม่ยอมแต่งเครื่องแบบข้าราชการที่หนองหลวงเลย ถ้า
เจ้านายไม่บังคับ อยากได้เสื้อมอซอม กางเกงขากวยไปสอนเด็กเพื่อไม่ให้สิ้นเครื่องแบบ
เบงชุกทำนาของพวกสุข ทอง ทักโดย ชาพเจ้าอายุใจ

หน้า 62 แร่งและกำลังคือขุมทรัพย์ที่มีอยู่ในหมู่ชาวนา

หน้า 81 เมื่อเสียงปืนสงบลง มีเสียงหวีกรองอย่างตกใจของหิมตั้งขึ้น เสียงนั้น
ทำให้หัวใจเกือบหยุดเต้นเย็บวูบไปทั้งตัว สันเหมือนเป็นมาเลเรีย

หน้า 93 ชาวนาซื้อสัตย์คืออาชีพของเขา ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมเหมือนพ่อค้าบางคน
ชอบปลอมปนสินค้าเพื่อเอาปริมาณ

หน้า 100 ทุกคนเตรียมตักตวงความมันเหิงไว้ให้เต็มอิม เก็บไว้ชกเซย
งานหนักที่เขาต้องทำในเคื่อนหคที่จะถึง

5.3.7 ผู้เขียนเสนอปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้คิด ไคแก

— ปัญหาที่เกิดจากการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้า กิ่งที่ผู้เขียนเล่าถึงแจ็กเฮง
พ่อค้าหาบของกินของใช้บางอย่างเช่น เสื้อผ้า ผาหม พริกแห้ง น้ำมันพืช น้ำมันกาด
น้ำอ้อยปึก ยากกลางบ้าน ขนเม้เค็ด ๆ มาขายแลกเปลี่ยนกับข้าวแล้วคิกคอกเบียดคั้นแบบ
เงินยอน เพราะชาวนาจะจ่ายเป็นข้าวเมื่อเกี่ยวเสร็จ ราคาของสินค้าขึ้นลงตามเวลา
ถ้าหน้าโลกกำแพง เพราะยังไม่เห็นคนขาว ต้องเสี่ยงกับนาถม หน้าขาวออกรวงก็ถูกลง
ความสวน การแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้ากับข้าวที่มีอัตราที่เอารัดเอาเปรียบอย่างน่าใจหาย

อย่างเลือกซื้อราคาไม่เกิน 30 บาท แลกข้าวเปลือกสีบดถึง ถึงละประมาณ 5 บาท ตามราคาของผู้เขียนกลางไว้ตั้งแต่ปี 2516 ซึ่งเท่ากับเลือกซื้อราคาข้าวละ 50 บาท แฉมเจ๊กเฮง เออาชาวที่โคไปขายคอนหนาแดง จะโคกำไรเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว แต่ชวานากางก็ถูกมีมือชกกันทุกคน พอถึงเวลาไหน ชวานาก็ถูกโง่อีกควยเลห์เหลี่ยมของพอกำในการทวงชางควยถึงชางไม่ได้มาครฐานจริง และระหวางการทวงชางยังมีวิธีการที่แนบเนียนที่ทำให้จำนวนชาง 1 เกวณพอกำสามารถทวงให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงโคหลายถึง เช่น ปรากฏในหน้า 29, 31, 32 และ หน้า 94, 95, 96

- ปัญหาเรื่องขโมยควาย เพราะควายเป็นสมบัติล้ำค่าที่สุดของชวานา ชวานาจึงป้องกันควยชีวิต เมื่อมีชางหรือว้าวจะมีการขโมยควาย สุขและทองตลอดจนชางบ้านอื่น ๆ ทางหาทางป้องกันเต็มที่ทำรวไม่ไ้กันใหม่ใจขึ้น นอกอกคเป็นจักคนเฝ้าเวรยาม ผู้ที่ชวานาเหล่านี้จะพึ่งพาอาศัยไม่ใช่เจ้าหน้าที่หรือตำรวจแต่เป็นชางบ้านควยกันเอง เมื่อเกิดเหตุการขึ้นกับใครคนหนึ่ง เขาจะร่วมมือช่วยเหลือกันทุกครอควัว ถึงหน้า 8, 26, 42, 43

5.3.8 ลักษณะการจับทำให้ผูอนเกิดความประหับใจ

เนื่องจากโเบทสุดท้ายแสดงถึงความสุขของชวานา อยู่ที่เมื่อโคชางเปลือกแล้ว นั่นคือเสร็จจากการทำนาจะได้เป็นเวลาพักผ่อน คือ ไปเที่ยววงนาวัด ทุกคนมีแต่ความอิมเอมใจ ลืมความทุกข์ยากในการทำนา สรงน้ำพระกันอย่างสนุกสนาน แสงหาคความมันเทิงเต็มที่ เพื่อเตรียมตัวรับงานหนักต่อไปในเคื่อนทก โดยผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า "นวนิยายชีวิตอันสำคัญของหนุ่มสาวชวานาเป็นอมตนิยาย ไม่มีวันปิคจากขอบบิรูณโคยเค็คชาก"

ประเทือง เครือหงส์. เรื่องของชาวน้ำชาทะเลในเมืองไทย กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมกิจ, 2519

เป็นหนังสือพ็อคเก็ตบุ๊ค กล่าวถึง ชาวน้ำชาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ตามเกาะริมฝั่งทะเลก้นตะวันตกของไทย มีขนบธรรมเนียม แบบแผน ประเพณีภาษาที่แตกต่างไปจากชนส่วนใหญ่อยู่มาก ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ไว้ สรุปเนื้อหาเฉพาะส่วนที่สำคัญ ได้แก่

1. ประวัติความเป็นมาของชาวน้ำ
2. ชชาติพันธุ์ ถิ่นอาศัยมองไกล แยกหน้าตาคล้ายกับมลายู ชาวน้ำในประเศไผ่
- 3 พวก คือ มะละกา ลิงคา ลิงท์
3. ประวัติการอพยพชุมชน และท้องถิ่น ได้จากการสัมภาษณ์สอบถามชาวน้ำ หมอผู้เป็นหัวหน้าแต่ละหมู่บ้าน
4. การตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยบริเวณเทียะสมัยก่อน-ปัจจุบัน
5. ระบบครอบครัว ความสัมพันธ์ของสมาชิก ชี้ให้เห็นโครงสร้างของครอบครัว หน้าที่ของครอบครัว ทายาทและการสืบสกุล
6. การหาอาหารและประภคณอาชีพ
7. การแต่งกายและเครื่องประดับ
8. สุขภาพอนามัย และการรักษาพยาบาล
9. การคลอด อนามัยเด็กและการเลี้ยงดู
10. การศึกษาธรรมและการสร้างมุกลิกภาพให้แก่สมาชิก
11. ศิลปะและคหิชาวม้าน
12. ลักษณะนิสัยใจคอ ค่านิยม
13. ศาสนาและความเชื่อถือ
14. ภาษาพูดและเขียน
15. ขนบธรรมเนียมแบบแผนประเพณี ได้แก่ การเลือกคู่ การสู่ขอ-หมั้น แต่งงาน งานศพ พิธีการลอยเรือประจำปี
16. การซื้อขายแลกเปลี่ยน
17. การเปลี่ยนแปลงชนประเพณีในปัจจุบัน

2. กัมข่วงเวลาที่แคงและหิมท์

หนังสือเรื่องชาน้ำชาทะเลในเมืองไทย ไม่ปรากฏปีที่แคง แต่ไค้หิมท์ครั้งแรก
ในปี พ.ศ.2519 โดยสำนักหิมท์บรรณกิจ ถ้าหิมท์ข่วงเวลาที่แคงและหิมท์เป็นเวลา 7 ปีมาแล้ว
ขัญญวงอย่างอาจจะมีการ เปลี่ยนแปลงไค้คือ

1. จำนวนประชากรของชาน้ำ ชาทะเล
2. การอนามัย ที่กว่าเดิม เพราะทางราชการช่วยเหลือ
3. การศึกษาเจริญขึ้น
4. การทำรงชีวิตอาจเปลี่ยนแปลงไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ด้านรูปแบบ โคนัก

3.1 คุณลักษณะ ของหนังสือ ดังนี้

3.1.1 ขนาดรูปแบบ หนังสือเรื่องชาวน้ำชาทะเลในเมืองไทย มีขนาด 17 X 11 ซม. ซึ่งเป็นขนาดที่เรียกว่า หนังสือนักกระเป๋า (Pocket Book)

3.1.2 ความหนาของหนังสือ ประกอบด้วย ปกนอกด้านหน้า ปกใน สารบัญ คำนำ 2 หน้า คำแนะนำเรื่องที่มาของภาพประกอบ ภาพประกอบจำนวน 15 ภาพ เนื้อเรื่อง 173 หน้า หนังสือที่ใช้ค้นคว้าประกอบกรสารวจ 2 หน้า และปกหลัง เมื่อรวมเป็นเล่มหนังสือมีทั้งหมด 192 หน้า จำนวน 103 แผ่น

3.2 คุณภาพของกระดาษ หมายถึงคุณภาพของกระดาษที่ใช้พิมพ์ ดังนี้

3.2.1 กระดาษที่ใช้พิมพ์ เป็นกระดาษรูปสี่ไม่ขาว จะค่อนข้างแก่

3.2.2 กระดาษที่ใช้พิมพ์รูป เป็นกระดาษรูป บางมีคุณภาพดีกว่ากระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง และสีขาวกว่ากระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง

3.2.3 กระดาษปก เป็นกระดาษแข็ง มีความหนาเท่ากับกระดาษปกเขียน เนื้อกระดาษเป็นมัน

3.3 คุณภาพปก หมายถึง

3.3.1 ปกนอก กระดาษปกเป็นปกแข็ง กระดาษมัน ทนทานเป็นชื่อหนังสือชาวน้ำชาทะเลในเมืองไทย ตัวอักษร คำว่าชาวน้ำในเมืองไทยเป็นสีเหลือง คำว่าชาทะเลเป็นตัวอักษรสีขาว อยู่บนพื้นสีเขียว ตอนกลางของปกเป็นภาพหญิงสาวชาวน้ำ แต่งกายไทย ใช้ผ้ากระโจมอก นั่งอยู่ใกล้กับกองหินปะการัง ด้านหลังเป็นระฆังหรือฆ้อง ภาพทั้งหมดเป็นภาพถ่าย เป็นสี ตอนล่างสุดของปก เป็นชื่อคนแต่งหนังสือ ตรงสันของหนังสือประกอบด้วย เครื่องหมายของสำนักพิมพ์รวมกิจ ชื่อเรื่องหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ราคาของหนังสือ (10 บาท) ปกหลัง เป็นแผนที่แสดงที่อยู่ของชาวน้ำ เป็นแผนที่ภาคใต้เฉพาะชายฝั่งทะเลตะวันตก เป็นสีขาว ขนมนอกที่เหลืองเป็นสีเหลือง

3.4 คุณภาพภาพประกอบ หมายถึง คุณภาพของภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบทั้งหมดมี 15 ภาพ และเป็นแผนที่อยู่ปกหลัง 1 ภาพ รายละเอียดดังนี้ ภาพทั้งหมดเป็นภาพถ่ายขาว-ดำ และภาพจะอยู่รวมกันข้างหน้าทั้ง 15 ภาพ ลักษณะของภาพ คือ

- ภาพแรก แผลมหังสา ที่ตั้งหมู่บ้านชานน้ำ เกาะสำเภา ภูเก็ต เป็นภาพถ่ายทางอากาศ วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนบนของภาพ
- ภาพที่ 2 เด็กและสาวชานน้ำ หาดราไว ภูเก็ต วางภาพตามยาว คำบรรยายใต้ภาพ
- ภาพที่ 3 การละเล่นของชานน้ำในยามค่ำคืน ไม่ทราบว่าเป็นการละเล่นอะไรของชานน้ำที่เกาะโค วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนใต้ภาพ
- ภาพที่ 4 การแกะหอยนางรมที่เกาะสำเภา ภูเก็ต วางภาพตามขวาง คำบรรยายอยู่ตอนบนของภาพ
- ภาพที่ 5 คำน้ำจิบกุ้งของชานน้ำ วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนบนของภาพ
- ภาพที่ 6 ชานน้ำหาดราไว ภูเก็ตออกไปจับกุ้งมังกร วางภาพตามยาว คำบรรยายตอนบนของภาพ
- ภาพที่ 7 การคำน้ำจิบกุ้ง ของชานน้ำ ภูเก็ต วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนใต้ของภาพ
- ภาพที่ 8 หมู่บ้านชานน้ำ ในเกาะอาดัง สตูล วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนใต้ภาพ
- ภาพที่ 9 ลักษณะบ้านชานน้ำ ภูเก็ต วางภาพตามยาว คำบรรยายอยู่ตอนใต้ของภาพ
- ภาพที่ 10 กุ้งมังกรที่ภูเก็ตจับได้จากทะเล วางภาพตามยาว คำบรรยายอยู่ตอนบนของภาพ
- ภาพที่ 11 เด็กนักเรียนชานน้ำที่สตูล วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนบนของภาพ
- ภาพที่ 12 เด็กชานน้ำ ภูเก็ต วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ตอนใต้ของภาพ
- ภาพที่ 13 ผู้ชายชานน้ำที่เกาะภูเก็ต วางภาพตามยาว คำบรรยายอยู่ใต้ภาพ
- ภาพที่ 14 ชานน้ำภูเก็ต วางภาพตามยาว คำบรรยายอยู่ใต้ภาพ
- ภาพที่ 15 ลักษณะบ้านชานน้ำ ภูเก็ต วางภาพทางขวาง คำบรรยายอยู่ใต้ภาพ

ภาพแผนที่อยู่ปกหลัง เป็นภาพแผนที่ภาคใต้ของไทย ตั้งแต่พังงา ถึงน่านน้ำสหพันธมาเลเซีย เกาะต่าง ๆ และเป็นชายทะเลทางฝั่งตะวันตกของอ่าวไทย มีสัญลักษณ์แสดงแหล่งที่อยู่ของชานน้ำ เป็นวงกลมเล็กค้ำยเส้นขวาง และมีเครื่องหมายแสดงทิศทางในแผนที่ค้ำย โดยทำเป็นลูกศร

จำนวน 15 ภาพ เป็นภาพเกี่ยวกับชานน้ำของภูเก็ต 13 ภาพ ชานน้ำในจังหวัดสตูล 2 ภาพ ส่วนชานน้ำในเกาะอื่น ๆ ไม่มีภาพประกอบ

ภาพประกอบจำนวน 15 ภาพ สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่ปรากฏในหนังสือและเป็นภาพ
เกี่ยวกับชาน้ำทั้งหมด

3.5 เครื่องชงประเภทอื่น ๆ ไค้แก่

เชิงอรต เป็นตัวเลขอยู่ในนชลิต ( ) เนื้อข้อความที่อ้างถึง การ
ใช้เชิงอรตเป็นตัวเลข ไม่แน่นอน บางครั้งเมื่อขึ้นหน้าใหม่ก็ใช้เลข 1 เริ่มต้น บางครั้งก็ใช้เลข
ต่อกัน เช่น หน้าแรกมีเชิงอรต เลข 1-3 หน้าต่อไป ใช้หมายเลข 4 ทำให้เกิดความสับสนมาก
และบางทีมีตัวเลขเชิงอรต แต่ไม่มีคำอธิบายของเชิงอรตในหน้านั้น ๆ เชิงอรตที่ปรากฏคือ

หน้า 1	มีเชิงอรต 1 แห่ง	มีคำอธิบายและเป็นตัวเลขในนชลิตเลข 1
หน้า 2	มีเชิงอรต 2 แห่ง	เป็นตัวเลข 2, 3
หน้า 4	มีเชิงอรต 3 แห่ง	เป็นตัวเลข 1, 2, 3
หน้า 5	มีเชิงอรต 1 แห่ง	เป็นตัวเลข 4
หน้า 6	มีนชลิตเป็นเลข 1	เชิงอรตเป็นเลข 1
หน้า 7	ไม่มีตัวเลขในนชลิต	แต่มีเชิงอรตอธิบายใช้เลข 2
หน้า 8	มีนชลิตเป็นเลข 3	เชิงอรตเป็นเลข 3 อธิบาย
หน้า 9	มีนชลิตเลข 4, 1	แต่เชิงอรตมีคำอธิบายเฉพาะเลข (4) เท่านั้น
หน้า 11	มีนชลิตเป็นเลข 2, 3	แต่เชิงอรตมีคำอธิบายเลข 1, 2, 3
หน้า 14	มีตัวเลขในนชลิตเลข 1,2	เชิงอรตอธิบายเลข 1,2
หน้า 37	มีตัวเลขในนชลิตเลข 1	เชิงอรตอธิบายเลข 1
หน้า 38	มีตัวเลขในนชลิตเลข 2	เชิงอรตอธิบายเลข 2
หน้า 39	มีตัวเลขในนชลิตเลข 3,4	เชิงอรตอธิบายเลข 3,4
หน้า 40	มีตัวเลขในเนื้อเรื่อง	เป็นเลข 1 แต่ไม่มีเชิงอรตอธิบาย
หน้า 41	มีตัวเลขในนชลิตเป็นเลข 2,3,4,5	แต่มีเชิงอรตอธิบาย เป็นเลข 1,2,3,4,5
หน้า 42	มีตัวเลขในนชลิตเป็นเลข 6	คำอธิบายเชิงอรตเป็นเลข 6
หน้า 43	มีตัวเลขในนชลิตในเนื้อเรื่อง	เป็นเลข 1 แต่ไม่มีคำอธิบายเชิงอรต

ตาราง ไม่ปรากฏ แต่มีลักษณะคล้ายกับตารางมาก เพียงแต่ไม่มีเส้นขีดแบ่ง เหมือนกับตารางโดยทั่วไป คือ หน้า 125-126 เป็นตัวอย่างภาษาชานำเปรียบเทียบกับภาษาอื่น และหน้า 134 เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาชานำทั่วไป และภาษาชานำพวกสิงห์

บรรณานุกรม ปรากฏในหน้า 174-175 แต่ใช้ว่าหนังสือที่ใครคนควาประกอบ การสำรวจ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.6 คุณภาพการพิมพ์ หมายถึง คุณภาพของการพิมพ์หนังสือดังนี้

3.6.1 การพิมพ์ขอเรื่องถูกต้องตรงกันทั้งบนปกคานนอกและปกคานใน สำหรับปกในจะมีภาษาอังกฤษกำกับชื่อเรื่องไว้ด้วย บนชกคานนอกและคานในจะประกอบด้วยชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกัน

3.6.2 การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ถ้าเป็นหน้าธรรมดาคือไม่ได้ขึ้นตอนใหม่ จะเว้นที่ว่างรอบขอบไว้ดังนี้ ขอบคานบน 3 มม. ขอบคานล่าง 2 มม. ขอบคานซ้าย 1.5 มม. และขอบคานขวา 1.8 มม. แต่ถ้าขึ้นตอนใหม่คานบนจะเว้นขอบไว้ 7 มม.

3.6.3 ลักษณะการพิมพ์ จะมีที่พิมพ์ผิดหลายแห่ง คือ ตอนที่ 2 ประวัติความเป็นมาของชานำ จะต้องขึ้นหน้าใหม่ แต่ไปพิมพ์อยู่ในหน้าเดียวกับเนื้อเรื่อง ของตอนที่ 1 ซึ่งมีเพียงตอนเดียวที่พิมพ์ผิดในจำนวน 18 ตอน และส่วนที่พิมพ์ผิดอีกคือ

หน้า 5 ได้มีผู้ศึกษา พิมพ์เป็น ไม่มีผู้ศึกษา

85 มก พิมพ์เป็น มก

77 เกินไป พิมพ์เป็น เกนไป

104 นิยมเพลงไทย พิมพ์เป็น นยมเพลงไทย

46 เลื่อยไม้ พิมพ์เป็น เลื่อยไม้

168 เรือหางยาวแห ควรแยกกัน เพราะเป็นคำนามเฉพาะ คือ

เรือหางยาว 1 คำ แห 1 คำ หน้า 93 มโนราห์กาบง พิมพ์เป็น มโนราห์รากาบง

ส่วนที่เป็นเชิงอรรดพิมพ์ผิดหลายแห่ง เช่น ในหน้า 7, 11, 40, 43

3.6.4 เครื่องหมายวรรคตอน ที่ใช้ในหนังสือเรื่องชานำชาวทะเลในเมืองไทย คือ

อัญประกาศ " " ใช้เฉพาะคำที่สำคัญ เช่น หน้า 93 "มโนราห์ทาบง"
 ใช้สำหรับเป็นคำเฉพาะ เช่น หน้า 4 "ไทยใหม่" "ฉलग", หน้า 28-29
 หน้า 28-29 ชื่อสถานที่ที่ชาวน้ำจึก
 หน้า 32-36 ชื่อเกาะที่อาศัยของชาวน้ำ
 นชลิขิต "( )" ใช้เป็นเชิงอรรถ
 ใช้สำหรับภาษาอังกฤษ เช่น หน้า 1 Sea Gypsies
 หน้า 2-3 ชื่อภาษาอังกฤษชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย
 ใช้เป็นคำเสริม เช่น หน้า 16 (เกาะปิ้ง) หน้า 19,
 25, 37

ยติภังค์ " " ใช้เมื่อแปลข้อความ เช่น หน้า 34 "ปาไคร่าไวย์" (ปาไต-
 ทาค, ราไวย์-เบ็ด) หน้า 35, และใช้เมื่อเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาชาวน้ำ หน้า
 127-133

3.6.5 การพิมพ์ตัวเลข ส่วนใหญ่ใช้เลขอารบิก มีส่วนที่เป็น
 เลขไทย คือ หน้า 106, 108, 110, 112, 122

3.7 อักษรที่พิมพ์ มีลักษณะดังนี้

3.7.1 ถ้าเป็นชื่อเรื่องแต่ละตอน จะใช้ตัวอักษรที่มีขนาด 22
 ป้อยท์ และเป็นสีคำหนา ถ้าเป็นเนื้อเรื่องเริ่มตนของแต่ละตอน จะใช้ตัวอักษรที่มีขนาด
 18 ป้อยท์ ไปจนกว่าจะจบหน้านั้น

3.7.2 ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง พิมพ์ตัวอักษรที่มีขนาด 14 ป้อยท์
 ส่วนเชิงอรรถ จะเป็นตัวอักษรเล็กกว่าเนื้อเรื่อง คือมีขนาด 7 ป้อยท์

3.7.3 การใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ ได้แก่
 -ใช้ตัวคำหนาใหญ่เมื่อขึ้นแต่ละตอน ในหน้า 1, 11,
 16, 42, 48, 58, 81, 85, 95, 99, 105, 113, 116, 123, 137, 159, 166
 -ใช้ตัวคำหนา ขนาดเล็ก 18 ป้อยท์ เมื่อเน้นเนื้อเรื่อง
 ท่อจากชื่อเรื่องของตอนนั้น ๆ จนกว่าจะพบคหน้านั้น

-ใช้ตัวเอน ในส่วนที่เป็นชื่อหนังสือของเชิงอรรถ เช่น
 หน้า 1, หน้า 8

29-38

- ไร่ทิวเอนขนาด 14 ไร่ เป็นข้อสถานที่ เช่น หน้า 28,

109, 110

- ไร่ทิวเอนขนาด 14 ไร่ เป็นบทเพลงภาษาชาวบ้าน หน้า

- ไร่ทิวคันทนาขนาด 18 ไร่ เมื่อขึ้นหัวข้อสำคัญในแต่ละบท
เช่น หน้า 110, 40-41, 38, 44, 45

3.8 คุณภาพการเข้าเล่ม ไค้แก

3.8.1 การเย็บเล่ม เป็นแบบทากาวคานขวาง

3.8.2 การตัดกระดาษทั้งสามคานของเล่ม ยกเว้นสัน คัดกระดาษเท่ากันทุกคาน

3.8.3 การเรียงหน้าและเรียงลำดับหน้า ไค้แก ปกนอก
ปกใน สารบัญ คำนำ ภาพประกอบ เนื้อเรื่อง บรรณานุกรม และปกหลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ค่านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

4.1 ค่านเนื้อหาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ สำหรับหนังสือ

เรื่องชาน้ำชาทะเลในเมืองไทย ไม่จัดว่าเป็นหนังสืออ่านประกอบในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยตรง แต่เป็นหนังสือที่เขียนขึ้น เพื่อให้อ่านโดยทั่วไป จัดว่าเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ลักษณะในค่านนี้ได้แก่

4.1.1 หนังสือเล่มนี้สอดคล้องกับหลักสูตรสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นหลักสูตรบูรณาการ เพราะประกอบด้วย

ค่านภูมิศาสตร์ แสดงให้เห็นสภาพทางภูมิศาสตร์ ของชายฝั่งทะเลตามตะวันตกทางภาคีของไทย ลักษณะของเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะพีพี เกาะลันตา เกาะจำ เกาะภูเก็ต เกาะมุก เกาะคาน เกาะสิเหร่ เกาะอาดัง และสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดสตูล กระบี่ พังงา ภูเก็ต หาดราวี หาดสุรินทร์

ค่านหน้าที่พอเมือง เมื่อชาน้ำชาารวมกันอยู่เป็นหมู่บ้าน ก็จะเลือกหัวหน้าขึ้นมาทำหน้าที่เป็นผู้นำของท้องถิ่น วิธีการเลือกโดยการออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เช่น หน้า 13 ในพวกหนึ่ง ๆ มีหัวหน้าปกครองและเป็นทีเคารพนับถือของคนในกลุ่ม มีหน้าที่ระงับข้อพิพาท ให้ความเห็นในการโยกย้ายถิ่นที่พามาหากิน มีหัวหน้าปกครองเรียกว่า "โค๊ะ"

หน้า 104 การศึกษาทำให้ชาน้ำชารู้จักสิทธิหน้าที่ของเขา รู้จักไปใช้เสียงเลือกตั้ง ลักษณะการทำงานแบ่งหน้าที่กัน คือ ชายออกไปทำงานนอกบ้าน โดยการรับจ้างและหาอาหารมาเลี้ยงครอบครัว ออกไปจับปลา งามหอย ส่วนหญิงทำงานภายในบ้านเลี้ยงดูแลลูก แสดงให้เห็นลักษณะของการแบ่งงานกันทำ

ทางค่านศีลธรรม เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ชาน้ำชาไม่มีศาสนา และไม่ไ้มีถือศาสนาอิสลามเหมือนกับคนในจังหวัด 4 ภาคีของไทยและคนในมาเลย์ และอินโดนีเซีย แต่ยึดถือความเชื่อทางค่านไสยศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องผี จึงต้องมีหมอไว้สำหรับรักษาโรค เพราะเชื่อว่ามีกิน เช่น หน้า 116 ชาน้ำชาเป็นชนที่ไม่มีศาสนา .... พวกเขามีความเชื่อทางผีอย่างฝังแน่น ถือว่าการป่วยคือผีกิน ชาน้ำชามีความเชื่อในเรื่องวิญญาณ เช่น คาวกตก ผีทุ่งไต้ เพราะเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับผี เพราะมีทั้งให้คุ้มและให้โทษ เช่น หน้า 117 การนับถือสถานที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะ

สร้างเป็นศาลไว้ การนับถือไสยศาสตร์ มีการทำเสน่ห์ เวทย์มนต์ ใช้คาถาอาคม ใช้ยาเสน่ห์ หน้า 119 การดูโหราศาสตร์ ถูกใช้ในการทำพิธีการต่าง ๆ หน้า 120

ทางศาสนสังคมวิทยา แสดงให้เห็นสภาพสังคมของชาวน้ำชาวทะเล

คือ

หน้า 48

1. โครงสร้างของครอบครัวชาวน้ำ เป็นครอบครัวขนาดปานกลาง
2. ลักษณะครอบครัวเป็นแบบ ครอบครัวขยาย (Extended family คือ มีบิดามารดาและบุพการียูบรวมกัน หน้า 48
3. ความเป็นใหญ่ในครอบครัว ถือว่าภรรยาเป็นใหญ่ในครอบครัว (Maternal family) หน้า 49
4. ชอบทำงานเป็นกลุ่ม ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตัวเอง และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพที่สำคัญ หน้า 53
5. สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้การศึกษอบรม สั่งสอนสมาชิกให้รู้จักระเบียบของสังคม รู้จักการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หน้า 53
6. เมื่อมีการใช้นามสกุล ราชการขอให้ยึดถือฝ่ายบิดาเป็นหลัก (Patriarchal) แต่ในทางพฤตินัย ฝ่ายภรรยายังมีบทบาทอยู่มาก หน้า 54
7. การศึกษอบรมและการสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกในกลุ่ม เป็นหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง หัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้ให้การถ่ายทอด วัฒนธรรม โดยไม่มีพิธีกรรม หน้า 99
8. ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญ มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และสามารถรักษาประเพณีแบบดั้งเดิมไว้ได้มาก
9. เมื่อได้รับวัฒนธรรมภายนอก แบบแผนประเพณีของชาวน้ำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประเพณีต่าง ๆ มักผสมกลมกลืนโดยของเก่าผสมกับของใหม่ และผสมกับประเพณีไทยบ้าง ผสมกับประเพณีของคนไทยอิสลามอยู่มาก หน้า 166-167
10. มีสถานการศึกษา คือ มีโรงเรียนอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน บางแห่งก็สร้างให้เฉพาะสำหรับชาวน้ำ ทำบทเรียนเป็นภาษาชาวน้ำ หน้า 171-173

ด้านเศรษฐศาสตร์ ให้ความรู้หลายอย่างคือ

1. อาหารหลักของชาวน้ำ คือข้าว และสิ่งที่ทำได้ในท้องถิ่น

หน้า 58.

2. การหาอาหาร โดยการเอาสิ่งของที่ไค้จากทะเล และสิ่งที่มี
ผลิตขึ้นไปแลกข้าวจากคนพื้นเมือง โดยส่งตัวแทนของคน 3-4 คน รวบรวมสิ่งของไป
แลก นิยมไปในช่วงเดือน 10 ตรงกับวันสารท เพราะมีคนมาชุมนุมกันมากตามวัดวา
อาราม หน้า 59

3. อาชีพหลักของชาวน้ำ คือ อาชีพทางทะเล ตกเบ็ด หาปลา
งมหาย รับจ้าง หน้า 65 และอาชีพที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของชาวน้ำคือ การรับจ้างทำงาน
ประเภทที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ เช่น แบกของ หามน้ำ เลื่อยไม้ ถางสวน คายหญ้า นอก
จากนี้ก็มีกรรับจ้างมของ กูเรือ หน้า 68

4. การรู้จักถนนอาหาร รู้จักวิธีเคี้ยวคือ การย่าง หน้า 61

5. ระบบการค้าข้าวสาร เป็นระบบผูกขาดจากนายทุน หน้า 62

6. รู้จักการทำไร่บางเล็กน้อย แต่เป็นไร่เลื่อนลอย ไม่รู้จักการ
ปลูกพืชผัก จึงขาดแคลนอาหาร หน้า 60

7. การทำเกลือ ใช้วิธีเอาน้ำทะเลมาเคี้ยว แล้วเอาเกลือใช้
หน้า 61

8. เมื่อขาดแคลนอาหาร จะแก้ปัญหาโดยการหาของพื้นเมืองมา
กิน เช่น หัวมันทราย มะพร้าว กลวย หน้า 63

ด้านประชากรศึกษา พลเมืองของชาวน้ำชาวทะเล มีประมาณ

400 ครอบครัว จำนวน 2300 คน เป็นข้อมูลจากการสำรวจ ปี 2517 ประกอบด้วย
ประชากร ชาวน้ำในจังหวัดสตูล 62 ครอบครัว 587 คน จังหวัดกระบี่ที่อำเภอเมือง
36 ครอบครัว 170 คน ที่อำเภอเกาะลันตา 110 ครอบครัว 500 คน ที่จังหวัดภูเก็ต
134 ครอบครัว 700 คน และที่จังหวัดพังงา 50 ครอบครัว 300 คน ชาวน้ำมักจะมี
เป็นหมู่บ้านมาก ครอบครัวหนึ่งโดยเฉลี่ยมีประมาณ 4-8 คน เขาไม่รู้จักการคุมกำเนิด
หน้า 38-41, 98 การเลี้ยงลูกเล็ก ระยะเวลาให้กินนมมารดา แต่มารดาไม่สมบูรณ์เพราะ
ขาดอาหาร มีอายุพอสมควรให้รับประทานข้าวสุกเปล่า ๆ เด็กมักเป็นโรคขาดอาหาร
พยาธิ ท้องร่วง จึงเป็นประชากรที่ไม่มีคุณภาพ และเด็กบางคนก็รับประทานครบ
หน้า 96-97

งานประวัติศาสตร์ หนังสือเรื่องนี้ ครอบคลุมถึงประวัติของเกาะต่าง ๆ ความเป็นมาของชาวน้ำ ในหน้า 4-5 หน้า 8 หน้า 28-37 ประวัติความเป็นมาของการใช้นามสกุลของพวกชาวน้ำ หน้า 55-57

4.1.2 เนื้อหาเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียน มีอยู่หลายคน ใ้แก่หน้า 1-2-3 กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยในภาคต่าง ๆ ใ้แก่ ชาวเขา หรือชาวไทยภูเขา แบ่งออกเป็นเผ่าต่าง ๆ 6 เผ่า และชาวน้ำซึ่งอยู่คามชายฝั่งและเกาะต่าง ๆ ทางคานตะวันตก ใ้เพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนวิชาประเทศของเรา และเพื่อนบ้านของเรา

หน้า 106 กล่าวถึงการละเล่นพื้นเมืองของชาวน้ำ คือ มโนราห์ทาบง และรองแง็ง อธิบายการรำทั้ง 2 แบบ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับมโนราห์ภาคใต้ และรองแง็งมลายูทั่วไป เพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียน เพื่อนบ้านของเรา ในเรื่องวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หน้า 46-47 การจัดสรรที่ดิน บางแห่งทางราชการจัดสรรที่ดินให้เขาไปอาศัย ตอนแรกชาวน้ำก็ชวนกันไปจับจอง.....จัดสรรคนละ 2-5 ไร่ เกือบทุกครัวเรือน แต่นโยบายการจัดสรรที่ดินให้ชาวน้ำทำไม่สำเร็จ บางทีก็สูญเปล่า บางทีขายให้คนพื้นเมือง ในราคาที่ถูกมาก แปลงละ 50-500 บาท เพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนวิชาประเทศของเรา ในชั้นมัธยมปีที่ 1 เรื่องการปฏิรูปที่ดิน

หน้า 11-12 ชาวน้ำมีลักษณะคล้ายชาวมองโกล แต่ไม่แค่นั้นก็ สูงราวคนไทย ผิวกร้านดำ คล้ายคลึงกับชาวมลายู ผู้ชายผิวค่อนข้างคล้ำ ไม่สูงไม่ค้ำนัก หน้าอกกว้าง หน้าตาผู้ชายค่อนข้างหล่อ และทรวดทรงสวยกว่าผู้หญิง ส่วนผู้หญิงนั้นรูปร่างสูงโปร่ง ผิวพรรณหน้าตาไม่ค่อยสวย.....จากการศึกษาเกี่ยวกับเชื้อชาติ ลักษณะทางชีวภาพ ใ้แก่ สีของผิว สีและลักษณะของขนและขน สีของดวงตา ส่วนสูง หน้าตา จมูก หู และคาง ฯลฯ สันนิษฐานว่าชาวน้ำเป็นพวกเชื้อชาติมองโกล เช่นเดียวกับพวกอินเดียนแดง จีน พม่า ไทย มลายู อินโดนีเซีย และนิวกินี เพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนวิชาประเทศของเรา ของกระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องชนชาติต่าง ๆ (บทนำ) และเพิ่มเติมความรู้ในหนังสือเรียนวิชาเพื่อนบ้านของเรา เรื่องประชากรและการแบ่งเขตทางการเมือง

4.1.3 เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จะพบว่า เนื้อหาไม่ค่อยจะมีปรากฏส่งเสริมในค่านนี้ เพราะเนื้อหามุ่งไปในการบรรยายเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชาวน้ำ ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่อยู่ทางภาคใต้เท่านั้น

4.1.4 ความเหมาะสมของเนื้อหาเกี่ยวกับเคีกรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื้อหาส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางวิชาการ อ่านเข้าใจยาก มีภาษาอังกฤษปะปนอยู่มาก เนื้อหาจึงไม่เหมาะสมกับเคีกรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในภาคอื่น ๆ ยกเว้นในเขตภาคใต้ และจะมีประโยชน์มากสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะให้ความรู้มากโดยเฉพาะมีภาษาอังกฤษสำหรับหัวข้อต่าง ๆ เช่น ชาวน้ำชาวทะเลในเมืองไทย (Sea Dyaks Sea Gypsies in Thailand) ชาติพันธุ์ (Race) การตั้งบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย (Housing and shelters) เป็นต้น

4.1.5 ความถูกต้องและเชื่อถือได้

เนื่องจากผู้แต่งหนังสือเล่มนี้ ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์จากชาวน้ำ และบุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิด และมีความรู้ในเรื่องนี้ มาประกอบกัน เช่น หัวหน้ากลุ่มชาวน้ำ (หมอ) หมอคำแย ชาวน้ำที่เป็นที่เคารพนับถือ ในหมู่บ้าน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ่อค่านายทุน โดยเก็บข้อมูลตามหัวข้อและแบบฟอร์มที่กำหนดขึ้น และผู้เขียนได้ไปอยู่ห้องที่ที่มีชาวน้ำอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นถิ่นทุรกันดาร เป็นเวลานาน เคยกับชนกลุ่มน้อยอยู่บ้าง ฉะนั้นจึงมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เช่น

ประวัติการอพยพชุมชนและท้องถิ่น ได้ข้อมูลจากการสอบถามและสัมภาษณ์ ชาวน้ำ และหมอเป็นหัวหน้าแต่ละหมู่บ้าน ไม่มีการบันทึกเป็นหลักฐาน เพียงแต่ได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมา มีสิ่งก่อสร้างพอจะสันนิษฐานและเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ หน้า 16

นอกจากนี้ได้ข้อมูลจาก พจนานุกรมภาษาชาวทะเล ของภาคการศึกษา 4 ภูเก็ต สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 7 และ 10

เนื้อหาที่ถูกต้องและเชื่อถือได้อื่น ๆ เช่น

- การขาดแคลนอาหาร อยู่ในช่วง ระยะเวลาตรม มีคลื่นลมจึกมาก ชาวน้ำไม่สามารถออกไปหาปลาในท้องทะเลได้ หน้า 63

- โรคที่เป็นกันมาก คือ โรคผิวหนัง เพราะไม่ค่อยอาบน้ำ เนื่องจาก
การขาดแคลนน้ำจืด หน้า 87

- โรคที่เป็นกับผู้สูงอายุ เกี่ยวกับ หู ตา เพราะค่าน้ำมาก หน้า 88

- การคลอดลูก ไขหมอคำแย หน้า 92

- สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ห้ามกินหมาก กินพลู เพราะเป็นสมัยการ
ปรับปรุงวัฒนธรรม หน้า 84

- การปกครองของเขาค้าง ๆ ในประเทศฟิลิปปินส์ สมัยแรกแบ่งเขต
การปกครองออกเป็นบารังไก แต่ละบารังไกประกอบด้วยครอบครัว 30-100 ครอบครัว
หัวหน้าปกครองเรียกว่า คากู หน้า 13

- เรื่องระบบครอบครัวให้ความรู้ถูกต้องตามหลักสังคม ในเรื่องลักษณะ
ของครอบครัว และภาษาอังกฤษที่ไร้ก้าม หน้า 48-49

- มีโรงเรียนแคว้นปัญหาการขาดแคลนครู เพราะต้องรู้ทั้งภาษาชาน้ำ
และภาษาไทย หน้า 101-102

4.1.6 เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ใช่ได้ในปัจจุบัน ได้แก่

- การให้ทารกกินนมมารดาในระยะแรก หน้า 96

- การใช้น้ำมันชั้น อุดรอยต่อ เรือ และรอยร้าว หน้า 72

- การฝังศพของคนตาย จะฝังโดยการพันหัวในทางตรงกันข้ามกับคนที่
ชีวิตอยู่ หน้า 152

- ไซทริน ไม่มีการระบาทแล้ว เพราะไม่มีโรคนี้อีกแล้วจาก
การประกาศของกระทรวงสาธารณสุข หน้า 87

- การค่าน้ำในทะเล เคียนไซหน้ากาก เครื่องประดับน้ำ หน้ากาก
กระจกซึ่งกรอบทำด้วยยางสวมหน้า หน้า 71

- มีบทเรียนเป็นภาษาชาน้ำ หน้า 173 เพราะรัฐบาลไฉนโยบาย
เปิดการศึกษาสงเคราะห์ขึ้น เป็นการศึกษาพิเศษให้พวกนี้โดยเฉพาะ เช่นเกี่ยวกับบทเรียน
ชาวเขา

4.1.7 เนื้อหาส่งเสริมการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม มีอยู่หลายตอนที่
ปรากฏ เช่น

- ความซื่อสัตย์ ชาวบ้านมีความซื่อสัตย์ต่อกันมาก ชาวบ้านนิสัยเป็นคนสุภาพ ไม่เกะกะ ไม่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน หน้า 113

- มีความสามัคคี มีงานการอะไรจะช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ ไม่เอารักเอาเปรียบกันเลย แม้จะอาศัยกันอยู่ต่างเกาะเขาจะช่วยเหลือ โดยพร้อมเพรียงกัน หน้า 113

- ไม่ทรยศต่อนายของเขา เช่น โคปล่าเอามาดลาดเพื่อส่งให้นายทุน สมมติว่าปลานั้นนำไปขายนายทุนเพียงกิโลกรัมละ 5 บาท ถ้าเราจะไปซื้อแบ่งมันจากเขา แม้จะให้ราคาสูงกิโลกรัมละ 10 บาท ก็ไม่ขาย แม้สักตัวเดียวก็ไม่ยอมแบ่งขาย หน้า 114

- ถือคำพูดเป็นใหญ่ พูดอะไรไว้ของปฏิบัติตามคำพูดนั้น ๆ เช่นจะไปซื้อลูกสะเปะบ้านใครก็ตามในหมู่บ้านเขามักจะไม่ไซของหมั่นกันเลย ไซคำพูดเป็นของประกันเท่านั้น หน้า 114 ถ้าหากไม่ไว้ใจกันก็จะสงบสาบานกลั้วกันมากไม่กล้าละเมิด หน้า 112

- ความรักพวกพ้อง แม้จะโกรธเคืองกันถึงขนาดหน้าคำหน้าแดงก็ไม่มีการวางถึงขนาดลงมือลงไม้กัน หากว่าจะโกรธเคืองกันบ้างในช่วงเพียง 1-2 วัน เขาก็จะคืนดีกัน มีการมีงานก็มาช่วยเหลือกัน เอาข้าวของที่มีอยู่ไปช่วยกันตามมีตามเกิด หน้า 114

- การนับถือผู้มีอาวุโสกว่า ผู้ที่ฐานะสูงกว่า ทุกคนจะเชื่อฟังหัวหน้าของคน หัวหน้าครอบครัวลดหลั่นกันไป

- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จะสังเกตได้เวลาตกทุกข์ได้ยาก เช่น ขาดแคลนอาหาร เขาจะแบ่งปันส่วนอาหารให้แก่กันโดยไม่คิดมูลค่า แม้ว่าใครรับจ้างทำงานที่ใดก็จะแบ่งกันทำ ไม่ทำเพียงคนเดียว หรือในเวลางานศพเมื่อมีคนตายขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านทุกคนจะส่งตัวแทนไปที่บ้านคนตาย คำนวณข้าวสารและน้ำศาลหรือสิ่งของอื่น ๆ ความที่มีไปคนละดูตามฐานะของตน เพื่อไปช่วยเหลือเจ้าภาพ

- การยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงพิธีบางอย่างเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ทางสังคม เช่น การแต่งงาน พิธีลอยเรือ

4.1.8 การให้ชอกติค และคติสอนใจของเนื้อหาในหนังสือ เรื่องชาวบ้านทะเลในเมืองไทย มีเล็กน้อย เช่น

หน้า 71 สิ่งที่บ้านจะต้องมีและถือเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดคือ เรือ

หน้า 82 ยานชุมชนชนเขาจ แสดงกายแบบชาวพื้นเมืองทุกประการ เบี้ย
หอย มุก เป็นสิ่งที่ไม่ค่อยมีค่าสำหรับพวกเขา แต่กลายเป็นของที่มีค่าสำหรับคนพื้นเมือง
จึงขายราคาสูง

หน้า 116 มีความเชื่อทางผีบางอย่างฝังแน่น

หน้า 151 พิธีศพ ก่อนนำศพไปยังคนหามจะยกโลงให้สูงขึ้นเพื่อใหญาติ
พี่น้องซึ่งอ่อนวัยกว่าผู้ตายคลานสอดคิโตโลงศพจากนั้นก็แห้ววนไปป่าช้า ญาติของผู้ตาย
นำของไป 3 อย่างคือ หมอมะพร้าว 1 หมอ มะพร้าวปอกแล้ว 2 ผล และน้ำ 1 กาลวมัง

หน้า 13 การนับถือหมอ (หัวหน้าปกครอง) ซึ่งมีหน้าที่ระงับข้อพิพาทให้
ความเห็น เป็นที่ปรึกษาของคนในหมู่บ้านนั้น ๆ

หน้า 99 สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความ
เป็นอยู่ของ เด็กและคนหนุ่มสาว

หน้า 100 วิธีการให้การศึกษอบรม ใช้วิธีการบอกเล่า เลียนแบบ
บางอย่างก็ถ่ายทอดกันเป็นการเฉพาะตัว เช่น หมอตำแย

หน้า 112 คำสวดสาบานที่ชาวน้ำจืดมักกล่าวคือ การสาบานเรื่องให้
ปลาแห้ง ให้อายุ

4.1.9 เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน ในปัจจุบันชนกลุ่ม
น้อยไม่อาจอยู่ในภาคใต้ก็ตาม เริ่มเป็นที่สนใจของประชาชนและรัฐบาล แต่เนื่องจาก
ชาวน้ำจืดทะเล มีถิ่นที่อยู่อาศัยไกลออกไป และมักจะไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับ
ประเทศ จึงมีคนรู้น้อย

4.1.10 เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน ไม่มีคนใดของหนังสือ
เล่มนี้ที่เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน เพราะไกลแล้วว่าเป็นภาษาที่เข้าใจยาก
เป็นคำศัพท์เฉพาะ มีภาษาอังกฤษปะปนอยู่มาก เน้นทางวิชาการเป็นส่วนใหญ่

4.2 การวิเคราะห์ตามเนื้อหาตามจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยม
ศึกษาตอนคน ไคแก

4.2.1 เนื้อหาปลุกฝังความเป็นพลเมืองดี นั่นคือ ชี้ให้เห็นลักษณะของ
ความเป็นพลเมืองดีของชาวน้ำจืดทะเล ไคแก

- ประกอบอาชีพที่สุจริต เช่น การออกไปหาอาหารในทะเล การทำไร่ การรับจ้างกู้เรือ งามของที่จมอยู่ในทะเล และรับจ้างทำงานที่ไม่ใช่ฝีมือ เช่น คัดพื้น ภายหน้า ทำสวน แยกของ ไม่ปรากฏว่ามีโจรเกิดขึ้นในหมู่บ้านของชาวบ้าน เพราะไม่ไ้กล้าลงถึงเลย

- การรวมกันเป็นหมู่บ้าน แล้วเลือกหัวหน้าขึ้นทำหน้าที่ ปกครอง ปรีกษาหรือ เป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้าน

- เมื่อมีโรงเรียน ก็จะส่งบุตรหลานไปเรียน แต่ขาดแคลนอุปกรณ์ การเรียน เขาก็ไม่ไ้กับคนพื้น เมืองซึ่งตั้งข้อรังเกียจ จึงเกิดปัญหา อย่างไรก็ตามก็นับว่าพวกเขาถึสนใจทางด้านการศึกษา

- ระบบการศึกษา ทำให้พวกชาวบ้านรู้จักการใช้สิทธิ และหน้าที่ การไปลงเสียงเลือกตั้ง และบางคนก็ไ้เป็นผู้นำในท้องถิ่นก็มี รู้จักการซื้อขาย โดยซ้ค พ่อค้าคนกลาง การเก็บหอมรอมริบ การเช่าสังคม

- การรักษาวินัยธรรม ประเพณีอันดีของคน รู้จักรักษาศิลปะต่าง ๆ

- เป็นชนกลุ่มน้อยที่ไ้ไ้ สร้างปัญหาให้กับรัฐบาลมากมายเหมือน กลุ่มชนอื่น ๆ

4.2.2 เนื้อหาปลุกฝัง ความรัก ความสามัคคีของคนกลุ่มนั้น (พวกชาวบ้านชาวทะเล) ไ้แก่

- เมื่อเจมาของไปขายกับคนพื้น เมือง จะให้ตัวแทนของตน 3-4 คน รวบรวมสิ่งของที่จะเอาไปแลก เขาจะไม่ไปกันทั้งหมู่บ้านหรือระบบตัวใครตัวมัน จะมีตัวแทนของเขา หน้า 59

- มักจะอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม ๆ และเมื่ออพยพโยกย้ายก็ไปกันทั้งหมด และก็ต้องตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ทะเล หน้า 46

- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น เมื่อขาดแคลนอาหารก็จะแบ่งปันกัน รัยทำงานก็ระแบ่งงานกันทำ ไม่ทำเพียงคนเดียว

- รักความยุติธรรม เช่น เมื่อชาวบ้านนำปลามาแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่อยู่ในบ้านคน เช่น กล้วย จะให้ไป 2 หวี พออีกกลุ่มหนึ่งนำปลามาแลกเปลี่ยน ก็ให้กล้วยอีก 2 หวี เหมือนกับคนแรก การซื้อขายไม่มีสำหรับพวกเขา

- เมื่อบ้านใครมีงาน เช่น งานศพ ชาวน้ำไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนจะส่งข่าวให้รู้ถึงกัน และจะนำของที่มีในบ้านมาช่วย เช่น ข้าวสาร น้ำตาล แสกกให้เห็นถึงความสามัคคี

4.2.3 เนื้อหาแสดงถึงแบบแผน ประเพณี วัฒนธรรมที่ดำรงของคนไทย (ชาวน้ำชาวทะเล) และความรู้เกี่ยวกับประเพณีของท้องถิ่น ไคเม็ก

- ประเพณีการลอยเรือประจำปี จัดขึ้นในคืนวันเพ็ญเดือน 6 และเดือน 11 เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน นำเรือออกไปลอยเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์และเป็นการเสี่ยงทายควย มีการบวงสรวงเจ้าเกาะ มีการทำขนมมนมเนย เสร็จพิธีแล้วจะปลุกคนไม่เป็นที่ระลึก ลักษณะคล้ายกับการลอยกระทงของไทยเรา ปีใดลากลอยเรือแล้วเรือลอยหายไปลับมีนนั้นการจับปลา การทำมาหากินสะดวกตลอดทั้ง ปีใดลากลอยเรือไปไม่ไกลหรือคลื่นซัดกลับมาสู่ฝั่งการทำมาหากินจะรู้สึกผิดเคือง ทำมาหากินลำบาก

- พิธีแต่งงาน ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในชีวิต นิยมแต่งงานเมื่อมีอายุระหว่าง 14-17 ปี โดยมีขั้นตอนในการเลือกคู่ดังนี้

การเลือกคู่หนุ่มสาวชาวน้ำมีอิสระเสรีในการเลือกคู่ครอง มักจะเลือกในคนกลุ่มเดียวกัน มีการเกี้ยวพาราสีกัน บางทีร้องเพลงความทำนองของเขาคล้ายกับเพลงยาว การใช้สื่อความรักมีเพียงอย่างเดียวคือพู่กัน ไม่มีจดหมาย แต่ก็มีแม่สื่อช่วย

การสู่ขอและการหมั้น บิดามารดาหรือผู้เฒ่าที่นับถือหรือหัวหน้ากลุ่มต้องไปสู่ขอถึง 3 ครั้ง เตรียมเงินทองเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปควย

การแต่งงาน มีการเตรียมเครื่องที่จะต้องนำไปบ้านเจ้าสาว ยกขันหมากแห่เจ้าสาวไปบ้านเจ้าสาว และจะทำพิธีในตอนกลางคืน ตั้งแต่ 24.00 น. จนถึงสว่าง แล้วทั้งคู่ลงเรือไปเที่ยว แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป เลียนแบบคนไทยบางคนที่สละบาง

- รักษาสุลปะ และการละเล่นพื้นเมืองไว้คือ รำโนราห์ทาบง และรองแง็ง

- การรักษาคนป่วย คงใช้เวทมนต์คาถาอาคมแบบเดิมร่วมกับสมัยใหม่คือ ไปซื้อยากินด้วย

- พิธีศพ จะฝังในวันที่ตายหรือถ้าไม่ทันเก็บไว้ 1 คืน ก่อนใส่โลง

รศน้ำศพ แล้วนำไปฝัง จะปลุกศพมะพร้าว เพื่อเป็นการอธิษฐานว่าบรรพบุรุษตายแล้วลูกหลานจะเป็นสุขหรือไม่ แล้วจะทำบุญ 3 วัน 7 วัน

4.2.4 เนื้อหาให้ความรู้ด้านการดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม หนังสือเล่มนี้เสนอ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวน้ำชาวทะเล เช่น

- หน้า 42 การตั้งบ้านเรือน และที่อยู่อาศัย
- หน้า 58 การหาอาหารและประกอบอาชีพ
- หน้า 81 การแต่งกาย
- หน้า 85 สุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล

ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับการปรับตัวในสังคม เช่น

- หน้า 166 การเปลี่ยนแปลงทางชนบทรวมนิยมประเพณี

4.2.5 เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต มีเพียงเล็กน้อย เช่น การซื้อขายในระบบของแลกเปลี่ยน การรู้จักถนอมอาหารเพียงอย่างเดียวคือ การย่าง เมื่อขาดแคลนอาหาร จะแก้ปัญหาโดยหาของพื้นเมืองมากขึ้น เช่น หัวมันทราย มะพร้าว กอวย

4.2.6 เนื้อหาให้ความรู้คุณลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติและเศรษฐกิจ ใ้แก่

- ความรู้คุณลักษณะธรรมชาติและสภาพทางภูมิศาสตร์ จะเป็นลักษณะธรรมชาติของบริเวณที่อยู่อาศัยของชาวน้ำ ตามเกาะต่าง ๆ หรือในเขตที่มีชาวน้ำอาศัยอยู่ในแถบชายฝั่งทะเลอันดามัน บังคลาเทศ บังกลาเทศของประเทศไทย เช่น

หน้า 28 บ้านศาลาควน มีหาดทรายยื่นออกไป เป็นที่กำบังคลื่นลมได้ แหวมกั่ว เป็นแหวมกั่วยื่นออกไปในทะเล บ้านคลองนิน เป็นที่ราบริมฝั่ง มีหาดทรายยาว

หน้า 46-47 บริเวณริมทะเล จะมีที่ดินทำเป็นเรือสวน ไร่นาแปลงเล็ก

หน้า 152 ที่ดินบริเวณริมทะเล เป็นดินเค็ม จึงปลุกมะพร้าวไค้ งอกงาม การหาอาหาร ใ้จากทะเล เช่น ปลา เปลือกหอย ปะการัง วิธีทำเกลือ ใ้ น้ำทะเลมาเคี่ยวจนแห้ง การหาน้ำจืด เป็นปัญหามาก และขาดแคลน

- ความรู้ความลักษณะภูมิอากาศ ใ้คนแก่ ๆ ฤดูร้อน ค่อนข้างร้อนในทะเล
แรงมาก หน้า 63 ฝนตกชุก ทำให้เกิดขุม และโซมาเลเรีย เช่น หน้า 87 ที่
เป็นมากในปัจจุบันคือโซมาเลเรีย บางเกาะมีขุมชุกมาก ทางฝั่งตะวันตกมีฝนตกชุก ใ้
ป่าจริงชุกชุม

ในระยะหนาวร้อน ทางคานมหาสมุทรอินเดีย ค่อนข้างร้อนมากหรือ
หน้า 27 ทางคานมหาสมุทรอินเดียมีคลื่นแรง คลื่นกระทบฝั่งเป็นระลอก หน้า 83
ชาวบ้านไม่นิยมสวมหมวกแฉะออกไปเที่ยวป่า หรือออกทะเลซึ่งมีอากาศร้อนก็ตาม

- ความรู้ความทรัพยากรธรรมชาติ มีเนื้อหาที่กล่าวถึงทรัพยากรซึ่ง
เป็นทรัพยากรในท้องทะเลทั้งสิ้น ใ้คนแก่

หน้า 30 เกาะมุก มีหอยมุกชุกชุมมาก

หน้า 61 ชาวบ้านรับประทานอาหารสด ๆ เช่นออกไปหาปลาริม
ทะเลเพียงประเดี๋ยวเดียวก็สามารถเอามาเป็นอาหารได้

หน้า 66-67 สิ่งที่ทำมาได้จากทะเล ใ้คนแก่ ปลา กุ้ง หอย กัลปังหา
ปลิงทะเล ดอกปะการัง ฯลฯ งามเปลือกหอยไปขาย คำนำลงไปแทงปลา กุ้ง งามหอย
ในระคัมภ์น้ำลึกถึง 10 วา หอยที่งมได้ หอยมุก หอยจาน หอยแครง หอยตีนช้าง หอย
วงช้าง หอยโข่งทะเล หอยบางพวกเนื้อใ้เป็นอาหาร เปลือกขายได้ในราคาดี ทำ
เครื่องใช้ เครื่องประดับ นอกจากนี้ก็มีพวกเบี้ยต่าง ๆ เช่น เบี้ยแก่ เบี้ยจ๊กจัน

หน้า 74 มีเตาทะเล

หน้า 75 ปลากระพงแดง ปลาหูช้าง ปลานกแก้ว กุ้งมังกร

หน้า 78 สัตว์ร้ายในท้องทะเล ใ้คนแก่ ปลาน้ำจืด ปลาหมอตทะเล

ตัวต่อทะเล แมงกระพรุนไฟ หอยพิษ

หน้า 162 สินค้าที่ชาวบ้านหาได้ในทะเลอื่น ๆ ปลาสี่เสียด กุ้ง
ใหญ่สด กุ้งปะการัง กุ้งตัวเล็ก (ทำกะปิ)

ส่วนทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ใ้คนแก่

หน้า 31 แหลมโตนค เพราะมีต้นโตนคซึ่งชาวบ้านปลูกลงในสมัย
ก่อน หลังจากพืชลอยเรือแล้วประมาณ 40-50 คน เหลืออยู่จนปัจจุบันนี้

หน้า 59 ผลิตภัณฑ์ไม้มานผลิต เช่น เสื่อ กะชุกที่ทำควยใบเตย
ใบลำเจียก แสดงว่าต้องมี กก เตย ลำเจียก ขึ้นอยู่มาก

หน้า 63 ของพื้นเมืองมาถิ่นแพนข้าว เช่น หัวมันทราย มะพร้าว
ทั้งที่เป็นลูกและยอด กลวย หัวกลอย หัวมันย่าน

- ความรู้ด้านเศรษฐกิจ ไร่แก

(1) อาหารหลักคือข้าว แต่มีโคปลูกข้าวเองจึงต้องซื้อจากนายทุน
เมื่อไม่มีเงินซื้อก็อด จึงรับประทานกันวันละ 2 มื้อเท่านั้น จนเป็นความเคยชิน ถ้าขาด
แคลนก็จะหาสิ่งของอื่น ๆ ในท้องถิ่นมารับประทานแทน เช่น มันเทศ กลวย เป็นต้น
หน้า 58

(2) ระบบเศรษฐกิจไร่แบบของแลงของ เช่น เอาผลิตภัณฑ์ลวกเสื่อ
กระชู่ ไปแลกข้าวของคนพื้นเมืองมาถิ่น (หน้า 59) โดยมีตัวแทนรวบรวมไป

(3) อาชีพหลักคือการทำมา

(4) อาชีพที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของชาวนาคือ การรับจ้างทำงาน
ประเภทที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ เช่น แบกของ หามน้ำ ค่ายหญ้า คัดฟืน เสียมไม้ ถางสวน หน้า 68

(5) อาชีพอื่น ๆ เช่น กู้เรือ งามสินค้าจากการที่เรือจม รับจ้าง
ใช้กินระเบิดระเบิดปลาในทะเลจากนายทุน หน้า 69

(6) การรูดนมอาหาร ไร่เพียงชนิดเดียวคือการทำมา หน้า 61

(7) ไร่แรงงานและกับเครื่องอุปโภคบริโภค ไร่รู้จักการปลูกพืช
ผักไว้รับประทาน เมื่อต้องการก็มักจะไปเอาจากบ้านนายทุน นายทุนจึงไม่จ่ายค่าแรง
เป็นเงิน แต่จะจ่ายเป็นสิ่งของ และจ่ายไปครั้งละเล็กน้อย ถ้าให้ไปมากก็มักจะไม่ใช่ทำงาน
คือ การไถนอยเป็นการผูกพันให้เขาทำงานต่อไปอีก

(8) แหล่งที่ไถมาซึ่งเครื่องแต่งกาย มักจะเอาศึนายทุนให้ หรือ
แลกเปลี่ยนกับแรงงาน หรือนำของไปแลกกับคนพื้นเมือง ปัจจุบันรู้จักไปซื้อหาจากท้องตลาด
บ้าง หน้า 83

4.2.7 เสริมสร้างบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
สมาชิกในครอบครัว ในชุมชน ในประเทศ

เรื่องชาวน้ำชาทะเลในเมืองไทย จะชี้ให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของ
แต่ละคนในครอบครัวแบ่งกัน ส่วนใหญ่ถือว่าผู้รับผิดชอบครอบครัวคือผู้ชาย ต้องหา

ปัจจัย 4 มาเลี้ยงดูครอบครัว และต้องทำงานภายในบ้านด้วย มารยะหลังจึงเปลี่ยนแปลงไป นั่นคือหญิงช่วยทำงานบ้าน นำของไปขาย หน้า 49-50-51 สามีเป็นผู้ทำมาหากิน แสวงหาปัจจัย 4 มาเลี้ยงดูสมาชิกโดยประกอบอาชีพทางทะเล รับจ้าง เมื่อดิฉันมาต้องพาลูกไปอามน้ำ คักน้ำ ทำพื้นหุงหาอาหาร ซักผ้า.....แต่ในปัจจุบันฝ่ายภรรยารู้จักรับผิดชอบครอบครัวมากขึ้น ช่วยทำงานในบ้านนำสิ่งของที่สามีหามาได้ ออกไปขายในตลาด

ความสัมพันธ์กันในชุมชน เนื่องจากสังคมของชาวน้ำชาวทะเลไม่มีสถานที่สำหรับให้สมาชิกมาความสัมพันธ์กัน เพราะไม่มีศาสนา แต่เขาจะมีความสัมพันธ์กันในเมื่อมีงานประเพณีที่สำคัญ เช่น แต่งงาน งานศพ ทำพิธีลอยเรือ และการรับจ้างทำงาน เขาจะไม่ทำงานเพียงคนเดียว เขาจะต้องไปหาเพื่อนมาร่วมงาน และแบ่งปันค่าจ้างเท่า ๆ กัน เขาบอกว่าการทำงานเพียงคนเดียวไม่สนุก ไม่มีเพื่อนคอยปรึกษา และถ้าเกิดอุบัติเหตุ มีปัญหาจะใคร่ช่วยเหลือกัน เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะไปหาหมอโดยใช้วิธีร้ายเวทย์มนต์คาถาอาคม หมอยันต์ที่จะรักษาให้ ไปเอายามารักษาให้ หน้า 88-89 เวลาจะคลอดก็ต้องไปตามหมอตำแย มีเพียงคนเดียว หน้า 95

ส่วนการให้การศึกษาอบรม สร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกเป็นหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครอง หัวหน้ากลุ่ม ผู้อาวุโส หน้า 99 เมื่อมีโรงเรียน โรงเรียนก็ทำหน้าที่เป็นชุมชนที่สำคัญ แต่ประสบปัญหาเพราะเด็กชาวน้ำไม่ชอบมาโรงเรียน เนื่องจากคนพื้นเมืองตั้งข้อรังเกียจ ชาคนคลนอาหาร ชาคนคลนอุปกรณ์การเรียน เครื่องแต่งกาย รัฐบาลต้องพยายามแก้ไข หน้า 103

ในค่านความสัมพันธ์กับประเทศชาติ ชาวน้ำชาวทะเลเป็นชนกลุ่มน้อยพวกหนึ่ง ซึ่งอาศัยอยู่ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของภาคใต้ ซึ่งพวกเขาได้ได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการหลายด้าน เช่น ในปัจจุบันมีโรงเรียนอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน บางแห่งก็สร้างให้เป็นการ เฉพาะสำหรับชาวน้ำ ได้รับการปลูกฝังในค่านการอนามัย รู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนพื้นเมืองในค่าน เครื่องแต่งกาย ถ้าไปย่านชุมชนคน เขาของไปขายจะไม่ทราบเลยว่า เป็นชาวน้ำ หากไม่พูดคุยกัน หน้า 171

องค์พระประมุข และพระบรมวงศานุวงศ์ก็ช่วยเหลือและเป็นห่วงชาวน้ำมาก ทุกครั้งเมื่อเสด็จจะมีชาวน้ำมาชมบวรมีเนืองแน่น หน้า 172

ปัจจุบันศาสนาคริสต์เข้าไปเผยแพร่ ทำบทเรียนเป็นภาษาชาวน้ำ ได้รับการศึกษามากขึ้น เป็นการศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ

4.2.8 เนื้อหาทำให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน การอนุรักษ์
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ปรากฏว่าในเรื่องชาน้ำชาทะเล เนื้อหาไม่ส่งเสริมในเรื่องนี้ จะเห็นได้จากการอพยพโยกย้ายบ้านเรือนอยู่เสมอ เมื่อบริเวณนั้นหมดความอุดมสมบูรณ์ ก็ย้ายไปอยู่ที่อื่น หรือปลูกบ้านเรือนชั่วคราว อาศัยอยู่ริมทะเลเมื่อสกปรกก็โยกย้ายไปที่อื่น เช่น การถ่ายอุจจาระ เททิ้งสิ่งสกปรกในที่ไกล ๆ แล้วร่นมาเรื่อย ๆ เมื่อส่งกลิ่นถึงก็โยกย้ายต่อไป หรือเมื่อมีคนไทยอิสลามอพยพเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านนี้ ชาน้ำชอบความสงบ ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับคนภายนอก ก็เลยอพยพแยกย้ายกัน ไม่มีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน หน้า 18 หรือกรณีที่รัฐบาลจัดสรรที่ดินให้อยู่อาศัยก็ไม่ยอมอยู่ ซายให้กับคนพื้นเมืองในราคาถูกและไปเช่าที่ริมทะเลของคนพื้นเมือง หน้า 47

ส่วนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็ไม่รู้จักการอนุรักษ์ เพราะมีความรู้น้อย และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น

- ใช้คิระเบ็ค ระเบิดปลาในน้ำเพราะเห็นแก่คางจางจากนายทุน
- ชอบทำอะไรเลื่อนลอย
- คัดพื้นมาหุงหาอาหาร
- คัดไม้ระกำมาคอก เป็นเรือ
- คัดไม้มาใช้ในพิธีลอยเรือ ทุกครอบครัวต้องทำพิธีนี้

4.2.9 เนื้อหาให้ความรู้ การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้ เช่น หน้า 168 ปัจจุบันรู้จักใช้เรือหางยาว แทน อวน คิระเบ็คในการจับปลา รู้จักใช้แวนกันน้ำ เครื่องประคาน้ำเข้าช่วย ใช้เรือยนต์เดินทาง ไปในที่ไกล ๆ ในที่น้ำลึก เช่น การค้าเปลือกหอย ประการัง

5. คำนำและการเขียน ไคแก

5.1 การใช้ภาษา ลักษณะการใช้ภาษาในหนังสือเรื่องชาวนำชาวทะเลในเมืองไทย คือ

5.1.1 เป็นภาษาที่เน้นไปในคำนำวิชาการมาก ซึ่งมีลักษณะดังนี้
-ภาษาอังกฤษปะปนอยู่มากในตอนต่าง ๆ ไคแก ตอนที่

1, 3, 5, 7

-มีภาษามลายู และภาษาอินโดนีเซียผสมอยู่ด้วย เพราะสถานที่ตั้ง และที่อยู่อาศัยของพวกชาวนำ อยู่ทางภาคใต้ของไทยซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับ

2 ประเทศดังกล่าว เช่น หน้า 109, 110

-มีภาษาพื้นเมืองของชาวนำปะปนอยู่ด้วย เช่น

- หน้า 20 เกาะพีพี ภาษาพื้นเมืองของชาวนำเรียก ปูเลาปิอาบี
- 28 บ้านศาลาดวน ภาษาพื้นเมืองของชาวนำ เรียก ตูโปตาปอ
- 29 คลองน้ำจืด ภาษาพื้นเมืองของชาวนำ เรียก สู่โห่งอายีตาเวอ
- 32 เกาะจำ ภาษาพื้นเมืองของชาวนำ เรียก ปูเลากะจับ
- 32 เกาะสีบอยา ภาษาพื้นเมืองของชาวนำ เรียก ปูเลาพายา

-ใช้ภาษาพูด เป็นภาษาเขียนบางตอน เช่น หน้า 123

หยุดยา

-ใช้ภาษาในการบรรยายไวยากรณ์ เกี่ยวกับสภาพของท้องที่ เช่น หน้า 27 บรรยายท้องที่ของเกาะลันตา

หน้า 28-29 บรรยายท้องที่ของเกาะคาบ เกาะมุก หัวแหลมสุค ตลาคศรีราชา

-ใช้ภาษาบรรยายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ เช่น หน้า 42

ตอนที่ 5 การตั้งบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย ตอนที่ 7 หน้า 58 การหาอาหารและการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 11 การศึกษาอบรมและการสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิก

ตอนที่ 16 ชนบธรรมเนียนม แบบแผนประเพณี

ตอนที่ 17 การซื้อขาย แลกเปลี่ยน การไปมาหาสู่กัน

-ใช้ภาษาที่สรุปด้วยตัวของผู้นเขียนเอง เช่น หน้า 20-21

พอจะสรุปสาเหตุการโยกย้ายถิ่นที่อยู่ของชาวนำไคแกดังนี้ .....

หน้า 26 พอจะสรุปไควาชาวนำไคอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย นับเป็น

เวลาหลายร้อยปี .....

หน้า 173 ปัจจุบันชาวบ้านได้รับการสนใจอย่างสูง เขาไปก่อสร้างปัญหา
ทางการเมือง และการปกครองมากมายอย่างกลุ่มชนอื่น ๆ .....

5.1.2 คำศัพท์ที่ใช้ เป็นคำเฉพาะ เช่น เป็นสถานที่ เป็นพวก
ชนกลุ่มน้อย และชื่อเฉพาะอื่น ๆ อีกมาก

5.2 การจัดเรื่อง มีลักษณะดังนี้

5.2.1 แบ่งเรื่องออกเป็นตอน ๆ 18 ตอน แต่ละตอนจบลงใน
ตัวเอง โฉก

- ตอนที่ 1 ชาวบ้านชาวทะเลในเมืองไทย
- 2 ประวัติความเป็นมาของชาวบ้าน
- 3 ชาติพันธุ์
- 4 การอพยพ ชุมชนชนและท้องถิ่น
- 5 การตั้งบ้านเรือน และที่อยู่อาศัย
- 6 ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ของสมาชิก
- 7 การทำอาหารและการประกอบอาชีพ
- 8 การแต่งกาย และเครื่องประดับ
- 9 สุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาล
- 10 การคลอด อนามัยเด็ก และการเลี้ยงดู
- 11 การศึกษาอบรมและการสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิก
- 12 ศิลปะและคคิของชาวบ้าน
- 13 ลักษณะนิสัยใจคอ ค่านิยม
- 14 ศาสนาและความเชื่อ
- 15 ภาษา
- 16 ขนบธรรมเนียม แบบแผนและประเพณี
- 17 การซื้อขาย แลกเปลี่ยน การไปมาหาสู่กัน
- 18 การเปลี่ยนแปลงทางขนบธรรมเนียมประเพณี

สรุป

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อเรื่องกับเนื้อหาในแต่ละบท

ตอนที่ 1 ชวน้ำชาวทะเลในเมืองไทย จะมีภาษาอังกฤษกำกับว่า Sea Dyaks (Sea Gypsies) in Thailand และเนื้อเรื่องกล่าวถึง

-ประเทศไทย ขนาด ประชากร

-ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ประวัติความเป็นมาของชวน้ำ

-ที่อยู่อาศัยดั้งเดิมของชวน้ำ

-การอพยพของชวน้ำเข้าสู่อินโดนีเซีย มาเลเซีย และตอนใต้

ของไทย

ตอนที่ 3 ชาติพันธุ์ (Race)

-ชาติพันธุ์ชวน้ำที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยแบ่ง 3 พวก

ตอนที่ 4 ประวัติการอพยพชุมชนชนและท้องถิ่น

-บรรพบุรุษของชวน้ำ

-สาเหตุการอพยพโยกย้ายถิ่น

-สถานที่ชวน้ำอยู่อาศัย

ตอนที่ 5 การตั้งบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย (Housing and Shelters)

-ลักษณะการตั้งบ้านเรือน

-การตั้งบ้านเรือนสมัยก่อน

-การตั้งบ้านเรือนสมัยปัจจุบัน

ตอนที่ 6 ระบบครอบครัว ความสัมพันธ์ของสมาชิก (The Family and the Kinship)

-โครงสร้างของครอบครัว

-ความเป็นผู้นำในครอบครัว

-หน้าที่ของครอบครัว

-การสืบสกุล

-การใช้นามสกุล

ตอนที่ 7 การหาอาหารและประกอบอาชีพ (Food Getting and the Vocation)

- อาหารหลัก
- การจัดหาอาหาร
- การถนอมอาหาร
- การหามาจัด
- อาชีพหลักและอาชีพที่ทำรายได้ในครอบครัว

ตอนที่ 8 การแต่งกายและเครื่องประดับ

- การแต่งกายของชายหญิงสมัยก่อน-ปัจจุบัน
- แหล่งที่ใครมาซึ่งเครื่องแต่งกาย
- เครื่องประดับของชาวน้ำ

ตอนที่ 9 สุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาล

- อนามัยส่วนบุคคล
- โรคที่เป็นกันมาก
- การรักษาโรคโดยใช้หมอผี ใช้ยาผีบอก
- การรักษาโรคในปัจจุบัน

ตอนที่ 10 การคลอด อนามัยเด็ก และการเลี้ยงดู

- หมอตำแย
- ทารกและการให้อาหาร
- การฝึกอบรมเด็ก

ตอนที่ 11 การศึกษาอบรมและการสร้างบุคลิกภาพให้แก่วัยรุ่น

- การศึกษาและอบรมสมัยก่อน
- การเปิดโรงเรียนเพิ่มขึ้น
- ปัญหาการส่งเด็กเข้าโรงเรียน
- ประโยชน์ของการได้รับการศึกษา

ตอนที่ 12 ศิลปะและคติชาวบ้าน

- ดนตรี-อุปกรณ์
- บทเพลง
- คติชาวบ้าน

- ภาสิต ปริศนาคาย คำสวดสบบาน
- ตอนที่ 13 ลักษณะนิสัย ใจคอ ค่านิยม
  - ค่านิยมประจำหมู่พวก
  - ความรักพวกพ้อง
  - นับถือผู้อาวุโส
- ตอนที่ 14 ศาสนา ความเชื่อ
  - ผีศาจ
  - สถานที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์
  - ไสยศาสตร์
  - โชคกลาง การศุภฤกษ์
- ตอนที่ 15 ภาษา
  - ภาษาพูด
  - เปรียบเทียบภาษาชาวบ้านกับภาษามลายูสามจังหวัดภาคใต้
- ตอนที่ 16 ขนบธรรมเนียม แบบแผน ประเพณี
  - การเลือกคู่
  - การสู่ขอ-หมั้น-แต่งงาน
  - การแต่งงานในปัจจุบัน
  - งานศพ
  - ประเพณีลอยเรือประจำปี
- ตอนที่ 17 การซื้อขาย แลกเปลี่ยน ไปมาหาสู่กัน
  - วิธีการขายสินค้า กับนายทุน
  - การคมนาคม
- ตอนที่ 18 การเปลี่ยนแปลงทางขนบธรรมเนียมประเพณี
  - อิทธิพลที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลง
  - อิทธิพลของวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเครื่องมือหาปลา
  - ความช่วยเหลือจากราชการ เช่น การศึกษา

5.2.3 การดำเนินเรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ
เนื่องจากเนื้อหาแบ่งออกเป็นตอนสั้น ๆ แต่ละตอนเรื่องจะจบในตัวเอง และเคลื่อนไหว
ไปตามลำดับความสำคัญ จากสิ่งที่เกิดก่อน จนกระทั่งได้มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

5.3 ลักษณะการเขียน ไคแก่

5.3.1 ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านเองเห็นแก่นของเรื่องชัดเจน
กล่าวคือผู้เขียนต้องการให้เห็นว่าชานวน่าเป็นชนกลุ่มน้อย อาศัยอยู่ตามเกาะริมฝั่งทะเลด้าน
ตะวันตกของประเทศไทย มีชนบทรรมนิยมแบบแผนประเพณี และภาษาที่แตกต่างไปจาก
ชนส่วนใหญ่ แต่ก็ไม่เป็นปัญหาทางการเมืองการปกครอง

5.3.2 ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านเองเห็นภาพจนชัดเจน ไคแก่

หน้า 83..... ส่วนมากโฆษณาชาวมาตะโปกหัวก็พอ เขาไม่นิยมใส่รองเท้า
เขาสามารถเดินบนก้อนหินที่มีเปลือกหอย ซึ่งมีความแหลมคมได้อย่างสบาย.....สำหรับ
เด็ก ๆ นั้น ไม่ค่อยจะสวมเสื่อผ้าเลย

หน้า 86 ..... บ้านหันหน้าออกสู่ทะเล มีขนาด ๆ พอ ๆ กัน ตั้งอยู่ริม
ชายหาด.....แต่ชานวน่ายังไม่รู้จักใช้สวมที่ถูกสัญลักษณ์ ยังใช้ระบบเดิมคือถายในป่าหรือ
ริมชายหาด บางชุดหลุมถายแล้วกลับ ถือว่าเมื่อนำทะเลขึ้น จะชะล้างไปหมด.....

หน้า 74 ..... ผู้หญิงจะมีเครื่องมือชนิดหนึ่ง คล้ายขวานมีด้ามแต่ปลาย
แหลม สำหรับเจาะหอยตามริมฝั่ง

หน้า 141 ..... ในพิธีมีคังนี้ คือมีบิคามารคาและแขกฝ่ายชายหญิงมานั่งล้อม
วงเป็นวงใหญ่รวมทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย มีเสื่อกับหมอนวางที่ตรงกลาง แล้วเชิญเจ้าบ่าว
และเจ้าสาวมานั่งตรงกลางวงนั้น .....

5.3.3 ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์และเป็นคติเป็นเชิง
เปรียบเทียบ เช่น หน้า 43 ..... เรือนแต่ละหลังที่ปลูกนั้น เขาถือตามแนวดวงอาทิตย์
ขึ้นและดวงอาทิตย์ตก จะปลูกขวางดวงอาทิตย์ไม่ได้เป็น
อันซาค.....

.....ปลูกบ้านแตกต่างไปจากความเชื่อดังกล่าวก็มี.....
ขึ้นอยู่กับหมอว่าจะปลูกที่ไหนไคหรือไม่เป็นประการสำคัญ หมอ

- จะเป็นคนกลางไปเจรจาขอจากพระภูมิ.....
- หน้า 45 ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวน้ำจะอยู่เป็นกลุ่มก้อน ถ้าวัดไปที่
ไหน มักจะไปควยกัน ไม่มีครอบครัวใดไปอยู่ตามลำพัง
- หน้า 47 .....ไม่ได้อยูริมหาดแล้วไม่สบายใจ ทำมาหากินลำบากเหมือน
กับชาวเขาที่ไม่ชอบลงมาอยู่ในที่ราบ
- หน้า 49 .....ชาวน้ำถือว่าการที่ใครมีบุตรหญิงจะมีค่าเหมือนกับโคทอง
ผิดกับประเพณีของคนจีนชอบบุตรชาย.....
- หน้า 65 .....ชาวน้ำมีวิธีสังเกตว่าในเกาะใดมีน้ำจืดหรือไม่ เขาบอกว่า
ใหลองกุกเขาในเกาะ ถ้ามีหน้าผาสีขาว ก็ให้เขาไปในเกาะ แล้ว
จะมีน้ำจืด
- หน้า 68 .....อาศัยธรรมชาติเขาไปช่วยคิดว่าจะใช้แรงงานคนไปโยกเรือ
เป็นวันเป็นคืน ....การกูเรือโดยวิธีการนี้ นับว่าเป็นวิธีการที่ฉลาด
- หน้า 71 .....สิ่งที่ทุกบ้านจะต้องมีและถือเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด คือ เรือ บ้าน
ใครที่ไม่มีเรือก็เปรียบเสมือนขาดมือขาดเท้า แฉมจะอดตายเอา
อีกควย
- หน้า 73 เรือไม่ระกำไซกรรเชียงเพียงอันเดียว เรือธรรมดาไซกรรเชียง
2 อัน ความเร็วสูเรือไม่ระกำไม่ได้ ingsออกแรงน้อยควย
- หน้า 77 ชาวน้ำเขาจำเหตุการณ์ สถานที่เกิดเหตุต่าง ๆ ในทะเลได้แม่นยำ
เหมือนกับเราจำชื่อสถานที่แหล่งที่เกิดเหตุบนฝั่ง
- หน้า 142 มีการแห่เจ้าขาวโดยใช้วิธีการจูงไปอย่างการบวชนาคของไทยเพียง
แต่ไม่แบกหรือใช้คานหามเท่านั้น
- หน้า 148 หลังจากการแต่งงานแล้วคนไทยเราก็มักจะไปเที่ยวค้ำน้ำฝั่งพระจันทร์
กันหลังแต่งงาน ชาวน้ำก็มีการไปเที่ยวกัน

5.3.4 ลักษณะการเขียน ผู้เขียนโคเสนอปัญหาต่าง ๆ ในผู้อาน

คือ

- หน้า 46 ชาวน้ำยังยึดนิสัยแบบดั้งเดิม ไม่ชอบทำการสวน ชอบหากินทาง
ทะเล ในบางแห่งราชการจัดสรรที่ดินให้ แต่ที่ดินอยู่ห่างจากฝั่ง
ไม่ชอบ จึงละทิ้งที่ดินเหล่านั้น นโยบายการจัดสรรที่ดินและโครงสร้าง

- การสร้างหมู่บ้านให้ชาวบ้านใหม่ก็ไม่สำเร็จ
- หน้า 51 เขาจะไม่ทำงานเพียงคนเดียว จะต้องไปหาเพื่อนมาร่วมงาน แบ่งคางจางเท่า ๆ กัน การตัดสินใจรับงาน ต้องไปสอบถาม ภรรยาก่อน
- หน้า 55 หมู่บ้านหนึ่งใช้นามสกุลเดียวกันหมด เกิดปัญหาเมื่อไปโรงเรียน คือ ในโรงเรียน และห้องเรียน มีนามสกุลเหมือนกันหมด ทางโรงเรียนถือเอาวันที่ 1 มกราคม เป็นวันเดือนปีเกิดของเด็กจึงเหมือนกันอีก
- หน้า 61 ชาวบ้านไม่ค่อยรู้จักวิธีถนอมอาหารไว้กินในยามขาดแคลน
- หน้า 64 การหาน้ำจืดมาในสมัยโลกนั้นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ
- หน้า 69 ชาวบ้านใช้กินระเบิดปลา โดยนายทุนให้การสนับสนุน เขาไม่รู้จักวิธีการใช้กินระเบิด บางคนก็ได้รับอันตรายทำให้พิการ
- หน้า 87 โดยปกติทานอาหารวันละ 2 มื้อ พวกที่ซัดสนจะทานมื้อเดียว โรคที่เป็นกันมากคือโรคฉี่หนูหนึ่ง เพราะไม่ชอบอาบน้ำ นำทายากรักษาโรค โดยใช้วิธีร้ายเวทมนต์คาถาอาคม
- หน้า 88
- หน้า 91 เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจะรักษาแบบเดิม ถ้าหมอของเขาหมกความ สามารถ จึงหันมาพึ่งทางโรงพยาบาล หรือซื้อยาตามห้างร้าน รับประทาน
- หน้า 103 เด็กชาวบ้านไม่ออกไปโรงเรียน เพราะเด็กพื้นเมืองตั้งข้อรังเกียจ ซากอุปกรณ์การเรียน เครื่องแต่งกาย
- หน้า 162-163 นายทุนเอาเปรียบ กดขี่ขูดรีด จะสังเกตได้จากราคาสินค้าที่ซื้อขาย
- หน้า 164 ปัญหาทางคานการคมนาคมยังมีอยู่มาก บางฤดูไม่สามารถไปมาหาสู่กันได้

5.3.5 ลักษณะการจับ ผู้เขียนได้เสนอให้เห็นว่าชาวบ้านเป็นคนกลุ่มน้อย ที่รัฐบาลต้องช่วยเหลือ ซึ่งพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ช่วยเหลือและเป็นห่วงชาวบ้านอยู่เป็นอันมาก และคนไทยก็ควรเห็นใจชาวบ้าน นายทุนก็ไม่ควรจะขูดรีดชาวบ้านเพื่อลคของว่าง เพราะชาวบ้านไม่ต้องการอะไรมากมาย นอกจากเพื่อปากท้องเท่านั้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ โดยใช้ประชากร 20 คน ต่อหนังสืออ่านประกอบ 1 เล่ม รวม
เป็นแบบสอบถาม 100 ฉบับ จำนวนประชากร 70 คน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูสังคมศึกษาที่
เลือกใช้หนังสืออ่านประกอบ จำนวน 5 เล่ม ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 70 คน คิดค่าตอบ
เป็นร้อยละ ปรากฏในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 สถานภาพของบุคลากรหนังสือ

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	13	18.57
	หญิง	57	81.43
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี	27	38.57
	31 - 40 ปี	37	52.86
	41 - 50 ปี	5	7.14
	51 - 60 ปี	1	1.43
3	คุณวุฒิทางการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.29
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	65	92.86
	ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	2	2.85
4	สาขาการศึกษาวิชาเอก		
	สังคมศึกษา	37	52.86
	ภูมิศาสตร์	16	22.86
	ประวัติศาสตร์	13	18.57
	ภาษาไทย	1	1.43
	ภาษาอังกฤษ	1	1.43
	ไม่มีวิชาเอก	2	2.85
5	ประสบการณ์ในการทำงาน		
	1 - 5 ปี	21	30.00
	6 - 10 ปี	42	60.00
	11 - 15 ปี	1	1.43
	16 - 20 ปี	3	4.29
	มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	3	4.29

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
6	ชั้นที่ทำการสอนในปัจจุบัน		
	ม. 1	38	42.70
	ม. 2	14	15.73
	ม. 3	31	34.83
	ม. 4	1	1.12
	ม. 5	4	4.50
	ม. 6	1	1.12
7	รายวิชาที่สอนในปัจจุบัน		
	สังคมศึกษา	70	92.11
	ภาษาไทย	5	6.58
	ภาษาอังกฤษ	1	1.31
8	หน้าที่พิเศษ		
	ห้องสมุด	3	1.97
	หัวหน้าระดับ	9	5.92
	สหกรณ์โรงเรียน	17	11.18
	งานปกครอง	14	9.21
	ทะเบียนวัดผล	5	3.28
	แนะแนว	7	4.61
	ผู้ชายหัวหน้าหมวด	2	1.32
	อาจารย์ที่ปรึกษา	59	38.82
	พิธีกร	2	1.32
	หัวหน้าหมวด	32	21.05
	ธุรการ	1	0.66
	ลูกเสือ, บุคลากร, เนตรนารี	1	0.66

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
9	หนังสืออ่านประกอบใดมาจาก		
	ขอยืมจากห้องสมุด	52	49.53
	ซื้อด้วยตนเอง	18	17.14
	มหาวิทยาลัยซื้อให้	7	6.67
	กรมส่งมาให้	28	26.66
10	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ่านประกอบ		
	จำเป็นต้องใช้	69	98.57
	ไม่จำเป็นต้องใช้	1	1.43
	เหตุผลที่จำเป็นต้องใช้หนังสืออ่านประกอบ		
	เพื่อจะได้รับความรู้เพิ่มเติม ใ้ข้อมูลมากขึ้น	27	39.13
	ใช้ประกอบคำบรรยาย	2	2.90
	เพื่อจะได้รายละเอียดมากขึ้น	24	34.78
	เพื่อให้เห็นข้อ เหตุการณ์ มีความรอบตัว	10	14.49
	สังคมศึกษามีส่วนที่เป็นปลีกย่อย ต้องการรายละเอียดมาก และเนื้อหาไม่ตายตัว จำเป็น		
	ต้องค้นคว้าเพิ่มเติม	1	1.45
	เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง	5	7.25
	เหตุผลที่ไม่จำเป็นต้องใช้หนังสืออ่านประกอบ		
	มีเนื้อหาบทกพอแล้วในหนังสือ เรียน	1	1.43

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่า ครูสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็น
ผู้เคราะห์หนึ่งสี่อ่านประกอบ เป็นชายร้อยละ 18.57 เป็นหญิงร้อยละ 81.43

ครูสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี ร้อยละ
52.86 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 38.57 น้อยที่สุดคืออายุ 51-60 ปี
ร้อยละ 1.43

วุฒิทางการศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 92.86 รอง
ลงมามีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.29 และมีวุฒิทางการศึกษา ระดับ
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 2.85

สาขาการศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก ร้อยละ 52.86 รอง
ลงมาศึกษาวิชาภูมิศาสตร์เป็นวิชาเอก ร้อยละ 22.86 และที่ศึกษาวิชาภาษาไทยกับวิชา
ภาษาอังกฤษ มีจำนวนน้อยที่สุดในอัตราที่เท่ากันคือ ร้อยละ 1.43

ประสบการณ์ในการทำงานของครูสังคมศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการ
ทำงาน 6-10 ปี ร้อยละ 60 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ
30 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.43

ระดับชั้นที่ครูสังคมศึกษาทำการสอนส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ร้อยละ 42.70 รองลงมา สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 34.83 และสอน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนน้อยที่สุดในอัตราที่เท่ากันคือ
ร้อยละ 1.12

วิชาที่สอนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ สอนวิชาสังคมศึกษา ร้อยละ 92.11 รองลง
มา สอนวิชาภาษาไทย ร้อยละ 6.58 และสอนวิชาภาษาอังกฤษน้อยที่สุด ร้อยละ 1.31
หน้าที่พิเศษของครูสังคมศึกษาที่นอกเหนือจากการสอน ส่วนใหญ่ทำหน้าที่อาจารย์
ที่ปรึกษา ร้อยละ 38.82 รองลงมาทำหน้าที่อำนวยการรมักเรียนร้อยละ 21.05 และ
ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหมวด ก็ยังงานธุรการน้อยที่สุดในอัตราเท่ากันคือร้อยละ 0.66

หนังสืออ่านประกอบที่ครูสังคมศึกษาใช้ ส่วนใหญ่ ไ้มาจากการขอยืมจากห้อง
สมุด ร้อยละ 49.53 รองลงมาไ้มาจากการบริจาคหรือสงมาไ้ร้อยละ 26.66 และทาง
หมวดวิชาขอไ้มา น้อยที่สุด ร้อยละ 6.67

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ่านประกอบ ครูสังคมศึกษา ร้อยละ 98.57
มีความเห็นว่าจำเป็นต่องใจหนังสืออ่านประกอบ และส่วนน้อยเพียง ร้อยละ 1.43 คิดว่า
ไม่จำเป็นต่องใจ

เหตุผลที่จำเป็นต้องใช้หนังสืออ่านประกอบ ส่วนใหญ่ร้อยละ 39.13 บอกเหตุผลว่าเพื่อนักเรียนจะได้รับความรู้เพิ่มขึ้น โค้ชอมูตมากขึ้น รองลงมาร้อยละ 34.78 บอกว่าเพื่อจะไครายละเอียดเพิ่มเติม และครูส่วนน้อยที่สุด คือร้อยละ 1.45 ให้เหตุผลว่า วิชาสังคมศึกษามีปลีกย่อยมาก เนื้อหาไม่ตายตัว จำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติม

เหตุผลที่ไม่จำเป็นต้องใช้หนังสืออ่านประกอบ ตอบเพียงคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 2.43 แสดงเหตุผลว่า มีเนื้อหาบทกพออยู่ตัวในหนังสือ

ตอนที่ 2.2 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ความความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ปรากฏในตารางที่ 2 - 21

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครู
สังคมศึกษาผู้ใช้ ในงานรูปเล่ม

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ	3.70	ดี
2	ความหนาของหนังสือพอเหมาะ	3.70	ดี
3	กระดาษที่ใช้พิมพ์มีคุณภาพ	3.65	ดี
4	กระดาษที่ใช้พิมพ์รูปมีคุณภาพ	3.60	ดี
5	กระดาษปกเป็นกระดาษแข็งมีความทนทาน	3.55	พอใช้
6	หน้าปกมีภาพและสีสันดึงดูดใจ	3.45	พอใช้
7	ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหาได้และสอดคล้องกับเรื่อง	3.50	พอใช้
8	ภาพประกอบสวยงามชัดเจน	3.75	ดี
9	ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง	3.70	ดี
10	ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องแต่ละตอน	3.75	ดี
11	ชื่อเรื่องถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอกและปกใน	3.90	ดี
12	พิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ใช้เครื่องหมาย ต่าง ๆ และวางวรรคตอนถูกต้อง	3.80	ดี
13	อักษรที่พิมพ์มองเห็นชัดเจนเป็นระเบียบสม่ำเสมออ่าน	3.85	ดี
14	ตัวอักษรมีขนาดโตพออ่านได้สบายตา	3.90	ดี
15	ใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ตัวคำหนาหรือเอนเพื่อเน้น ข้อความสำคัญ	4.00	ดี
16	การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้านเหมาะสม	3.80	ดี
17	การเย็บเล่มแข็งแรงทนทานไม่หลุดง่าย	3.15	พอใช้
18	การตัดกระดาษทั้ง 3 ด้านของเล่ม (ยกเว้นสัน) เรียบร้อย	3.56	ดี
19	การเรียงหน้าครบจำนวนทั้งเรื่อง	3.65	ดี
20	การเรียงลำดับหน้าถูกต้อง	3.75	ดี
	เฉลี่ย	3.68	ดี

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนศึกษาผู้ซึ่งหนังสืออ่านประกอบเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า คำรูปเล่ม ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องกระดาษปกเป็นกระดาษแข็ง มีความทนทาน หนาปกมีภาพและสีสันดึงดูดใจ ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหาได้และสอดคล้องกับเรื่อง การเขียนเข้มแข็งแรงทนทาน ไม่หลุดง่าย อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ในสถานศึกษาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{x}$	แปลความ
1	เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร	3.95	ดี
2	เนื้อหาช่วยเพิ่มเสริมความรู้ในแบบเรียน	4.10	ดี
3	เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.95	ดี
4	เนื้อหาเหมาะสมกับเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3.95	ดี
5	เนื้อหามีความถูกต้องและเชื่อถือได้	3.85	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.00	ดี
7	เนื้อหาให้ข้อคิดและคติสอนใจ	3.45	พอใช้
8	เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม	3.95	ดี
9	เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ทันสมัยใช้ได้ในปัจจุบัน	3.85	ดี
10	เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณสังคมปัจจุบัน	3.90	ดี
11	เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน	3.05	พอใช้
	เฉลี่ย	3.81	ดี

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ยกเว้นเรื่องเนื้อหาให้ข้อคิดและคติสอนใจ เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน อยู่ในระดับพอใช้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในค่านเนื้อหากับความสอดคล้องกับจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี	4.10	ดี
2	เนื้อหาส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	4.00	ดี
3	เนื้อหาปลูกฝังความรัก ความสามัคคี	3.57	ดี
4	เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงาม	3.10	พอใช้
5	เนื้อหาส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัตินพึงประสงค์ของสังคม	3.60	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ด้านการดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม	3.40	พอใช้
7	เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต	3.56	ดี
8	เนื้อหาให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา	3.55	พอใช้
9	เนื้อหาเสนอความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.55	พอใช้
10	เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศ	3.60	ดี
11	เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ	3.50	พอใช้
12	เนื้อหาส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การดำรงชีวิต การปกครอง	3.55	พอใช้
13	เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น	3.54	พอใช้
14	เนื้อหาให้ความรู้ ด้านลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ เศรษฐกิจ สังคม และของไทย	3.85	ดี
15	เนื้อหาให้ความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	4.10	ดี
	เฉลี่ย	3.64	ดี

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมนาฏยศาสตร์ซึ่งสอนประกอบเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า คำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมนาฏยศาสตร์ ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ย อยู่ในระดับดี เรื่องเนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรมที่คั่งงาม ให้ความรู้ความ การดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม ให้ความรู้ความประชากรศึกษา ให้ความรู้ความเศรษฐกิจ และสังคม ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ ให้ความรู้ความศิลปวัฒนธรรม การดำรงชีวิต การปกครอง ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม แต่ละท้องถิ่นอยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในค่านีลาการเขียน

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก	3.50	พอใช้
2	คำศัพท์ไม่ยากเกินไป และคำศัพท์ (ถ้ามี) ยากจะมีคำอธิบายศัพท์กำกับด้วย	3.50	พอใช้
3	การจัดและนำเสนอเรื่องชวนให้ติดตามอ่านจนจบ	3.10	พอใช้
4	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อเรื่องกับเนื้อหาในแต่ละบท	3.80	ดี
5	การดำเนินเรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ	3.40	พอใช้
6	การใช้ภาษาเหมาะสมกับคามกาลสมัยในเนื้อเรื่อง	3.55	พอใช้
7	ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นภาพพจน์ของเรื่องชัดเจน	3.55	พอใช้
8	ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของเรื่องชัดเจน	3.45	พอใช้
9	บุคลิกตัวละครมีความสมจริง	-	-
10	พฤติกรรมของตัวละครถูกต้องกับหลักจิตวิทยา	-	-
11	บทสนทนาเป็นธรรมชาติและสมจริงตามสภาพในเรื่อง	-	-
12	ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์	3.55	พอใช้
13	ผู้เขียนเสนอปัญหาต่าง ๆ ให้อ่านได้คิด	3.60	ดี
14	ลักษณะการจบทำให้อ่านเกิดความประทับใจ	3.05	พอใช้
	เฉลี่ย	3.45	พอใช้

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์หนังสือว่า ค่านีลาการเขียน ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างข้อเรื่องกับเนื้อหาในแต่ละบท การเสนอปัญหาต่าง ๆ ให้อ่านได้คิด อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมศึกษา เรื่องการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา
ผู้ใช้ ในค่านรูปแบบ

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ขนาดรูปแบบพอเหมาะ	3.90	ดี
2	ความหนาของหนังสือพอเหมาะ	3.85	ดี
3	กระดาษที่ใช้นั้นมีคุณภาพ	3.70	ดี
4	กระดาษที่ใช้นั้นพิมพ์มีคุณภาพ	3.65	ดี
5	กระดาษปกเป็นกระดาษซึ่งมีความทนทาน	3.70	ดี
6	หน้าปกมีภาพและสีสันดึงดูดใจ	3.80	ดี
7	ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหาได้และสอดคล้องกับเรื่อง	3.95	ดี
8	ภาพประกอบสวยงามชัดเจน	3.10	พอใช้
9	ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง	3.30	พอใช้
10	ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องแต่ละตอน	3.40	พอใช้
11	ชื่อเรื่องถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอกและปกใน	3.85	ดี
12	พิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ใช้เครื่องหมายต่าง ๆ และวางวรรคตอนถูกต้อง	3.90	ดี
13	อักษรที่พิมพ์มองเห็นชัดเจนเป็นระเบียบสม่ำเสมออ่าน	3.95	ดี
14	ตัวอักษรมีขนาดโตพออ่านได้สบายตา	3.95	ดี
15	ใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ตัวคำหนา หรือเอนเพื่อ เน้นข้อความสำคัญ	3.75	ดี
16	การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน เหมาะสม	3.95	ดี
17	การเย็บเล่มแข็งแรงทนทานไม่หลุดง่าย	3.45	พอใช้
18	การคัดกระดาษทั้ง 3 ด้านของเล่ม (ยกเว้นสัน) เรียบร้อย	3.80	ดี
19	การเรียงหน้าครบจำนวนทั้งเรื่อง	3.85	ดี
20	การเรียงลำดับหน้าถูกต้อง	3.90	ดี
	เฉลี่ย	3.73	ดี

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาผู้ใช้นั่งสืออ่านประกอบเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย แสดงความนึกเห็นในการวิเคราะห์ว่า กำนรูปเล่มในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องภาพประกอบสวยงาม ชัดเจน ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในแต่ละตอน การเขียนเน้นชี้แจงเหตุผลไม่หลงง่าย อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย ความความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้
ในค่านี้อธิบายตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร	3.90	ดี
2	เนื้อหาช่วยเพิ่มเสริมความรู้ในแบบเรียน	4.15	ดี
3	เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	4.00	ดี
4	เนื้อหาเหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4.00	ดี
5	เนื้อหา มีความถูกต้องและเชื่อถือได้	3.90	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.05	ดี
7	เนื้อหาให้ข้อคิด และคติสอนใจ	3.50	พอใช้
8	เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม	3.90	ดี
9	เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลทันสมัยใช้ได้ในปัจจุบัน	3.95	ดี
10	เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการสังคมปัจจุบัน	4.10	ดี
11	เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน	3.15	พอใช้
	เฉลี่ย	3.87	ดี

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง
การปกครองระบอบประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ค่านี้อธิบาย
ตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องการ
ให้ข้อคิดและคติสอนใจ การให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน อยู่ในระดับพอใช้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้านเนื้อหาด้วยความสอดคล้องกับจุด
ประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี	4.10	ดี
2	เนื้อหาส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	4.55	ดี
3	เนื้อหาปลูกฝังความรัก ความสามัคคี	3.56	ดี
4	เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณี และวัฒนธรรมที่งดงาม	3.22	พอใช้
5	เนื้อหาส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของสังคม	3.90	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ด้านการดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม	3.45	พอใช้
7	เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต	3.60	ดี
8	เนื้อหาให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา	3.55	พอใช้
9	เนื้อหาเสนอความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.22	พอใช้
10	เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยี มาใช้ในการพัฒนาประเทศ	3.15	พอใช้
11	เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของ แต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ	3.95	ดี
12	เนื้อหาส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การดำรงชีวิต การปกครอง	3.75	ดี
13	เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น	3.35	พอใช้
14	เนื้อหาให้ความรู้ ด้านลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากร ธรรมชาติ และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทย	—	—
15	เนื้อหาให้ความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3.25	พอใช้
	เฉลี่ย	3.58	ดี

จากตารางที่ ๘ แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมนิยมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ค่านิยมเกี่ยวกับ ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมนิยมศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่อง เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรมที่ดำรงไว้ให้ความรู้ด้านการดำรงชีพและ การปรับตัวในสังคม ให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ให้ความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น ให้ความรู้ด้านลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากร และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทย ให้ความรู้การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้านเนื้อหา
การเขียน

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก	3.55	พอใช้
2	คำศัพท์ไม่ยากเกินไป และคำศัพท์ (ถ้ามี) ยากจะมีคำอธิบาย ศัพท์กำกับด้วย	3.75	ดี
3	การจัดและนำเสนอ เรื่องชวนให้คิดตามอ่านจนจบ	3.30	พอใช้
4	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อ เรื่องกับ เนื้อหาในแต่ละบท	3.65	ดี
5	การดำเนิน เรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ	3.45	พอใช้
6	การใช้ภาษา เหมาะสมกับตามกาลสมัยในเนื้อ เรื่อง	3.70	ดี
7	ลีลาการ เขียนช่วยให้อ่านมองเห็นภาพพจน์ของ เรื่องชัดเจน	3.40	พอใช้
8	ลีลาการ เขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของ เรื่องชัดเจน	3.60	ดี
9	บุคลิกตัวละครมีความสมจริง	3.60	ดี
10	พฤติกรรมของตัวละคร ถูกต้องกับหลักจิตวิทยา	3.65	ดี
11	บทสนทนา เป็นธรรมชาติและสมจริงตามสภาพในเรื่อง	3.65	ดี
12	ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์	3.65	ดี
13	ผู้เขียนเสนอปัญหาต่าง ๆ ในผู้อ่านได้คิด	3.75	ดี
14	ลักษณะการจบทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ	3.65	ดี
	เฉลี่ย	3.59	ดี

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ค่านิยมการเขียน ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก การจัดและนำเสนอเรื่องชวนให้ติดตามอ่านจนจบ การดำเนินเรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ ผู้เรียนมองเห็นภาพพจน์ของเรื่องชัดเจน อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องเหี่ยวรอบโลก
ตอนเหี่ยวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา ตามความคิดเห็นของครู
สังคมศึกษายุไซ ในท่านรูปเล่ม

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ	3.75	ดี
2	ความหนาของหนังสือพอเหมาะ	3.80	ดี
3	กระดาษที่พิมพ์มีคุณภาพ	3.80	ดี
4	กระดาษที่พิมพ์รูปมีคุณภาพ	3.85	ดี
5	กระดาษปกเป็นกระดาษซึ่งมีความทนทาน	3.75	ดี
6	หน้าปกมีภาพและสีสันดึงดูดใจ	3.20	พอใช้
7	ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหาใหม่ และสอดคล้องกับเรื่อง	3.55	พอใช้
8	ภาพประกอบสวยงามชัดเจน	2.95	พอใช้
9	ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง	2.05	พอใช้
10	ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องแต่ละตอน	3.55	พอใช้
11	ข้อเรื่องถูกต้องตรงกันทั้งบนปกคานนอกและปกใน	3.90	ดี
12	พิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ใช้เครื่องหมายต่าง ๆ และวางวรรคตอนถูกต้อง	3.85	ดี
13	อักษรที่พิมพ์มองเห็นชัดเจน เป็นระเบียบสม่ำเสมออ่าน	3.95	ดี
14	ตัวอักษรมีขนาดโคพออ่านโคลสบายตา	3.95	ดี
15	ใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ตัวกำหนา หรือเอนเพื่อ เน้นข้อความสำคัญ	3.25	พอใช้
16	การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน เหมาะสม	3.75	ดี
17	การเย็บเล่มแข็งแรงทนทานไม่หลุ่ยง่าย	3.75	ดี
18	การตัดกระดาษทั้ง 3 ด้านของเล่ม (ยกเว้นสัน) เรียบร้อย	3.90	ดี
19	การเรียงหน้าครบจำนวนทั้งเรื่อง	3.95	ดี
20	การเรียงลำดับหน้าถูกต้อง	4.00	ดี
	เฉลี่ย	3.62	ดี

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาผู้จัดทำสื่ออ่านประกอบเรื่อง
 เพ็ชรรอบโลก ตอนเพ็ชร์อเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์
 ว่า ก้านรูปเล่ม ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ส่วนเรื่องหน้าปกมีภาพและสีสันท
 ึงดูดีใจ ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหาได้และสอดคล้องกับเรื่อง ภาพประกอบสวยงาม
 ชัดเจน ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง ภาพประกอบสอดคล้องและ
 สัมพันธ์กับเนื้อ เรื่องแต่ละตอน ไรท์ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษเพื่อ เน้นข้อความสำคัญ อยู่ใน
 ระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่อง เทียบรวมโลก
 คอนเทียวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา
 ผู้ใช้ ในด้านเนื้อหาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร	3.80	ดี
2	เนื้อหาช่วยเพิ่มเสริมความรู้ในแบบเรียน	3.80	ดี
3	เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.75	ดี
4	เนื้อหาเหมาะสมกับกิจกรรมชั้นเรียนศึกษาตนเอง	3.85	ดี
5	เนื้อหาที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้	3.95	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.35	พอใช้
7	เนื้อหาให้ข้อคิด และคติสอนใจ	2.85	พอใช้
8	เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่พึงงาม	3.15	พอใช้
9	เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ทันสมัยใช้ได้ในปัจจุบัน	3.75	ดี
10	เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน	3.35	พอใช้
11	เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน	3.00	พอใช้
	เฉลี่ย	3.50	พอใช้

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง
 เทียบรวมโลก คอนเทียวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์
 หนังสือ ด้านเนื้อหาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ ในเรื่องต่าง ๆ อยู่ในระดับดี
 และระดับพอใช้ในอัตราเท่ากัน โดยเฉลี่ยรวมผลการแสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์
 ด้านเนื้อหาตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ ของหนังสือเล่มนี้อยู่ในระดับ พอใช้

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่อง เที้ยวอเมริกาเหนือ
สหรัฐอเมริกา ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้านเนื้อหา
กับความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาปลุกฝังความเป็นพลเมืองดี	3.20	พอใช้
2	เนื้อหาส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	4.00	ดี
3	เนื้อหาปลุกฝังความรัก ความสามัคคี	2.95	พอใช้
4	เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงาม	3.22	พอใช้
5	เนื้อหาส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัตินพึงประสงค์ของสังคม	3.60	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ความเข้าใจการดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม	3.10	พอใช้
7	เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต	3.80	ดี
8	เนื้อหาให้ความรู้ความเข้าใจประชากรศึกษา	2.95	พอใช้
9	เนื้อหาเสนอความรู้ความ เศรษฐกิจและสังคม	4.15	ดี
10	เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยี มาใช้ในการพัฒนาประเทศ	3.80	ดี
11	เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของ แต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ	3.10	พอใช้
12	เนื้อหาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรม การดำรงชีวิต การปกครอง	3.85	ดี
13	เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น	3.35	พอใช้
14	เนื้อหาให้ความรู้ ค่านิยม วัฒนธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากร ธรรมชาติ และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ เศรษฐกิจ สังคม ของไทย	-	-
15	เนื้อหาให้ความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3.70	ดี
	เฉลี่ย	3.48	พอใช้

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาผู้ใช้นิตยสารอ่านประกอบเรื่อง เทียบวอ อเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ค่านิยมหา กับความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ อยู่ในระดับดี และ อยู่ในระดับพอใช้ ในอัตราเท่ากัน เรื่องเนื้อหาให้ความรู้ค่านิยมและขนบธรรมเนียม ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ เศรษฐกิจสังคม ของไทย ไม่แสดงความคิดเห็น โดยเฉลี่ยรวม ผลการแสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ ของนิตยสารเล่มนี้อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องเที่ยวรอบโลกตอนเที่ยว
สหรัฐอเมริกา ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ในค่านีลาการเขียน

ลำดับที่	ข้อความ	χ	แปลความ
1	ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก	3.85	ดี
2	คำศัพท์ไม่ยากเกินไป และคำศัพท์ (ถ้ามี) ยากจะมีคำอธิบาย ศัพท์กำกับด้วย	3.90	ดี
3	การจัดและนำเสนอ เรื่องชวนให้ติดตามอ่านจนจบ	3.50	พอใช้
4	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อ เรื่องกับ เนื้อหาในแต่ละบท	3.45	พอใช้
5	การดำเนิน เรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ	3.20	พอใช้
6	การใช้ภาษาเหมาะสมกับตามกาลสมัยในเนื้อ เรื่อง	3.80	ดี
7	ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นภาพของ เรื่องชัดเจน	3.55	พอใช้
8	ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของ เรื่องชัดเจน	3.60	ดี
9	บุคลิกตัวละครมีความสมจริง	-	-
10	พฤติกรรมของตัวละคร ถูกต้องกับหลักจิตวิทยา	-	-
11	บทสนทนา เป็นธรรมชาติและสมจริงตามสภาพในเรื่อง	-	-
12	ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์	3.25	พอใช้
13	ผู้เขียน เสนอปัญหาต่าง ๆ ในผู้อ่านได้คิด	3.30	พอใช้
14	ลักษณะการจบทำให้อ่าน เกิดความประทับใจ	3.20	พอใช้
	เฉลี่ย	3.50	พอใช้

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง
เที่ยวรอบโลก ตอนเที่ยวอเมริกาเหนือ สหรัฐอเมริกา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์
ว่า ค่านีลาการเขียนในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ เรื่องภาษาชัดเจนเข้าใจ
ง่าย เหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก คำศัพท์ไม่ยากเกินไป การใช้ภาษาเหมาะสมกับลักษณะ
ของเรื่อง การที่ผู้อ่านมองเห็นแก่นของเรื่องชัดเจน อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่อง หนูชานา
 ความความคึกเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในทำนรูปเล่ม

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ	4.00	ดี
2	ความหนาของหนังสือพอเหมาะ	4.00	ดี
3	กระดาษที่ใช้พิมพ์คุณภาพ	2.85	พอใช้
4	กระดาษที่ใช้พิมพ์รูปมีคุณภาพ	2.60	พอใช้
5	กระดาษปกเป็นกระดาษซึ่งมีความทนทาน	3.10	พอใช้
6	หน้าปกมีภาพและสีสันดึงดูดใจ	3.00	พอใช้
7	ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหาได้และสอดคล้องกับเรื่อง	3.80	ดี
8	ภาพประกอบสวยงามชัดเจน	1.70	ควรปรับปรุง
9	ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง	3.30	พอใช้
10	ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องแต่ละตอน	3.80	ดี
11	ชื่อเรื่องถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอกและปกใน	3.95	ดี
12	พิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ใช้เครื่องหมายต่าง ๆ และวางวรรคตอนถูกต้อง	4.00	ดี
13	อักษรที่พิมพ์มองเห็นชัดเจนเป็นระเบียบสม่ำเสมออ่าน	3.10	พอใช้
14	ตัวอักษรมีขนาดโตพออ่านได้สบายตา	3.25	พอใช้
15	ใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ตัวคำหนา หรือเอนเพื่อ เน้นข้อความสำคัญ	3.60	ดี
16	การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน เหมาะสม	3.50	พอใช้
17	การเย็บเล่มแข็งแรงทนทานไม่หลุดง่าย	3.65	ดี
18	การตัดกระดาษทั้ง 3 ด้านของเล่ม (ยกเว้นสัน) เรียบร้อย	4.00	ดี
19	การเรียงหน้าครบจำนวนทั้งเรื่อง	4.00	ดี
20	การเรียงลำดับหน้าถูกต้อง	4.00	ดี
	เฉลี่ย	3.46	พอใช้

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนศึกษาผู้ใช้นั่งอ่านประกอบ
เรื่องหมขุนานา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า คำกรุปอื่น ในเรื่องต่าง ๆ
โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนเรื่องภาพประกอบสวยงามชัดเจนอยู่ในระดับควรปรับปรุง
เพียงเรื่องเดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องหนุ่มชาวนา
 ความความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้านเนื้อหาความหมาย
 ของหนังสืออ่านประกอบ

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร	3.30	พอใช้
2	เนื้อหาช่วยเพิ่มเสริมความรู้ในแบบเรียน	3.50	พอใช้
3	เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.70	พอใช้
4	เนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	4.30	ดี
5	เนื้อหาที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้	4.55	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.90	ดี
7	เนื้อหาให้ข้อคิด และคติสอนใจ	4.40	ดี
8	เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม	3.85	ดี
9	เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ทันสมัยใช้ได้ในปัจจุบัน	3.70	ดี
10	เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน	4.30	ดี
11	เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน	3.95	ดี
	เฉลี่ย	3.95	ดี

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาผู้ใช้นี้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง
 หนุ่มชาวนา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ด้านเนื้อหา ความหมายของหนังสืออ่าน
 ประกอบ ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรขยาย
 ความในหลักสูตร ช่วยเพิ่มเสริมความรู้ในแบบเรียน อยู่ในระดับพอใช้

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องหนุ่มชานาตามความ
คิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้นักเรียน เนื้อหาเกี่ยวกับความสอดคล้องกับจุดประสงค์
วิชาสังคมศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	เนื้อหาปลูกฝังความ เบื่อพล เมืองคี	3.75	ค ₁
2	เนื้อหาส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	3.45	พอใช้
3	เนื้อหาปลูกฝังความรัก ความสามัคคี	4.00	ค ₁
4	เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณี และวัฒนธรรมที่งดงาม	4.00	ค ₂
5	เนื้อหาส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัตินพึงประสงค์ของสังคม	3.60	ค ₂
6	เนื้อหาให้ความรู้ด้านการดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม	4.00	ค ₂
7	เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต	3.62	ค ₂
8	เนื้อหาให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา	3.20	พอใช้
9	เนื้อหาเสนอความรู้ด้าน เศรษฐกิจและสังคม	4.20	ค ₁
10	เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยี มาใช้ในการพัฒนาประเทศ	3.10	พอใช้
11	เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของ แต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ	4.00	ค ₁
12	เนื้อหาส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การดำรงชีวิต การปกครอง	3.60	ค ₂
13	เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น	4.20	ค ₂
14	เนื้อหาให้ความรู้ ด้านลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากร ธรรมชาติ และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ เศรษฐกิจ สังคม ของไทย	4.10	ค ₁
15	เนื้อหาให้ความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3.60	ค ₂
	เฉลี่ย	3.76	ค ₁

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมนตรีผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องหนุ่มชานา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า คำนึงเนื้อหาด้วยความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมนตรีศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องเนื้อหา ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา ให้ความรู้ การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศ อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่อง หนุ่มชานา
 ความความคิดเห็นของครูสังคมศึกษานู๋ไร ในทำน้อีการเขียน

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{x}$	แปลความ
1	ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก	3.00	พอใช้
2	คำศัพท์ไม่ยากเกินไป และคำศัพท์ (ถ้ามี) ยากจะมีคำอธิบาย ศัพท์กำกับด้วย	3.30	พอใช้
3	การจัดและนำเสนอ เรื่องชวนให้ติดตามอ่านจนจบ	4.05	ดี
4	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อ เรื่องกับเนื้อหาในแต่ละบท	4.05	ดี
5	การดำเนิน เรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ	4.00	ดี
6	การใช้ภาษาเหมาะสมกับตามกาอสมขัยในเนื้อ เรื่อง	3.90	ดี
7	อีการเขียนช่วยให้อ่านมอง เห็นภาพพจน์ของ เรื่องชัดเจน	3.50	พอใช้
8	อีการเขียนช่วยให้อ่านมอง เห็นแก่นของ เรื่องชัดเจน	4.05	ดี
9	มุกตลกหัวเราะครมีความสมจริง	4.30	ดี
10	พฤติกรรมของตัวละคร ถูกต้องกับหลักจิตวิทยา	4.25	ดี
11	บทสนทนา เป็นธรรมชาติ และสมจริงตามสภาพในเรื่อง	4.40	ดี
12	ผู้เขียนสอน ทรรศนคติที่เป็นประโยชน์	4.00	ดี
13	ผู้เขียน เสนอปัญหาทาง ๗ ในผู้อ่านได้คิด	4.00	ดี
14	ลักษณะการจบทำให้อ่าน เกิดความประทับใจ	4.20	ดี
	เฉลี่ย	3.92	ดี

ตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนศึกษาผู้ใช้นั่งอ่านประกอบ เรื่อง หนุมชานา แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า คำนึงถึงการเขียน ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ ส่วนเรื่องภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก คำศัพท์ไม่ยากเกินไป การที่ผู้อ่านมองเห็นภาพท่อนของเรื่องชัดเจน อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องชวาน้ำชาทะเล
ในเมืองไทย ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้าน
รูปเล่ม

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ	4.00	ดี
2	ความหนาของหนังสือพอเหมาะ	3.85	ดี
3	กระดาษที่ใช้พิมพ์คุณภาพ	3.00	พอใช้
4	กระดาษที่ใช้พิมพ์รูปมีคุณภาพ	2.95	พอใช้
5	กระดาษปกเป็นกระดาษแข็งมีความทนทาน	3.85	ดี
6	หน้าปกมีภาพและสีสันดึงดูดใจ	3.90	ดี
7	ภาพประกอบขยายเรื่องราวในเนื้อหามีและสอดคล้องกับเรื่อง	3.80	ดี
8	ภาพประกอบสวยงามชัดเจน	2.40	ควรปรับปรุง
9	ภาพประกอบถูกต้องตรงกับธรรมชาติและความเป็นจริง	3.45	พอใช้
10	ภาพประกอบสอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องแต่ละตอน	1.75	ควรปรับปรุง
11	ชื่อเรื่องถูกต้องตรงกันทั้งบนปกด้านนอกและปกใน	3.85	ดี
12	พิมพ์ตัวสะกด การันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ใช้เครื่องหมายต่าง ๆ และวางวรรคตอนถูกต้อง	2.30	ควรปรับปรุง
13	อักษรที่พิมพ์มองเห็นชัดเจนเป็นระเบียบสม่ำเสมออ่าน	2.95	พอใช้
14	ตัวอักษรมีขนาดโตพออ่านได้สบายตา	3.05	พอใช้
15	ใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ตัวคำหมา หรือ เอ็ม เพื่อ เน้นข้อความสำคัญ	3.45	พอใช้
16	การจัดหน้า มีการเว้นที่ว่างรอบขอบทั้ง 4 ด้าน เหมาะสม	3.75	ดี
17	การเย็บเล่มแข็งแรงทนทานไม่หลุดง่าย	3.70	ดี
18	การคัดกราะคำทั้ง 3 ด้านของเล่ม (ยกเว้นสัน) เรียบร้อย	4.00	ดี
19	การเรียงหน้าครบจำนวนทั้งเรื่อง	4.05	ดี
20	การเรียงลำดับหน้าถูกต้อง	4.05	ดี
	เฉลี่ย	3.40	พอใช้

รายการที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาผู้ใช้นั่งอ่านประกอบเรื่อง
 ชาน้ำชาวดะเจใน เมืองไทย แสดงความคึกคึกในการวิเคราะห์ว่า คำอุปมาในเรื่อง
 ต่าง ๆ โดยเจตนาอยู่ในระกำโพธิ์ ส่วนเรื่องภาพประกอบสวยงาม ชัดเจน ภาพประกอบ
 สอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องแต่ละตอน การพิมพ์ตัวสะกด วรรคตอน สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์
 อยู่ในระกำการปรับปรุง

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องชาวน้ำชาวทะเล
ในเมืองไทย ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้านเนื้อหา
ตามความหมายของหนังสืออ่านประกอบ

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{x}$	แปลความ
1	เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ขยายความในหลักสูตร	2.75	พอใช้
2	เนื้อหาช่วยเพิ่มเติมความรู้ในแบบเรียน	3.00	พอใช้
3	เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้แบบเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.00	พอใช้
4	เนื้อหาเหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	2.30	ควรปรับปรุง
5	เนื้อหามีความถูกต้องและเชื่อถือได้	3.15	พอใช้
6	เนื้อหาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	2.65	พอใช้
7	เนื้อหาให้ข้อคิดและคติสอนใจ	2.90	พอใช้
8	เนื้อหาส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม	2.95	พอใช้
9	เนื้อหาให้ความรู้และข้อมูลที่ทันสมัยได้ในปัจจุบัน	2.90	พอใช้
10	เนื้อหาเหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน	3.05	พอใช้
11	เนื้อหาให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน	2.10	ควรปรับปรุง
	เฉลี่ย	2.79	พอใช้

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง
ชาวน้ำชาวทะเลในเมืองไทย แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ด้านเนื้อหาตามความ
หมายของหนังสืออ่านประกอบ ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ พอใช้ ส่วนเรื่องความ
เหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่านอยู่ในระดับควร
ปรับปรุง

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องชาวน้ำชาทะเลในเมือง
ไทย ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในด้านเนื้อหากับความสอดคล้อง
กับจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	χ	แปลความ
1	เนื้อหาปลูกฝังความ เป็นพล เมืองดี	3.20	พอใช้
2	เนื้อหาส่งเสริมการปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตย	3.25	พอใช้
3	เนื้อหาปลูกฝังความรัก ความสามัคคี	4.05	ดี
4	เนื้อหาแสดงถึงแบบแผนประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีงาม	3.56	ดี
5	เนื้อหาส่งเสริมค่านิยมและคุณสมบัตินับพันประการของสังคม	3.60	ดี
6	เนื้อหาให้ความรู้ด้านการดำรงชีพและการปรับตัวในสังคม	3.80	ดี
7	เนื้อหาเสนอการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต	3.90	ดี
8	เนื้อหาให้ความรู้ด้านประชากรศึกษา	3.90	ดี
9	เนื้อหาเสนอความรู้ด้าน เศรษฐกิจและสังคม	3.65	ดี
10	เนื้อหาให้ความรู้การนำวิทยาการใหม่ ๆ และเทคโนโลยี มาใช้ในการพัฒนาประเทศ	3.95	ดี
11	เนื้อหาเสนอความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของ แต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ	3.45	พอใช้
12	เนื้อหาส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การดำรงชีวิต การปกครอง	3.60	ดี
13	เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น	3.80	ดี
14	เนื้อหาให้ความรู้ ด้านลักษณะธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทรัพยากร ธรรมชาติ และอิทธิพลของธรรมชาติที่มีต่อ เศรษฐกิจ สังคม ของไทย	3.85	ดี
15	เนื้อหาให้ความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3.10	พอใช้
	เฉลี่ย	3.64	ดี

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าครูสังคมนตรีศึกษาผู้ให้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง
 ชวนำชาวทะเลในเมืองไทย แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า คำนึงเนื้อหาเกี่ยวกับความ
 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาสังคมนตรีศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่อง
 เนื้อหาปลุกฝังความเป็นพลเมืองดี ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเสนอ
 ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามฐานะต่าง ๆ ให้ความรู้การ
 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับพอใช้

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบสังคมศึกษา เรื่องชาวน้ำชาทะเลในเมืองไทย ตามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาผู้ใช้ ในค่านีลาการเขียน

ลำดับที่	ข้อความ	$\bar{X}$	แปลความ
1	ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก	2.25	ควรปรับปรุง
2	คำศัพท์ไม่ยากเกินไป และคำศัพท์ (ถ้ามี) ยากจะมีคำอธิบายศัพท์กำกับด้วย	2.00	ควรปรับปรุง
3	การจัดและนำเสนอ เรื่องชวนให้ติดตามอ่านจนจบ	2.90	พอใช้
4	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อ เรื่องกับ เนื้อหาในแต่ละบท	3.25	พอใช้
5	การดำเนิน เรื่องมีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวตามลำดับ	3.05	พอใช้
6	การใช้ภาษาเหมาะสมกับตามกาลสมัยในเนื้อเรื่อง	2.70	พอใช้
7	ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นภาพพจน์ของเรื่องชัดเจน	2.90	พอใช้
8	ลีลาการเขียนช่วยให้อ่านมองเห็นแก่นของเรื่องชัดเจน	3.15	พอใช้
9	บุคลิกตัวละครมีความสมจริง	-	-
10	พฤติกรรมของตัวละคร ถูกต้องกับหลักจิตวิทยา	-	-
11	บทสนทนา เป็นธรรมชาติและสมจริงตามสภาพในเรื่อง	-	-
12	ผู้เขียนสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์	2.85	พอใช้
13	ผู้เขียนเสนอปัญหาต่าง ๆ ในผู้อ่านได้คิด	3.80	ดี
14	ลักษณะการจบทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ	2.90	พอใช้
	เฉลี่ย	2.88	พอใช้

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาผู้ใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องชาวน้ำชาทะเลในเมืองไทย แสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์ว่า ค่านีลาการเขียนในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนเรื่องภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก คำศัพท์ไม่ยากเกินไปอยู่ในระดับควรปรับปรุง สำหรับเรื่อง การเสนอปัญหาต่าง ๆ ในผู้อ่านได้คิดอยู่ในระดับดี เพียงเรื่องเดียว